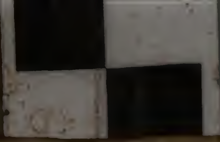
VENERABILIS VIRI, IOANNIS GESSEN \|!, ABBATIS ORD. S. BENEDICTI...

VENERABILIS VIRI,

IOANNIS GESSEN, ABBATIS,

ORD. S. BENEDICTI.

DE IMITATIONE CHRISTI LIBRI QVATVOR.

A DOMNO CONSTANTINO Caietano, Sanctiss. D. N. a Sacris Litterarum Monimentis, ac eiusdem Instituti, & Congregationis Casinensis, S. Baronti Abbate, recensiti: ac permultis in locis, ex veteri MS. Codice restituti.

Accessit eiusdem Domni Constantini Abbatis Caietani, Defensio pro hoc ipso Librorum Auctore.

Nec non eorumdem Librorum Methodus Practica, & Breuis Epitome, ex eomet Opere deprompta: in quibus Vitæ Perfectæ forma describitur.

Cum Indice rerum, ac verborum locupletissimo.

AD SS. D. N. PAVLVM V. Pont. Max.

ROMAE,
Ex Typographia Iacobi Mascardi 1616.

Superiorum Facultate.

Imprimatur, si videbitur Reuerendissimo P. Mag. Sacri Palatij Apostolici.

Cæsar Fidelis Vicesg.

Imprimatur.

Fr. Gregorius Donatus Romanus, Magister, & Reuerendiss. P. Fr. Hyacinthi Petronij Romani Sacri Palatij Apostolici Magistri Socius, Ordinis Prædicatorum.

S. D. N.

PAVLO V.

PONT. MAX.

Domnus Constantinus Abbas Caietanus, eius a Sacris Litterarum Monimentis, Sempit. Felicitatem.

ANTA est, Beatissime Pater, virorum in omni laudis genere præstantiũ, qui ex sanctissimi illius Monachorum Parentis, Benedicti, Religione prodierunt, copia, & multitudo: vt eorum certum numerum definire, non humanarum virium sit; sed præpotentis Dei, qui solus numerat multitudinem stellarum, & omnibus eis nomina vocat. Et sanè si ex hac valle miseriarum, mortisq. sentina, ad beatam illam Patriam, in qua sedes est felicitatis, & æternitatis domicilium, paulisper oculos conuertamus, illico & Ps. 146.

¶ 2 *Mar-*

Martyrum candidatus exercitus, & Confessorum laudabilis numerus, & Virginum gloriosa societas, ex Benedicti Alumnis, inter choros laudantium Dominum, atque canentium, nobis occurret. Neque hoc loco necesse est, singulos commemorare; quorsum enim attinet, in re omnibus nota, prolixiore sermone uti? Deinde si id facere vellem, quis esset dicendi finis? Si quis igitur nõ imperitus rerum æstimator huiusce Religionis præclara merita considerans, sacrum illud Elogium de
Prou. 31 *ea pronunciare vellet: Multæ filiæ congregauerunt diuitias, tu supergressa es vniuersas; a veritatis scopo fortasse non aberraret. Si tamen oportet gloriari, ab Apostolorum gloria, in qua nihil est tumidum,*
Bern. li. 2 de Cõsider. *nihil inane (vt Bernardus noster admonet) non recedamus. Extant quidem plures, ac diuersæ in Dei Ecclesia Religiosorum Familiæ, quarum singulæ suas habent prærogatiuas: sed tamen propria, ac*

peculiaris Benedictinæ Religionis laus est, abundantius illis omnibus laborasse. Nihil insolens, nihil a religiosa modestia alienum, eloquimur. De labore enim, non de mercede contendimus. Sit omnium tã qui prima, quàm qui nouissima hora venerunt ad operandum, par merces, & æqualis conditio; certè quis negabit Benedicti Patris Alũnos, qui Ecclesiæ Agrum mille, ac centum, & amplius ab hinc annis, cum tam copioso Operariorum numero exercent, plus cæteris laborasse? Non sunt ignoti nostri labores, neque aliorum testimonio indigẽt. Siquidẽ numerosa Monasteria, & Ecclesiarum fastigiatam in Italia, quàm in cæteris Christiani Orbis Prouincijs, a Maioribus nostris cõstructa, satis clamant: quantum pro communi salute laborauerimus, & adhuc laboremus. Immo misit Dominus alios metere, quod Nostri laborarunt. 1.Co.15 Io.4.

Verùm non tanti ducimus, Ec-

clesiam caducis, & ruituris parietibus circumdedisse; quanti facimus illam æternis, & in omne æuum mansuris operibus illustrasse. Mitto nunc Gregorium, Cassiodorum, Isidorũ, Ildefonsum, Bedã, Damascenũ, Alcuinum, Rabanum, Haymonẽ, Damianum, Anselmum, Rupertũ, atque ipsum in primis Benedictum, aliosq. cælestis Vitæ Magistros; ad eum venio, cuius nomẽ vulgò pænè ignotum est; sed Scriptorum fama, & vtilitas ad vniuersas Orbis terrarum Regiones penetrauit: Ioannem dico Gessen, nostri etiam Ordinis Abbatem, & celeberrimi huius Libri de Imitatiõne Christi Auctorem. Quanta in eo (Deus bone) sanctitas elucet, quis humanarum rerum contemptus, quæ cælestis sapientiæ sublimitas, quæ beatæ vitæ forma, ac disciplina? Iam verò si auctoritas quæritur, testes habet locupletissimos. Ecclesiæ Doctores ij, Thomas Angelicus, & Bonauentura Seraphicus,

duo

duo Christiani Orbis Lumina, quanti hunc Librum facerent, euidenter ostenderunt; Ille enim in componendo Sanctissimi Corporis Christi Officio, ab Ecclesia iam approbato, eo vsus est; His autem integros ex eodem locos in sua Scripta transtulit. Quid de S.Carolo Card. Archiep. & Pio V. Sanctitatis Vestræ prædecessore, Summo Pontifice, dicam, qui illum quòcumque irent, secum circumferebant? Hic est Liber ille, ex quo Beati Patres, Ignatius Loiola, & Philippus Nerius, religiosæ vitæ præcepta hauriẽtes, magno Christianæ Reipublicæ bono posteris promulgarunt? Thomas verò a Kempis, vir sanctitate etiã, ac doctrina insignis, tanto studio cælestem, quæ in eo latet, doctrinã amplexatus fuit: vt non satis habuerit illum aliena manu exaratum perlegere, nisi quoque sua ipse describeret. Eumdem denique Librũ Alexander Saulius, magnæ sancti-

ta-

tatis Papiensis Episcopus (alios ferè innumeros prætereo, ne plus æquo breuitatis limites excedam) e manibus numquam dimisit.

Quantum igitur, & qualem virum fuisse Ioannem Abbatem hũc nostrum existimare debemus, cuius disciplinæ tot, & tales sapiẽtiæ Magistri sese commiserunt? Quam quã (si verum fateri volumus) non Ioannes, sed ipsa potius Diuinitas, atque (vt apertius loquar) sacer
Esa. 38. *ille Spiritus, habitator quietis, puræ mentis penetralibus illapsus, per os*
Ro. 11. *viri illius altitudinem diuitiarum sapientiæ, & scientiæ Dei mortalibus patefecit. Non mirum est igitur, si inter populos, ac nationes, tãta hactenus fuit de huius Libri Auctore contentio, illum sibi vnaquaque Regione certatim vendicante: prout Homero accidisse, narrat Antiquitas. Quin etiam omnium Gentium consensio in eiusdem Libri venerationem adeo conspirauit;*
Ps. 18. *vt iam nemo sit, qui se abscondat a*

ca-

ca-

calore eius: & in omnem terram sonus eius, non secus, ac Apostolicæ Prædicationis exierit; Satis enim constat a Græcis & Hispanis, Gallis & Germanis, Anglis & Sarmatis, aliįsq. & (quod magis mirandū est) etiam a Turcis, Christianæ Philosophiæ Præceptorem, propria cuiusque voce loquentem audiri. Ps. 18.

Bene igitur de Christiani Nominis propagatione sperandum; quādoquidem factæ sunt omnium Gentium voces in Christi Imitatione concordes. Quid aliud proinde restat, nisi vt beata illa Ecclesiæ primordia (quando vnum erat cor credentium, & anima vna) quæ ab omnium linguarum coniunctione exordium habuerunt, redeamus? Act. 4.

Cæterùm (Beatiss. Pater) Libellum hunc Auctori suo restitutum, sub tuo augustissimo nomine placuit in lucem emittere: idque a me consultò, & summa cum ratione factum est. Veritatis enim patrociniū suscipere, cui magis conuenit, quàm

Pe-

Petri Successori, qui Solium suum
1.Co.10 *in Veritatis petra, quæ Christus est, collocauit? Iam vero quis, quæso, Liber (sacræ Paginæ Auctores semper excipio) dignior iudicãdus est, qui Summi Pontificis manibus versetur, eiusq. sollicitas pro humano Genere curas aliquando interpellet, quàm qui Christi docet imitationem? Qua de re securus tandem prodeat Ioannes noster, & tanti Defensoris patrocinio munitus, suorum laborum gloriam sibi subtrahi ampliùs non reformidet. Deus Optimus Maximus Sanctitatem tuam ad Ecclesiæ suæ vtilitatem, diu seruet incolumem. Vale. Ex tuo Palatio Apostolico, iij Non. Iunij, A. C. MDCXVI.*

LE-

LECTORI SVO,

Domnus Constantinus Abbas Caietanus, salutem.

VID in hoc Opere Ioannis Gessen Abbatis de Imitatione Christi, corrigendo, & recognoscendo, a me præstitum fuerit, ex collatione aliarum editionum, facilè tibi, benigne Lector, vt spero, innotescet Neque enim mihi consilium est, labores hosce, qualescumque sint, verbis extollere. . Cæterum cur titulos vnicuique libro a nonnullis præfixos, necnō aliquot voces ante verborum contextum appositas, quales sunt illæ, Vox Christi. Vox Discipuli, omiserim, illud in causa fuit: quia cū in omnibus vetustioribus Codicibus, tā Aronensi manuscripto, quā impressis, qui cum eo optimè consentiunt, desiderentur; licet in eo, qui Thomæ a Kempis manum præsefert, reperiantur; iure mihi persuadeo, illius viri esse glossemata, potiùs quàm Auctoris germanum partum Nemo autem inficiabitur, Aronensis Monasterij Codicē, eosq. qui Mediolani, & Venetijs, anno Christi 1488. & post obitum ipsius Thomæ decimo septimo, sub Ioannis Gerson nomine editi fuere, illi ab eodem Thoma scripto auctoritate præcellere. cum longè sint emendatiores, ita vt valde

pro-

probabile ſit, ab archetypo fuiſſe deſumptos. Sicut enim in picturis vſu venire experientia compertum eſt: vt prima exemplaria magis ſpeciei, quam imitantur, ſimilitudinem exprimant; ita etiam Libros ex ipſorum Auctorum autographis deſcriptos, quis neſcit minus mendoſos eſſe, & ad eorum ſynceritatem propius accedere? Videant igitur, qua ſe ratione tueantur, qui Thomæ a Kempis exemplar in autographum transformant. Sed de his plura ſuo loco. Quod supereſt, quæſo, te, candide Lector, vt preces pro me ad Deum effundas, quo magis ea alia, quæ in manibus habeo, ad publicā vtilitatem, Sediſq. Apoſtolicæ, cui inſeruio, ac totius Eccleſiæ decus, pertinentia, perficere poſſim. Id enim erit mihi præmium mei laboris optatiſſimum. Vale. Ex Vaticanis Aedibus Apoſtolicis.

IOAN-

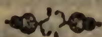
IOANNES GESSEN,

I T A L V S,

ABBAS ORD. S. BENEDICTI,

Auctor est Librorum quatuor, De Imitatione Christi.

Ex Par. V. Sacrarũ Concertationũ Domni Constantini Caietani, Abb. Casin. S. Baronti.

VONIAM inter Gallos, & Teutonicos ab antiquis temporibus ad hanc vsque diem, magna extitit controuersia: quis aurei illius de Imitatione Christi Operis Auctor censendus sit; nos, vt veritati facem aliquam in hoc etiam anteferre videamur, rem omnẽ diligentiùs perscrutandam suscepimus. Qui Gallum ergo huius libri Scriptorem faciunt, Ioannem Gersonem esse contendunt: non nemo quoque Bernardum, Abbatem illum Claeuallensem sanctissimum. At qui Teuto-

nicum, Thomam inquiunt a Kempis. Nihilominus nos firmissimis ostendemus argumentis, horum neminem æstimari debere libri istius Auctorem: sed Ioannem Gessen, Abbatem Italo-benedictinum. Itaque pro Italo-benedictino, Italus ego Benedictinus litem dirimam.

Quod ad S. Bernardum in primis spectat, Achilles Statius, vir sanè eruditus, in suo exemplari, quod vnà cum libris alijs Congregationis Oratorij Patribus legauit, quodque Parisijs A. C. 1541. Thomæ Kempensis nomine editum animaduerti, manu propria sic notatum reliquit: *Impressio vetus Brixiana S. Bernardo tribuit hunc libellum.* Reuera tamen hanc sententiam temere in vulgus emanasse; ipsa temporum ratio patentissimè demonstrat. Istius namque Operis Auctor S. Franciscũ in testem adducit: *Quantum vnusquisque est in oculis tuis, tantum est, & non amplius, ait humilis S. Franciscus.* At quis, amabò te, nesciat Bernardum Francisco centum ferme annis ætate priorem extitisse? Bernardus enim a mortalibus recessit salutis anno 1153. Franciscus autem 1226.

Auct. Oper. de Imitat. Christi, lib. 3. c. 50. al. 55

Venio nunc ad Ioannem Gersonem. Fuit is Clericus, vel Canonicus sæcularis, & Parisiensis Academiæ Cancellarius: vt ex ipsius Vita, quam Ioannes Gerson ipsius frater, Monachus Cælestinus, atque Lugdunensis Monasterij Prior, cõscripsit, apparet. Hinc lapsus Antonio Posseuino,

qui

qui nominis æquiuocatione deceptus, Ioannem Gersonem Cancellarium, Monachum antea Cælestinum, ac Monasterij Lugdunensis Priorem, extitisse affirmat. Qua igitur de causa Ioanni huic Gersoni Cancellario, libellos illos quatuor de Imitatione Christi, adscripsere permulti, vno excepto nominum penè similium aucupio, nescire me fateor. Et quidem tantus error adeo inualuit in hominum etiam doctiorum pectoribus, vt Lucas Pinellus suum de Perfectione religiosa Opusculũ, Gersonem inscripserit. Quid? quod cum A. C. 1448. Ioannis Gersonis libri tribus distincti partibus, Argentorati fuerint impressi, eodem quoque anno ipsiusmet Gersonis nomine ijdem de Imitatione Christi, seu de Contemptu mundi libelli, nec quidem Argentorati, sed Mediolani, impensis Leonardi Pachel de Alemania, & Venetijs apud Bernardinum de Benalijs, typis emissi fuerunt.

Ant. Pos. Appa. in Io. Gers.

Verùm enimuerò libellos hosce Ioanni Gersoni minimè adscribi debere, primùm manifestè docemur ex testimonio ipsius Gersonis fratris, qui in Epistola quadam ad Anselmum (Cælestinum etiam Monachum) scripta, dum eiusdem omnia scripta singillatim enumerat, horum tamen de Imitatione Christi librorum nequaquam meminit. Immo quicumque is fuerit, in illa certè Gersonis laude, quam ante primam eiusdem Opusculorum partem atte-

Io. Gers. Cælest. epist. habetur in fi. par. 3. Operum Gerson.

xuit, ita testatum reliquit: *Alij autem tractatus, qui sibi nonnumquam tribuuntur, sed tamen auctorem certum habent: vt est libellus de Contemptu mundi; quem constat a quodam Thoma Canonico Regulari editum*. Ad hæc, in omnibus ferme vbicumque euulgatis exemplaribus tale quidpiã verbis istis animaduertitur: *Quamuis iste libellus dicatur Ioannis* * *Gerson, auctor tamen ipsius fuit Thomas de Kempis Canonicus Regularis*. Antonius insuper Posseuinus: *Neque adeo defuerint, qui eidem adscripserint, quæ non censentur esse fœtus ipsius, qualis est Liber de Imitatione Christi, varijs iam linguis editus, cuius fuit auctor Thomas de Kempis*. Denique Henricus Sommalius istorum de Imitatione Christi librorũ Thomam eumdem a Kempis fuisse verum auctorem, vnius manu exarati codicis attestatione, primùm Antuerpiæ A.C. 1596. & 1600. deinde Coloniæ 1610. excusi, satis asseueranter contendit: *Aureolum* (inquit ad Leonardum Bettenium S. Trudonis Cœnobiarcham) *religiosissimi viri Thomæ a Kempis libellum, vnguento illo redundantem, quo mentes mortalium ad immortales delitias vngantur. Hunc ego, dum Bibliothecam Canonicorum Regularium Diui Martini Louanij perlustro, in ea, tamquam in alia Gaza, auctoris manu scriptum (quod Græci ἀυτόγραφον dicunt) reperi*. Et nonnullis interiectis denuò adiungit: *Auctor huius libelli Thomas a Kẽ-*

* Gersonis.

Ant. Pos. Appa. in Io. Gers.

pis, in fine autographi sui fatetur se hunc libellum scripsisse anno Domini 1441. Sed horum etiam opinio cum veritati repugnet, neutiquam persistere potest. Et reuera quemadmodum illi solo animi arbitrio Kempensem Thomam dictorum iam librorum germanum voluere auctorem fuisse: ita Sommalius (vir alioqui doctus) tali innixus fundamento, idipsum denuò comprobare tentauit. Illud enim, quod Thomæ huius dicitur autographum, non nisi exemplar esse potest eiusdem manu descriptum. Nam cũ ille in Scripturis diuinis, non tam studiosus & eruditus, quàm etiam vita, & conuersatione fuerit pius, ac deuotus, pro sancta sui ipsius, fratrumq. suorum institutione, & libros conscripsit, & libros excripsit. Quòd si hoc Sommalij argumentum vim aliquam præseferret, absurdum planè illud sequeretur: permultorum nempe Doctorum germanos librorum partus non nisi amanuensibus, qui in exscribendis huiusmodi libris, veris Auctorum nominibus prætermissis, sua tantùm in fine supposuerunt, tribui debere. Innumera hanc in rem suppetunt exempla, quæ diuersis ex Bibliothecis vtique afferre possem, nisi apud eruditos passim viros ea scirem & frequentiora haberi. Neque verò aliquem mouere debet Ioannis Gersonis Cælestini testimonium: Is enim nulla alia de causa adduci potuit, vt crederet, & tam seriò affirmaret, Thomam

Kempensem fuisse huiusmodi Libri Auctorem, nisi quia illum inter eius scripta inuentum fuisse, ac eius manu subscriptum, fama ita passim asserente, verisimiliter ignorabat. Cum igitur eũdem Librum fratris sui non esse certò sciret, quid aliud facere potuit, quàm vt illi, quem populi rumor eius Auctorem ferebat, eodẽ probabili errore ductus adscriberet? Præsertim cum de Ioanne Gessen, vero eius auctore, nullam haberet notitiam: quin potius sicubi in eius mentionem incidisset, ad germanum suum, nominis æquiuocatione persuasus, pertinere existimaretur: quamquam neque de Thoma a Kempis certam eum notitiam habuisse constat ex verbis, quibus vtitur, vtpote, quem Thomam quemdam (quod genus loquendi non nisi de ignotis vsurpari solet) appellat: ita vt hinc magis verisimile fiat eum, quæ hac de re protulit, non tam ex suo sensu, quàm ex peruulgata apud nonnullos fama affirmasse.

Rursus autem hanc Sommalij sententiam Heribertus Rosvveydus ex eadem Societate Iesu, vir etiam pius, & doctus, proposita prius eius rei conclusione, scriptis litteris ita confirmat: *Thomas de Kempis auctor est libelli de Imitatione Christi. Primò, quia Ioannes Busch (quem manu scriptum ex S. Martini Monasterio Louaniensi habeo) Canonicus Regularis Capituli VVindesimensis, in libro, quem scripsit de*

Heriber. Rosuuc. litt. dat. 4. Iunij 1615.

Vi-

Viris Illustribus Ordinis Canonicorum Regularium, Monasterij in VVindesem, Diœcesis Traiectensis, in Præfatione dicit, se hoc opus aggredi; quia omnes penè Patres nostros in VVindesem, primitiuos Magistri Gerardi Magni, Dominiq. Florentij Radevvini discipulos vidi & agnoui, a quibus ad istum Ordinem a primæuo sum susceptus. Dicit præterea, se scripturum, quæ oculata fide coram positus vidi, audiui, inspiratus sum. In capite verò 21. vbi agit de morte Ioannis de Huesdem, Prioris VVindesem, qui obijt anno 1424. ait: Contigit ante paucos dies sui obitus, vt duo fratres notabiles de monte S. Agnetis, prope Suuollis, Ordinis nostri, dictum Priorem nostrum sub certis rebus consulturi, in VVindesem aduenirent, quorum vnus frater Thomas de Kempis, vir probatæ vitæ, qui plures deuotos libros composuit, videlicet, Qui sequitur me, de Imitatione Christi, cum alijs, nocte insecuta somnium vidit, præsagium futurorum. Vin' clarius testimonium, quàm ab ipsius Thomæ coæuo? Auctor hic ætatē suam, qua exscripsit, prodit in Præfatione ante sequens Opusculū de Origine VVindesem, & Capituli generalis in VVindesem: A me autem in VVindesem pro tunc simplici fratre, post aliquorū Monasteriorum reformationem, & Prælaturarum transactionem, ista sunt inchoata; sed in Sullensi Prælatura Ordinis nostri, & Capituli nostri in Saxonia, anno D. 1464. vtcumque completa. Quo tempore Thomas

a Kempis adhuc viuebat: quare nihil de eo prater iam supradicta attingit. Hæc prima Rosuueydi ratio manuscripto Ioannis Busch testimonio fulcitur. Sed numquid forsan & Ioannes iste Busch eodem errore, quo & Sommalius, vel ante hunc alij, decipi non potuerit? Nec mirum profectò esse debet, si Scriptor hic sparsa apud suos, falsò licet, fama sit allucinatus; quandoquidem & de certis librorum Auctoribus non modo vulgares, sed eruditissimos etiam quosque homines, ab antiquissimis ad hæc nostra tempora, delusos esse cognoscimus. Quid non fecere doctissimi illi viri Ioannes Ecchius, & Michael Hittorpius, ac etiam alij: vt Amalarium Episcopum Treuerensem librorum illorum, ad Ludouicum Pium de Ecclesiastico Officio auctorem constituerent? nihilominus alterum eiusdem nominis Amalarium, Diaconum, qui paulò post Episcopum floruit, extitisse firmum est. In Auctario ad Patrum Bibliothecam postrema editione Parisijs adiecto, septem extant libri contra Felicem Vrgellitanum, Paulino Aquileiensi Episcopo inscripti, reuera tamen, sunt Alcuini. Præterea qui sub nomine, Ambrosij, Ansberti, Galli, Presbyteri, in, Apocalypsin libri decem ad Stephanum Papam dicati circumferuntur, ipsi adscribi debent Authperto Abbati Monasterij S. Vincentij ad Vulturnum amnem, qui Capuam, totius olim Campaniæ vrbem præstan-

stantissimam, interfluit. Possem huius generis plurima commemorare: Sed cum de his in nostris Cõcertationibus latiùs disseruerimus, hæc pauca, quæ hoc loco protuli, satis opinor lectoribus fore: vt quod his tribus Scriptoribus accidisse ostensum est, idem nostro Ioanni Gessen contigisse si contendam, nihil absurdum, aut incredibile dictum arbitrentur: mirariq. desinant, quòd libros, qui de Imitatione Christi inscribuntur, Kempensis Thomæ non esse monuerim.

Verumtamen, secunda Rosuueydi ratione allata, hæc Ioannis Busch attestatio firmiùs diluetur *Secundò accedit* (aït Rosvveydus) *testimonium Trithemij de Scriptoribus Germaniæ; vbi narrat; suo tempore dubitatum: an Opusculum hoc de Imitatione Christi esset Thomæ a Kempis Senioris, an Iunioris. Nam duo in eodem loco, eodem nomine vixerant. Et ibi sententiam Seniorum suorum, qui eodem tempore vixerant, refert.* Verùm enim uerò & hoc Trithemij testimonio, quod Rosuueydus, tamquam sententiæ suæ fauens, proposuit, nos Ioannis Busch fides pro Thoma a Kempis asserta, quantum vacillet, adhuc ostendamus. *Et notandum* (ait Trithemius) *quòd duo feruntur huius fuisse nominis, ambo de Kempis, ambo Regulares in monte S. Agnetis, ambo ingenio præstantes, & ambo varia cudentes Opuscula: quorum primus temporibus magistri Gerardi Magni ad Relegionem* Io. Trit. Catal. Illust. Vir. Germa.

conuersus, diuinis reuelationibus dignus habitus, ea, quæ supra recensuimus, Opuscula scripsisse dicitur. Secũdus verò adhuc nostris tẽporibus penè viguit in humanis, & varia cõposuit, quæ ad manus nostras nõ venerũt. Et forsitan primo nonnulla sunt adscripta, quæ secundus fecisse putatur. Libellus autem de Imitatione Christi primi fertur Auctoris, quem ante multos annos Seniores nostri, suos ferunt legisse Seniores: quamuis sciam nonnullos in hac re sentire contrarium. Hæc Trithemius iam scripserat anno Domini 1495. quod apertè constat ex ipso eius Opere de Illustribus Viris Germanicæ nationis: vt videas hunc illum eiusdem Thomæ, qui obijt anno 1471. etiam coæuum; & Ioanni Busch, qui eo in Opere Arnoldus de Busco vocatur, ætate per omnia æqualem extitisse. Nihilominus auctor Germanus, & in eisdem Germaniæ partibus, & per ea ipsa scribens tempora, vano aliquorum rumore quasi constrictus, affirmare non dubitauit: *Libellus de Imitatione Christi primi fertur Auctoris.* Fertur inquam, ait Trithemius: nam quod ab eo hìc obiter dici cõtigerit, nõ nisi ex aliorũ relatione se potiùs referre fatetur. Quod autem certò scire idem poterat, indubitãter aperit, dum ait: *Quamuis sciam nonnullos in hac re sentire contrarium.* Quòd si Thomas a Kempis verus fuisset illius libri auctor, minimè quidem tanta sententiarũ diuersitas, ipso vix mortuo, superfuisset.

Et

Et eò maximè, quod Thomas a Kempis senior, licet ætate prior, eodem tamen, quo iunior Thomas, eodem quo Trithemius, & Buschius sæculo, vixit. Sed quod hoc loco Trithemius eam sententiam, qua ante annos tres in Opere de Scriptoribus Ecclesiasticis, Thomæ a Kempis Seniori, de quo hìc tantùm loquimur, Librum de Imitatione Christi tribuebat, corrigere voluit, patet etiam ex Vitæ ipsius Thomæ Scriptore, qui omni sublata dubitatione eumdem Librum, tamquam spurium a legitimorum catalogo reiecit. Habeo præ manibus Thomæ de Kempis Opuscula, Venetijs in officina Diui Bernardini 1536. impressa, haud dubium quin ex Kempensis autographo. Nam vnde Venetijs Germani Scriptoris Opuscula, nisi ex Germania? Inter hæc autem Opuscula ea Thomæ Vita extat litteris consignata. Sed & qui eadem Opuscula primùm in Germania recensuit, licet religionis causa nomen suum reticendum putauerit, attamen spectata illius fides in ijs se ipsam commendat: ait enim: *Thomas de Kempis, cognomen habens Malleus, natus fuit de ciuitate, cui nomen Kempis, Diœcesis Coloniensis, qui studuit Dauentriæ in domo Fratrum, scilicet Clericorum; qui ingeniosus, & docilis fuit, & tractabilis, & ideo multùm fuit amabilis Domino Florentio, & eius Fratribus.* Et paulò post: *Intrauit Ordinem Canonicorum Regularium, qui tunc temporis*

 bre-

breui fuerat reformatus, in domum scilicet in monte S. Agnetis prope Zuuollis, anno Domini scilicet 1400. & fuit inuestitus ibidē anno Domini 1406. & sic fuit per sex annos probatus, antequam inuestitus; quia tunc temporis fuit consuetudinis, quòd sic probabantur priùs, antequam inuestiebantur, tamquam aurum in fornace. Subdit etiam: *Anno Domini 1471. obijt iste deuotus Pater Thomas de Kempis: & sic seruierat Domino in Ordine Canonicorū Regularium septuaginta annis, in magna austeritate vitæ, & feruore spiritus.* Sed quanta fide hæc de Thoma ſcripta ſint, audias: *Adhuc multa alia plura de eius vita, & conuersatione audiui a Fratribus illius Conuentus, qui adhuc viuunt.* Ex quibus ſtudiosè adeo deſcriptis, quilibet poteſt perpendere, maiori fuiſſe vſum diligentia antiquum hunc Auctorem, quàm Ioannem Buſch, in illuſtrando Thoma: atque ideo maior ei fides adhibenda. Immo Buſchij de illo teſtimonium: *Duo fratres notabiles de monte S. Agnetis, prope Suuollis Ordinis nostri, dictum Priorem nostrum sub certis rebus consulturi, in VVindesem aduenirent, quorum vnus F. Thomas de Kempis, vir probatæ vitæ, qui plures deuotos libros composuit, videlicet: Quì sequitur me, de Imitatione Christi, cum alijs;* valde ſuſpectum redditur lectoribus: a quopiam enim poſt Buſchium addita ea eſſe verba, quis non videt? Nam ſi duo Fratres erant notabiles, cur vnus

tam

tam affectatis, & extra rei propoſitum effuſis verbis exprimitur; alter verò tam ignobili ſilentio præteritur? Cæterum Auctor ille quiſquis ſit, ſyncronos tamen eorum temporum, quæ ſcribit de Thoma, ac eius ſcriptis, ab eiuſdem Confratrum Conuentus S. Agnetis, Thomæ ſuperſtitũ, ore ſe habuiſſe cum teſtetur, nihilominus & in deſcribenda illius vita, & in euulgãdis Opuſculis, quorum catalogus ab eo Trithemij minimè differt, ipſorum de Imitatione Chriſti Librorum meminiſſe nequaquam voluit. Quod certè euidentiſſimum ſignum eſt, Thomam a Kempis huiuſmodi Opuſculi auctorem non extitiſſe: reuera enim ſi eſſet, Fratres ij, qui in eadem domo, in qua & ipſe Thomas diu vixit, degebant, rem tanta laude dignam ne vtiquam ſilentio contexiſſent: immo virum illum Operum Kempenſium illuſtratorem, vltro docuiſſent. His & illud etiam ſuffragatur, quod eodem ferè tempore, hoc eſt, anno 1545. *Tiguri* (vt de ijſdem Libris ſcriptum reliquit Conradus Geſnerus, damnatæ licet notæ ſcriptor) *impreſſi ſunt in Germanicum ſermonem tranſfuſi, nullo Authoris expreſſo nomine.*

Amplius, ſi Thomas a Kempis (vt affirmabat Roſuueydus, ex Buſchij atteſtatione) vixit anno 1464. immo, vt vidimus, ad annum 1471. ætatem produxit, quod is Liber de Imitatione Chriſti, eodem Kempenſi adhuc in humanis ferè degente, alte-

rius

rius nomine foras euulgaretur, nullam aliam profectò causam assignare potuerim, nisi quia illius Auctor minimè fuerit. Mediolani namque, & Venetijs (vt superiùs quoque dicebam) anno 1488. cum editus sit liber, non ipsi Thomæ tributus est, neque cuilibet alteri, ex quo forsan error facilè dignosci posset; sed Ioanni Gerson potiùs inscriptus: vt iure intelligas, æquiuocationem fuisse factam inter Ioannem Gerson, & Ioannem Gessen, seu Gersen, verum eius libri scriptorem. Nec obiter sanè prætereundum, quod cum eo ipso anno 1488. Argentorati, omnia Gersonis Opera tunc primùm typis excuderentur; Liber tamen de Imitatione Christi ab eiusdem Gersonis fratre, vt spurius, & ab eius scriptis alienus habitus, non in Flandria, vel Germania Kempensis patria; sed Mediolani tunc etiam primùm impressus: ac Venetijs eo ipso etiam anno, cum huiusmodi tantùm inscriptione: *Ioannis Gerson de Contemptu omnium vanitatum mundi*; vt ex hoc insuper coniecturam, nec quidem infirmam, facias: huiusmodi Librum contexuisse non Thomam a Kempis Flandrum, vel Ioannem Gerson Gallum, sed Ioannem Gessen, vel Gersen Italum.

Quoniam verò contrariæ opinionis fundamentum illa Kempensis autographi subscriptione, haud sanè probabili coniectura præcipuè fulcitur, vt sententiæ no-

ſtræ defenſio hac item in parte iuſtiſſima dignoſcatur, Aronenſis perantiqui Codicis fidem iam & nos producamus. Extat ad anguſtias Verbani Galliæ Ciſalpinæ lacus, Arona Borromæorum Principum Oppidum, natura loci, & arte munitiſſimum: nec non Aronenſe Benedictinorum Monaſterium SS. Gratiniani, & Felini Martyrum, olim celeberrimum, nunc Patrum Societatis Ieſu Domus Probationis. In huius porro Archiuo Ioannis Geſſen Abbatis manu exaratum, vel eo dictante ab alio conſcriptum, in ouina pagina Opuſculum aſſeruatur. Atque & idem Geſſenſis dum non tantùm in fine (prout in ſuo illo exemplari Thomas a Kempis obiter notabat) verùm etiam & in vniuſcuiuſque libelli tam inſcriptione, quàm ſubſcriptione nomen ſuum apponit, eoſdem libellos a ſe compoſitos atteſtari voluiſſe, quis nõ videt? Sic enim ibi: *Incipiunt Capitula libri primi Iohannis Geſen. Incipit Tabula libri ſecundi, Abbatis Iohannis Geſen. Incipit Tabula tertij libri Abbatis Iohannis Geſen. Incipiunt Capitula quarti libri, Abbatis Iohannis Geſſen. Explicit liber quartus, & vltimus Abbatis Iohannis Gerſen, de Sacramento Altaris.* Hæc ex inſigni Codice illo vnà cum plurimis eorumdem librorũ correctionibus ad me miſit Admodum Reuerendus, ac vir ſanè doctus, P. Iulius Nigronus, Domus Profeſſæ Societatis Ieſu Mediolani Præpoſitus. Eſt autem liber

illa

ille sanè quàm emendatè scriptus: vt hoc etiam nomine illi codici, quem Henricus Sommalius pro autographo Thomæ κε-pensis edidit, erroribus scatentem (vt ex eius lectione cuiuis apparere potest) longè præstet. Sed quod ad eius Auctoris nomen spectat, cum semel, iterum, tertiò, ac quartò Gesen, seu Gessen cognomento exprimatur, quod vltimo loco Gersen subnotetur, amanuensis, qui litteræ s, loco r, supposuit, incuriæ tribuendum crediderim.

Hisce omnibus superiùs allatis peropportunè suffragantur, Robertus Cardinalis Bellarminus, & Antonius Posseuinus. Et quidem Posseuinus: *Cæterùm*, ait, *etsi vbi de Ioanne Gersone egimus, nos secuti cõmuniorem sententiam, atque item eorum, qui in Belgio autographum librorum de Imitatione Christi, asseruari nobis scripserunt, eosdem tribuimus Thomæ de Kempis; facere tamen haud possumus, quin hic adijciamus, quæ a Bernardino Rossiniolo Societatis nostræ Theologo accepimus, qui rem diu perpẽsam vestigauerat: Sic enim ille: Ioannes Abbas de Gessen, vel de Gersen scripsit aureũ illum Libellum de Contemptu mundi, & Christi Imitatione: qui inscribitur propter nominis similitudinem Gersoni, & ab alijs propter styli, ac phraseos formulas tribuitur Thomæ de κempis. Ita habetur in perantiquo exemplari manuscripto, quod in Monasterio Aronensi, ad lacum Verbanum, quæ nunc*

Ant. Pos. Appara. sacr. in Tho. de Kempis.

nũc est Domus Probationis Societatis nostræ, ex vetusta Bibliotheca reliquum est: ex quo etiam intelligitur, hunc Abbatem fuisse S. Benedicti Monachum, cuius extitit etiam Monasterium, antequam de consensu Sedis Apostolicæ commendaretur. Cardinalis verò Bellarminus de Ioanne Gersone: *Tribui solet huic Auctori præclarissimum Opusculum de Imitatione Christi, quatuor libris distinctum. Sed quia non numeratur inter Opera Gersonis, nec in catalogo, quem scripsit frater ipsius Gersonis, nec in tomis editis Argentorati, meritò dubitatum est, an illud sit Gersonis. Immo communiter iam illud Opus adscribitur Thomæ de Kempis, viro admodũ pio. Sed nec inter huius Opera numeratur, vt paulò post videbimus. Itaque valde probabile est auctorem illius Opusculi esse Ioannem quemdam Abbatem de Gersen, siue de Gessen: vt habet inscriptio vetustissima huius libri in codice manuscripto, qui asseruatur in Monasterio Aronensi, quod olim fuit Monachorum S. Benedicti, & nunc est Domus Nouitiorum Societatis Iesu. Et hinc apparet, hoc Opus tributum fuisse Ioanni Gersoni propter similitudinem nominis, quia verus auctor erat Ioannes de Gersen: & tamen quia non inueniebatur hoc Opus inter Opera Ioãnis Gersonis Canceliarij Parisiensis, tributũ fuisse Thomæ de Kempis, ob similitudinem aliquam styli: quamuis neque inter Opuscula eiusdem Thomæ inuenirentur.*

Cardin. Bellar. de Scrip. Eccl. in Io. Gers.

Tertiò adhuc arguit Rosuueydus hoc

mo-

modo: *Phrasis Teutonica, seu Flandrica, Flandrum Auctorem loquitur.* Quid si demonstremus id à Rosuueydo gratis excogitatum, & quod potiùs phrasis Italica, Italum Auctorem loquatur? Et ideo nos nonnulla, quæ ad rem hanc demonstrandam faciant, ex eodem Opusculo in medium afferamus: Libro 1. Cap. 3. *Quantò aliquis magis sibi vnitus, & interius simplificatus fuerit.* Cap. 4. *Cum sapiente, & conscientioso viro consilium habe.* Cap. 15. *Totaliter ad Deum refert, a quo fontaliter omnia procedunt.* Cap. vlt. *Pauperrimè comedunt grossè vestiuntur.* Lib. 3. Cap. 3. *Erubesce ergo serue piger, & querulose.* Cap. 8. *Si autem me vilificauero & ad nihilum redegero, atque, sicut sum, puluerizauero.* Cap. 15. *In manu tua sum gyra, & reuersa me.* Cap. 46. *Cum enim bassari refugit, & confundi pro defectibus, constat vtique quod nec verus humilis sis.* Cap. 50. *Ne despicias peccaminosam vitam meam.* Et iterum: *Non me sinas secundum auditum aurium hominum imperitorum sententiare.* Cap. 58. *Illi benè, & optimè contentantur si homines scirent contentari.* Et demum, lib 4. Cap. 12. *Ille nihil aliud habeat ad retribuendum beneficijs eius nisi se humiliando, & ei regratiando.* Hæc igitur pauca ex scriptis viri illius, exempli gratia in medium proposuisse sufficiat. Cæterùm tametsi non ignorem eos etiam Scriptores, qui Latini sermonis elegantiam neglexerunt, diuersita-

sitate styli,& varia scribendi ratione inter se facilè discerni posse;ego tamē hac in re operæ pretium non arbitror diutius immorari. Quantum enim Thomas a Kempis & Ioannes Gessen orationis phrase,ac toto scribendi genere inter se distent,non est meum in præsentia definire, sed eruditis viris litem hanc sine magno labore dijudicandam relinquo.

Superioribus etiam rationibus addi potest & alia coniectura, fortasse non contemnēda;ex ijs, quæ habentur cap vl.li. 1. ipsius Operis, desumpta. Quo loco cum Monachos, quibus ille præerat, aliorum exemplo inflammare vellet. inter alia his verbis vtitur: *Attende Chartusienses, Cistercienses, & diuersæ Religionis Monachos, & Moniales*. Ex quibus probabiliter satis deducitur, Auctorem non in Gallia, vel Germania, sed in Italia vixisse. Etenim illa Religionum diuersitas inter Monachos, & Moniales, vbi nam locorum extra Italiam spectari tunc temporis, aut ad exemplum proponi poterat? Sanè (præter Monachos Nigros,necnon Carthusianos, & Cistercienses) erant in Italia Camaldulenses,Fontis-auellani, Vallis-Vmbrosæ, Humiliati, & Montis-virginis: omnes inter se diuersæ,& tam genere vestiū, quàm modo viuendi distinctæ Monachorum Familiæ. Sed hos Religiosorum Ordines satis constat Italiæ fines non excessisse. En igitur Auctor se Italum tacitè profitetur.

Cur

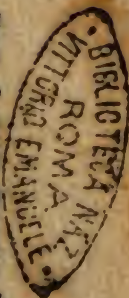
Cur enim si Transalpinus fuisset, eruditus ipse Christus discipulus, ac optimus animarum medicus, exempla aliorum Monachorum in remotissimis oris degentiũ, tamquam quotidiana, & in conspectu sita, suis imitanda proposuisset Monachis?

Quod insuper ad familiæ nomen, Gessen, attinet, nihil certi affirmare possum. Hoc tamen verissimum est, familiam de Gessen, vel de Gessate, Mediolani inter nobiles quasque numeratam fuisse: vt etiam antiquissima eius ciuitatis monimẽta demonstrant, ac rerum Mediolanensium Scriptores testantur. Mediolani quoque nostrum S. Petri Monasterium, ac prope illud viæ, siue domus, ab eadem familia denominantur de Gesse, aut de Gessate, vulgò in Gesà. Sed & non longè ab ea ipsa ciuitate extat præterea Oppidum Gessatum.

Quarto præterea loco Rosuueydus ita ratiocinatur: *Omitto alia argumenta; vt quod Opusculum hoc semper in manuscriptis (quæ aliquot vidi) inueniatur inter alia Thomæ Opuscula, de quibus non dubitatur insertum.* Porro id si verum esset, vt hìc tantopere asseueratur, (quod nisi de codice recentissimè scripto non crediderim) quam ob rem idem Opusculum, quod suâ ob excellentiam, alijs Thomæ ipsius Opusculis absque dubio præferri debuerat, sicut semper (vt vnus Rosuueydus ait) in manuscriptis, ita & in excusis aliquando

do saltem insertum non inuenitur? Hoc ipsum nos superiùs etiam patefecimus, quemadmodum & Cardinalis Bellarminus fatebatur: *Quia non inueniebatur hoc Opus inter Opera Ioannis Gersonis, Cãcellarij Parisiensis, tributum fuisse Thomæ de Kempis ob similitudinem aliquam styli, quamuis neque inter Opuscula eiusdem Thomæ inueniretur.* Vnde quisquis ille fuerit, qui omnium primus Antuerpiæ salutis anno 1574. & Henricus Sommalius, qui in eadem ciuitate anno 1600 inter Kempensis Opuscula illud de Imitatione Christi, inserere ausi fuere, non immeritò culpandi forent, nisi communis error ijs aliquam præberet excusationẽ.

Postremò addit Rosuueydus: *Argumẽtum, quod asserit N. non videtur mihi habere difficultatem. Nam in Collationibus illis citatur Vbertinus, quem constat diu post S. Bonauenturam vixisse: vel certè si non diu post S. Bonauenturam vixit, non est vero simile Diuum Bonauenturam eum citasse, vel coæuum, vel se recentiorem. Sanctus Bonauentura obijt anno 1273. vel 1274. Vbertinus suum librum absoluit anno 1305. vt patet ex primo eius Prologo.* Atque, vt hoc Rosuueydi argumentum magis cõfirmetur subdit P. Iacobus Quaglia ex eadem Societate, isthæc verba: *Vbertinus in priori Prologo sui libri, quem inscripsit Arborem Crucifixæ Vitæ Iesu, dicit, se spatio trium mensium, vel circa, totum illum*

illum librum scripsisse; de quo tamen scribendo vix vmquam cogitauerat, eumq. terminasse anno 1305. conuersionis autem suæ anno 32. Deinde lib. 1 cap. 11. §. æternitas nouitatem, immensitas bonitatem, pulchritudo obscuritatem, &c. habentur multa ad verbum relata a S. Bonauentura; Collatione prima inter octo: in cuius Collationis fine additur: Hæc Vbertinus. Sed cum hic absoluerit suum Opus anno 1305. idque tam breui temporis spatio, & Diuus Bonauentura obierit anno 1274. hoc est, 31. annis ante scriptum Opus Vbertini; sequi videtur, vel illa verba, Hæc Vbertinus, a quopiam post Diuum Bonauenturam addita esse primæ Collationi; sicut & septimæ hæc verba, vt patet in deuoto libello de Imitatione D. N. Iesu Christi; vel certè dicendum esset, illas Collationes non esse Diui Bonauenturæ, quod tamen non facilè est asserendum: sed potiùs, ex illis desumptam primam Collationem ab Vbertino: septimam verò a Thoma de Kempis*, in vtraque tamen aliquibus vel additis, vel immutatis.* Tam longo verborum circuitu Patres isti (alioqui doctissimi) lectoribus persuadere conantur, S. Bonauenturam nempe non potuisse in testem adducere Vbertinum, qui longè post ipsius mortem Opus illud suum absoluerit. Sed nos postquam aliqua ex rerum Franciscanarum Scriptoribus præmiserimus, contrarium docere non difficilè speramus.

In primis itaque animaduertendũ est, quòd anno Christi 1243. F.Haymo Generali Ordinis Minorum Ministro, S. Bonauentura eius Religionis habitum induit: anno autem 1248. electus est Generalis Minister F.Ioannes a Parma, qui rexit annos octo, & F.Vbertinum a Casali ad Ordinem recepit. Hoc ipsum præter huius Religionis Historicos, idem Vbertinus de se ita testatur: *Romana Sanctuaria visitans, & ad Angelum faciei Iesu verè sanctissimum, Ioannem de Parma ad Rupem deueniens, lætus, & ab ipso confortatus, absolutus, & instructus, in die Indulgentiæ secundæ diei Augusti, intraui Ecclesiam B. Mariæ de Portiuncula de Assisio, & iuxta eam pernoctaui: in qua gloriosa Virgo Maria, quæ primò Christi personam in Bethleem pepererat, in Francisco & Clara, & eorum Ordinibus peperit eius vitam: vbi tantam immutationem accepi, & nomen vitæ, spiritum Christi, & sanctæ Regulæ intellectum, quod tunc frustra credidi nevmquam communibus relaxationibus inquinari: Sic de nouo genitum alumnis fidelibus spiritu Iesu tradidit nutriendum.* Animaduertendum præterea, quòd Vbertinus huiusmodi de Vita Christi exercitationes ab ipso suo in Religionem ingressu, quoquo modo in libros redigens, sibi conscripserat. Vnde ait: *Hic est speciosæ myrrhæ fasciculus, qui a primæuo nouitiatus mei inter vbera mea se collocare studuit.* & non longè post:

Vbertin. in prol. 1. Arbor Vit. Crucifix.

Vbertin. vbi sup.

post: *Sicque mihi indigno tam fortiter se immisit, quòd a nouitiatus principio in totum cor meũ occupare vellet in actibus vitæ suæ, quam & mihi distinxit septennario, iuxta numerum dierum septimanæ: vt sic cum in orbem transissent dies totius vitæ Iesu, & reuerendissimæ Matris suæ, in corde meo volueretur decursus.* In hisce autem Christi Iesu vitæ studijs (vt opportunè etiam animaduertit Marcus Vlyssiponensis) postquam quatuordecim annorũ spatio Vbertinus se exercuisset, Religiosorũ virorum hortatu, res illas sacras, quas non adeo effusè primùm tractauerat, pergrãdi mox volumine apud Aluerniæ montem, licet neque tunc ab extrema manu, conclusit. Marci, inquam, Vlyssiponensis ex eodem Vbertini in Opus suum Prologo, verbis in Latinum translatis, attestatio hæc est:
M. Vlyss. Chron. Fratrum Min. p. 2 li. 7 c. 22 *Diuinæ gratiæ lumine optimè informatus, post annos quatuordecim, in quibus huiusmodi sanctis exercitijs delectatus est, piorũ hominum consilio, de Christi vita, eiusq. sectatorum, librum composuit.* Itaque S. Bonauentura, qui non nisi anno Dom. 1274. obijt, eam summam dictorum, quæ Vbertinus circa salutis annum 1264. perscripsit, suum in libellum de octo Collationibus vtique transferre potuit. Summam, inquam, eorum, quæ fusiùs postea disseruit Vbertinus, excerpsit Bonauentura: vt ex hoc etiam intelligas, Doctorem hunc, sicut in septem reliquis Collationibus di-
uer-

uersorum sententijs; ita & in prima, Vbertini vsum fuisse testimonio. Quod vt possit clarius percipi, ecce vtriusque verborum contextus.

De Verbi Incarnatione, Collat. 1. ex octo, quas S. Bonauētura habuit in Conuentu Tholosano.

Vide anima mea innouata, mirabilia veritatis. Hæc omnia videre possumus, quæ fecit, iunctura confœderans Deū & hominem in Verbo, quod factū est, quod fecit Deus, & ostendit nobis. Primò, vis videre æternitatē nouam: quia qui Filius Dei est æternaliter, caro factus est temporaliter. Vide anima mea, non poterat te redimere, nisi haberet pretium, nec

Ex cap XI. & vlt. Iesus Maria natus, lib. 1. Arboris Vitæ Crucifixæ, Fr. Vbertini a Casali.

Sed vide anima mea innouata, signa charitatis & mirabilia; quia propter nos, & inter nos admittit, Aeternitas nouitatem; immensitas bonitatem; pulchritudo obscuritatem; celsitudo abiectionem; fortitudo infirmitatem; sapientia infantiam; iustitia reatum; opulentia egestatem. Et quis audiuit vmquam tale, vel quis vidit huic simile? Hæc sunt signa, & mirabilia, quæ numquam alibi visa sunt in terra nisi in Bethleem nostra; vbi

nec debebat secundùm Legẽ, nisi esset propinquus. Homo propinquus erat, sed pretium nõ habebat. Deus pretium habebat, sed propinquus non erat. Non debebat nisi homo, non poterat nisi Deus. Factus est ergo Deus homo propinquus, & factus est noster Iesus vir pretiosior auro, & homo mundo obrizo; vt dicit Esaias: Sacculũ pecuniæ tulit secum: quia Deus homo in carne apparuit, & Verbum in carne quasi pecuniam in sacco abscondit, & hominem reum redemit.

Secundo, admittit immensitas breuitatẽ; quia Verbum abbreuiatum fecit Dominus super

vbi æternitas facta est noua, immẽsitas parua, pulchritudo deformis, maiestas abiecta, sapientia muta, fortitudo infirma, iustitia rea, opulentia egena. Nonne videntur tibi ista mirabilia? Hæc omnia videre possumus, quæ fecit, iũctura confœderãs Deum, & hominẽ in Verbo, quod factum est, quod fecit Dominus, & ostendit nobis. Primò, vis videre æternitatẽ nouã, qua Filius Dei est factus temporalis caro, & hodie temporaliter natus, qui est in sua natura æternus? ad Galat. 4. At vbi venit plenitudo tẽporis, misit Deus, &c. Audi dubium, quia æternum. Aeternus enim Pater, æternus Filius, æternus Spiritus sanctus. Factum ex muliere; ecce initium generationis ex Matre. Factum sub Lege,

per terram. Verbum, inquam, diuinitate immensum, est positione praesepi abbreuiatum. Vide anima mea, dulcia mirabilia, & omnino tibi necessaria. Tua necessitas nō minus, quàm Dei Filio supplebatur: sed tua possibilitas non capiebat immensum; & maior erat necessitas, quàm capacitas. Propter quod mirabilis dispensatio consilij charitatis diuinæ prouidit: vt scilicet, daret nobis Filiū, quo indigebamus: & Paruulū, quem capere poteramus. Ideoque Paruulus natus est nobis, & Filius datus est nobis.

Tertiò, admittit pulchritudo obscuritatem; quia quic-

Lege, ecce initium dominationis ex tempore. Est ergo idem factus, & aeternus: sed ad quid? vt eos, qui sub Lege erant, redimeret. Vide anima mea, nō poterat te redimere, nisi pretium haberet; nec debebat secundùm Legem, nisi esset propinquus homo: propinquus erat, sed pretium non habebat. Deus pretium habebat, sed propinquus non erat; non debebat nisi homo, nec poterat nisi Deus. Factus est igitur Deus propinquus homo: factus est noster Iesus pretiosior auro mundo obrizo. Esai. 13. Sacculum pecuniæ secum tulit: quia Deus homo in carne apparuit, & Verbum in carne quasi pecuniam in sacco abscondit, & hominē reū redemit.

Secundò, admittit immēsitas bonitatem, quia

quicquid iucunditatis habeo, si non possum videre tam immensæ charitatis donum, quid mihi prodest? Vnde in nostro Iesu aperta est illa facies, in quã desiderant Angeli prospicere, & sacco mortalitatis nostræ; vt non solum visibilem cerneremus inuisibili specie, sed nobis similẽ amaremus in nostra carne. Vnde in Apocalypsi dicitur: Factus est sol sicut saccus cilicinus. Sol iustitiæ Christus Deus noster; qui secundùm Apostolum, est splendor gloriæ, & figura substãtiæ Patris. Speciosior planè sole, super omnẽ dispositionem stellarũ luci comparatus inuenitur prior,

quia Verbũ abbreuiatum fecit Dominus super terrã; ad Rom. 9. Verbum, inquam, diuinitate immensum, sed positione præsepij abbreuiatum. Vnde dicit Bernar. Verbum illud naturaliter productum est, positione abbreuiatũ super terram; contra modernorum grammaticam, quæ naturaliter correpta positione producit. Hanc nouã grammaticã tenẽt, qui naturaliter breues producunt positione insolita: dum homines despecti cõditione propria, grandescũt superbia, si ponantur in pastorali cura. Sed noster paruulus Iesus eos, qui se producunt in fastuosa põpa, producit in longum tormentũ & despectũ æternum in infernali pœna. Ipse enim Iesus benedictus hodie factus est pastor, & pastus simplicium

iumen-

prior, & tamen propter nos factus eſt quaſi ſaccus cilicinus propter aſperitatem.

Quartò, admittit celſitudo abiectioné, imperium ſeruitutem; quando non ad me, ſed infra me deſcendit; quando hodie iacuit ad pedes animalium ille, cuius glorioſi pedes vix erant acceſſibiles altiſſimis Angelorum. Ecce ipſe benedictus Deus omnia fecit ex parte ſua, vt eum habeamus: fit homo, vt ei attineam: fit paruus, vt eum accipiam: fit viſibilis, vt eum agnoſcam: fit humilis, vt eum attingam.

Quintò, fortitudo admiſit infirmitatem, ſapientia ſimplicitatem. Ego ſum

iumentorum, contra morem talium ſuperborum: Vagit, inquit, inter arcta conditus præſepia. Vnde anima mea, dulcia mirabilia, & ideo tibi neceſſaria: tua neceſſitas non minus, quàm Dei Filio ſupplebatur; ſed tua poſſibilitas non capiebat immenſum. Et ideo maior erat neceſſitas, quàm capacitas; & ideo mirabilis diſpenſatio conſilij charitatis diuinæ vtrique prouidet: vt ſcilicet, nobis daret Filiū, quo indigebamus; & Paruulum, quē capere poteramus. Ideoque Paruulus natus eſt nobis, & Filius datus eſt nobis, &c.

Tertiò, admittit pulchritudo obſcuritatē, quia quid iucunditatis habeo, ſi non poſſum videre immenſæ charitatis donum? Eccleſiaſtici, 5. Quid prodeſt poſſeſſori, niſi quod cernit

ſum reus, & corā eius ſapientia venire erubeſco. Ego aduerſarius, & ideo ab eius potētia contremiſco. Commiſſa mea, inquit, paueſco, & ante te erubeſco. Ideo mira Dei benignitas, quæ ſemper magnificauit benefacere nobis, ſuam abſcondit ſapiētiam in ſimplicitate, ne erubeſcam comparere; fortitudinem in infirmitate, ne pertimeſcam accedere. Ipſe enim eſt, qui portat omnia Verbo virtutis ſuæ. Ipſum, inquā, tale Verbū factum eſt caro: & nō ſolùm homo paſsibilis, ſed etiam in paruulitate mihi ſimilis, & carne mortalis.

Sextò, iuſtitia ſubijt reatum, quia ne-

nit diuitias oculis ſuis? Si venerit ad me (ait Iob 9.) non videbo eū. Et ideo oportuit, quod noſter Moyſes faciem velaret; quia non poterant intendere in eū filij Iſrael, propter claritatem vultus eius. Vnde & in noſtro Ieſu operta eſt illa benedicta facies, in quam deſiderāt Angeli proſpicere. 1. Petri 1. Sacco mortalitatis noſtræ, vt non ſolùm inuiſibilem videremus viſibili ſpecie; ſed nobis ſimilem amaremus in noſtra carne. Et ſic admiſit pulchritudo obſcuritatem: vt ſic videremus ſolem obumbratum, nube ſcilicet illa columnari, quæ præcedebat filios Iſrael in viæ ducatu. Obumbrauit ſolem in die, quem videre non poterant in ſuo fulgore. Apocalyp. 7. Sol factus eſt niger, ſicut ſaccus cilicinus. Sol iu-

ſtitiæ

ne dicas: quid proderit acccedere, nec negotiũ meũ cõtingat complere? Hæc autem eſt mea neceſsitas, quia conceptus sũ in omni malo, & priuatus omni bono, propter culpã meam, & debitam pœnam: & indigeo a malo releuari, & in omni bono reſtitui. Et ideo ſtupẽdo conſilio Iuſtitia ſubijt reatum, vt iuſtificemur a malo; opulẽtia deſectum, vt locupletemur in bono. Eum enim, qui non nouerat omnino peccatum, ſcilicet innocentem Ieſum: qui peccatum non fecit, nec inuentus eſt dolus in ore eius; fecit Deus peccatum pro nobis, id eſt, peccati noſtri reatum ſibi impo-

ſtitiæ, Chriſtus Deus noſter, qui eſt ſplendor gloriæ, & figura ſubſtãtiæ Dei Patris; ad Hebr 1. Speciosior planè ſòle, & ſuper omnem diſpoſitionem ſtellarum, luci comparatus inuenitur prior; Sapient. 4. Et tamen propter nos factus eſt quaſi ſaccus cilicinus. Saccus eſt noſtra mortalitas propter vilitatem, cilicinus propter aſperitatem.

Quartò, admittit celſitudo abiectionẽ; quia ſi Deus hũc Ieſum mihi feciſſet viſibilem, & tamen inacceſſibilem, quid mihi conſolationis afferret? Si enim ſurſum collocaſſet in cælo, non poſſum aſcendere, quia non habeo alas aquilæ. Quis aſcendet in cælum, & educet eũ de nubibus? Nemo, inquit Ioãnes, aſcendit in cælũ; Io. 3. Ideò diſpenſatio fecit illud deorſum, quod e-

 rat

imposuit. Dominus posuit in eo iniquitates omniū nostrorum, vt efficeremur iustitia Dei in illo. O verè felicem necessitatē! quia ex quo Deus homo, Iesus nostrum reatum assumpsit soluendum; vel necesse fuit Deum odire seipsum, quod est impossibile; vel reconciliari hominem reum, quod quidē est Deo acceptabile, & ab ipso intentum.

Septimò, subijt opulentia egestatem, vt locupletemur in regno. Scitis gratiam Domini nostri Iesu Christi; quoniam cum esset diues, propter nos egenus factus est, vt illius inopia diuites essemus. O quantum deberemus esse locuple-

rat summum; fecit abiectū, quod erat excelsum: immo ipsemet Christus curialissimus, cum in forma Dei esset, semetipsum exinaniuit, formam serui accipiens in similitudinem hominum factus. Et sic admisit celsitudo abiectionē, imperium seruitutē; quia non solùm ad me, sed infra me descendit. Quando hodie iacuit ad pedes animalium ille, cuius gloriosi pedes vix erant accessibiles altissimis Angelorum. Et hoc est illud Verbū, quod fecit Dominus, & ostendit nobis. Ecce iste Deus benedictus fecit omnia ex parte sua, vt eum habeamus: fit homo, vt ei attineam; fit paruus, vt eum accipiam; fit visibilis, vt eum cognoscam; fit humilis, vt eū attingam.

Quintò, fortitudo admittit infirmitatē; quia

cupletati, quibus Deus tantum dedit, quòd nudus & pauper remansit! Vide felicem necessitatem, in qua se posuit pro nobis, amore nostro ebrius, benedictus Iesus; quia necesse est hominem restitui in regnum, vel Iesum Regē a regno exulare, postquā ipse nostram assumpsit inopiā: & simul in vnum conueniunt diues, & pauper. Sic ergo anima mea, tuus Iesus, Deus æternus, assumpsit nouitatē, vt ei attineas; immensus breuitatē, vt eum accipias; pulchritudo obscuritatē, vt eum attingas; sapiētissimus simplicitatem, ne erubescas; fortissimus infirmitatem, ne contremiscas; iustis-

quia dices: heu me miserum, ex parte mea obstat, ne ad illum accedam; quia sapiens corde est, & fortis robore; Iob 9. Ego sum reus, & ideo corā sua sapientia venire erubesco: ego aduersarius, & ideo eius potentiam contremisco. Commissa mea pauesco, & ante te erubesco. Ideo mira benignitas, quæ semper magnificauit benefacere nobis, suā abscondit sapientiam in simplicitate, ne erubescā comparere; fortitudinem in infirmitate, ne pertimescā accedere. Simplicitatem dico, in qua absconditur sapientia non adolescentis, non pueri, sed infantuli: & ideo factus est prudentia simplex, sapientia infans; quia inuenietis, inquit Angelus, infantem. Et factus sum, vt ait Psalmista, sicut homo nō audiens, & non ha-

stissimus reatum, vt iustificeris a malo; opulentissimus defectum, vt locupleteris in bono. Hæc Vbertinus.

---

habens in ore suo redargutionem; quasi dicat: Infans factus sum, sicut homo non audiens. Non timeatis reprehendi, si estis rei, quia non habeo in ore meo redargutiones. Et ne timeas ab eius fortitudine comprehendi, sicut Iob 13. dicit: Manum tuam longè fac a me, & formido tua non me terreat. Abscondit Iesus benedictus fortitudinem suam in infirmitate, & factus est debilis, qui erat fortissimus; Iob 9. Si fortitudo quæritur, robustissimus est, & ipse est qui portat omnia Verbo virtutis suæ; ad Hebræos 1. Ipsum, inquam, tale Verbum factum est caro: & non solùm homo passibilis, sed etiam mihi in paruulitate similis, & carne mortalis. Sic ergo fortitudo admittit infirmitatem, vt securus accedam.

Sextò, iustitia subijt reatum, quia ne dicas: quid proderit accedere, nisi negotiũ meũ contingat complere? Est autem hæc mea necessitas, quia circumseptus sum omni malo, quia priuatus sum omni bono, propter culpam meam, & debitam pœnam: & ideo indigeo a malo releuari, & in bono restitui. Et hæc sunt, quæ desunt mihi. Sed nec sic diuina largitas contrahet manum suam, sed miserans mirabili charitate succurret. Et ideo stupendo consilio iustitiæ subit reatum, vt iustificemur a malo; opulentia defectum, vt locupletemur in bono. Eum enim, qui non

nouε-

nouerat omnino peccatum, sed innocentem Iesum, qui peccatum non fecit, nec est inuentus dolus in ore eius. 1. Petr. 11. Fecit Deus peccatum pro nobis, id est, peccati reatum sibi imposuit. Esai. 4 Dominus posuit in eo iniquitates omnium nostrorum; & hoc, vt efficeremur iustitia Dei in illo. O verè felicem necessitatem! quia ex quo Deus homo Iesus nostrum reatum assumpsit soluendum, vel necesse fuit Deum odire seipsum, quod est impossibile; vel reconciliari hominem reum: quod quidem est Deo acceptabile, & ab ipso intentum.

Septimò, subijt opulentia egestatem, vt locupletaremur in regno. Scitis enim gratiā Domini nostri Iesu Christi, quoniam cum esset diues, propter nos egenus factus est; vt illius inopia diuites essemus; 2. ad Corinth. 8. O quàm deberemus esse locupletati, quibus Deus tantum dedit quòd pauper remansit! Vide felicem necessitatem, in qua se posuit obicem pro nobis, amore ebrius bonus Iesus; quia necesse est hominem restitui in regnum, vel regem Iesum exulare a regno; postquam assumpsit nostram inopiam: & simul conueniunt in vnum diues, & pauper. Sic igitur anima mea, tuus æternus, dilectus Iesus; quia Aeternus assumit nouitatem vt ei attineas; immensus bonitatem, vt eum accipias; pulcherrimus obscuritatem, vt eum videas; altissimus abiectionem, vt ad eum attingas; sapientissimus simplicitatem, ne erubescas; fortissimus infirmitatem, ne contremiscas;

 iustis-

iustissimus reatum, vt iustificeris a malo; opulentissimus defectum, vt locupleteris in bono.

Huius porro de octo Collationibus Opusculi germanum auctorem esse S.Bonauenturam, nemo hactenus dubitauit. Accedit etiam, quod cum Fr. Franciscus Zamora, Ordinis Minorum Generalis Minister, hortatu Bernardi Fresnedæ, Conchensis Episcopi, & Philippi II. Hispaniarum Regis a Confessionibus, & Consilijs, omnia ipsius Bonauenturæ Opuscula, tam ex manu scriptis, quàm editis exemplaribus (vt eius Epistolæ attestatione clarescit) recensita, Venetijs a Dominico Nicolino 1564. imprimenda curaret, hunc ipsum de octo Collationibus Libellum, sicut & Vaticana Sixti V. editio tomo Operum septimo, Bonauenturæ indubitanter inscripsit. Nam quæ incerta fide eidem Doctori attribuuntur, in Appendicem reiecta sunt. Sed & ipsi, qui nostræ aduersantur sententiæ, id negare cum non potuerint, verborum non nisi subterfugio (vt in superioribus retulimus) sese tueri conati sunt.

Fräcisc. Zamor. ep. dat. Triden. Kalen. Augus. 1563. præfix. 1. tom. Opusc. S. Bonauent.

Rosuueydum præterea, non mirari nō possum, asseuerantem, videlicet: *Argumentum non videtur mihi habere difficultatem: nam in Collationibus illis citatur Vbertinus, quem constat diu post S. Bonauenturā vixisse: vel certè si non diu post S. Bonauen-*

turam vixit, non est verisimile Diuum Bonauenturam eum citasse, vel coæuum, vel se recentiorem. Quibus ego, ne prolixior sim, illud vnum adijciam: quod in scholis præcipuè Societatis Iesu, coæuorum, & recentiorum Scriptorum contestationes, quàm frequentissimè adductas, nos ipsi audiuimus: Toleti Commentaria in Aristotelis Logicam, & Philosophiam, ipso adhuc viuente, ab ætate prioribus, non modò æqualibus, publicè perlecta, nos minimè ignoramus. Quid de Francisci Suarez, Gregorij Valētiæ, Roberti Bellarmini, aliorumq. ex eadē Societate Doctorum scriptis recentissimè editis, edisserā?

Idem nihilominus argumentum quàm facilè soluatur, altero conuincamus exemplo. Anno Christi 1596. noua Cardinalis Baronij opinio aduersus Benedictinam S. Gregorij professionem emersit. Quod ego animaduertens, anno 1600. & ætatis meæ 33. scripto libro, quē felicissimæ memoriæ Camilli Caetani, tunc Patriarchæ Alexandrini, suasione, typis mandare distuli, mox occurri. Constantinus verò Bellottus, Casinensis Congregationis etiam Monachus, anno Domini 1603. Gregorium & ipse Instituto S. Benedicti restituens, ex meis multa in suum illud retulit Opus, vt ex vtriusque Libris inspici potest. Immo eodem in Opere affert testimonium ex quadam S. Petri Damiani Epistola, quam tomo eius

Ope-

Operum primo, tres non nisi post annos iuris ego publici feci: *Ab his*, ait, *aliena nō scripsit Petrus Damianus, Cardinalis Ostiensis in Epistola quadam manu scripta, inter collectas a studiosissimo, & antiquitatis amantissimo, Constantino Caietano*. Obijt Bellottus prope septuagenarius an. 1614. Sed & Cardinalis Baronius, vir sanè & morum probitate conspicuus, & ætate grauis, tam tomo XI. quàm XII. suorum Annalium, meis ex Opusculis, quæ tunc partim absoluta, partim imperfecta præ manibus habebam, multa se accepisse testatur. Desijt tantus Cardinalis esse in humanis anno Christi 1607. ætatis suæ 69. Reliquos ne longior sim, prætereo.

Cōstāt. Bellot. colloq. 3. pag. 286 ed. Brix.

Card. Bar. to. XI. ann. 1002. 1057. 1061. 1063. 1065. 1066. 1073. 1074. & tom. xij. ad annos 1119. & 1130.

Ad hæc (vt cætera veritati repugnantia prætermittamus) Vbertinum Anno Christi 1305. & conuersionis suæ 32. Librum ipsum terminasse, cum ex superioribus falsum apparuerit, mendum in Codice latere omnino dicēdum est. Quemadmodum quod idem ipse trium mensiū spatio, vel circa, totum eumdem Librum scripserit: nam (præter id, quod ex eiusmet Operis Prologo, & Libro vltimo cōtrarium colligitur) ingens reuera volumē est, vtpote Libris quinque, qui vno & centum Capitibus diuidūtur, profuso satis sermone contextum: quod quilibet, alijs etiam Religionis suæ exercitijs addictus, vix commodè legere, nedum componere valeat.

Ne-

Neque vrgere debet argumentum illud, quo volunt: Vbertinum, & Auctorē Libri de Imitatione Christi, ex Bonauentura magis accepisse, quàm hunc illos citasse. Nam (præter id, quod Sancti Doctoris intentio fuit ex aliorum doctrina, vtpotè Augustini, Climachi, Bernardi, ac reliquorum, qui ibi habentur, suum ipsum Opusculum conflare) huiusmodi attestationes ex vtriusque Libris ab eodem potiùs desumptas esse, cum re ipsa pateat, nemo inficias ierit. Etenim quid causæ fuerit, vt Scriptores duo, Cardinalis sanctissimi nomen, ignobili adeo silentio mandare decreuerint, cum multò magis ex eo sua litterarum monimenta illustrare potuissent, equidem non video. Quia verò Vbertinum cum Bonauentura iam contulimus, vt nostra defensio ex omni parte iustissima adhuc cognoscatur, eumdem Bonauenturam cum Ioanne Gessensi, vel Gessate, nunc conferamus.

Ex Ioanne Gessen Abb. lib. 1. De Imitatione Christi, & c. 25. De feruenti emendatione totius vitæ nostræ.	De Diligentia. Collat. 7. ex octo, quas S. Bonauentura habuit ad Fratres Conuentus Tholos.
SPera in Domino, & fac bonitatem, ait Propheta, & inhabita terram, & pasceris in diui-	*Vnum*

diuitijs eius. Vnum est, quod multos a profectu, & feruenti emendatione retrahit: horror difficultatis, seu labor certaminis. Enimuerò illi maximè præ alijs in virtutibus proficiũt: qui ea, quæ sibi magis grauia, & cõtraria sunt, viriliùs vincere nitũtur. Nã ibi homo plus proficit, & gratiã meretur ampliorẽ: vbi magis se ipsum vincit, & in spiritu mortificat. Sed non omnes habẽt æquè multum ad vincendum, & moriendum. Diligens tamen æmulator, valentior erit ad proficiendũ, etiam si plures habeat passiones; quàm alius benè morigeratus, minus tamen feruens ad virtutes. Duo specialiter ad magnam emendationem iuuant: videlicet, subtrahere se violenter, ad quod natura vitiosè inclinatur: & feruẽter instare pro bono, quo amplius quis in-

Vnum est, quod multos a perfecta, & feruenti emendatione retrahit: horror difficultatis, seu labor certaminis. Quoniã verò illi maximè præ alijs in virtutibus proficiunt: qui ea, quæ sibi magis contraria, & grauia sunt, viriliùs vincere nituntur. Nam vbi homo plus proficit, & gratiã ampliorem meretur: ibi magis se ipsum vincit, & in spiritu mortificat.

Duo specialiter ad magnam emendationem iuuãt: videlicet, subtrahere se violenter, ad quod natura vitiosè inclinatur: & feruen-

indiget. Illa etiam studeas magis cauere, & vincere, quæ tibi frequentiùs in alijs displicent. Vbique profectũ tuum capiãs: vt si bona exempla videas, vel audias, ad imitandum accendaris. Si quid autem reprehensibile consideraueris, caue ne idem facias: aut si aliquando fecisti, citiùs te emendare studeas. Sicut oculus tuus alios considerat, sic iterum ab alijs notaris. Quàm iucundum, & dulce est videre feruidos, & deuotos fratres benè morigeratos, & disciplinatos. Quàm triste est, & graue videre inordinatè ambulantes: qui ea, ad quæ vocati sunt, non exercent. Quàm nociuum est negligere vocationis suæ propositum: & ad non commissa sensum inclinare. Memor esto arrepti propositi, & imaginem tibi propone Crucifixi. Benè verecundari

uiter instare pro bono, quo amplius quis indiget.

Quàm nociuum est negligere vocationis suæ propositum, & ad non cõmissa sensum inclinare.

Re-

ri potes, inſpecta vita Ieſu Chriſti; quia nec dum magis illi te conformare ſtuduiſti, licet diu in via Dei fuiſti. Religioſus, qui ſe intentè, & deuotè in ſanctiſſima vita, & paſſione Domini exercet, omnia vtilia, & neceſſaria ſibi, abundãter ibi inueniet: nec opus eſt, vt extra Ieſum aliquid melius quærat. O ſi Ieſus Crucifixus in cor noſtrum veniret, quàm cito, & ſufficiẽter docti eſſemus! Religioſus feruidus omnia benè portat, & capit, quæ illi iubentur. Religioſus negligẽs, & tepidus habet tribulationem ſuper tribulationem, & ex omni parte patitur anguſtiam; quia interiori cõſolatione caret, & exteriorem quærere prohibetur. Religioſus extra diſciplinam viuens, graui patet ruinæ. Qui laxiora quærit, & remiſſiora, ſemper in anguſtijs erit: quia aut vnũ,

Religioſus, qui ſe intentè, & deuotè in ſanctiſſima vita, & paſſione Domini exercet, omnia vtilia, & neceſſaria ſibi, abundãter ibi inueniet: nec opus eſt, vt extra Ieſũ aliquid quærat.

Religioſus feruidus omnia benè portat, & capit, quæ illi iubentur. Religioſus negligens, & tepidus habet tribulationem ſuper tribulationẽ, & ex omni parte anguſtiam; quia interiori cõſolatione caret, & exteriorem quærere prohibetur. Religioſus extra diſciplinã vi-

aut

vi-

aut reliquum sibi displicebit. Quomodo faciũt tam multi alij religiosi: qui satis arctati sũt sub disciplina claustrali? Rarò exeunt, abstractè viuunt, pauperrimè comedunt. *Et cætera, quæ ab eodem Auctore vnusquisque petere potest.*

viuens, graui patet ruinæ. Qui laxiora quærit, & remissiora, semper in angustijs erit, & cætera: vt patet in deuoto Libello de Imitatione D. N. Iesu Christi.

Huc vsque illi: ex quorum Libris ideo integra Capita recitauimus; vt quilibet obtusi etiã ingenij dispicere valeat, quàm meritò nos asseueremus: Bonauenturam ex eo Libro de Imitatione Christi, spiritualem doctrinam illam ex parte sibi mutuasse. Id quod apertius etiam manifestatur ex vltima ipsius periodo: *Qui laxiora quærit & remissiora, semper in angustijs erit, & cætera: vt patet in deuoto Libello de Imitatione Domini nostri Iesu Christi.* Quid si Thomam illũ Aquinatem, Doctorem Angelicum, Bonauẽturæ Doctori Seraphico coætaneum, ex eodem Ioannis Gessensis Opere sua quoque litterarum monimenta perornasse dixerimus? Attende, amabò te, lector.

Ioannes Gessen, Abbas, de Imitatione Christi, lib. 4. cap. 13. Quod toto corde anima deuota Christi vnionem in Sa-

S. Thomas de Aquino, Opuscul. 57 in Officio Corporis Christi. In

Sacramento affectare debet.

VErè tu es dilectus meus, electus ex millibus, in quo complacuit animæ meæ habitare omnibus diebus vitæ suæ. Verè tu pacificus meus, in quo pax summa, & requies vera: extra quem labor,& dolor, & infinita miseria. Verè tu es Deus absconditus,& cõsilium tuũ non est cum impijs; sed cum humilibus, & simplicibus sermo tuus. O quàm suauis est spiritus tuus, Domine, qui vt dulcedinem tuam in filios demonstrares,pane suauissimo, de cælo descendente, illos reficere dignaris! Verè nõ est alia Natio tam grandis, quæ habeat deos appropinquantes sibi, sicut tu Deus noster ades vniuersis fidelibus tuis: quibus ad quotidianũm solatium,& cor erigendum in cælum,te tri-

In primis Vesp. ad Magnific. Antiphona.

O *Quã suauis est, Domine spiritus tuus, qui vt dulcedinem tuã in filios demonstrares, pane suauissimo,de cælo præstito, esurientes replens bonis, fastidiosos diuites dimittis inanes.*

Lectione I. Noct. I.

Neque

tribuis ad edendum, & fruendum. Quæ est enim alia Gens tã inclita, sicut plebs Christiana? Aut quæ creatura sub cælo tam dilecta, vt anima deuota, ad quam ingreditur Deus, vt pascat eam carne sua gloriosa? O ineffabilis gratia! o admirabilis dignatio! o amor immensus homini singulariter impensus! *Et reliqua eiusdem generis, quæ ibi habentur.*

Neque enim est, aut fuit aliquando tam grandis Natio, quæ habeat deos appropinquantes sibi, sicut adest nobis Deus noster.

Idẽ *Ioannes Gessen, eod. lib. cap. 2. Quòd magna bonitas, & charitas Dei in Sacramento homini exhibetur.*

SVper bonitate tua, & magna misericordia tua, Domine, confisus, accedo æger ad Saluatorem, esuriens & sitiens ad fontem vitæ, egenus ad Regem cæli, seruus ad Dominum, creatura ad Creatorẽ, desolatus ad meum pium consolatorem.

Idem S. Thom. Oratione ante sacram Communionem.

O*Mnipotens sempiterne Deus ecce accedo ad Sacramentum vnigeniti Filij tui, Domini nostri* Iesu *Christi. Accedo tamquam infirmus ad medicũ uitæ, immundus ad fontem misericordiæ, cæcus ad*

Idem cap 17. De ardenti amore, & vehementi affectu suscipiendi Christum.

DOmine Deus meus, creator meus, & redēptor meus, cum tali affectu, reuerentia, laude, & honore; cum tali gratitudine, dignitate, & amore; cum tali fide, spe, & puritate, te affecto hodie suscipere, sicut te suscepit, & desiderauit sanctissima mater tua, gloriosa Virgo Maria.

ad lumen claritatis æternæ, pauper, & egenus ad Dominum cæli, & terræ.

Et paulò inferiùs.

TE panē Angelorū Regem regum, & Dñm dominātium, tantā suscipiā reuerentia, & humilitate; tanta cōtritione, & deuotione; tāta puritate & fide, tali proposito, & intentione, sicut expedit saluti animæ meæ.

Ipsum insuper Librorum de Imitatione Christi Auctorem, magno temporis interuallo Thomam a Kempis præcessisse, ex Ioannis Trithemij testificatione nullo negotio colligimus. Is namque de eodem Libro verba faciens, inquiebat: *Quem ante multos annos Seniores nostri suos ferunt legisse Seniores.* Quòd si Trithemij iam tunc Abbatis Spanheimensis, ac Thomæ a Kempis ætatem attingentis, Seniores, ipsum de Imitatione Christi Librum multos ante annos non tantùm se, sed etiam

Io. Trit. Catal. Ill. Vir. Germ.

suos

suos legisse Seniores affirmabant; eiusdẽ Libri Scriptorem ætate Kempensem longè antecessisse, luce clarius consequetur. Quandoquidem ea verba, quibus Trithemius vtitur, ex Iurisperitorum sententia, ad tempus, cuius memoria non extat, referuntur.

Glos. & Doct. in l. 1. de præscr. lib. 6.

Quoniam verò Scriptorem Librorum de Imitatione Christi, Thoma Kempensi antiquiorem fuisse hactenus demonstrauimus, nunc operæ pretium erit videre, si qua poterimus via, quo certo tempore in humanis vitam egerit. Et quidem non longè a S. Francisci ætate vixisse, non perperam colligitur ex eiusdem verbis istis: *Nam quantum vnusquisque est in oculis tuis, tantum est, & non amplius; ait humilis Sanctus Franciscus* Ita habet autographum Aronense, sicut & alia multa exẽplaria, cum in Henrici Sommalii Codice, loco illius verbi, *ait*, malè legatur, *agit*. Hac itaque Scriptoris huius attestatione facilè conficitur, vixisse illum circa annum Christi 1220. Illud namque (*Ait humilis Sanctus Franciscus*) coniecturam haud leuem parit, Auctorem hunc nostrũ de Francisco cum mortalibus adhuc conuersante, locutum fuisse. Vt quid enim Francisco anno 1226. in cælos translato, & anno 1228. catalogo Sanctorum adscripto, prudens Doctor addere voluerit vocem illam, *Humili*? Apophtegma enim istud ex ore B. Francisci quàm sæpissimè au-

De Imita. Chr. lib. 3. c. 50. in fin.

Bonauẽtur. in Vita S. Francisc. cap. 6.

auditum esse, S. Bonauentura etiam testatur. *Verbum hoc*, inquiens, *dicere solitus erat: Quantum homo est in oculis Dei, tantum est, & non plus.* Quod si cuipiam non satis verisimile sit, Franciscum in humanis adhuc agentem, Sanctum fuisse appellatum; saltem fateri necesse est, hunc Librũ Francisco paulò ante e mortalibus erepto, cum recens memoria sanctitatis eius in animis hominum vigeret, fuisse elucubratum: atque ideo Auctorem nostrum suis auribus ea, quæ de Francisco commemorat, ab illius ore audiuisse, vel aliorum relatu de viuente accepisse. Hoc etiam esse verissimum, SS. Thomæ, & Bonauenturæ, qui a S. Francisco non multùm ætate distarunt, loca ex hoc ipso Auctore totidem verbis desumpta, de quibus antea mentionem fecimus, indubitatè testantur.

Denique, (vt extremam nostræ huic Concertationi manum imponamus) Auctorem Librorum de Imitatione Christi, non fuisse Thomam a Kempis, neque Ioannem Gersonem, hoc item alio argumento potest comprobari. Nam sicut hic extitit Clericus sæcularis, ita ille Canonicus Regularis. At (præter id, quod in Aronæ Codice Librorum inscriptiones, ac subscriptiones, Ioannis Gessen Abbatis nomen quinquies expresserunt) ex iisdem ipsis Libris non nisi Monachum & Monachorum Præsulem fuisse, aper-

tissi-

tissimè etiam colligimus: ait enim ille: *Fecisti vltra omnem spem, misericordiam cum seruo tuo: & vltra omne meritum, gratiam, & amicitiam exhibuisti. Quid retribuam tibi pro gratia ista? Non enim omnibus datum est, vt omnibus ablicatis, sæculo renuncient, & Monasticam vitam assumant.* Atque etiam: *Suscepi, suscepi de manu tua crucem, portabo, & portabo eam vsque ad mortem, sicut imposuisti mihi. Verè vita boni Monachi crux est, & dux paradisi. Incœptum est, retro abire non licet, nec relinquere oportet. Eia fratres, pergamus simul, Iesus erit nobiscum, propter Iesum suscepimus hanc cruem, propter Iesum perseueremus in cruce.* Postremò (vt multas eiusmodi testificationes vltro præteream) alio loco sic ait: *Quomodo faciunt tam multi alij religiosi, qui satis arctati sunt sub disciplina claustrali? Rarò exeunt, abstractè viuunt, pauperrimè comedunt, grossè vestiuntur, multum laborant, parum loquuntur, diu vigilant, maturè surgunt, orationes prolongant, frequenter legunt, & se in omni disciplina custodiunt. Attende Carthusienses, Cistercienses, & diuersæ Religionis Monachos, ac Moniales: qualiter omni nocte ad psallendum Domino surgunt. Et ideo turpe esset, vt tu deberes in tam sancto opere pigritare, vbi tanta multitudo Religiosorum incipit Deo iubilare.* Quibus ex verbis manifestissimum redditur, sæpius citati Operis Auctorem in Regula S. Benedicti mi-

De Imitat Chr. l. 3. c. 10

Vnde supra li. 3. cap. 56.

Vnde supra lib. 1. c. vlt.

litasse ; quando & is Monachorum suorum mores,ex laudabili eiusdem Instituti Sectatorum disciplina ad normam redigendos censuit. Quòd si Canonicus extitisset S. Augustini Regulæ addictus, vt Thomas a Kempis; extra rei sanè propositum æstimari omnino deberet, quòd seipsum potiùs Monachum, quàm Canonicum, vel Clericum appellitare voluerit: & Concanonicos suos multò magis præmonere ex Benedictinorum Regulis,quibus ipsi adstricti non erant, quàm ex Augustinianorum Sanctionibus,quas statutis votis obseruare debebant. Qua de causa Viri illi doctissimi, Cardinalis Bellarminus, Bernardinus Rosiniolus, & Antonius Posseuinus, iure optimo affirmarũt: Ioannem Gessen, Abbatem istius Operis Auctorẽ,in Ordine S. Benedicti militasse.

Itaque cum omnibus in contrarium allatis argumentis, satis superq. fecerimus, atque insuper sententiam nostram solidissimis fundamentis stabiliuerimus, præcipuè verò a professione, ab antiquitate, & a natione deductis; ea conclusio, quam in huius Concertationis initio proposuimus, omni ex parte verissima existet: Ioannes Gessen,Italus,Abbas Ordinis S.Benedicti, Auctor est Librorum quatuor,De Imitatione Christi.

Et exultabit lingua mea Iustitiã tuã,Deus.

QVAE

QVAE IN LAVDEM, ac commendationem Venerabilis Viri, Ioannis Gessen, Abbatis Benedictini, eiusq. Librorum De Imitatione Christi, faciunt.

Ioannes Gessen, Abbas, de seipso Lib. 3. c. 10.

NVnc iterum loquar, Domine, & non silebo; dicam in auribus Dei mei, Domini mei, Regisq. mei, qui est in excelso. O quàm magna multitudo dulcedinis tuæ, Domine, quam abscondisti timentibus te! Sed quid es timentibus te, aut amantibus? quid toto corde seruientibus? Verè ineffabilis dulcedo contemplationis tuæ, quam largiris amantibus te. In hoc maximè ostendisti mihi dulcedinem charitatis tuæ, quia cum nō essem fecisti me: & cum errarem longè a te, reduxisti me, vt seruirem tibi: & præcepisti, vt diligam te. O fons amoris perpetui, quid dicam de te? quomodo potero tui obliuisci, qui mei dignatus es recordari, etiam postquā contabui, & perij? Fecisti vltra omnem spem, misericordiam cum seruo tuo: & vltra omne meritum, gratiam, & amicitiam exhibuisti. Quid retribuam tibi pro gratia ista? Non enim omnibus datū est, vt omnibus abdicatis, sæculo renuncient, & Monasticam vitam assumant. Numquid magnum est, vt tibi seruiam,

cui omnis creatura ſeruire tenetur? Non magnum mihi videri debet ſeruire tibi: ſed mihi magnum hoc potiùs, & mirandum apparet: quòd tam pauperem, & indignum dignaris in ſeruum recipere, & dilectis ſeruis tuis adunare.

Illuſtriſſ. & Doctiſſ. Dom. Card Robertus Bellarminus, Libro De Scriptoribus Eccleſiaſticis.

OPuſculum eſt vtiliſſimum, & iure in tota Eccleſia, ſummo omnium conſenſu, receptum, & frequentatum, & in omnes linguas conuerſum. Ego certè ab adoleſcentia, & vſque ad ſenectam, hoc Opuſculum ſæpiſſimè volui, & reuolui: & ſemper mihi nouum apparuit, & nunc etiam mirificè cordi meo ſapit.

Ludouicus Gonzalez e Societate Ieſu, in Actis B Ignatij, eius Societatis Fundatoris, ſumma diligentia, regatu Ioannis III. Luſitaniæ Regis, annotatis, quæque MSS. Romæ in Domo Profeſſa aſſeruantur, ita teſtatur:

SOlitum fuiſſe Sanctum Patrem quotidie legere vnum Caput ex Libello Ioannis Gerſonis: & quidem vnum, eo ordine, quo in eo diſpoſita ſunt Capita. A prandio verò, & alijs horis, ſolitum alterum Caput euoluere: quod veluti caſu,

casu,aperto Libello, sine vllo foliorum discrimine obtigisset: semperq. inuenisse in eo materiam, præsertim animæ statui accommodatam: & quam ipse Beatus Pater eo tempore in animo impressam haberet. Adeoque familiarem ei fuisse istũ Libellum, vt moribus suis, verbis, motibus, actionibus denique omnibus, salutaris illius Libri documenta perfectissimè exprimeret; vt qui cum Beato Patre assiduè versabantur, agnouerint, in eius vita, viuam imaginem expressam Libelli Ioannis Gersonis, cuius lectionem commendabat omnibus, quibus cum tractabat.

Petrus Ribadeneira, ex eadem Societate, de B. Ignatio, Lib. 1. c. 13.

IOannis Gersonis de Imitatione Christi Libello plurimum tum vtebatur, illiusq. lectionem valde semper probauit: atque illius Libri spiritum, & doctrinam hausit, tam auidè arripuit, tam perfectè in se expressit: vt (multorum iudicio) Ignatij vita solida quædam, eminens, ac viua esset imago, eorum præceptorum omnium, quæ aureo illo Libello continentur.

Nicolaus Orlandinus, ex ea ipsa Societate, Par. 1. Lib. 5. Hist. eiusd Societ.

QVo domum receptus est die (*Hieronymus Natalis est ii, qui postmodũ*

in doctrina, prudentia, ac pietate summus euadens, Beato Patri in cuncta Societate administranda subiunctus est) monuit Beatus Ignatius, vt biduo post ministrare Coquo, & Hortulano inciperet: & quotidie Caput ex Gersone, (*De Imitatione Christi*) in quo meditaretur, legeret: tum alia Capita, vt necessitas, vel infirmitas postularet. Idque dixit Beatus Pater cũ mirifica (vti semper solebat) laude eius Libelli: addens fore, quod in se ipse quidẽ esset expertus, vbi etiam fortuitò aperiret, vt quæ præsenti necessitati conuenientia essent, occurrerent.

Georgius Mayr, ex eadem Societate Iesu, qui eos de Imitatione Christi Libros ad Græcos transtulit, in Epistola ad Claudium Aquauiuam, ipsius Societatis Præpositum Generalem.

IN tanta piorum Libellorum copia (admodum Reuerende Pater) vix vllum extare arbitror, quem tanto studio vniuersa Societas nostra iam inde a sui primordio complexa sit, atque illum de Imitatione Christi: neque iniuria. Probè enim nouimus B. Ignatium Loiolam, nostrum omnium Parentem, ac Ducem, non solùm magnificè de eo sensisse, sed quotidiano vsu, lectioneq. familiarissimum eũ sibi; filijs verò suis (quoniam quem ipse ex eo progressum hauserat, non minorẽ

in ijs volebat, ſperabatq.) commendatiſſimum reddidiſſe: vt ſuo exemplo, illius non minus doctrinam haurirent auidè, quàm ſpiritum ſanctè, perfectèq. viua quadam imagine in ſe ipſi exprimerent. Quo ſanè conſecutum videmus, vt Societas noſtra dum Orbem prope vniuerſum peruadit, aureum hunc Libellum circumtulerit, eiuſque amorem magnis æquè ac paruis, tā in ſæculi patentiori agro, quàm Religionis paradiſo agentibus inſtillarit, vſumq. ſingularem ſummo omnium quæſtu commendarit. Eò quidem opportuniùs, quòd mirabili Dei prouidentia in tot, tamque variarum nationum vbique extra Europam ſparſarum linguas translatus ſit. Cæterùm plures docti, graueſq. viri, non ſolùm Ordinis noſtri, ſed alij quoque perſæpè mirati ſunt, hunc pium Auctorem tot Gentium, etiam Barbararum, linguis, tanta cum vtilitate nunc loquentem, apud ſolos Græcos hactenus tacuiſſe: cum hæc tamen lingua tam ob ſuam præſtantiam, quàm in cæteras linguas, ac ſcientias collata beneficia, cum ſibi præ alijs iure vendicare poſſe videri queat. Quare non tam meo more, quo hāc linguam a puero me proſecutum eſſe nō inuitus fateor, quàm aliorum, in primis verò Patrum noſtrorum hortatu, eum interpretandum ſuſcepi.

Henricus Sommalius, ex eadem Societate Iesu, in Epistola ad Leonardum Bettenium, Cœnobij S. Trudonis Abbatem.

QVanta ſit huius Libelli dignitas, qua ſe omnibus longè, lateq. probauit, vel ex hoc liquidò patet: quòd poſt ſacros Codices, nullus tam crebrò typis fuerit excuſus: nullus tam cupidè ab omnibus expetitus, ac lectitatus, a ſummis, medijs, infimis: nullus, qui in tam varias ſit linguas transfuſus, atque omnium calculis approbatus. Referam hìc, quod niſi grauiſſimis teſtimonijs niteretur, incredibile videri poſſet. Cum quidam e noſtra Societate Ieſu, ante annos plus minus duodeuiginti, Argirium Mauritaniæ profectus fuiſſet, pretium redemptionis captiuorũ laturus; Rex, qui aliquando Chriſtianus fuerat, eum in ſuam duxit bibliothecam, varia librorum ſupellectili inſtructam. Varios hic illi codices viſendos porrigit, atque in his Libellum de Imitando Chriſto, vulgari Turcarum lingua cõuerſum. Adiecit autem pluris ſe vnicum illum facere, quàm reliquos omnes Mahumetanorum. Superuacaneum hìc eſſet percenſere mirabiles ex huius Libelli lectione animorum metamorphoſes, innumeraſque eorum conuerſiones, quos ad arctam ſalutis ſemitam, a via lata, & ſpatioſa adduxit: præſertim cum & ille pleriſque

notæ

notæ sint; & procliue sit cuique in semetipso experiri, quæ, quantaq. mutatio dexteræ Excelsi, si vel leuiter eius doctrinam delibarit, mox consequatur. Audiui ego non rarò, viros optimos, & in Auctorum optimorum lectione diu, multumq. versatos, qui de hoc Opusculo dicerent: se, cum mœstitia animi, vel molestijs alijs afflicti, affectiq fuissent, subitò lectione vnius modò Capitis, in quod fortè incidissent, mœrorem omnem abstersisse; animumq. a molestijs auocasse. *Et post nonnulla ita etiam affatus est*: Fidenter siquidem, & magna cum omnium approbatione asseuero: In hoc Auctore totius Christianæ Philosophiæ compendium contineri.

Et exultabit lingua mea Iustitiam tuam, Deus.

Methodus Practica
LIBRORVM DE IMITATIONE CHRISTI,

Venerabilis Viri,
IOANNIS GESSEN, ITALI,
Abbatis Benedictini.

In qua homo ad summum Perfectionis Christianæ culmen gradatim perducitur.

VAM profitemur Iesu Christi Domini nostri imitationẽ, Ioannes Gessen post sacras Litteras perfectiùs, quàm plerique alij complexus est; cuius paruum libellum pij Viri omnibus magnis aliorũ voluminibus de perfectione agentibus, anteponunt: sed ordinem, ac methodum in eo multi desiderant, nõ quòd illi desit, sed quòd adeo sublimis sit, vt multos effugiat. Tradit enim imitationem Christi practicè: quem docendi modum is optimè assequitur, qui opere, quæ legit, exequitur. Mea quidem sententia, secutus est in hoc Opere Gessen methodum naturalem, & necessariam, incipiendo a primo, & imperfectiori gradu imitationis Christi, & ascendendo paulatim, vsque ad vltimum; tanto ordine, vt qui alium in per-

fectione acquirenda tenuerit, vel eam nõ assequetur, vel adeptam facilè perdet. Sicut enim turris absque fundamentis supra arenam ædificata, diu stare non potest, ita neque absque fundamentis, ædificium perfectionis. Ob quam causam primò agit de vita Purgatiua, quæ est initiũ, & quasi fundamentum Perfectionis: in qua introducit Magistrum vitæ spiritualis docentem, quia hæc vita non tam altè progreditur, vt videatur indigere immediato magisterio Dei; & Discipulus adeo est ignarus rerum spiritualium, vt ei audire & auscultare Magistrum, potiùs quã loqui, aut interrogare conueniat. Vita Illuminatiua, totam eruditionem doctrinæ spiritualis continet, ideo meritò introducitur Deus cum homine loquens, quia in ea digna Deo traduntur documẽta: quòd pauci extra diuinas Litteras præstiterunt, vt Deum loquentem dignè Deo introduxerint. Discipulus autem iam prouectus Dei documenta non tantùm aure excipit, sed opere exequi conatur: in quo cum sæpe magnas patiatur tentationes, & difficultates, quãdoq. pro gratia, & diuino auxilio; quandoq. pro venia, & consilio ad Deum recurrit. Vita Vnitiua, anima Deo vnitur, quod maximè fit participatione Corporis, & Sanguinis Iesu Christi: in qua duo sunt, præparatio ad vnionem, & ipsa vnio. Vtrumque adeo magnum est, vt meritò introducatur Deus

docens, & homo practicè exequens.

Iam verò (vt ad singulas Vitas deueniamus) Purgatiuam in duas diuidit partes: in priori, quæ traditur toto primo libro Gessensis, de initijs Vitæ Purgatiuæ tractatur. In posteriori, quæ traditur toto secundo libro, de progressu Incipientiũ quinque quasi gradibus, seu capitibus continetur.

1 Quid sit imitari, & sequi Christum.

2 Ne quis in imitatione erret, Duce, & Magistro vtatur.

3 Quia Magister non prodest, si Discipulo desit voluntas discendi, excitatur in eo desiderium vincendi passiones.

4 Ex hoc desiderio, & victoria consequitur propositum efficax non peccandi mortaliter, nec venialiter.

5 Hoc propositum timore Dei, & cordis compunctione solidatur. Progressus, & terminus huius Vitæ quatuor alijs gradibus, seu capitibus continetur.

6 Ex timore Dei oritur odium mundi, qui Deo aduersatur.

7 Mundus neglectus persequitur seruum Dei, qui eget, vt se defendat, patientia in aduersitatibus, & persecutionibus.

8 Qui aduersitates constanti animo tolerat, erumpit in Christi dilectionem, & mentis dulcedinem.

9 Sed debet potiùs animum conuertere in hac vita ad Crucem Christi, quàm ad consolationem: ideo docetur viam Cru-

cis

cis, & mortificationis desiderare. Quod desiderium est terminus Vitæ Purgatiuæ.

Vita Illuminatiua tota versatur in imitatione Christi, quem qui perfectè imitari vult, & vult perfectè purgatus esse,

1 Dei indiget colloquio, & interna orationis conuersatione.

2 Ex ea conuersatione erumpit in affectum humilitatis.

3 Humilitas omnem abijcit simulationem, & puritatem cordis, ac veritatem introducit.

4 Veritas erumpit in Dei, & proximi amorem.

5 Ex hoc amore sequitur odium sui, & exercitium pœnitentiæ.

6 Quod exercitium, ne noceat, moderandum est desiderio exequendi tantùm diuinam voluntatem.

7 Vt eam quis exequatur, obedientiam auiditate magna complectatur.

8 Quæ perfecta esse nequit absque indifferentia in rebus omnibus.

9 Ex indifferentia sequitur perpetua pax animæ.

10 Ex pace sequitur libertas spiritus.

11 Ex libertate spiritus sequitur desiderium volandi ad Christum, & exuendi carnis sarcinam.

12 Quod cum ita fieri nequeat, saltem solitudinem anima concupiscit, vt sola cum solo Deo conuersetur.

13 In ipsa verò solitudine non iam beatitu-

titudinem postulat, sed simul cum Christo in Cruce pendere, eiusq. doloribus inebriari.

14 Cui non proprijs meritis, sed gratia, & misericordia Dei, sperat vsque ad finem vitæ, copulari: quod est terminus omnis Perfectionis.

Vita Vnitiua in perfecta vnione cum Deo consistit, quæ maximè habetur per susceptionem corporis Christi: ad quam triplex præparatio requiritur.

1 Remota.

2 Proxima.

3 Coniuncta ipsi Communioni, & vtraque triplex.

Singulos hos perfectionis gradus Gessen pluribus capitibus declarat: quos suo ordine ad alteram marginem adnotabimus; ad alteram gradus, seu capita methodicè a nobis numerata.

LIBER I.

De Imitatione Christi, in quo initia Vitæ Purgatiuæ traduntur.

1 Quid sit imitari, & sequi Christum.

1 SEqui Christum, non est alta de Deo speculari; sed Christi sanctam vitam imitari.

2 Melius namque est operari bonum, quàm illud tantùm nosse. Ideo melior est homo simplex & rusticus, qui benè operatur: quàm superbus Philosophus, qui alta quærens, subtiliter contemplatur.

Vt

3 Vt autem operemur, cognitio necessaria est, non quæ humano magisterio discitur, sed quæ diuino: & hæc cordis mortificatione comparatur.

4 Sed non omnia credenda sunt, vel facienda, quæ homini in mentem veniunt, vel audiuntur; sed oportet virtutis Tyronem, Patrem spiritualem conquirere, cuius ductum sequatur, & cui suas omnes cogitationes, & actiones aperiat. 2 Pater spiritualis eligendus.

5 Est etiam sacra Scriptura perlegenda, & alij pij libri humiliter, simpliciter, & fideliter; non vt docti videamur, sed pro nostra spirituali instructione; quandoquidem non omnia ex patre discere possumus.

6 Homo nouus in rebus spiritualibus nouitate, & dulcedine lectionis allectus, lectioni se totum tradit, ac si in sola lectione sit tota Perfectio; & se turbat, ac inquietat, si Pater spiritualis huic suæ voluntati resistat, eumque redarguat. Sed mox aduertit Perfectionem non esse in multa lectione, sed in mortificatione desideriorum locandam: & vincit hanc tentationem submissione, & humili de se opinione.

7 Liberatus opera Patris spiritualis prima tentatione, continuò in aliam secũdam grauiorem incidit, diuinæ gratiæ oblitus; in Patre spirituali omnẽ suam locat spem, putans se tali duce securè Perfectionem acquisiturum. Sed quia, vt plurimum

Patres

Patres spirituales sunt in mundo viles, & abiecti, nititur aduersarius Tyroni persuadere, non esse rationi consonum, virum nobilem, diuitem, &c. adeo familiariter, & frequenter Patrem spiritualem alloqui, & quærere; quæ tentatio multos prosternit.

8 Ea superata, succedit tertia tentatio, omnes suas bonas cogitationes, & actiones non iam Patri spirituali soli, sed cuiuis etiam indicandi: & perdit Tyro nimia garrulitate, quæ silentio acquisiuerat.

9 Seriò Pater spiritualis cōtradicit Tyroni hac in re, alij illū laudant: ex quo illi quarta insurgit tentatio mutandi Patrem spiritualem, quem sibi aduersantem videt, quin & locum, & exercitia. Sed hæc tentatio superāda est spoliatione omnis proprij iudicij, & contemptu quarumcumque illustrationum, quæ a Patre spirituali non approbantur.

10 Ex tædio, quo afficitur Tyro, ob hanc Patris spiritualis resistentiam in contrariam partem, alia tentatione, quæ in ordine est quinta, vertitur: & qui antea totus videbatur esse in Dei illustrationibus, iam non vult cum alijs, nisi de rebus, & negotijs sæcularibus agere: in eisque consolationem, & delectationem quærit. Debet a Patre ab ijs negotijs, & consolationibus, quæ multùm diuinas retardant, reuocari: & occupari in oratione, varijsq. deuotis exercitijs, ne otio languescat: &

pro-

proderit conuersatio plurium habentium eadem perfectionis desideria.

11 Qui se a dictis negotijs sæcularibus non separat sub spetie zeli, & profectus aliorum, sui curam abijcit, & retrocedit in vita spirituali. Quò deueniunt multi Religiosi, qui sunt sanctiores, & feruentiores in principio suæ couersionis, quàm post multos religiosæ vitæ annos. Quare qui vult in vita spirituali progredi, non debet conquiescere in solis obseruantijs externis, sed eniti passiones perfectè vincere, & desiderare omni die in virtute, & sui abnegatione proficere. 3 Desiderium vincendi passiones.

12 Contra eum, qui ex animo videtur virtutem, & profectũ quærere, mox multi insurgunt, sinistram de eo opinionem concipientes, quod illi non solùm vtile, sed necessarium est; euadit enim ex hoc humilior, & diligentior in remouendis scandalis, & obtrectandi sibi occasionibus auferendis: & quadam necessitate adactus, ad Deum sæpius recurrit.

13 Nec solùm homines eum vexant, sed diabolus continuis tentationibus exagitat, quæ Tyroni valde vtiles sunt; illis enim humiliatur, purgatur, & instruitur: vt per multas tribulationes, & tentationes intrare possit in Regnum Dei; sicut intrarunt omnes Sancti, quorum aliqui in principio suæ conuersionis, aliqui in fine, aliqui tota vita tẽtati sunt, aliqui grauiùs, aliqui leuiùs, alij superatis magnis tentationi-

tionibus,paruis ſuccubuerunt:vt humiliati, numquam in ſeipſis confiderent; ſed principio tentationis fortiter reſiſterent, non ſola fuga, duritia, aut importunitate; ſed patientia, longanimitate, & Dei gratia adiuti, conſilio Patris ſpiritualis, qui cum tentato non aget duriter, ſed benignè; vt ſecum optaret fieri, ſi ipſe tentaretur.

14 Maxima,ac frequentiſſima harum tentationum eſt, proprio iudicio niti:& nolle ſe alterius iudicio, & voluntati ſubmittere.

4 Propoſitū pro nulla re peccatū mortale, vel veniale committendi.

15 Ita tamen cedendum eſt alteri,vt nullius voluntate peccatum aliquod (quantumuis leue,& veniale) fiat;quamuis bona opera poſſint aliquando ob bonum finem omitti, vel in meliora commutari. Itaque qui ſeriò deſiderat paſſiones vincere, firmum propoſitum concipiat, pro nulla re peccatum admittendi, ſiue mortale, ſiue veniale.

16 Quid igitur faciet, quando videt in ſe, vel in alio aliquod malum, nec poſt vnam, vel alteram correctionem poteſt emendare? Debet patienter ſuſtinere,quo vſque Deus aliud diſponat.

17 Et viuere tamquam hoſpes, & peregrinus ſuper terram, & ſtultus fieri propter Chriſtum.

18 Quomodo vixerunt Sancti omnes, quorum vitæ exempla deberemus diligenter perpendere. Quæ quidem principaliter

cipaliter in tribus consistunt.
19 Primò, vt non acquiescat animus sola externa virtutis specie, sed studeat exercitio omnium virtutum, omni die incipiendo, & frequenter examinando vitam suam.
20 Secundò, vt tempus quærat sibi vacandi, fugiat superfluam confabulationem, ociosam circuitionem, nouitates, & rumores: & insistat meditationi, & lectioni piorum librorum.
21 Tertiò, vt in timore Dei se conseruet, fugiendo humanam lætitiam, & quærendo compunctionem cordis: quæ quatuor considerationibus acquiritur. 5 Timor Dei, & cordis compunctio.
22 Prima miseriæ humanæ, & commissorum peccatorum.
23 Secunda mortis.
24 Tertia Iudicij extremi, & pœnarum tam Inferni, quàm Purgatorij.
25 Quarta finis vltimi hominis Christiani; & præ cæteris iuuabit consideratio vitæ, & passionis Christi, nec opus est aliam vtiliorem quærere.

LIBER II.

In quo progressus, & terminus Vitæ Purgatiuæ declaratur.

1 POst compunctionem cordis, debet homo internam cum Deo conuersationem quærere, se in hoc mundo tamquam aduenam, & peregrinũ reputando. Ex quo mundi homines, cum videant se deseri, 6 Odiũ mũdi.

deseri, discipulum vitæ spiritualis dictis, & factis insectantur.

2 Qui non debet hanc contrarietatem magnifacere, nec se anxiè defendere, sed expectare Dei defensionem; humiliter omnia tolerando, & se omnium hominum vilissimum reputando.

7 Patiē tia in iniurijs.

3 Nec debet ante de pacificandis secum alijs agere, quàm suum ipse cor pacificum reddiderit: quod faciet, patienter sustinendo, quæ contra se fient.

4 Patientia acquiritur, si quæ contra nos fiunt, aut dicuntur, simplici, & puro corde intueamur. Simplicitas intentionis solum Deum respicit, reliqua non curat. Puritas cordis solum Dei beneplacitum quærit: ex quo fit, vt patienter toleret, quidquid Deus fecerit, vel permiserit.

5 Vt autem homo patienter alios sibi infensos sustinere possit, debet considerare quanta alij ab ipso sustineant; & se ante oculos suos habere, reliquos retro.

6 Collocando propriam pacem, & lætitiam, non in ore aliorum; sed in bona, & recta conscientia.

8 Amor Iesu Christi.

7 Nihil in hoc mundo quærendo, præter amorem Iesu Christi.

8 Nam si Iesum habemus, habemus omne bonum; sine ipso, omnia nobis desunt, etiam si a toto mundo diligamur.

9 Nec debemus ab amore Christi deficere, si quando a nobis diuina consolatio recesserit.

Magis

10 Magis enim prompti esse debemus ad patiendum pro Christo, quàm ad consolationem; ad crucem, quàm ad lætitiam; acceptando quoduis Dei donum cum magna gratiarum actione, siue flagellemur ab ipso, siue consolemur.
11 Sed longè aliter sæpenumerò fit: amant enim homines, & seruiunt Christo, vt plurimùm, in consolatione, & prosperitate; sed raro in aduersitate, & cruce. At seruus Dei ita Deum laudat, ac benedicit in tribulatione, ac in summa cõsolatione.
12 Quia potiùs sibi persuadet perfectionem, & felicitatem huius vitæ consistere in mortificatione, & Christi imitatione, in portanda cruce, sicut ipse portauit: quam homo proponit cum Dei gratia vsque ad mortem portare.

9 Volũtas mortificationis, & crucis.

LIBER III.

In quo agitur de Vita illuminatiua.

1 QVi ad eum perfectionis gradum peruenit, vt velit portare crucem suam post Christum, primùm omnium ardenti desiderio affici debet ad orationem, in qua audiet, quæ intus in anima loquitur Deus.

1 Desiderium orationis.

2 Qui docet sine verborum strepitu modum sibi benè seruiendi; alij pulsant aures, Deus aperit cor

3 Deo loquente cum anima, excitatur in illa secundus affectus humilitatis, quo

2 Humilitas.

se homo agnoscit rerum diuinarum ignarum: & cupit a Deo magis magisq. illuminari, & doceri: & confunditur, ac humiliatur, quòd homines mundani tanta diligentia audeant, & sequantur mundum; seruus autem Dei, adeo negligenter, & pigrè Deo famuletur.

4 Ex quo sequitur cognitio propriæ vilitatis, & miseriæ, & seria efflagitatio diuinæ gratiæ.

3 Puritas cordis. 5 Ea per orationem impetrata, mox sequitur tertius affectus, puritas videlicet cordis, quæ quis veritate gaudet; quæ docet peccata cognoscere, & deflere, omnia opera propria nihili facere, contemnere terrena, & amare cælestia. Qui ad hunc affectum peruenit, desiderat defectus proprios manifestare, & digito ostendi se peccatorem, & imperfectum.

4 Amor Dei. 6 Quod desiderium statim consequitur magna spiritualis consolatio, qua homo animatus, mox prorumpit in quartum affectum, vehementis amoris Dei, cuius homo effectus in se experitur, & cognoscit: quorum præcipuum esse putat, amantem, omnia dura, & amara propter dilectum libenter amplecti.

7 Mox sequitur probatio huius amoris, ingens desolatio, variæ tentationes, languor in spiritu, & aliquando casus aliquis in peccatum, magis ex fragilitate, quàm malitia: quæ omnia videntur a Deo permitti, ne homo superbiat ex præceden-

ti magna consolatione.
8 Tam ex consolatione præcedenti, quàm ex lapsu nascitur quintus affectus, odium sui ipsius, & desiderium multa pro Christo patiendi, quod nisi coerceatur a Patre spirituali, non numquam ducit ad perditionem. 5 Odiũ sui,& desideriũ pœnitentiæ.
9 Quam correctionẽ debet homo cum resignatione, & humilitate suscipere; reputando se, vt verè est, puluerem, & cinerem, ex nihilo creatum, & in puluerem conuertendũ; qui sibi relictus statim labitur, sed a Deo subleuatus, statim erigitur.
10 Quod si neglecto Patris spiritualis ductu, nimijs pœnitentijs, & afflictionibus corporis inhæreat, veram cordis perfectionem, & lætitiam non assequetur; sed aridus ac siccus, sæpe in superbiam labitur, anxium, & afflictum habens cor. Ad quem scopulum multi viri spirituales alliduntur, qui non amplius proficiunt. Sed qui obtemperat Patri spirituali, Deum, solamq. eius voluntatem sibi tamquã vnicum finem proponens, nihil sibi ex bonis operibus arrogat, & magna pace, & cordis dilatatione perfruitur.
11 Mox consolatione perfunditur, & rursus in amoris affectum prorumpit ex consideratione beneficiorum Dei, diuinæ dilectionis, & præcedentis lapsus; magni beneficij loco reputans, posse Deo seruire, non ijs, quæ sibi placent, sed quæ Deo placuerint.

Sequi-

6 De side riũ exequendi diuinã voluntatem.

12 Sequitur sextus affectus solam Dei voluntatem quærendi, eius acquiescẽdo ordinationi: non enim omnis affectio, quæ bona videtur, sequenda est; neque ea, quæ videtur mala, statim abijcienda; sed vtraque ad Dei voluntatem examinanda.

13 Ex quo non leuis oritur pugna interioris hominis, cui videtur vita amatorum mundi iucundior, & felicior, quòd hac pugna careat, & multis perfruatur delectationibus. Sed Deus ostendit homines mundi, nullam habere solidam iucunditatem, quæ in solo Deo, & contemptu rerum humanarum reperitur. Hìc aliquibus insurgunt, non leues carnis tentationes, partim ex consideratione mundanarum delectationum, partim ex interna pugna spiritus.

7 Obedientia.

14 Quæ vincuntur septimo affectu obediendi, nõn solùm diuinæ voluntati, sed etiam superioribus omnibus: quin & omnibus hominibus, a quibus cupit homo sicut lutum platearum conculcari.

15 Quomodo enim super aliquem extolletur, qui Dei occulta iudicia contemplabitur, Angelorum ruinam, hominum insperatos casus, & propriam vilitatem?

8 Indifferentia in omnibus rebus.

16 Potiùs omnia formidabit, etiam quæ bona videntur, considerando multos in fine deceptos, qui boni in principio videbantur. Ex quo in octauum indifferentiæ affectum erumpet, nec aliquid a Deo absolutè petet, sed sub conditione, si tibi placi-

placitum fuerit, da quod vis, & quantum vis, & quando vis, solum mihi concede, quod tibi magis placet; omnibus quæ in mundo sunt mori; propter te amare contemni, & nesciri, in te quiescere, & in te solo pacem habere.

17 Ex hac indifferentia sequitur magna pax animæ, & perpetua consolatio: quam non possunt creaturæ, sed solus Creator conferre.

18 Sed subitò aduersarius multas ingerit cogitationes, quod si hoc, quid si illud de te fiat; quibus homo spiritualis auscultare non debet, sed ad suam redire indifferentiam, & tam promptum se exhibere ad patiendum, quàm ad gaudendum.

19 Christi exemplo excitatur, quo caruerunt veteris Testamenti Patres, & præsentanea remuneratione, quam etiam diu illi præstolari cogebantur.

20 Mox Dei permissu occasiones illi occurrunt aliquid patiendi si sint, qui in illum maledicta congerant, falsò accusent, docetur a Deo patienter omnia ab omnibus ferre.

21 Homo videns se tantæ virtuti imparem, Dei auxilium implorat ad ferendum tot difficultates, diaboli, mundi, & carnis.

22 Adest subitò Dei consolatio, qua delibutus animus, in solo Deo cupit requiescere, & omnibus alijs rebus valedicit, etiam sanctissimis.

23 Gratias Deo agit, non solùm pro acceptis beneficijs, & donis; sed etiam pro non acceptis: quod reputat beneficium singulare, non multa habere, vnde exteriùs laus, & gloria appareat: quæ est maxima perfectio veræ indifferentiæ.

9 Pax perfecta

24 Obtenta rerum omnium perfecta indifferentia, quærenda est vera pax, & libertas, quam assequemur his quatuor:

1 Si studeamus alterius potiùs facere voluntatem, quàm nostram.

2 Si eligamus semper minus, quàm plus habere.

3 Si quæramus inferiorem locum, & omnibus subesse.

4 Si optabimus semper, vt voluntas Dei integrè in nobis fiat.

25 Occurrunt variæ, & multiplices tentationes contra ista quatuor, quæ pacem afferunt. Contra primum, quod erat studere alterius potiùs facere voluntatem, quàm nostram, insurgunt cogitationes vanæ, & magni timores; quid si hoc, vel illud imperabit? si ab officio me amouebit? &c.

26 Quibus homo stimulatus, ad Deum pro auxilio confugit, vt gustata suauitate supernæ felicitatis, pigeat de terrenis cogitare.

27 Adest subitò Deus, & roganti homini remedium huic tentationi præbet, ne curiosè facta aliorum indaget, ne magni nominis opinionem quærat, aut multas familia-

miliaritates, nec priuatam hominum dilectionem: quæ omnia nos a facienda aliorum voluntate reuocant, pacemq. turbant.

29 Sed omnem intentionem dirigat, vt soli Deo placeat, & extra eum nihil cupiat, vel quærat, se ipsum contemnat, de aliorum dictis, & factis nihil temere iudicet, nec se implicet rebus sibi non commissis: quo fiet, vt facilè alterius voluntatem exequatur, & rarò turbetur; numquam autem turbari non est huius vitæ, sed futuræ.

30 Mox, Deo permittente, & nonnumquam dæmone procurante, contra secundum, quod pacem afferebat, videlicet semper minus, quàm plus habere; occurrit secunda tentatio magnarum externarum occupationum, & negotiorum circa victum, & vestitum, quæ hominem multum exagitat; cum omnia non possit abijcere, quia natura sustentanda est, nec superflua requirere, quia lex vetat; medium autem tenere, non benè sciat.

31 Vincitur euellendo e corde omnem affectum, non solùm rerum temporaliũ, sed etiam honoris, & vanæ laudis; euulsa enim quacumque re ex corde, facilè est se ad mediocritatem reducere.

32 Petit homo a Deo hanc cordis purgationem, & sapientiam cælestem, diligendi Deum super omnia, & cætera secundum ordinem a Deo præstitutum.

33 Contra tertium, quærendi inferiorē locum, & omnibus ſubijciendi ſe, oritur tertia tentatio; inſurgunt multi, qui contra hunc virum ſpiritualem, vltimum locum deſiderantem, malè loquuntur, & ſentiunt: quam tentationem facilè vincet, ſi deteriora de ſe ipſe iudicabit, & neminem ſe inferiorem; nec ſuam pacem in ore hominum, ſed in Deo collocabit.

34 Contra quartum, quod erat, optare ſemper, vt voluntas Dei integrè in nobis fiat, inſurgit grauiſſima aliqua tentatio, (fortaſſe carnis) vt cum maximè vellet in ſe diuinam exequi voluntatem, videatur non poſſe quàm æquo animo tolerare, nec propter illam turbari; is ſolùm poteſt, qui optat, vt voluntas Dei integrè in eo ſemper fiat.

35 Debet homo hac tentatione pulſatus, ſubitò ad Deum per orationem recurrere firmiter, & perſeueranter, nec ſe ad humana ſolatia conuertere: expedit enim homini hæc pati, quare debet pro eis gratias Deo agere, immo gaudere in hac afflictione: & ſic pacem, hac tentatione, vel quauis alia ſimili, non perdet.

36 Acquiſita pace, ſequitur acquirenda perfecta libertas volandi ad Chriſtum, & in eo quieſcendi, abiecta cupiditate rerum omnium, ſine qua quidquid homo ſcit, quid quid habet, non eſt magni ponderis

37 Hæc libertas vnico verbo continetur,

tur, dimitte omnia, & inuenies omnia; dimitte cupiditatem, & inuenies requiem; in hoc omnis perfectio Religiosorum continetur. Qui enim se non amat, sed ad nutum Dei, & sui Patris Spiritualis operatur, totam vitam cum gaudio, & libertate pertransit. Vt autem homo hanc rerum omnium resignationem recto ordine faciat, duo sunt necessaria:

10 Libertas spiritus

38 Primùm, vt totam mentis intentionẽ ad debitum, & optimum finem dirigat, Dei solius maiorem honorem, & gloriam in omnibus rebus quærendo, sine næuo proprij amoris. Quo fiet, vt proprijs affectibus non constringatur, qui aliquando nobis etiam nolentibus accedunt, & recedunt; vt nunc læti, nunc tristes; modò pacati, modò turbati; iam deuoti, iam indeuoti; nunc studiosi, nunc accidiosi; aliquando graues, aliquando leues inueniamur.

39 Mox vt homo affectiones omnes intentione pura in Deum subiecit, magna perfruitur consolatione, & gustat, quàm sit hoc dulce verbum: Deus meus, & omnia. Omnia illi dulcia sunt propter Deũ: sed Deus ipse ita illi sapit, vt cupiat ipsi soli inhærere iubilosis excessibus; vt Deus sit ipsi omnia in omnibus. Sed interturbat hanc consolationem vetus homo nondũ totus crucifixus, & perfectè mortuus, qui concupiscit fortiter contra spiritum, bella mouet interna, nec puram intentionem

in Deum patitur esse firmam, & stabilem, quam varijs affectionibus conatur euertere.

40 Propter hanc pugnam, & tentationes magnopere animo formidat, ne vera filiorum Dei libertate destituta sit. Sed confirmanda est, & instruenda, non consistere huius vitæ perfectam libertatem, in quiete, & carentia tentationum; sed in victoria earum, & voluntate libenter sustinendi pro Christo, labores, dolores, tentationes, vexationes, anxietates, necessitates, infirmitates, iniurias, oblocutiones, reprehensiones, humiliationes, confusiones, correctiones, sicut Sancti omnes sustinuerunt.

41 Mox, vt homo hæc pro Christo pati desiderat, vt eius desiderium firmetur, Deo permittente, quidam contumelias illi inferunt, alij obmurmurant, alij malè de ipso sentiunt. Nec mirum est, cum nec Paulus omnibus placere potuerit, sed patientia, ac humilitate se defenderit; & si aliquando respondit, id fecit, ne infirmis ex sua taciturnitate generaret scandalū.

42 Superantur enim omnes istæ contradictiones, & difficultates non contētiosa defensione sui, sed abnegando se, & omnia, non ex parte, nec aliquando, sed plene, & omni tempore: quo fit, vt rectam intentionem ad Deum habentes, a rebus omnibus creatis liberi simus.

43 Post rectam intentionem secundo ne-

necessarium est, ad libertatem filiorum Dei obtinendam: vt rebus omnibus vtamur, prout ordinatæ sunt a Deo, qui nihil inordinatum in sua reliquit creatura. Ne autem homo rerum apparentia decipiatur,& amplectatur, quod deberet respuere; vel respuat,quod deberet amplecti; cum primùm actio aliqua, vel opus menti occurrit, recurrendum est ad tabernaculum cordis, ad consulendũ Deũ d[illegible]re,si nolumus decipi; sicut Iosue [illegible]us est a Gabaonitis, quia inconsul[illegible]ino,credidit dulcibus sermonibus [illegible]riorum,falsa pietate delusus. [illegible]ebus autem Deo commendatis, [illegible]m id præstitum fuerit, quod ratio [illegible]rit,obedientia iusserit, vel possibi[illegible]erit, totum negotium Deo est cõ[illegible]lum; ita vt sine vlla anxietate de [illegible]euentu, & cum magna animi tran[illegible]te,rerum euentum a Deo ordina[illegible]m,præstolemur.

45 Quod qui facit, statim mira afficitur diuina consolatione,& agnoscit, quàm sit homo in desiderijs suis inconstans. Deus autem semper bonus,iustus, & sanctus; benè,& iustè, ac sanctè agens,& disponens omnia in sapientia: qui tandem negotia sibi commissa, ad optimum exitũ perducit. Sed quocumque modo res succedant prosperè,vel aduersè; a tentatione cauendum est: si enim prosperè cedãt, insurgit tentatio vanæ gloriæ de felici suc-

cessu, & cupiditas laudum humanarum: quæ vincitur consideratione propriæ vilitatis, qua homo cupit in Deo solo gloriari; de se autem non nisi in infirmitatibus suis; vt Deo soli sit laus, honor, & gloria, in sæcula sæculorum.

46 Contra verò, si quando, Deo ita disponente, negotia non sortiuntur felicem successum, sed rerum euentu alij eleuantur, tu verò despectui haberis, & humiliaris, debes Deo vniri per hanc plenam spiritus libertatem: pro qua vnione duo adsunt remedia. Primò non debes contristari ex hominum contemptu, sed humiliari, & cogitare, tibi deberi omnem confusionem, & contemptum; Deo laudem, honorem, & gloriam; quia nisi te præparaueris ad sustinendum libenter ab omni creatura despici, & nihili fieri, non poteris plenè Deo frui.

47 Secundò, ad Deum confugias: qui enim nondum didicit in omnibus statim recurrere ad Deum, vt Moyses ad tabernaculum, in his difficultatibus ad amicorum solatia, vel ad librorum consolationem, relicto Deo, conuertitur; sed amici quidem tribulatum, & afflictum fugiunt, deserunt, & moriuntur; vt discat homo spiritualis ad semper viuentem, & manentem veritatem recurrere.

48 Libri autem, in quorum pulchris, & subtilibus sententijs sperat homo se consolationem in aduersitatibus iuuenturum

turum sine Deo, vani sunt consolatores. Non enim est regnum Dei in sermone, sed in virtute. Nam Deus est, qui perfectè docet, & breuissimo tempore, terrena despicere, præsentia fastidire, æterna quærere, honores fugere, omnem spem in Deo collocare.

49 Ad Deum igitur tam in prosperis, quàm in aduersis recurrendum est; reputando se tamquam mortuum super terrã, & cui totus mundus crucifixus est; multa surda aure pertranseundo, nec verbis cõtendendo, damna quoque temporalia libenter sustinendo.

50 In quibus experientia discet homo, rarum inueniri fidum amicum, in cunctis amicis perseuerantem pressuris; Deum solum esse fidelissimum in omnibus, nec vllum ei esse similem.

51 Immo amicos, afflictionis tempore contrarios fieri, & verbis, ac factis insequi seruum Dei: qui si quassari refugit, & cõfundi, nec verè amicus est, nec verè mũdo mortuus, nec mundus ipsi crucifixus. Iustus enim non conturbabitur, quid quid a Deo ei acciderit: etsi iniustè aliquid cõtra eum prolatum fuerit, non multùm curabit, nec vanè exultabit, si per alios rationabiliter excusabitur, solius Dei iudicium reformidans.

52 Celeriter enim omnes istæ difficultates transibunt, & veniet dies illa, quæ nota est Domino, in qua iustus æterna per-

fruetur iucunditate, qua Sancti iam perfruuntur.

11. Desiderium beatitudinis.

53 Obtenta perfecta libertate, anima præ nimia consolationis dulcedine cupit vinculis carnis exsolui, & Deo in æternitate copulari.

54 Pro quo desiderio, & consolatione, debet Deo gratias agere, & recognoscere se non propria virtute illud obtinuisse, sed Dei gratia, & præparare se ad futurã desolationem. Sed quia hoc mortis desiderium non erat purum, sed mixtum propria commoditate, docetur desiderare, & petere, non quæ homini sunt iucunda, & delectabilia, sed quod Deo gratum est, & honorificum: videlicet, vt per hominis vitam, aut mortem, afflictionem, seu consolationem Deus semper glorificetur.

55 Hoc desiderium sequitur magna desolatio interior, & humiliatio exterior: quam homo, qui humiliter tolerat, agnoscendo eam sibi esse salutarem, gratias Deo pro ipsa humiliatione agit.

56 Humiliatam animã consolatur Deus, ostendens ei, cur eam aliquando videatur deserere, nec ad suum velle colloquium admittere: & quibus debet tunc exercitijs vacare, charitatis scilicet, & humilitatis.

57 Hac consolatione anima delibuta, non solùm vt antea gratias agit pro humiliatione, sed se indignam reputat omni Dei beneficio, & consolatione: nec iam feli-

felicitatem exoptat, vt antea, & vinculis carnis exsolui; sed tempus efflagitat pœnitendi, & plangendi.

58 Mox Deus animam ducet ad solitudinem, a notis, & charis amicis auocans, eamque, vt diuinis perfruatur amplexibus, omnibus iubet se terrenis consolationibus abdicare: & omni temporali solatio mentem tenere priuatam, maximè verò proprium detestari amorem.

12 Desiderium solitudinis, & cōtemptus omnium rerũ creatarum.

59 In hac solitudine, sublato iam passionum strepitu, clarè sentiuntur motus naturæ, & gratiæ, quos Deus docet discernere; vt subiugetur natura, & gratia crescat.

60 Sed naturæ motus, qui ex lege peccati consurgunt, non potest homo viribus proprijs, sed tantùm diuinæ gratiæ auxilio superare; quare præ gratia Dei, diuitias contemnit; & quæuis etiam dona supernaturalia, vt prophetiæ, & similia, non quærit, solamq. gratiam Dei anima ardenti desiderio efflagitat.

61 Quia verò ad gratiam per Christũ peruenitur, qui est Via, Veritas, & Vita, qui per Crucem ascendit ad Patrem; Crucem anima non solùm amplectitur, sed magno etiam affectu efflagitat, vt exerceatur seruus in vita Domini sui.

13. Desiderium Crucis.

62 In qua dum homo versatur, magis placet Deo, aduersa humiliter, & patienter tolerando, quàm dum magna perfruitur consolationis dulcedine: quòd si non

poteſt ſemper gaudenter ſuſtinere aduerſa, ſaltem ſuſtineat patienter, enixè a Deo perſeuerantiam in bono poſtulando.

63 Qui ad hunc gradum perfectionis altiſſimæ peruenit, varijs ſolet afflictari cogitationibus, cur aliquis, qui perfectioni ſtudebat, retroceſſerit; alius, longè progreſſus ſit; cur iſte tantùm affligitur; ille eximiè exaltatur; quis Sanctorum in cælo ſit beatior, quis minus beatus; quas debet ſuperare in ſe, ac in ſuis peccatis, oculos conuertendo, & ex corde dolendo; quòd multum a Sanctorum vita, & virtute diſtet.

24 Spes in ſola Dei gratia, & miſericordia.

64 Poſt hanc omnem perfectionem oportet omnem ſpem in ſola Dei gratia, & miſericordia collocare: & potiùs velle cum Chriſto in hac vita peregrinari, quàm ſine eo cælum poſſidere.

LIBER IIII.

In quo tractatur de vnione cum Deo, quæ fit per ſuſceptionem ſacræ Eucharistiæ.

1 Remota præparatio.

1 VT Deo per venerabile Sacramentum Euchariſtiæ perfectè vniamur, triplex requiritur præparatio. Prima remota, ſecunda proxima, tertia coniuncta ipſi ſuſceptioni Sacramenti. Remota conſiſtit, primò in cognitione propriæ vilitatis, & reuerentia maxima Chriſti in Euchariſtia præſentis.

2 Secundò, in cognitione propriæ imperfectionis, & gratiarum actione pro tam insigni beneficio.
3 Tertiò, in desiderio ardenti recipiendi Christum in domum proprij cordis.
4 Quod excitatur consideratione vtilitatis, magnorumq. bonorum, quæ proueniunt ex sumptione Eucharistiæ.
5 Hæc tamen sola præparatio non sufficit, quamuis remota sit, Sacerdos sæpe celebrans, ea carere non debet.
6 Sed præter hanc alia proxima dispositio tam communicanti, quàm celebranti necessaria est, quæ consistit etiam in tribus:
7 Primò, in discussione propriæ conscientiæ, confessione Sacramentali peccatorum, & proposito emendationis. 2 Proxima præparatio.
8 Secundò, in oblatione sui ipsius, & totali resignatione ad voluntatem Dei; sicut Christus expansis in Cruce manibus, & nudo corpore, seipsum pro peccatis nostris Deo Patri obtulit.
9 Poterit fieri hæc oblatio in hunc fermè modum: Domine in simplicitate cordis mei offero me ipsum tibi hodie in seruum sempiternum, suscipe me cum hac sancta oblatione tni pretiosi corporis, vt sit pro me, & pro cuncto populo tuo in salutem. Offero tibi omnia peccata mea, nolo vmquam àmplius peccare, salua animam meam, quam pretioso sanguine redemisti. Offero tibi omnia bona mea, quæ

tua

33 Contra tertium, quærendi inferiorē locum, & omnibus subijciendi se, oritur tertia tentatio; insurgunt multi, qui contra hunc virum spiritualem, vltimum locum desiderantem, malè loquuntur, & sentiunt: quam tentationem facilè vincet, si deteriora de se ipse iudicabit, & neminem se inferiorem; nec suam pacem in ore hominum, sed in Deo collocabit.

34 Contra quartum, quod erat, optare semper, vt voluntas Dei integrè in nobis fiat, insurgit grauissima aliqua tentatio, (fortasse carnis) vt cum maximè vellet in se diuinam exequi voluntatem, videatur non posse quàm æquo animo tolerare, nec propter illam turbari; is solùm potest, qui optat, vt voluntas Dei integrè in eo semper fiat.

35 Debet homo hac tentatione pulsatus, subitò ad Deum per orationem recurrere firmiter, & perseueranter, nec se ad humana solatia conuertere: expedit enim homini hæc pati, quare debet pro eis gratias Deo agere, immo gaudere in hac afflictione: & sic pacem, hac tentatione, vel quauis alia simili, non perdet.

36 Acquisita pace, sequitur acquirenda perfecta libertas volandi ad Christum, & in eo quiescendi, abiecta cupiditate rerum omnium, sine qua quidquid homo scit, quid quid habet, non est magni ponderis

37 Hæc libertas vnico verbo continetur,

tur, dimitte omnia, & inuenies omnia; dimitte cupiditatem, & inuenies requiem; in hoc omnis perfectio Religiosorum continetur. Qui enim se non amat, sed ad nutum Dei, & sui Patris Spiritualis operatur, totam vitam cum gaudio, & libertate pertransit. Vt autem homo hanc rerum omnium resignationem recto ordine faciat, duo sunt necessaria:

10 Libertas spiritus

38 Primùm, vt totam mentis intentionẽ ad debitum, & optimum finem dirigat, Dei solius maiorem honorem, & gloriam in omnibus rebus quærendo, sine næuo proprij amoris. Quo fiet, vt proprijs affectibus non constringatur, qui aliquando nobis etiam nolentibus accedunt, & recedunt; vt nunc læti, nunc tristes; modò pacati, modò turbati; iam deuoti, iam indeuoti; nunc studiosi, nunc accidiosi; aliquando graues, aliquando leues inueniamur.

39 Mox vt homo affectiones omnes intentione pura in Deum subiecit, magna perfruitur consolatione, & gustat, quàm sit hoc dulce verbum: Deus meus, & omnia. Omnia illi dulcia sunt propter Deũ: sed Deus ipse ita illi sapit, vt cupiat ipsi soli inhærere iubilosis excessibus; vt Deus sit ipsi omnia in omnibus. Sed interturbat hanc consolationem vetus homo nondũ totus crucifixus, & perfectè mortuus, qui concupiscit fortiter contra spiritum, bella mouet interna, nec puram intentionem

in Deum patitur esse firmam, & stabilem, quam varijs affectionibus conatur euertere.

40 Propter hanc pugnam, & tentationes magnopere animo formidat, ne vera filiorum Dei libertate destituta sit. Sed confirmanda est, & instruenda, non consistere huius vitæ perfectam libertatem, in quiete, & carentia tentationum; sed in victoria earum, & voluntate libenter sustinendi pro Christo, labores, dolores, tētationes, vexationes, anxietates, necessitates, infirmitates, iniurias, oblocutiones, reprehensiones, humiliationes, confusiones, correctiones, sicut Sancti omnes sustinuerunt.

41 Mox, vt homo hæc pro Christo pati desiderat, vt eius desiderium firmetur, Deo permittente, quidam contumelias illi inferunt, alij obmurmurant, alij malè de ipso sentiunt. Nec mirum est, cum nec Paulus omnibus placere potuerit, sed patientia, ac humilitate se defenderit; & si aliquando respondit, id fecit, ne infirmis ex sua taciturnitate generaret scandalū.

42 Superantur enim omnes istæ contradictiones, & difficultates non contētiosa defensione sui, sed abnegando se, & omnia, non ex parte, nec aliquando, sed plene, & omni tempore: quo fit, vt rectam intentionem ad Deum habentes, a rebus omnibus creatis liberi simus.

43 Post rectam intentionem secundo ne-

necessarium est, ad libertatem filiorum Dei obtinendam : vt rebus omnibus vtamur, prout ordinatæ sunt a Deo, qui nihil inordinatum in sua reliquit creatura. Ne autem homo rerum apparentia decipiatur,& amplectatur, quod deberet respuere; vel respuat,quod deberet amplecti ; cum primùm actio aliqua, vel opus menti occurrit, recurrendum est ad tabernaculum cordis, ad consulendũ Deũ de tali re,si nolumus decipi; sicut Iosue deceptus est a Gabaonitis, quia inconsulto Domino,credidit dulcibus sermonibus aduersariorum,falsa pietate delusus.

44 Rebus autem Deo commendatis, postquam id præstitum fuerit, quod ratio dictauerit,obedientia iusserit, vel possibilitas tulerit, totum negotium Deo est cõmittendum ; ita vt sine vlla anxietate de futuro euentu, & cum magna animi tranquillitate,rerum euentum a Deo ordinatum,præstolemur.

45 Quod qui facit,statim mira afficitur diuina consolatione;& agnoscit, quàm sit homo in desiderijs suis inconstans. Deus autem semper bonus,iustus, & sanctus; benè,& iustè, ac sanctè agens,& disponens omnia in sapientia : qui tandem negotia sibi commissa, ad optimum exitũ perducit. Sed quocumque modo res succedant prosperè,vel aduersè, a tentatione cauendum est: si enim prosperè cedãt, insurgit tentatio vanæ gloriæ de felici suc-

cessu, & cupiditas laudum humanarum: quæ vincitur consideratione propriæ vilitatis, qua homo cupit in Deo solo gloriari; de se autem non nisi in infirmitatibus suis; vt Deo soli sit laus, honor, & gloria, in sæcula sæculorum.

46 Contra verò, si quando, Deo ita disponente, negotia non sortiuntur felicem successum, sed rerum euentu alij eleuantur, tu verò despectui haberis, & humiliaris, debes Deo vniri per hanc plenam spiritus libertatem: pro qua vnione duo adsunt remedia. Primò non debes contristari ex hominum contemptu, sed humiliari, & cogitare, tibi deberi omnem confusionem, & contemptum; Deo laudem, honorem, & gloriam; quia nisi te præparaueris ad sustinendum libenter ab omni creatura despici, & nihili fieri, non poteris plenè Deo frui.

47 Secundò, ad Deum confugias: qui enim nondum didicit in omnibus statim recurrere ad Deum, vt Moyses ad tabernaculum, in his difficultatibus ad amicorum solatia, vel ad librorum consolationem, relicto Deo, conuertitur; sed amici quidem tribulatum, & afflictum fugiunt, deserunt, & moriuntur; vt discat homo spiritualis ad semper viuentem, & manentem veritatem recurrere.

48 Libri autem, in quorum pulchris, & subtilibus sententijs sperat homo se consolationem in aduersitatibus inuenturum

turum

turum sine Deo, vani sunt consolatores. Non enim est regnum Dei in sermone, sed in virtute. Nam Deus est, qui perfectè docet, & breuissimo tempore, terrena despicere, præsentia fastidire, æterna quærere, honores fugere, omnem spem in Deo collocare.

49 Ad Deum igitur tam in prosperis, quàm in aduersis recurrendum est; reputando se tamquam mortuum super terrã, & cui totus mundus crucifixus est; multa surda aure pertranseundo, nec verbis cõtendendo, damna quoque temporalia libenter sustinendo.

50 In quibus experientia discet homo, rarum inueniri fidum amicum, in cunctis amicis perseuerantem pressuris; Deum solum esse fidelissimum in omnibus, nec vllum ei esse similem.

51 Immo amicos, afflictionis tempore contrarios fieri, & verbis, ac factis insequi seruum Dei: qui si quassari refugit, & cõfundi, nec verè amicus est, nec verè mũdo mortuus, nec mundus ipsi crucifixus. Iustus enim non conturbabitur, quid quid a Deo ei acciderit: etsi iniustè aliquid cõtra eum prolatum fuerit, non multùm curabit, nec vanè exultabit, si per alios rationabiliter excusabitur, solius Dei iudicium reformidans.

52 Celeriter enim omnes istæ difficultates transibunt, & veniet dies illa, quæ nota est Domino, in qua iustus æterna per-

fruetur iucunditate, qua Sancti iam perfruuntur.

11. Desiderium beatitudinis.

53 Obtenta perfecta libertate, anima præ nimia consolationis dulcedine cupit vinculis carnis exsolui, & Deo in æternitate copulari.

54 Pro quo desiderio,& consolatione, debet Deo gratias agere, & recognoscere se non propria virtute illud obtinuisse, sed Dei gratia, & præparare se ad futurã desolationem. Sed quia hoc mortis desiderium non erat purum, sed mixtum propria commoditate,docetur desiderare, & petere,non quæ homini sunt iucunda, & delectabilia,sed quod Deo gratum est, & honorificum: videlicet,vt per hominis vitam, aut mortem,afflictionem, seu consolationem Deus semper glorificetur.

55 Hoc desiderium sequitur magna desolatio interior,& humiliatio exterior: quam homo,qui humiliter tolerat, agnoscendo eam sibi esse salutarem, gratias Deo pro ipsa humiliatione agit.

56 Humiliatam animã consolatur Deus, ostendens ei,cur eam aliquando videatur deserere, nec ad suum velle colloquium admittere: & quibus debet tunc exercitijs vacare,charitatis scilicet, & humilitatis.

57 Hac consolatione anima delibuta, non solùm vt antea gratias agit pro humiliatione,sed se indignam reputat omni Dei beneficio, & consolatione: nec iam feli-

ſelicitatem exoptat, vt antea, & vinculis carnis exſolui; ſed tempus efflagitat pœnitendi, & plangendi.

58 Mox Deus animam ducet ad ſolitudinem, a notis, & charis amicis auocans, eamque, vt diuinis perfruatur amplexibus, omnibus iubet ſe terrenis conſolationibus abdicare: & omni temporali ſolatio mentem tenere priuatam, maximè verò proprium deteſtari amorem.

12 Deſiderium ſolitudinis, & cõtemptus omnium rerũ creatarum.

59 In hac ſolitudine, ſublato iam paſſionum ſtrepitu, clarè ſentiuntur motus naturæ, & gratiæ, quos Deus docet diſcernere; vt ſubiugetur natura, & gratia crescat.

60 Sed naturæ motus, qui ex lege peccati conſurgunt, non poteſt homo viribus proprijs, ſed tantùm diuinæ gratiæ auxilio ſuperare; quare præ gratia Dei, diuitias contemnit; & quæuis etiam dona ſupernaturalia, vt prophetiæ, & ſimilia, non quærit, ſolamq. gratiam Dei anima ardenti deſiderio efflagitat.

61 Quia verò ad gratiam per Chriſtũ peruenitur, qui eſt Via, Veritas, & Vita, qui per Crucem aſcendit ad Patrem; Crucem anima non ſolùm amplectitur, ſed magno etiam affectu efflagitat, vt exerceatur ſeruus in vita Domini ſui.

13. Deſiderium Crucis.

62 In qua dum homo verſatur, magis placet Deo, aduerſa humiliter, & patienter tolerando, quàm dum magna perfruitur conſolationis dulcedine: quòd ſi non

potest semper gaudenter sustinere aduersa, saltem sustineat patienter, enixè a Deo perseuerantiam in bono postulando.

63 Qui ad hunc gradum perfectionis altissimæ peruenit, varijs solet afflictari cogitationibus, cur aliquis, qui perfectioni studebat, retrocesserit; alius, longè progressus sit; cur iste tantùm affligitur; ille, eximiè exaltatur; quis Sanctorum in cælo sit beatior, quis minus beatus; quas debet superare in se, ac in suis peccatis, oculos conuertendo, & ex corde dolendo; quòd multum a Sanctorum vita, & virtute distet.

24 Spes in sola Dei gratia, & misericordia.

64 Post hanc omnem perfectionem oportet omnem spem in sola Dei gratia, & misericordia collocare: & potiùs velle, cum Christo in hac vita peregrinari, quàm sine eo cælum possidere.

LIBER IIII.

In quo tractatur de vnione cum Deo, quæ fit per susceptionem sacræ Eucharistiæ.

1 Remota præparatio.

1 VT Deo per venerabile Sacramẽtum Eucharistiæ perfectè vniamur, triplex requiritur præparatio. Prima remota, secunda proxima, tertia coniuncta ipsi susceptioni Sacramenti. Remota consistit, primò in cognitione propriæ vilitatis, & reuerentia maxima Christi in Eucharistia præsentis.

2 Se-

2 Secundò, in cognitione propriæ imperfectionis, & gratiarum actione pro tam insigni beneficio.

3 Tertiò, in desiderio ardenti recipiendi Christum in domum proprij cordis.

4 Quod excitatur consideratione vtilitatis, magnorumq. bonorum, quæ proueniunt ex sumptione Eucharistiæ.

5 Hæc tamen sola præparatio non sufficit, quamuis remota sit, Sacerdos sæpe celebrans, ea carere non debet.

6 Sed præter hanc alia proxima dispositio tam communicanti, quàm celebranti necessaria est, quæ consistit etiam in tribus:

7 Primò, in discussione propriæ conscientiæ, confessione Sacramentali peccatorum, & proposito emendationis. 2 Proxima præparatio.

8 Secundò, in oblatione sui ipsius, & totali resignatione ad voluntatem Dei; sicut Christus expansis in Cruce manibus, & nudo corpore, seipsum pro peccatis nostris Deo Patri obtulit.

9 Poterit fieri hæc oblatio in hunc fermè modum: Domine in simplicitate cordis mei offero me ipsum tibi hodie in seruum sempiternum, suscipe me cum hac sancta oblatione tni pretiosi corporis, vt sit pro me, & pro cuncto populo tuo in salutem. Offero tibi omnia peccata mea, nolo vmquam amplius peccare, salua animam meam, quam pretioso sanguine redemisti. Offero tibi omnia bona mea, quæ

tua

tua dona sunt, vt ea conserues, & amplifices. Offero tibi omnes necessitates eorũ, qui se mihi commendarunt, vel quorum memoria habere debeo, &c.

10 Tertiò, in desiderio ardenti non solùm communicandi, sed frequenter communicandi: a quo desiderio nos retrahere conatur inimicus varijs tentationibus, & difficultatibus; vt putemus nos esse peiores, quò sæpius communicamus. Sed non est audiendus, quin potius contemnendus, & ridendus.

11 Non enim est hic cibus venenum, sed antidotum, in quo est ipse Christus, quem Angeli in cælo adorant, sub speciebus sacramentalibus occultatus: vt oculi nostri ferre eius claritatem, & maiestatem possint.

3 Cõiũcta præparatio.

12 Vltima præparatio ipsi communioni coniuncta, est quoque triplex. Prima, expurgare animam ab omnibus alijs cogitationibus, & negotijs: ad quod iuuat non solùm ante sacram communionem, sed post eam etiam collectum conseruare spiritum; ita vt vna communio sit præparatio ad aliam: quod homo non sua industria, virtute, aut merito, sed Dei gratia perficiet.

13 Hanc gratiam ardenter homo a Deo postulat: videlicet Deo perfectè vniri, in eo absorberi, suiq. totaliter obliuisci.

14 Quomodo aliqui Sancti, & deuoti viri cum magna deuotione, & affectu ad

hoc Sacramentum accesserunt,qui ore, corde,& corpore pariter ad Sacramentũ inhiabant,suam esuriem non valentes aliter temperare,nec satiare,nisi sumpto corpore Christi cum omni iucunditate, & spirituali auiditate.

15 Secunda,deuotionis gratiam instanter quærere,desideranter petere, patienter, & fiducialiter expectare, gratanter recipere, humiliter conseruare, studiosè cum ea operari,ac Deo tempus, & modũ supernæ visitationis, donec veniat, committere: qui eam sæpe dat vno breui momento,quam negauit longo tempore: & quandoq. in fine,quandoq. in principio, nec aliud videtur ad eam concedendam expectare, quàm vt ex toto corde perfectè nos ei tradamus, & euacuemus a rebus omnibus creatis.

16 Hanc præparationem, quia a se homo habere non potest, instanter eã a Deo efflagitat;vt reficiat mendicum esurientẽ; accendat frigidum igne amoris sui; illuminet cæcum claritate præsentiæ suæ; vertat omnia terrena in amaritudinem; omnia grauia,& contraria in patientiam; omnia infima,& creata in contemptum, & obliuionem,& cor ad se solùm rapiat.

17 Tertia,in amoris affectum erumpere,quo accensa anima desiderat communicare cum ea præparatione,qua communicarunt omnes Sancti: immo & cum ea, quam potest humana mens concipere,

aut

aut desiderare. Cum eo affectu, reuerentia, laude, honore, gratitudine, dignitate, amore, fide, spe, puritate, & humilitate, qua Beata Virgo Maria excepit Verbum diuinum in mysterio Incarnationis. Cum ea alacritate, qua Ioannes in vtero, & postea in Iordane excepit Iesum. Cum oblatione omnium iubilationum deuotorũ, affectuum, excessuum mentis, supernarum illuminationum, cælicarum visionum, virtutum omnium, & laudum, Deo tam in cælis, quàm in terra exhibitarum.

18 Huic tanto amori succedit grauis tentatio, altissima Dei mysteria curiosè inuestigandi, qua multi deuotionem perdiderunt, dum altiora scrutari voluerũt. Sed ea per fidem, & humilitatem superata, Deus adeo profusè, & largè animæ illabitur, & intimè vnitur; vt dicat Paulus: Nec oculus vidit, nec auris audiuit, nec in cor hominis ascendit, quæ præparauit Deus diligentibus se. Quare superuacaneum fuerit conari explicare, quòd Deus in anima sibi per amorem perfectè vnita operatur. Satis est indicasse, quomodo homo ad hanc perfectam Vnionem peruenire possit.

Et exultabit lingua mea Iústitiam tuam, Deus.

Bre-

Breuis Epitome
LIBRORVM DE IMITATIONE CHRISTI,
Venerabilis Viri, IOANNIS GESSEN, ITALI, Abbatis Benedictini.

VM Libri iſti nihil, quod cuiquam obeſſe poſſit, habeant, tutò ab omnibus, modò illius capaces ſint, legi poſſunt. Stylo prȩtereą ſimplici, nullo verborum ornatu confecti, nec vllas, niſi rarò admodùm, rationes, aut teſtimonia ad perſuadendum adducunt.

Quare tantus eſt in eis rerum ſuccus, tanta vis, ac ſententiarum, quibus paſſim abundat grauitas: vt in eiſdem nihil mutari, adiungi, aut demi poſſit.

Opus planè integrum, & abſolutum, cùm omnes aſſequendæ perfectionis gradus, & vias attingat, contineatq. principia vniuerſalia cultus interni, ex quibus conciones ferè innumeræ poſſunt deduci.

Numquam ſatiat eius lectio, aut nauſeam parit; at mirificè audientis animum delectat etiamſi millies repetatur: illa enim vniuerſalia principia, ſunt veluti ſemina, quæ in ſe continet, vt animus hominis

minis purgetur, illuminetur, perficiatur, deificetur. Eſt valde ſimile diuinæ Scripturæ, quia præter ea quæ dicta ſunt, latet in eo diuina quædam, & occulta Spiritus ſancti virtus, quæ in legentis, & audientis animum, (modò id cum pietate, & attentè fiat) ita illabitur, vt eum penitus immutet, & a rebus creatis in Deũ transferat. Verſatur in explicanda Chriſtianæ perfectionis praxi. Quare ſi hunc legeris Libellum, piè, attentè, & diligẽter, vberes ſanè fructus reportabis. Tria autem notabis capita, quæ ſparſim de Chriſtiana perfectione hìc continentur.

1 Eſt perfectio eſſentialis vitæ Chriſtianæ, quam pro ſcopo habet.

2 Quibus vijs, & gradibus ad hunc ſcopum perueniatur.

3 Quæ ſint media, & inſtrumenta eiuſdem.

Scopus.

CHriſtiana perfectio, ad quam omnes aſpirare, & tendere aliquo modo tenentur, eſt ſcopus huius Operis. Hæc autem perfectio, etſi vna nitatur charitate, quæ animum Deo vnit; quia tamẽ perfectæ charitatis, quatuor ſunt præcipua munera:

1 Parere videlicet maximum ſui contemptum.

2 Im-

2 Impellere ad omnimodam ſui abnegationem.
3 Reddere hominem ad omnia indifferentem, quæ illi accidunt, & a diuina prouidentia immittuntur.
4 Ac denique voluntatem noſtram ita cum Dei beneplacito vnire, vt vi amoris vnus cum illo fiat ſpiritus: in his quatuor charitatis officijs deſcribendis magna ex parte verſatur.

Contemptus ſui.

QVia ſine eo nemo Chriſtianam perfectionem poteſt aſſequi, ſubijcit varios modos, proprietates, & effectus illius admirabiles: quæ ſi ad praxim redigas, magna a Deo ſpera. Lib. 1. c. 2. & 19. Lib. 2. cap. 2. 6. & 10. Lib. 3. cap. 5. 8. 9. 10. 36. 45. 46. 47. 54. 55. & 57.

Abnegatio ſui.

SEcundo loco eadem varietate loquitur de ſui abnegatione: nam primò docet quàm magna ſit neceſſitas illius, quæ vniuerſi amoris proprij expoliatione conſiſtit, eò quòd noſtri amor pace, & lætitia priuet. Lib. 1. c. 6. Lib. 2. c. 1. Lib. 3. c. 31. & 47.

Tum denique quia ſine omnium rerum abdicatione non poteſt poſſideri vera libertas ſpiritus. Lib 3. c. 31. & 37.

Deſcribit ſecundò varijs modis hanc abne-

abnegationem. Lib. 1. c. 17. Lib. 2. c. 8.

Vocat eam nuditatem. Lib. 2. c. 11. Lib. 3. c. 37. 42. 46. 47 & 58.

Vocat sui victoriam. Lib. 3. c. 47. & 58.

Vocat mortem. Li. 3. c. 17. 47. 49. 54. 58.

Vocat subtractionem. Lib. 1. c. 6. Lib. 3. c. 13 & 32.

Dicitur & euacuatio. Lib. 4. c. 15. Lib. 2. cap 9. Lib. 3. c. 18. 32. 26. 49. & 61.

Proponuntur tertiò duo genera abnegationis, non mediocriter inter se differentia: quorum vsus, & praxis illud præcipuè requirit: vt omnes diu & multum in primo exerceantur, antequam ad secundum perueniatur.

Nam primum versatur tantùm in coercendo & moderando appetitu rerum sensibilium, & terrenarum, siue internæ sint, siue externæ, vt est amor, & cupiditates diuitiarum, honorum, voluptatum, parentum, &c. Lib. 1. c. 6. & 22. Lib. 3. c. 13. 22. 31. 42. 46. 47. & 58.

Secundum abnegationis genus longè sublimius est, & a paucis cognitum, a paucioribus verò ad vsum, & opus redactum: est enim totum spirituale, cum in tollenda omni impuritate, & proprietate versetur, quæ sæpe contaminat amorem, & desiderium rerum cælestium, & spiritualium: quæ si quis amat propter se tantùm, & non propter Deum amor esse impurus dignoscitur. Lib. 1. c. 15. Lib. 2. c. 9. 10. 11. & 12. Lib. 3. cap. 12. & 54.

Indif-

Indifferentia.

TErtio loco, quoniam anima maximè disponitur ad vnionem cum Deo per Indifferentiæ virtutem, valde ponderanda sunt, quæ hoc in libello dicuntur. lib.2.c.11.lib.3.c.16.19.24.& 29.

Conformitas cum Dei voluntate.

QVarto loco ponderanda sunt valde, quæ de postremo charitatis officio, quæ consistit in concordia voluntatis nostræ cum Diuino beneplacito, ab Auctore dicuntur : & colligemus præcipuas quasdam huius summæ perfectionis descriptiones, in quibus admirabiles perfectæ charitatis conditiones & actus tanguntur. Vocatur enim primo vnio; secundo ex verbis Euangelicis voluntatem Dei facere; tertio intẽtio pura Dei; quarto conuersio ad Deum; quinto quærere, inuenire, sapere Deum; sexto honor, glorificatio, laus Dei; septimo amor purus, renunciatio, resignatio; octauo traditio, commissio, oblatio; nono quies in Deo; decimo referre omnia in Deum; vndecimo libertas mentis; duodecimo ambulare in veritate; decimotertio stare ad nutum; decimoquarto gaudere, lætari in Deo; decimoquinto æstimatio Dei; decimosexto immolatio; decimoseptimo ponere

nere ſe in manu Dei; decimooctauo a ſe exire, & in Deum tranſire; decimonono eſſe Deum nobis omnia; vigeſimo non ſtare ſuper ſeipſum; vigeſimoprimo non ſentire ſe, ſed Deum; vigeſimoſecũdo appropinquare Deo; vigeſimotertio firmare ſe totum in Deo; vigeſimoquarto ſubijci Deo; vigeſimoquinto incuruare tortuoſitatem; vigeſimoſexto conuertere cor in vno Deo. Lib.1.c.3.7.12.14.15. 16.& 17. lib.2.c.1.2.4 5.10.11.& 31. lib.3.c.7.10. 15.16.17.18.24.27.29.30.31 32.33 36. 37.38. 39.42.43.44.45.47.53.54.55. 58.59.61.& 63. lib.4.c.7.8.9.12.13. 15.& 16.

De triplici via attingendi perfectionem.

AD aſſequendam perfectam charitatem; & exercenda quatuor eius munera, triplici via incedendum eſt, Purgatiua, Illuminatiua, & Vnitiua.

Quoad viam Purgatiuam proponũtur quinque illius gradus; per quos aſcendendum eſt, vt plenè anima purgetur.

Primus gradus eſt concipere magnum odium peccatorum, vt illa fugiamus, ad quod excitandum agit de compunctione cordis. lib.1.c.12.

De lætitia bonæ conſcientiæ, & triſtitia malæ. lib.2.c.6.

De odio peccatorum. lib.3.c.5. & 58.

De mundi vanitate. lib.1.c.1.

De

De consideratione humanæ miseriæ. lib.1.c.22.

De meditatione mortis.ibidem, c.23.

De pœnis peccatorum.ibid. c.24.

De confessione propriæ infirmitatis, & huius vitæ miserijs. lib.3.c.22.

De æternæ vitæ desiderio, ibid. cap.52. 53.& 54.

De diligentia mundanorum, &c. ibid. cap.3.

Deplorat peccata. lib.4.c.9.

Secundus gradus est viriliter certare contra omnes tentationes, ne in priora peccata recidamus.lib. 1.c.13.& 21. lib. 3.c.7. 13.26.& 40 lib.4.c. 10.& 18.

Tertius gradus est quotidianus progressus in via spirituali, quo vim nobis faciendo, & mores semper in melius commutando, expellimus tepiditatē, quæ sola gratia iustificante contenta, omnem emendationis laborem refugit: habetur victoria sui, feruore emendationis, mortificatione, renouatione boni propositi, fuga otij, exercitio rerum spiritualium, feruore.

Quartus gradus est extirpatio malorum habituum, qui sunt prauæ quædam inclinationes animi, acquisitæ ex frequentibus actibus vitiosis: ideoque ad perfectionem consequendam omni studio conandum est, vt eas radicitus euellamus. Agitur autem in hoc Libello de cura, non omnium quidem, sed quorumdam maio-

rum

rum habituũ, qui hominum ſpiritualium animos obſidere ſolent. Contra curioſitatem, loquacitatem, elationem animi, vanam ſpem, ſecuritatem, credulitatem, familiaritatem, proprium ſenſum, iudicium temerarium, vanam ſcientiam, animi deiectionem, affectus bonorum temporalium. lib. 1. c. 4. 7. 8. 9. 10. 13. 20. & 22. lib. 2. cap. 5. lib. 3. c. 28. 48. 50. 62. & 63.

Quintus gradus eſt mortificatio paſſionum, pro qua vide quæ de abnegatione ſui dicta ſunt ſuperiùs. lib. 1. c. 6. & 13. lib. 3. c. 3. 6. 31. 37. & 61.

Quoad viam Illuminatiuam, quæ tota conſiſtit in virtutum exercitatione, legantur quæ dicta ſunt de humilitate, de contemptu ſui, & lib. 2. c. 2. lib. 3. c. 5. 8. 9. 10. 15. 22. 45. 46. 51. & 55.

De patientia in aduerſis, &c. lib. 1. c. 22. lib. 2. c. 3. 10. 11. & 12. lib. 3. c. 13. 20. 21. 33. 34. 35. 41. 51. 52. 56. 61. & 62.

De charitate fraterna, & operibus ex charitate factis lib. 1. c. 15. & 16.

De obedientia. lib. 1. cap. 9. lib. 3. c. 14. & 54.

De prudentia. lib. 1. c. 4. lib. 3. c. 43.

De pace. lib. 1. c. 3. & 6. lib. 3. c. 25. & 29.

De gratitudine. lib. 2. c. 6. lib. 3. c. 11. 24. 26. & 27.

De ſpe erigenda, & fiducia diuinæ prouidentiæ. lib. 2. c. 11. lib. 3. c. 35. 44. & 64.

De temperantia. lib. 3. cap. 30.

Quoniam ad virtutes plus nos excitant exem-

exempla, quàm verba, ob oculos ponuntur exempla lib. 1. c. 18.

Quoad viam vnitiuam, qua homo cum Deo perfectæ charitatis vinculo coniungitur; repete quæ dicta sunt de conformatione cum Dei voluntate.

Item obserua signa veri amoris practici, quare non agit de via vnitiua mystica, quæ consistit in excessu, & abstractione mentis, quamuis eam commendet. lib. 3. cap. 3.

Docet igitur viam vnitiuam practicam, vt colligitur ex dictis superiùs de quatuor officijs charitatis, & alijs signis.

1 Signum: Pati libenter. lib. 2. cap. 11. lib. 3. c. 6. & 7.

Tredecim alia habentur. lib. 3. c. 6. & 7.

15 Ex ijs, quæ cogitamus & loquimur. lib. 3. cap. 53.

16 Suspirium ad Deum. lib. 3. c. 23,

17 Puritas intentionis. lib. 2. cap. 4. lib. 3. cap. 28

18 Solus cor nostrũ possidet. lib. 2. c. 7. 8.

19 Gignit consortium, & intimam familiaritatem.

20 Non desiderat, nisi quod Deo placet. lib. 3. c. 16.

21 Solatium in Deo. lib. 3. cap. 13. & 18.

22 Dirigit omnia in Deum, sicut in finem. lib. 3. cap. 10.

Instrumenta sunt necessaria ad Perfectionem assequendam multò magis, quàm ad alias artes.

Hæc sunt vel interna, vel externa. Interna sunt, gratia Dei, oratio, examen, discretio spirituum, & electio: externa, directio, lectio sacra, recessus, ac solitudo, vita religiosa, & Eucharistiæ frequens perceptio.

Primum & potissimum omnium instrumentum est diuina gratia, quæ est donum quoddam supernaturale atque diuinum, gratis, & ex mera Dei bonitate nobis communicatum: quo quidem natura corrupta, & ad malum semper procliuis ita perficitur, sanatur, & roboratur; vt facile possit non solùm cauere peccata, sed etiam per viam virtutum, ad suæ perfectionis culmen peruenire. Sed quoniam aliqui ita se in mortificationis, ac virtutũ studio exercent, vt plus suæ industriæ, quàm diuinæ gratiæ tribuant, quod Pelagianum sapit; ab hoc scopulo nos liberat, dum ait, omnia gratiæ tribuendum. lib. 3. c. 5. & 9.

Hac de causa sæpissimè ad orandum Deum se conuertit, petens, quod se naturæ viribus nullo modo consequi posse fatetur. lib. 3. c. 4. 17. 26. 27. 31 32. & 35.

Ibidem implorat diuinum auxilium, ad recuperandam deuotionem mentis, illuminationem, &c. vtque acriùs nos impellat ad hanc gratiam expetendam, eius ponit necessitatem. lib. 2. c. 8. & 12. lib. 3. c. 9. 15 17. & 60.

Secundum instrumentum ad gratiam, & per-

&perfectionem consequendam est oratio, cuius præcepta nulla tradit; sed ex modo, quo orat, præcepta hauries, quia praxis præstat præceptis.

Tria itaque præcipua animaduerte.

ORationis perfectionem non consistere in sola & nuda diuinarum rerum contemplatione, seu interiori discursu, ex quo gustus spiritualis sequi solet; sed ad praxim & opus, id est, ad vitam rectè instituendam; ita vt ex practico lumine orationis dirigamur, & efficaciter moueamur ad operãdũ. lib.3.c.17.30.& 32.

2 Orationis materiam esse variam, ac multiplicem; nullis enim limitibus circumscribitur; nam circa omnia, diuina, & humana, creata, & increata versatur oratio. Vnde hic Libellus aptam esse orandi materiam, & Christi vitam in primis dicit meditandam. lib.1.c.1.lib.2.c.1.

3 Orationis formam tribus constare, præparatione, meditatione, colloquio.

Quoad præparationem, quia magni est momenti, excitatur in corde nostro ardens desiderium orationis. lib.3.c.7. 27. 43.53.& 58.

Postulat etiam ibi diuinum auxilium ad abigendas distractiones. Tertio paulò ante orationis principium præmittendus est actus religionis summè necessarius, qui in Dei adoratione, & latria consistit.

Primò expedit Tyronibus multo tẽporẽ ſe in hoc actu exercere, cum per eum aditus ad cæteros patefiat, qui poſtea explicabuntur. Adoratio enim eſt actus quidam reuerentiæ, & honoris: qui exhibetur Deo, ortus ex cognitione propriæ infirmitatis, & magnitudinis diuinæ; vnde nos humiliamus. De hoc lib. 3. c. 4. 9. & 45 lib. 4. c. 1.

Quoad meditationem, cum tota illius vis varijs excitandis affectibus conſiſtat, qui conſequi debent aliquam conſiderationẽ alicuius rei, ſubijciuntur præcipui.

1 Eſt admirationis, qui ferè ſemper cum exclamatione exprimi ſolet: verbi gratia: O quantus feruor omnium religioſorum! lib. 1. c. 18. & 22. lib. 3. c. 6. 11. & 49. lib. 4. c. 1 3. 11. & 13.

2 Eſt doloris, compunctionis, erubeſcentiæ, confuſionis, accuſationis, obiurgationis ſui ipſius; v. g. o hebitudo, & duritia cordis humani, & exemplo mundanorum confunditur. lib 1. c. 12 18. 23. & 24. lib. 3. c. 3. 14. 22. 51. & 57. lib. 4. c. 1. 7. 9. & 14.

3 Affectus eſt timoris, quem excitat meditatio mortis, iudicij, &c. lib. 1. c. 23. & 24. lib. 3. cap. 5. & 15.

4 Affectus eſt ſpei, quæ facit, ne quis animo deſpondeat, ſed Dei auxilio nixus ſperet, quidquid Lex Chriſti præcipit. Ad hoc iuuant, quæ de diuina gratia dixit ſupra: fundamentum enim ſpei præcipuum

puum est gratia diuina.lib.3.c.19.20.21.35.51.62.& 64.

5 Est desiderij vehementis per suspiria, & exclamationes ad Deum, vel propter æternam vitam, vel propter gratiam, &c. vt; O quando veniet! lib.4 cap.13.& 17. lib.3.c.3.22.23.39.& 53. lib.1. c.11. 15. 20.& 25.

6 Est amoris diuini, qui, vbi cor amantis occupauit, rapit illud extra se, & transfert in Deum, cum quo vnum fit per intimæ familiaritatis consortium; vnde oritur conformitas illa voluntatis, de qua supra. Obseruandæ præterea feruentes quædam aspirationes ad Deum, ex hoc amoris incendio stillantes; qualis est illa, o veritas Deus, fac me vnum tecum in charitate perpetua! lib.1.c.3. 6.11. & 23. lib.4 c 17.

7 Est gratiarum actionis, & laudis diuinæ, qui quomodo sit exercendus, discis. lib.3.c.6.9.11.24.34.45.54.& 55.

8 Est oblatio spontanea facta Deo. lib. 3.cap.16.42.& 55.

9 Est petitio alicuius doni, qui passim habetur toto Libello 3.c.4 6.16.17.26.27 30.32.34.39.& 60.lib.4.cap.9 & 16.

Hi sunt affectus, & actus præcipui meditationis, qui omnes ad vnum scopum dirigi debent, id est, ad audiendas diuinas inspirationes: quanta autem deuotione, attentione, & reuerentia excipiendæ sunt, cum nihil aliud sint, quàm diuina

locutio ad suam voluntatem manifestandā habetur.lib.1.c.2.& 3.lib.3.c.1.2.& 3.

Sequitur colloquium, quod est vltima pars orationis, quamuis mihi prohibeat misceri in tota meditatione colloquia, quia sunt ardentes quædam & familiares collocutiones cum Deo, in quibus a Spiritu sancto excitantur varij affectus, quorum nulla certa regula dari potest.lib.4. c.1.2.& 13.

Nota pulcherrimas colloquij formas; modò enim anima cum Deo, modò Deū loquentem audit. Nota, vt aptè amplificet varios affectus, nunc gratiam deuotionis petendo; interdum querimonias & lamentationes, obiurgationes & desideria, cum interrogationibus ad pellendum torporem, cum exclamationibus, ex dolore, admiratione, &c. Item comparationibus, antithesibus, quibus homo vehementer excitatur ad aliquid faciēdum. Sic de exemplis piorum, & confirmatione voluntatis, quæ se firmam ostendit ad bonum.lib.1 cap.18. 22.23 24. & 25. lib. 2.c.12.lib.3.cap.3.4.9. 11.13. 14.15.23. 39 53. & 54

Tertium instrumentum est examen conscientiæ, quod sæpe, saltem bis in die, fieri debet. lib. 1. cap. 10. Pro particulari defectuum discussione; pro perfectioribus, quibus conuenit examinare, quò ferantur desideria. lib 3 c.12.

Quartum instrumentum est discretio

spiri-

ſpirituum,quæ eſt lumen internum ad diſcernendos motus animi bonos & malos, naturales & gratuitos neceſſarium; quo & multa occulta ad vitam, & perfectionem Chriſtianam pertinentia deteguntur.

De hac diſcretione, quia ſparſim agitur, hìc ad quædam principia eſt totum reducendum.

1 Primùm igitur ſit diligenter conſiderare,interiores animi motiones, vtrum ex Deo ſint: & in dubio non propendere, ſed totum Deo committere. lib.3. c. 12. & 16.

2 Diligenter animaduertendos motus naturæ & gratiæ, quia inter ſe contrarij. Affert varia diſcrimina, quæ ad vnum præcipuè reducuntur, ſcilicet naturam ſe & ſua commoda quærere, fugere mala; gratiam impellere ad ſui contemptum; omnia mala libenter amplectenda, Deumque ſolum quærendum; quæ pondera, vt cognoſcas proprium amorem ſub ſpecie boni fallere. lib 3.c 59.

3 Examinare virtutes, vtrum veræ ac ſolidæ;an fictæ & inanes. lib.1 c.9 11. 15. 17 & 19.lib.3 c 5.& 22.

4 Diſcutere conſolationes, item deſolationes,an bonæ.Bonas autem facit, ſi humilitatem, & compunctionem pariant. Lib.2. c. 10.11.& 12. Lib 3.c 40

5 Menſuram perfectionis, vel progreſſus non ſumi ex abundantia conſolatio-

num,nec contra. Magnam virtutem verò indicare eum,qui libenter ſuffert ſubtra-ctionem.Lib.2.cap.9 & 12. Lib. 3. cap.8. & 29.

6 Quomodo ſe gerat quis in conſolationibus; & primò quidem non ſunt nimiùm auidè quærendæ,ſed humilitas, & timor conſeruandi. Lib. 2.c.9. Gratias agendum,nec ijs adhærendum; admittendæ,vt nos reddant fortes,eas dare debilibus,cauendæ indiſcretiones in ijs, & cogitare de deſolatione futura. Lib. 3.cap. 6 & 8

7 Principium continet, quid faciendum tempore derelictionis, vt primò non deſperare; ſecundò,agere gratias tamquam pro magno beneficio; tertiò, Deus nos humiliat,vt ei magis ſubijciamur; quartò,vt nos ei offeramus, & ad omnia prompti reddamur; quintò, vt opera bona non relinquamus,ſed,&c. ſextò, cogitemus derelictionis vtilitates; vt humilitas, conſolatio in ſolo Deo, non in homine, &c. ſicque purgemur. Lib 2. cap. 9. 10. 11. & 12. Lib. 3. cap. 8. 35 & 55. Lib. 4. c. 15.

8 Principium, præmunire animum contra apathiam,id eſt, inſenſibilitatem: ſunt enim quidam, qui ſtatuunt perfectionem in carentia omnium tentationum: Ait autem non eſſe malum tentari. Lib. 1. cap. 13. Lib. 2. c. 9. Lib. 3. cap. 7. 13. 35. & 38.

Quin-

Quintum instrumentum perfectionis est electio eius, quod melius est, & facilius ad vltimum finem, ad quem assequendum tradit documenta.

1 Vt in omni re eligenda proponamus nobis vltimum finem, id est, Dei gloriam. Lib. 3. cap. 10.

2 Purgetur affectus tendens ad creaturam.

3 Posito ante oculos vltimo fine, in æquilibrio subsistamus, secuturi, quod diuinæ gloriæ, & saluti nostræ conducibiliùs viderimus. Lib. 3. c. 4 & 36. Tum verò obsecranda est diuina clementia, vt mentem instruat, & voluntatem impellat quocumque voluerit. Lib. 3. cap. 16.

4 Fiat discussio examinando rei eligendæ affectus. Lib. 3. c. 13.

Sextum instrumentum est directio, vt scilicet aliquem peritum ducem sequamur. Lib. 1. c. 4. 8. 9. & 10.

Septimum est Lectio sacra. Lib. 1. c. 5. Lib. 3. c. 48. Lib. 4. c. 11.

Octauum, secessus externus, & internus. Lib. 1. cap. 9 19. 20 & 21. Lib. 2. c. 1. Lib. 3. cap. 36.

Nonum, vita religiosa, de qua sexdecim conditiones. Lib. 1 c. 17. & 19. Lib. 3. cap. 11.

Decimum, sacræ Cõmunionis frequẽs vsus: de qua toto Libro quarto agit; & considera, primò, reuerentiam, deside-

rium, puritatem, oblationem diuinæ gratiæ,amorem,confusionem, necessitates aperi,affici conare,custodi cor,&c.

Et exultabit lingua mea Iustitiam tuam, Deus.

Vene:

Venerabilis Viri

IOANNIS GESSEN ABBATIS,

ORD. S. BENEDICTI,

DE IMITATIONE CHRISTI,

LIBRI QVATVOR.

A Domno Constantino Caietano, Sanctissimi D. N. a Sacris Litterarum Monimentis, ac eiusdem Instituti, & Congregationis Casinensis, S. Baronti Abbate, recensiti: ac permultis in locis ex veteri MS. Codice restituti.

INCIPIVNT CAPITVLA LIBRI PRIMI,

Abbatis Ioannis Gessen.

INCIPIT LIBER PRIMVS.

De imitatione Christi, & contemptu omnium vanitatum mundi. Cap. I.

Ioan. 8. VI sequitur me, non ambulat in tenebris: dicit Dominus. Hæc sunt verba Christi, quibus admonemur, quatenus vitam eius, & mores imitemur, si volumus veraciter illuminari, & ab omni cæcitate cordis liberari. Summum igitur studium nostrum sit, in vita Iesu meditari.

2 Doctrina Christi, omnes doctrinas Sanctorum præcellit: & qui spiritum eius haberet, absconditum ibi manna inueniret. Sed contingit, quòd multi ex frequẽti auditione Euangelij, paruum desiderium sentiunt; quia spiritum Christi non habent. Qui autem vult plenè, & sapidè Christi verba intelligere; oportet vt totam vitam suam illi studeat conformare.

3 Quid prodest tibi, alta de Trinitate disputare: si careas humilitate, vnde displiceas Trinitati? Verè alta verba non faciunt sanctum, & iustum: sed virtuosa vita efficit Deo charum Opto magis sentire compunctionem, quàm scire eius definitionem. Si scires totam Bibliam, & omnium Philosophorum dicta: quid totum prodesset sine charitate, & gratia? Vanitas vanitatum, & omnia vanitas, præter amare

1. Co. 1. Eccl. 1.

re

re Deum,& illi soli seruire. Ista est summa sapientia, per contemptum mundi tendere ad cælestia regna.

4 Vanitas igitur est,diuitias perituras quærere,& in illis sperare. Vanitas quoque est,honores ambire,& in altum statũ se extollere. Vanitas est, carnis desideria sequi: & illud desiderare, vnde postmodum grauiter punitur. Vanitas est lon bogam vitam sperare,vel optare, & de bona vita modicum curare Vanitas est,præsentem vitam solùm attendere: & quæ futura sunt,non præuidere. Vanitas est diligere, quod cum omni celeritate transit: & illuc non festinare, vbi sempiternum gaudium est.

5 Memento illius frequenter Prouerbij: quia non satiatur oculus visu; nec auris impletur auditu. Stude ergo cor tuum ab amore visibilium abstrahere, & ad inuisibilia te transferre. Nam sequentes suam sensualitatem, maculant conscientiam,& perdunt Dei gratiam. Eccl. 1.

De humili sentire sui ipsius. Cap. II.

OMnis homo naturaliter scire desiderat;sed scientia sine timore quid importat?Melior est profectò humilis rusticus, qui Deo seruit;quàm superbus philosophus,qui se neglecto,cursum cæli cósiderat. Qui bene se ipsum cognoscit, sibi ipsi vilescit, nec laudibus delectatur huma- Eccl. 1. & Arist. lib. 1. c. 1. Metaphys.

manis. Si ſcirem omnia, quæ in mundo ſűt, & non eſſem in charitate; quid me iuuaret coram Deo, qui me iudicaturus eſt ex facto?

1. Co. 8. 2 Quieſce a nimio ſciendi deſiderio: quia magna ibi inuenitur diſtractio, & deceptio. Scientes libenter volunt videri, & ſapientes dici. Multa ſunt, quæ ſcire, parum, vel nihil animæ proſunt. Et valde inſipiens eſt, qui aliquibus intendit, quàm ijs, quæ ſaluti ſuæ deſeruiunt. Multa verba non ſatiant animam; ſed bona vita refrigerat mentem: & pura conſcientia magnam præſtat ad Deum confidentiam.

3 Quantò plus & meliùs ſcis, tantò grauiùs inde iudicaberis, niſi ſanctiùs vixeris. Noli ergo extolli de vlla arte, vel ſcientia; ſed potiùs time de data tibi notitia. Si tibi videtur, quòd multa ſcis, & ſatis bene intelligis: ſcito tamen, quia ſunt multò plura, quæ neſcis. Noli al-
Ro. 12. tum ſapere, ſed ignorantiam tuam magis fatere. Quid te vis alicui præferre, cùm plures doct ores te inueniantur, & magis in lege periti? Si vis vtiliter aliquid ſcire, & diſcere; ama neſciri, & pro nihilo reputari.

4 Hæc eſt altiſſima, & veriſſima lectio, ſui ipſius vera cognitio, & deſpectio. De ſeipſo nihil tenere, & de alijs ſemper benè, & alta ſentire, magna ſapientia eſt, & perfectio. Si videres aliquem apertè peccare, vel aliqua grauia perpetrare, non

de-

debes te tamen meliorem æstimare, quia
nescis quamdiu in bono possis stare.
Omnes fragiles sumus, sed tu neminem Gen. 8.
fragiliorem te ipso tenebis.

De doctrina veritatis. Cap. III.

1 FElix, quem veritas per se docet, non Psal. 93
per figuras, & voces transeuntes,
sed sicuti se habet. Nostra opinio, & noster sensus sæpe nos fallunt, & modicum
vident. Quid prodest modica cauillatio, Eccli. 3.
de occultis, & obscuris rebus, de quibus
non arguemur in iudicio, quia ignorauimus? Grandis insipientia, quòd neglectis
vtilibus, & necessarijs, vltro intendimus
curiosis & damnosis: Oculos habentes, Ps. 113.
non videmus.

2 Et quid nobis, de generibus, & speciebus? Cui æternum Verbum loquitur, a multis opinionibus expeditur. Ex vno Verbo omnia, & vnum loquuntur omnia: & hoc est principium, quod & loquitur nobis. Nemo sine illo intelligit, aut rectè iudicat. Cui omnia vnum sunt, & omnia ad vnum trahit, & omnia in vno videt; potest stabilis corde esse, & in Deo pacificus permanere. O veritas Deus, fac me vnum tecum, in charitate perpetua! Tædet me sæpe, multa legere, & audire: in te est totum, quod volo, & desidero. Taceant omnes doctores: sileant vniuersæ creaturæ in conspectu tuo; tu mihi loquere solus.

Quan-

Matth. 11. & Luc. 10. 3 Quantò quis magis vnitus, & interiùs simplificatus fuerit; tantò plura, & altiora sine labore intelligit; quia desuper lumen intelligentiæ accipit. Purus, simplex, & stabilis spiritus, in multis operibus non dissipatur: quia omnia ad Dei honorem operatur, & in se otiosus, ab omni propria exquisitione esse nititur. Quis te magis impedit, & molestat, quàm tua immortificata affectio cordis? Bonus, & deuotus homo, opera sua priùs intus disponit, quæ foris agere debet Nec illa trahunt eum ad desideria vitiosæ inclinationis, sed ipse inflectit ea ad arbitrium rectæ rationis. Quis habet fortius certamen, quàm qui nititur vincere seipsum? Et hoc deberet esse negotium nostrum; vincere videlicet seipsum, & quotidie seipso fortiorem fieri, atque in melius proficere.

4 Omnis perfectio in hac vita, quandam imperfectionem habet sibi annexam; & omnis speculatio nostra, quadam caligine non caret Humilis tui cognitio, certior via est ad Deum, quàm profunda scientiæ inquisitio. Non est culpanda scientia, aut quælibet rei notitia, quæ bona in se considerata est, & a Deo ordinata: sed præferenda est semper bona conscientia, & virtuosa vita. Quia verò plures magis scire desiderant, quàm bene viuere: ideo sæpe errant, & pene nullum, vel modicum fructum ferunt.

O si

5 O si tantam adhiberent diligentiam ad extirpanda vitia, & virtutes inserendas, sicuti mouendi quæstiones! non fierent tanta mala, & scãdala in populo, nec tanta dissolutio in Cœnobijs. Certè, adueniente die iudicij, non quæretur a nobis, quid legimus, sed quid fecimus: nec quàm bene discimus, sed quàm religiosè viximus. Dic mihi, vbi sunt modò omnes illi magistri, quos nouisti bene, dum adhuc viuerent, & studijs florerent? Iam eorum Præbendas alij possident; & nescio, vtrum de eis recogitent. In vita sua aliquid videbantur, & modò de illis tacetur. Matth. 25.

6 O quàm citò transit gloria mundi! Vtinam vita eorum, scientiæ eorum concordasset: tunc bene studuissent, & legissent. Quàm multi pereunt per vanam scientiam in hoc sæculo, qui parum curant de Dei seruitio! Et quia eligunt magis esse magni, quàm humiles, ideo euanescunt in cogitationibus suis. Verè magnus est, qui in se paruus est, & pro nihilo omne culmen honoris ducit. Verè prudens est, qui omnia terrena arbitratur vt stercora, vt Christum lucrifaciat. Et verè bene doctus est, qui Dei voluntatem facit, & suam relinquit. Eccl. 2. Tit. 1. Rom. 1. Matth. 18. & 23. Phil. 3.

De prudentia in agendis. Cap. IV.

1 NOn est credendum omni verbo, nec multitudinis instinctui; sed cautè

1.Io 4. cautè & longanimiter res est secundùm
Deum ponderanda. Proh dolor, sæpe
malum faciliùs, quàm bonum de alio cre-
ditur, & dicitur; ita infirmi sumus. Sed
perfecti viri non facilè credunt omni e-
Gen. 8. narranti, quia sciunt humanam infirmita-
Iac. 3. tem ad malum procliuem, & in verbis sa-
tis labilem, siue debilem.

Prou. 19 2 Magna sapientia est, non esse præci-
pitem in agendis, nec pertinaciter in
Ibid. 17. proprijs sensibus stare. Ad hanc etiã per-
& Eccli. tinet, non quibuslibet hominum verbis
19. credere: nec audita, vel credita mox ad
Prou. 12 aliorum aures effundere. Cum sapiente,
& conscientioso viro consilium habe: &
quære potiùs a meliori instrui, quàm tuas
Ibid. 15. adinuentiones sequi. Bona vita facit ho-
& Eccl. minem sapientem secundùm Deum, &
1. expertum in multis. Quantò quis in se
humilior fuerit, & Deo subiectior; tantò
in omnibus erit sapientior, ac pacatior.

De electione sanctarum Scripturarum.
Cap. V.

1 VEritas est in Scripturis sanctis quæ-
renda, non eloquentia. Omnis
Scriptura sacra eo spiritu debet legi, quo
Rom. 15 facta est. Quærere potiùs debemus vtili-
1. Cor. 2 tatem in Scripturis, quàm subtilitatem
sermonis. Ita deuotos, & simplices li-
bros legere debemus, sicut altos, & pro-
fundos. Non te offendat auctoritas scri-
bentis,

bentis, vtrum paruæ, vel magnæ literaturæ fuerit; sed amor puræ veritatis te trahat ad legendum. Non quæras, quis hæc dixerit; sed quid dicatur, attende.

2 Homines transeunt, sed veritas Domini manet in æternum. Sine personarũ acceptione varijs modis loquitur nobis Deus. Curiositas nostra sæpe nos impedit in lectione Scripturarum: cum volumus intelligere, & excutere, vbi simpliciter esset transeundum. Si vis profectum, siue perfectum haurire, lege humiliter, simpliciter, & fideliter: nec vnquam velis habere nomen scientiæ. Interroga libenter, & audi tacens verba Sanctorum: nec displiceant tibi parabolæ Seniorum, sine causa enim non proferuntur. Ps. 116. Luc. 21. Rom. 2. & 19. & Col. 3.

De inordinatis affectionibus. Cap. VI.

1 QVandocumque enim homo inordinatè appetit aliquid, statim in se inquietus fit. Superbus, & auarus numquam quiescunt: pauper, & humilis spiritu, in multitudine pacis conuersantur. Homo, qui necdum in se perfectè mortuus est, citò tentatur, & vincitur in rebus paruis, & vilibus. Infirmus spiritu, & quodammodo carnalis, & ad sensibilia inclinatus, difficiliter potest se a terrenis desiderijs ex toto abstrahere. Et ideo sæpe habet tristitiam, cum se subtrahit:

leuiter

leuiter etiam indignatur,ſi quis ei reſiſtit.

2 Si autem proſecutus fuerit quod cõcupiſcit, ſtatim ex reatu conſcientiæ grauatur: quia ſecutus eſt paſſionem ſuam, quæ nihil iuuat ad pacem,quam quæſiuit. Reſiſtendo igitur paſſionibus, inuenitur vera pax cordis,non autem ſeruiẽdo eis. Non eſt ergo pax in corde hominis carnalis: non in homine exterioribus dedito,ſed in feruido ſpirituali.

De vana ſpe, & elatione fugienda. Cap. VII.

Hier.17. 1 VAnus eſt, qui ſpem ſuam ponit in hominibus,aut in creaturis. Non pudeat te alijs ſeruire, amore Ieſu Chriſti: & pauperem in hoc ſæculo videri. Pſal.30. Hier.9. Non ſtes ſuper teipſum, ſed in Deo ſpem tuam cõſtitue Fac quod in te eſt, & Deus aderit bonæ voluntati tuæ. Non confidas in tua ſcientia, vel cuiuſquam aſtutia viuentis:ſed magis in Dei gratia,qui humiles adiuuat, & de ſe præſumentes humiliat.

2 Non glorieris in diuitijs, ſi adſunt; nec in amicis, quia potentes ſunt; ſed in Deo, qui omnia præſtat, & ſeipſum ſuper omnia dare deſiderat. Non te extollas de magnitudine, vel pulchritudine corporis: quæ modica infirmitate corrumpitur & deſœdatur. Non placeas tibi ipſi de habilitate,aut ingenio tuo, ne diſpliceas

Deo, cuius est totum quidquid boni natu raliter habueris.

3 Non te reputes alijs meliorem, ne forte coram Deo deterior habearis, qui Exod. 3
scit, quid est in homine. Non superbias & 12.
de operibus tuis: quia aliter sunt iudicia
Dei, quàm hominum: cui sæpe displicet, Iob 9.
quod hominibus placet. Si aliquid boni boni habueris, crede de alijs meliora, vt humilitatem conserues. Non nocet, vt hominibus te supponas: nocet autem plurimum, si vel vni te præponas Iugis pax cum humili; in corde autem superbi zelus, & indignatio frequens.

De nimia familiaritate cauenda.
Cap. VIII.

1 NOn omni homini reueles cor tuũ: Eccli. 8.
sed cum sapiente, & timente Deũ age causam tuam. Cum iuuenibus, & extraneis rarus esto. Cúm diuitibus noli blandiri, & coram magnatibus non libẽter appareas. Cum humilibus, & simplici-
bus, cum deuotis, & morigeratis sociare: Prou. 5.
& quæ ædificationis sunt, pertracta. Non sis familiaris alicui mulieri: sed in communi omnes bonas mulieres Deo commenda Soli Deo, & Angelis eius, opta familiaris esse, & hominum notitiam deuita.

2 Charitas habenda est ad omnes, sed familiaritas non expedit. Quandoque

ac-

accidit, vt persona ignota ex bona famâ lucescat: cuius tamẽ præsentia oculos intuentium offuscat. Putamus aliquando alijs placere ex coniunctione nostra: & incipimus magis displicere, ex morum improbitate, in nobis considerata.

De obedientia, & subiectione. Cap. IX.

1 VAlde magnum est, in obedientia stare, sub Prælato viuere, & sui iuris non esse. Multò tutiùs est stare in subiectione, quàm in Prælatura. Multi sunt sub obedientia magis ex necessitate, quàm ex charitate: & illi pœnam habẽt, & leuiter murmurant. Nec libertatem mentis acquirent; nisi ex toto corde, propter Deum, sé subijciant. Curre aliò, vel ibi: non inuenies quietem, nisi in humili subiectione, sub Prælati regimine. Imaginatio locorum, & mutatio, multos fefellit

2 Verum est, quod vnusquisque libenter agit pro sensu suo, & inclinatur ad eos magis, qui secum sentiunt. Sed si Deus est inter nos, necesse est, vt relinquamus etiam quandoque nostrum sentire, propter bonum pacis Quis est ita sapiens, qui omnia scire plenè potest? Ergo, noli nimis in sensu tuo confidere: sed velis etiam libenter sensum aliorum audire. Si bonum est tuum sentire, & hoc ipsum

ipsum propter Deum dimittis, & alium sequeris, magis exinde proficies.

3 Audiui enim sæpe: securiùs esse audire, & accipere consilium, quàm dare. Potest etiam contingere, vt bonum sit vniuscuiusque sentire: sed nolle alijs acquiescere, cum id ratio, aut causa postulat, signum est superbiæ, aut pertinaciæ.

De cauenda superfluitate verborum. *Cap. X.*

1 CAueas tumultum hominum, quãtum potes: multum enim impedit tractatur sæcularium gestorum, etiam si simplici intentione proferantur. Citò enim inquinamur vanitate, & captiuamur. Vellem me pluries tacuisse, & inter homines non fuisse. Sed quare tam libenter loquimur, & inuicem fabulamur; cum tamen raró sine læsione conscientiæ ad silentium redimus? Ideo tam libenter loquimur: quia per mutuas locutiones inuicem consolari quærimus: & cor diuersis cogitationibus fatigatum, optamus releuare. Et multum libenter de his, quæ multum diligimus, vel cupimus, vel quæ nobis contraria sentimus, libet loqui, & cogitare.

Mat. 4. & 14. & Ioan. 6.

Mat. 12 Luc. 6.

2 Sed, proh dolor, sæpe inaniter, & frustra. Nam hæc exterior consolatio, interioris, & diuinæ consolationis non modicum detrimentum est. Ideo vigilan-

dum est, & orandum, ne tempus otiosè transeat. Si loqui licet, & expedit, quæ ædificabilia sunt, loquere. Malus vsus, & negligentia profectus nostri multum facit ad incustodiam oris nostri. Iuuat tamen non parum ad profectum spirituale, deuota spiritualium rerum collatio: maximè vbi pares animo, & spiritu in Deo sibi sociantur.

Act. 1. & Rom. 15

De pace acquirenda, & zelo proficiendi.
Cap. XI.

1 MVltam possemus pacem habere, si non vellemus nos cum aliorum dictis, & factis: & quæ ad nostram curam non spectant, occupare. Quomodo potest ille diu in pace manere, qui alienis curis se intermiscet? qui occasiones forinsecus quærit? qui parum, vel raro se intrinsecus colligit? Beati simplices, quoniam multam pacem habebunt.

Matt. 5.

2 Quare quidam Sanctorum tam perfecti, & contemplatiui fuerunt? Quia omnino seipsos mortificare ab omnibus terrenis desiderijs studuerunt: & ideo totis medullis cordis Deo inhærere, atque liberè sibi vacare potuerunt. Nos nimium occupamur proprijs passionibus, & de transitorijs nimis sollicitamur. Raro etiā vnum vitium perfectè vincimus, & ad quotidianum profectum non accendimur: ideo frigidi, & tepidi remanemus.

3 Si essemus nobismet ipsis perfectè mortui,& interiùs minimè implicati;tunc possemus etiam diuina sapere, & de cælesti contemplatione aliquid experiri. Totum, & maximum impedimẽtum est,quia non sumus a passionibus,& concupiscentijs liberi : nec perfectam Sanctorum viã conamur ingredi. Quando etiam modicũ aduersitatis occurrit, nimis citò deijcimur, & ad humanas consolationes conuertimur.

4 Si niteremur, sicut viri fortes , stare in prælio; profectò auxilium Domini super nos videremus de cælo. Ipse enim certantes, & de sua gratia sperantes , paratus est adiuuare : qui nobis certandi occasiones procurat, vt vincamus. Si tantũ in istis exterioribus obseruantijs , profectum Religionis ponimus,citò habebit finem deuotio nostra. Sed ad radicem securim ponamus: vt purgati a passionibus, pacificam mentem possideamus .

5 Si omni anno vnum vitiũ extirparemus , citò viri perfecti efficeremur. Sed modò e cõtrario sæpe sentimus: vt meliores, & puriores in initio conuersionis nos fuisse inueniamus, quàm post multos annos professionis. Feruor, & profectus noster quotidie deberet crescere; sed nũc pro magno videtur, si quis primi feruoris partẽ possit retinere.Si modicã violẽtiam faceremus in principio, tũc cuncta postea possemus facere cum leuitate,& gaudio.

6 Graue est assueta dimittere, sed grauiùs est contra propriam voluntatem ire. Sed si non vincis parua, & leuia, quando superabis difficiliora? Resiste in principio inclinationi tuæ, & malam dedisce consuetudinem: ne fortè paulatim ad maiorẽ te ducat difficultatem. O si aduerteres, quantam tibi pacem, & alijs lætitiam faceres, te ipsum benè habendo! puto, quòd sollicitior esses ad spiritualem profectum.

De vtilitate aduersitatis.
Cap. XII.

1 BOnum nobis est, quòd habeamus aliquando aliquas grauitates, & contrarietates; quia sæpe hominem ad cor reuocant, quatenus se in exilio esse cognoscat, nec spem suam in aliqua re mundi ponat. Bonum nobis est, quòd patiamur quandoque contradictores: & quòd malè, & imperfectè de nobis sentiatur, etiam si bene agimus, & intendimus. Ista sæpe iuuant ad humilitatem, & a vana gloria nos defendunt. Tunc enim meliùs interiorem testem Deum quærimus, quãdo foris vilipendimur ab hominibus, & non bene nobis creditur.

2 Ideo deberet se homo, in Deo totaliter firmare: vt non esset ei necesse multas humanas consolationes quærere. Quando homo bonæ voluntatis tribulatur, vel tentatur, aut malis cogitationibus affli-

affligitur; tunc Deum sibi magis necessarium intelligit, sine quo nihil boni se posse deprehendit. Tunc etiam tristatur, gemit, & orat pro miserijs, quas patitur. Tunc tædet eum diutiùs viuere, & mortẽ optat venire: vt possit dissolui, & cum Christo esse. Tunc enim bene aduertit, perfectam securitatem, & plenam pacem in mundo non posse constare. Phil. 1.

De tentationibus resistendis.
Cap. XIII.

1 QVamdiu in mundo viuimus, sine tribulatione, & tentatione esse nõ possumus. Vnde in Iob scriptum est: Tentatio est vita humana super terram. Ideo vnusquisque sollicitus esse deberet circa tentationes suas, & vigilare in orationibus: ne diabolus locum inueniret decipiendi, qui numquam dormitat, sed circuit quærens quem deuoret. Nemo tam perfectus est, & sanctus, qui non habeat aliquando tentationes, & plenè eis carere non possumus. Iob 7. 1. Pet. 5

2 Sunt tamen tentationes homini sæpe valde vtiles, licet molestæ sint, & graues; quia in ijs homo humiliatur, purgatur, & eruditur. Omnes Sancti per multas tribulationes, & tentationes transierunt, & profecerunt. Et qui bene tentationes sustinere nequiuerunt, reprobi facti sunt, & defecerunt. Non est aliquis Ordo tam Act. 14.

ſanctus, nec locus tam ſecretus, vbi non ſint tentationes, vel aduerſitates.

3 Non eſt homo ſecurus a tentationibus totaliter, quàm diu vixerit: quia in nobis eſt, vnde tentamur, ex quo in concupiſcentia nati ſumus. Vna tentatione, ſeu tribulatione recedente, alia ſuperuenit; & ſemper ad patiendum aliquid habemus: nam bonum felicitatis noſtræ perdidimus. Multi quærunt tentationes fugere, & grauiùs incidunt in eas. Per ſolam fugam non poſſumus vincere, ſed per patientiam, & veram humilitatem omnibus hoſtibus efficimur fortiores.

4 Qui tantummodò exteriùs declinat, nec radicem euellit, parum proficiet; immo citiùs tentationes ad eum accedent, & peius ſentiet. Paulatim, & per patientiā cum longaminitate (Deo iuuante) meliùs ſuperabis, quàm cum duritia, & importunitate propria. Sæpius accipe conſilium in tentationibus, & cum tentato noli duriter agere: ſed conſolationem ingere, ſicut tibi optares fieri.

5 Initium enim omnium malarum tētationum, inconſtantia animi, & parua ad Deum confidentia. Quia ſicut nauis ſine gubernaculo hinc, & inde a fluctibus impellitur; ita homo remiſſus, & ſuum propoſitum deſerens, variè tentatur. Ignis
Eccli. 31 probat ferrum, & tentatio hominem iuſtum. Neſcimus ſæpe quid poſſumus; ſed tentatio aperit, quid ſumus. Vigilandum

ta-

tamen præcipuè est circa initium tentationis;quia tunc faciliùs hostis vincitur; sed ostium mentis nullatenus intrare sinitur: sed extra limen, statim, vt pulsauerit,illi obuiatur. Vnde quidam dixit: Principijs obsta, serò medicina paratur. Ouid.
Nã primò occurrit menti simplex cogitatio;deinde fortis imaginatio;postea delectatio,& motus prauus,& assensio.Sicque paulatim ingreditur hostis malignus ex toto,dum illi non resistitur in principio. Et quantò diutiùs ad resistendum quis torpuerit, tantò in se quotidie debilior fit,& hostis contra eum potentior.

6 Quidam in principio conuersionis suæ grauiores tentationes patiuntur:quidam autem in fine. Quidam verò, quasi per totam vitam suam habent malè. Nonnulli satis leniter tentantur, secundùm diuinæ ordinationis sapientiam, & æquitatem; quæ statum,& merita hominum pensat,& cuncta ad Electorum suorum salutem præordinat.

7 Ideo non debemus desperare, cum tentamur: sed eò feruentiùs Deum exorare, quatenus dignetur in omni tribulatione nos adiuuare: qui vtique secundùm dictum Sancti Pauli, talem faciet cũ 1. Cor.
tentatione prouentum, vt possimus sustinere. 10.
Humiliemus ergo animas nostras 1.Pet. 5
sub manu Dei in omni tentatione, & tribulatione; quia humiles spiritu saluabit, & exaltabit.

8 In tentationibus, & tribulationibus probatur homo, quantùm profecit: & maius meritum ibi existit, & virtus meliùs patescit. Nec magnum est, si homo deuotus sit, & feruidus, cum grauitatem non sentit: sed si tempore aduersitatis patienter se sustinet, spes magni profectus erit. Quidam a magnis tentationibus custodiuntur, & a paruis quotidianis sæpe vincuntur: vt humiliati numquam de seipsis in magnis confidant, qui in tam modicis infirmantur.

De temerario iudicio vitando.
Cap. XIV.

Matth. 7. & Rom. 2. Eccl 3.

1 AD te ipsum oculos reflecte, & aliorum facta caueas iudicare. In iudicando alios, homo frustra laborat, sæpiùs errat, & leuiter peccat: seipsum verò iudicando, & discutiendo; semper fructuosè laborat. Sicut nobis res cordi est, sic de ea frequenter iudicamus: nam verum iudicium propter priuatum amorem faciliter perdimus. Si Deus semper esset pura intentio nostri desiderij, non tam faciliter turbaremur pro resistentia sensus nostri.

2 Sed sæpe aliquid ab intra latet, vel etiam ab extra concurrit, quod nos etiam pariter trahit. Multi occultè seipsos quærunt in rebus, quas agunt, & nesciunt. Videntur etiam in bona pace stare, quando

res

res pro eorum velle fiunt, & sentire. Si autem aliter fit, quàm cupiunt, citò mouentur, & tristes fiunt. Propter diuersitatem sensuum, & opinionum satis frequenter oriuntur dissensiones inter amicos, & ciues; inter Religiosos, & deuotos. Matth. 12. & Luc. 12.

3 Antiqua consuetudo difficulter relinquitur: & vltra proprium videre, nemo libenter ducitur. Si rationi tuæ magis inniteris, vel industriæ, quàm virtuti subiectiuæ Iesu Christi, rarò, & tardè eris homo illuminatus; quia Deus vult nos sibi perfectè subijci, & omnem rationem per inflammatum amorem transcendere. Hier. 5.

De operibus ex charitate factis.
Cap. XV.

1 PRo nulla re mundi, & pro nullius hominis dilectione, aliquod malum est faciendum; sed pro vtilitate tamen indigentis, bonum opus aliquando intermittendum est, aut etiam pro meliori mutandum. Hoc enim facto bonum opus non destruitur, sed in melius commutatur. Sine charitate opus externum nihil prodest: quidquid autem ex charitate agitur, quantumcumque paruum sit, & despectum, totum efficitur fructuosum. Magis siquidem Deus pensat, ex quanto quis agit, quàm quantum quis facit. Matth. 18. 1. Cor. 15.

2 Multum facit, qui multum diligit. Multum facit, qui rem bene facit. Mul-

tū facit, siue bene facit, qui magis cōmu-
Luc. 7. nitati, quàm suæ voluntati seruit. Sæpe vi-
Phil. 2. detur esse charitas, & est magis carnali-
tas: quia carnalis inclinatio, propria vo-
luntas, spes retributionis, affectus com-
moditatis, rarò abesse volunt.

Phil. 2. & 1. Co. 13. 3 Qui veram, & perfectam charitatem habet, in nulla re seipsum quærit; sed Dei gloriam solummodò in omnibus fieri desiderat. Nulli etiam inuidet, quia nul-
Psal. 17. & 24. lum priuatum gaudium amat: nec in seipso vult gaudere, sed in Deo, super omnia bona, optat beatificari. Nemini aliquid boni attribuit, sed totaliter ad Deum refert, a quo fontaliter omnia procedunt, in quo finaliter omnes Sancti fruibiliter quiescunt. O qui scintillam haberet veræ charitatis! profectò omnia terrena sentiret plena fore vanitatis.

De sufferentia defectuum aliorum.
Cap. XVI.

1 QVæ homo in se, vel in alijs emē-dare non valet, debet patienter sustinere, donec Deus aliter ordinet. Cogita, quia sic melius est fortè pro tua pro-
Matth. 6. & Luc. 11. batione, & patientia, sine qua non sunt multum ponderanda merita nostra. Debes tamen, pro talibus impedimentis supplicare, vt Deus dignetur tibi subuenire, & possis benignè portare.

2 Si quis semel, aut bis admonitus, non acquie-

acquiescit, noli cum eo contendere; sed Matt. 6.
totum Deo committe, vt fiat voluntas eius, & honor in omnibus seruis suis, qui bene scit malum in bonum conuertere.
Stude patiens esse in tolerando aliorum 1. Thess. 5. &
defectus, & qualescumque infirmitates; Gal. 6.
quia & tu multa habes, quæ ab alijs oportet tolerari. Si non potes te talem facere, qualem vis; quomodo poteris alium ad tuum habere beneplacitum? Libenter volumus alios esse perfectos, sed tamen proprios non emendamus defectus.

3 Volumus: quòd alij districtè corrigantur, & ipsi corrigi nolumus. Displicet larga aliorum licentia, & tamen nobis nolumus negari quod petimus. Alios restringi per statuta volumus, & ipsi nullatenus patimur ampliùs cohiberi. Sic ergo patet, quàm raro proximum, sicut nos ipsos amamus. Si essent omnes perfecti, quid tūc haberemus ab alijs pro Deo pati?

4 Nunc autem Deus sic ordinauit, vt discamus alter alterius onera portare; Gal. 6.
quia nemo sine defectu, nemo sine onere, nemo sibi sufficiens, nemo sibi satis sapiens: sed oportet nos inuicem portare, 1. Thess. 5. & 1. Cor. 12
inuicem consolari, pariter adiuuare, instruere, & admonere. Quantæ autem virtutis quisque fuerit, meliùs patet occasione aduersitatis. Occasiones namque hominem fragilem non faciunt, sed qualis sit, ostendunt.

De Monastica Vita. Cap. XVII.

1 OPortet, vt discas teipsum in multis frangere, si vis pacem, & concordiam cum alijs tenere. Non est paruum in Monasterijs, vel in Cōgregatione habitare, & ibi sine querela conuersari, & vsque ad mortem fidelis perseuerare. Beatus, qui ibidem bene vixit, & feliciter consummauit. Si vis debitè stare, & proficere, teneas te tamquam exulem, & peregrinum super terram. Oportet te stultum fieri propter Christum, si vis religiosam ducere vitam.

Gal. 6.

Luc. 6.

2 Habitus, & tonsura modicū faciunt, siue conferunt; sed mutatio morum, & integra mortificatio passionum verum faciunt religiosum. Qui aliud quærit, quàm purè Deum, & animæ suæ salutem, non inueniet, nisi tribulationem, & dolorem. Non potest etiam diu stare pacificus, qui non nititur esse minimus, & omnibus subiectus.

1. Pet. 2 Eccl. 1. & Eccli. 1.

3 Ad seruiendum venisti, aut ad regendum? ad patiendum scias te vocatū, & ad laborandum, non ad otiandum, vel fabulandum. Hìc ergo probantur homines, sicut aurum in fornace. Hìc nemo potest stare, nisi ex toto corde se voluerit propter Deum humiliare.

Mat. 20.

Sap. 3

De exemplis Sanctorum Patrum. Cap. XVIII.

1 INtuere sanctorum Patrum viuida exempla, in quibus vera perfectio refulsit & religio; & videbis quàm modicum sit, & penè nihil, quod nos agimus. Heu, quid est vita nostra, si illis fuerit comparata? Sancti, & amici Christi, Domino seruierunt in fame & siti, in frigore & nuditate, in labore & fatigatione, in vigilijs & orationibus, in ieiunijs & sanctis meditationibus, in persecutionibus & opprobrijs multis. Heb. 11.

2 O quàm multas, & graues tribulationes passi sunt Apostoli, & Martyres, Confessores, Virgines, & reliqui omnes, qui Christi vestigia voluerunt sequi! Nam animas suas in hoc mundo oderunt, vt in vitam æternam possiderent eas. O quàm strictam, & abdicatam vitam sancti Patres in eremo duxerunt! quàm longas, & graues tentationes pertulerunt! quàm frequenter ab inimico vexati sunt! quàm crebras, & feruidas orationes Deo obtulerunt! Quàm rigidas abstinentias peregerunt! Quàm magnum zelum, & feruorem ad spiritualem profectum habuerũt! Quàm forte bellum, aduersus edomationem vitiorum gesserunt! Quàm puram, & rectam intentionem ad Deum tenuerunt! Per diem laborabant, & noctibus oratio- Io. 12. Mat. 7.

ni diutinæ vacabant: quamquam laborando ab oratione mentali minimè cessarent.

3 Omne tempus vtiliter expendebant; omnis hora ad vacandum Deo breuis videbatur: & præ magna dulcedine contemplationis, etiam obliuioni tradebatur
Mat. 19 necessitas corporalis refectionis. Omnibus diuitijs, dignitatibus, honoribus, amicis, & cognatis renunciabant: nil de mundo habere cupiebant; vix necessaria vitæ sumebant; corpori etiam seruire in necessitate dolebant. Pauperes igitur erant rebus terrenis, sed diuites valde in gratia, & virtutibus. Foris egebant, sed intus gratia, & consolatione diuina reficiebantur.

4 Mundo erant alieni, sed Deo proxi-
Iac. 4. mi, & familiares amici. Sibiipsis videbantur tamquam nihili, & huic mundo despecti: sed erant in oculis Dei pretiosi, & electi. In vera humilitate stabant, in simplici obedientia viuebant, in charitate, & patientia ambulabant: & ideo in spiritu quotidie proficiebant, & magnam apud Deum gratiam obtinebant. Dati sunt in exemplum omnibus religiosis: & plus prouocare nos debent ad bene proficiendum, quàm tepidorum numerus ad relaxandum.

5 O quantus feruor omnium religiosorum, in principio suæ sanctæ institutionis fuit! O quanta deuotio orationis! quanta

quanta æmulatio virtutis ! quàm magna disciplina viguit ! quanta reuerentia, & obedientia sub regula magistri, in omnibus effloruit ! Testantur adhuc vestigia derelicta, quòd verè viri sancti, & perfecti fuerunt: qui tam strenuè militantes, mundum suppeditauerunt. Iam magnus putatur, si quis transgressor non fuerit: si quis, quod accepit, cum patientia tolerare potuerit.

6 O tepor, & negligentia status nostri, quòd tam citò declinamus a pristino feruore; & iam tædet viuere præ lassitudine, & tepore ! Vtinam in te penitus non dormiret profectus viritutum, qui multa sæpiùs exempla vidisti deuotorum.

De exercitijs boni Religiosi. Cap. XIX.

1 VIta boni Religiosi omnibus virtutibus pollere debet: vt sit talis interiùs, qualis videtur exteriùs hominibus. Et meritò multò plus debet esse intus, quàm quod cernitur foris; quia inspector noster est Deus, quem summopere reuereri debemus, vbicumque fuerimus; & tamquam Angeli in conspectu eius mundi incedere. Omni die renouare debemus propositum nostrum, & ad feruorem nos excitare: quasi hodie, primùm ad conuersionem venissemus; atque dicere: Adiuua me Domine Deus, in bono proposito, & sancto seruitio tuo: &

Matt. 5.

Ps. 32. & Heb. 4.

Psal. 15.

da

da mihi nunc hodie perfectè incipere; quia nihil est, quod hactenus feci.

2 Secundùm propositum nostrum, cursus profectus nostri: & multa diligentia opus est, bene proficere volenti. Quòd si fortiter proponens sæpe deficit, quid ille, qui rarò, aut minùs fixè aliquid proponit? Varijs tamen modis contingit desertio propositi nostri: & leuis omissio exercitiorum, vix sine aliquo dispendio transit. Iustorum propositum in gratia Dei potiùs, quàm in propria sapientia pendet: in quo & semper confidunt, quidquid
Prou. 16 quid arripiunt. Nam homo proponit, sed Deus disponit; nec est in homine via eius.

3 Si pietatis causâ, aut fraternæ vtilitatis proposito, quandoque consuetum omittitur exercitium, facilè postea poterit recuperari. Si autem tædio animi, aut negligentia faciliter relinquitur, satis cul-
Eccl. 7. pabile est, & nociuum sentietur. Conemur quantum possumus, adhuc leuiter deficiemus in multis. Semper tamen aliquid certi proponendum est, & illa præcipuè, quæ ampliùs nos impediunt. Exteriora nostra, & interiora pariter nobis scrutanda sunt, & ordinanda; quia vtraque expediunt ad profectum.

4 Si non continuè te vales colligere, saltem interdum: & ad minus semel in die,
Deut. 4. mane videlicet, & vespere. Mane propone, vespere discute mores tuos; qualis hodie

die fuisti in verbo, opere, & cogitatione: quia in his sæpius forsitan Deum offendisti, & proximum. Accinge te sicut vir cõtra diabolicas nequitias: fræna gulam, & omnem carnis inclinationem faciliùs fræ nabis. Numquam sis ex toto otiosus; sed aut legens, aut scribens, aut orans, aut meditãs, aut aliquid vtilitatis pro cõmuni laborãs. Corporalia exercitia discretè sunt agẽda, nec omnibus æqualiter assumẽda.

5 Quæ communia non sunt, non sunt foris ostendenda: nam in secreto tutiùs exercentur priuata Cauendum tamen ne piger sis ad communia, & ad singularia promptior: sed expletis integrè, & fideliter debitis, & iniunctis, si iam vltra vacat, redde te tibi, prout deuotio tua desiderat. Non possunt omnes habere vnum exercitium; sed aliud isti, aliud illi magis deseruit. Etiã pro tẽporis congruentia, diuersa placent exercitia: quia alia festis, alia in feriatis magis sapiunt diebus. Alijs indigemus tẽpore tentationis, & alijs tẽpore pacis, & quietis. Alia cũ tristamur libet cogitare: & alia cũ læti in Domino fuerimus.

6 Circa principalia festa, renouanda sunt bona exercitia; & Sanctorum suffragia feruentiùs imploranda. De festo in festum proponere debemus, quasi tunc de hoc sæculo migraturi simus, & ad æternum festum peruenturi. Ideoque sollicitè nos præparare debemus in deuotis temporibus, & deuotiùs conuersari, atque om-

omnem obseruantiam strictiùs custodire, tamquam in breui præmium laboris nostri a Deo percepturi.

7 Et si dilatum fuerit, credamus nos minùs bene præparatos, atque indignos
Rom. 8. tantæ adhuc gloriæ, quæ reuelabitur in nobis tempore præfinito: & studeamus
Luc. 11. nos meliùs ad exitum præparare. Beatus
Mat. 14 seruus (ait Euangelista Lucas) quem cum venerit Dominus, inuenerit vigilantem. Amen dico vobis, super omnia bona sua constituet eum.

De amore solitudinis, & silentij.
Cap. XX.

Eccl. 3 1 QVære aptum tempus vacandi tibi, & de beneficijs Dei frequenter cogita Relinque curiosa Tales perlege materias, quæ compunctionem magis præstant, quàm occupationem. Si te subtraxeris a superfluis locutionibus, & otiosis circuitionibus, nec non a nouitatibus, & rumoribus audiendis; inuenies tẽpus sufficiens, & aptum pro bonis meditationibus insistendis. Maximi Sanctorum
Heb. 11. humana consortia, vbi poterant, vitabant; & Deo in secreto viuere eligebant.

Seneca. 2 Dixit quidam: Quoties inter homines fui, minor homo redij. Hoc sæpiùs experimur, quando diu confabulamur. Faciliùs est omnino tacere, quàm verbo non excedere. Faciliùs est domi latere,

quàm

quàm foris se posse sufficienter custodire. Qui igitur intendit ad interiora, & spiritualia peruenire, oportet eum cum Iesu a turba declinare. Nemo securè apparet, nisi qui libenter latet. Nemo securè loquitur, nisi qui libenter tacet. Nemo securè præest, nisi qui libenter subest. Nemo securè præcipit, nisi qui bene obedire didicit.

Mat. 4. Eccli. 3

3 Nemo securè gaudet, nisi bonæ cõscientiæ in se testimonium habeat. Semper tamen Sanctorum securitas, plena timoris Dei extitit. Nec eo minùs solliciti, & humiles in se fuerunt, quia magnis virtutibus, & gratia emicuerunt. Prauórum autem securitas ex superbia, & præsumptione oritur, & in fine in deceptionẽ sui vertitur. Numquam promittas tibi securitatem in hac vita, quamuis bonus videaris Cœnobita, aut deuotus Eremita.

4 Sæpe meliores in æstimatione hominum, grauiùs periclitati sunt, propter suam nimiam confidentiam. Vnde multis vtilius est, vt non penitus tentationibus careant, sed sæpiùs impugnentur; ne nimiùm securi sint; ne fortè in superbiam eleuentur; ne etiam ad exteriores consolationes licentiùs declinent. O qui numquam transitoriam lætitiam quæreret, qui numquam cũ mundo se occuparet, quàm bonam conscientiam seruaret! O qui omnem vanam sollicitudinem amputaret, & dumtaxat salutaria, ac diuina cogitaret,

&

& totam ſpem ſuam in Deo conſtitueret, quàm magnam pacem, & quietem poſſideret!

5 Nemo dignus eſt cæleſti conſolatione, niſi diligenter ſe exercuerit in ſancta compunctione. Si vis corde tenus compungi, intra cubile tuum, & exclude tumultus mundi, ſicut ſcriptum eſt: In cubilibus veſtris compungimini. In cella inuenies, quod de foris ſæpiùs amittes. Cella continuata dulceſcit, & malè cuſtodita tædium generat. Si in principio conuerſionis tuæ, bene eam incolueris, & cuſtodieris, erit tibi poſtea dilecta amica, & gratiſſimum ſolatium.

Pſal. 4.

6 In ſilentio, & quiete proficit anima deuota, & diſcit abſcondita Scripturarū. Ibi inuenit fluenta lacrymarum, quibus ſingulis noctibus ſe lauet, & mundet; vt Cōditori ſuo tātò familiarior fiat, quantò longiùs ab omni ſæculari tumultu degit. Qui ergo ſe abſtrahit a notis, & amicis, appropinquabit illi Deus cum Angelis ſanctis. Meliùs eſt latere, & ſui curam agere, quàm ſe neglecto, Signa facere. Laudabile eſt homini religioſo raró foras ire, fugere videri, nolle etiam homines videre.

Pſ. 6.

7 Quid vis videre, quod non licet habere? Tranſit mundus, & concupiſcentia eius. Trahunt deſideria ſenſualitatis ad ſpatiandum: ſed cum hora tranſierit, quid niſi grauitatem conſcientiæ, & cordis diſper-

spersionem reportas? Lætus exitus tristē Pro. 14
sæpe reditum parit: & læta vigilia serotina, triste mane facit Sic omne carnale gaudium blandè intrat, sed in fine mordet, & perimit. Quid potes alibi videre, quod hìc non vides? Ecce cælum, & terra, & omnia elementa: nam ex istis omnia sunt facta.

8 Quid potes alicubi videre, quod diu Eccl. 1.
potest sub sole permanere? Credis te forsitan satiari, sed non poteris pertingere. Eccl. 3.
Si cuncta videres præsentia, quid esset ni- Ps. 122
si visio vana? Leua oculos tuos ad Deum in excelsis, & ora pro peccatis tuis, & negligentijs. Dimitte vana vanis; tu autem intende illis, quæ tibi præcepit Deus. Claude super te ostium tuum, & voca ad Mat. 6.
te Iesum, dilectum tuum. Mane cum eo in cella, quia non inuenies alibi tantam pacem. Si non exisses, nec quidquam de rumoribus audisses, meliùs in bona pace permansisses. Ex quo noua delectat aliquando audire, oportet te exinde turbationem cordis tolerare.

De compunctione cordis.
Cap. XXI.

1 SI vis aliquid proficere, conserua Pro. 19
te in timore Dei, & noli esse nimis liber; sed sub disciplina, cohibe omnes sensus tuos, nec ineptæ te tradas lætitiæ. Da-

te

te ad cordis compunctionem, & inuenies deuotionem. Compunctio multa bona aperit, quæ dissolutio citò perdere consueuit. Mirum est, quòd homo potest vnquam perfectè in hac vita lætari: qui suum exilium, & tam multa pericula animæ suæ considerat, & pensat.

2 Propter leuitatem cordis, & negligentiam defectuum nostrorum, non sentimus animæ nostræ dolores: sed sæpè vanè ridemus, quando meritò flere deberemus. Non est vera libertas, nec bona lætitia, nisi in timore Dei cum bona conscientia. Felix, qui abijcere potest omne impedimentum distractionis, & ad vnionem se recolligere sanctæ compunctionis. Felix, qui a se abdicat, quidquid conscientiam suam maculare potest, vel grauare. Certa viriliter; consuetudo consuetudine vincitur. Si tu scis homines dimittere, ipsi bene te dimittēt tua facta facere.

3 Non attrahas tibi res aliorum, nec te implices causis maiorum. Habe semper oculum super te primùm, & admoneas teipsum specialiter præ omnibus tibi di-
Gal. 1. lectis. Si non habes fauorem hominum, noli ex hoc tristari: sed hoc sit tibi graue, quia non habes te satis bene, & circumspectè, sicut decet Dei seruum, & deuo-
Ps. 76. tum religiosum conuersari. Vtiliùs est sæpè, & securiùs, quòd homo non habeat multas consolationes in hac vita, secundùm carnem præcipuè. Tamen quòd di-

uinas

uinas non habemus, aut rariùs ſentimus, nos in culpa ſumus; quia compunctionem cordis non quærimus, nec vanas, & externas abijcimus.

4 Cognoſce te indignum diuina conſolatione, ſed magis dignum multa tribulatione. Quando homo eſt perfectè compunctus, tunc grauis, & amarus eſt ei totus mundus. Bonus homo ſufficientem inuenit materiam dolendi, & flendi. Siue enim ſe conſiderat, ſiue de proximo penſat, ſcit, quia nemo ſine tribulatione hìc viuit. Et quantò ſtrictiùs ſeſe conſiderat, tantò ampliùs dolet. Materiæ iuſti doloris, & internæ compunctionis ſunt peccata, & vitia noſtra: quibus ita inuoluti iacemus, vt raro cæleſtia contemplari valeamus.

Iud. 2. & 20. & 2. Reg. 13.

5 Si frequentiùs de morte tua, quàm de longitudine vitæ tuæ cogitares, non dubium quin feruentiùs te emendares. Si etiam futuras inferni, ſiue purgatorij pœnas cordialiter perpenderes, credo, quòd libenter laborem, & dolorem ſuſtineres, & nihil rigoris formidares. Sed quia ad cor iſta non tranſeunt, & blandimenta adhuc amamus; ideo frigidi, & valde pigri remanemus.

Eccli. 7

Mat. 25

6 Sæpe eſt inopia ſpiritus, vnde tam leuiter conqueritur miſerum corpus. Ora igitur humiliter ad Dominum, vt det tibi compunctionis ſpiritum: & dic cum Propheta: Ciba me Domine pane lacry- Pſ. 79.

marum,

marum, & potum da mihi in lacrymis in mensura.

De consideratione humanæ miseriæ.
Cap. XXII.

1 Miser es vbicũque fueris, & quocũque te verteris, nisi ad Deum te conuertas. Quid turbaris, quia non succedit tibi, sicut vis, & desideras? Quis est, qui habet omnia secundùm suam voluntatem? Nec ego, nec tu, nec aliquis hominum super terram. Nemo est in mundo sine aliqua tribulatione, vel an-
Eccl. 6. gustia; quamuis Rex sit, vel Papa. Quis est qui meliùs habet? vtique qui pro Deo aliquid pati valet.

2 Dicunt multi imbecilles, & infirmi:
Luc. 12. Ecce quàm bonam vitam ille homo habet, quàm diues, quàm magnus, quàm potens, & excelsus! Sed attende ad cælestia bona, & videbis, quòd omnia ista temporalia nulla sunt: sed valde incerta, & magis grauantia, quia numquam sine sollicitudine, & timore possidentur. Non
Prou. 1. est hominis felicitas, habere temporalia ad abundantiam, sed sufficit ei mediocri-
Iob. 14. tas. Verè miseria est viuere super terram.
Eccl. 2. Quantò homo voluerit esse spiritualior, tantò præsens vita fit ei amantior; quia sentit meliùs, & videt clariùs humanæ corruptionis defectus. Nam comedere, bibere, vigilare, dormire, quiescere, laborare,

borare, & cæteris necessitatibus naturæ subiacere; verè magna miseria est, & afflictio homini deuoto: qui libenter esset absolutus,& liber ab omni peccato.

3 Valde enim grauatur interior homo necessitaribus corporalibus in hoc mundo. Vnde Propheta deuotè rogat, quatenus liber ab istis esse valeat, dicens: De necessitatibus meis erue me Domine. Sed væ non cognoscentibus suam miseriam: & amplius væ illis, qui diligunt hanc miseram, & corruptibilem vitam. Nam in tantum quidam hanc amplectuntur (licet etiam vix necessaria laborando, aut mendicando habeant) vt si possent hìc viuere, de Regno Dei nihil curarent. Ps. 24. Rom. 8.

4 O insani, & infideles corde, qui tam profundè in terris iacent, vt nil nisi carnalia sapiant! Sed miseri adhuc in fine grauiter sentient, quàm vile, & nihilum erat, quod amauerunt. Sancti autem Dei, & omnes deuoti amici Christi, non attenderunt, quæ carni placuerunt, nec quæ in hoc tempore floruerunt: sed tota spes eorum, & intentio ad æterna bona anhelabat. Ferebatur totum desiderium eorum sursum ad mansura, & inuisibilia, ne amore visibilium traherentur ad infima. Noli frater amittere confidentiam proficiendi ad spiritualia, adhuc habes tempus, & horam. Rom. 8. 1. Pe. 1. & Heb. 11. Ro. 13. & Heb. 10.

5 Quare vis procrastinare propositum tuum? Surge, & in instanti incipe, & dic:

Nunc tempus est faciendi, nunc tempus est pugnandi, nunc aptum tempus emendandi. Quando malè habes, & tribularis,
Ps. 56. nunc tempus est promerendi. Oportet te transire per ignem, & aquam, antequam venias in refrigerium. Nisi tibi vim feceris, vitium non superabis. Quàm diu istud fragile corpus gerimus, sine peccato es-
Rom. 7. se non possumus, nec sine tædio, & dolore viuere. Libenter haberemus ab omni mi-
Gen. 3. seria quietē; sed quia per peccatum per-
2. Co. 5. didimus innocentiam, amisimus etiam veram beatitudinem; ideo oportet nos tenere patientiam, & Dei expectare misericordiam; donec transeat iniquitas hæc, & mortalitas absorbeatur a vita.

6 O quanta fragilitas humana, quæ
Gen 6. & 8. semper prona est ad vitia! Hodie confiteris peccata tua, & cras iterū perpetras
2. Mac. 9 confessa. Nunc proponis cauere, & post horam agis, quasi nihil proposuisses. Meritò ergo nos ipsos humiliare possumus, nec vmquam aliquid magni de nobis sentire; quia tam fragiles, & instabiles sumus. Citò potest etiam perdi per negligentiam, quod multo labore vix tandem acquisitum est per gratiam.

7 Quid fiet de nobis adhuc in fine, qui tepescimus tam mane? Væ nobis, si sic voluimus declinare ad quietem, quasi iam pax sit, & securitas; cum necdum appareat vestigium veræ sanctitatis in nostra conuersatione. Bene opus esset, quòd ad-

huc iterum institueremur, tamquam boni nouitij ad mores optimos: si fortè spes esset de aliqua futura emendatione, & maiori spirituali profectu.

De meditatione mortis.
Cap. XXIII.

1 VAlde citò erit tecum hoc factum,
vide aliter quomodo te habeas.
Hodie homo est, & cras non comparet. Iob 9. &
Cum autem sublatus fuerit ab oculis, e- 44. item
tiam citò transit a mente. O hebetudo, & Luc. 12.
duritia cordis humani, quod solùm præ- & Heb.
sentia meditatur, & futura non magis 9.
præuidet. Sic te in omni facto, & cogita-
tu deberes tenere, quasi hodie, vel statim Mat. 25
esses moriturus. Si bonam conscientiam Luc. 12.
haberes, non multum mortem timeres.
Melius esset peccata cauere, quàm mor- Sap. 4.
tem fugere. Si hodie non es paratus, quo-
modo cras eris? Cras est dies incerta: & Mat. 24
quid scis, si crastinum habebis? & 25.

2 Quid prodest diu viuere, quando tā parum emendamur? Nobis longa vita nō semper emendat, sed sæpe culpam magis auget. Vtinam per vnam diem bene essemus conuersati in hoc mundo. Multi annos conuersionis computant, sed sæpe paruus est fructus emēdationis. Si formidolosum est mori, forsitan periculosius erit diutiùs viuere. Beatus, qui horam mor- Eccl. 7.
tis suæ semper ante oculos habet, & ad

moriendum qnotidie se disponit. Si vidisti aliquando hominem mori, cogita, quia & tu per eamdem viam transibis.

Heb. 9. Luc. 21. 3 Cum mane fuerit, puta te ad vesperum non peruenturum. Vespere autem facto, mane non audeas tibi polliceri. Sēper ergo paratus esto, & taliter viue, vt numquam te imparatum mors inueniat. Multi subitò, & improuisê moriuntur. Mat. 24, Luc. 12. Nam hora, qua non putatur, Filius hominis venturus est. Quando illa extrema hora venerit, multum aliter sentire incipies de tota vita tua præterita: & valde dolebis, quia tam negligens, & remissus fuisti.

Eccli. 41. 4 Quàm felix, & prudens, qui talis nūc nititur esse in vita, qualis optat inueniri in morte! Dabit namque magnam fiduciā feliciter moriendi, perfectus contemptus mundi, feruens desiderium in virtutibus proficiendi, amor disciplinæ, labor pœnitentiæ, promptitudo obedientiæ, abnegatio sui, & supportatio cuiuslibet aduersitatis pro amore Christi. Multa bona potes operari, dum sanus es: sed infirmatus, nescio quid poteris. Pauci ex infirmitate emendantur: sic & qui multum peregrinantur, rarò sanctificantur.

Esa. 30. & 31. itē Hier. 17 & 48. Mat. 6. 5 Noli confiderare super amicos, & proximos, nec in futuris tuam salutem differas: quia citiùs obliuiscentur tui homines, quàm æstimas. Melius est nunc tēpestiuè prouidere, & aliquid boni præmit-

mittere, quàm super aliorum auxilio sperare. Si non es pro teipso sollicitus modò, quis erit sollicitus pro te in futuro? Nunc tempus est valde pretiosum. Sed proh dolor, quòd hoc vtiliùs non expendis, in quo promereri vales, vnde æternaliter viuas. Veniet, quãdo vnum diem, seu horam pro emendatione desiderabis: & nescio, an impetrabis.

6 Eia charissime, de quanto periculo te poteris liberare: de quàm magno timore eripere, si modò semper timoratus fueris, & de morte suspectus. Stude nunc taliter viuere, vt in hora mortis valeas potiùs gaudere, quàm timere. Disce nunc mori mundo, vt tunc incipias viuere cum Christo. Rom. 5. Disce nunc omnia contemnere, vt tunc possis liberè ad Christum pergere. Luc. 14 Castiga nunc corpus tuum per pœnitentiam, vt tunc valeas certam habere confidentiam. 1. Cor. 9

7 Ah stulte, quid cogitas te diu victurum, cum nullum diem habeas hìc securum? Quàm multi decepti sunt, & insperatè de corpore extracti? Luc. 12. Quotiens audisti a dicentibus: quia ille gladio cecidit, ille submersus est, ille ab alto ruens ceruicem fregit, ille manducando obriguit, ille ludendo finem fecit. Alius igne, alius ferro, alius peste, alius latrocinio interijt: & sic omnium finis mors est, & vita hominum tanquam vmbra pertransit.

8 Quis memorabitur tui post mortẽ? Iob. 14.

aut quis orabit pro te? Age, age nunc chariſſime, quidquid agere potes: quia neſcis quando morieris, neſcis etiam quid te poſt mortem ſequetur. Dum tempus habes, congrega tibi diuitias immortales. Præter ſalutem tuam nihil cogites: ſolùm quæ Dei ſunt cures. Fac nunc tibi amicos, venerando Dei Sanctos, & eorum actus imitando: vt cùm defeceris in hac vita, illi te recipiant in æterna tabernacula.

Matt. 6. Luc. 12. & Gal. 6 Luc. 16 Heb. 11.

9 Serua te tamquam peregrinũ, & hoſpitem ſuper terram: ad quem nihil ſpectat de mundi negotijs. Serua cor liberum, & ad Deum ſurſum erectum, quia non habes hìc manentem ciuitatem. Illuc preces, & gemitus quotidianos cum lacrymis dirige, vt ſpiritus tuus mereatur ad Dominum poſt mortem feliciter tranſire. Amen.

1. Pet. 2 Heb. 13.

De iudicio, & pœnis peccatorum. *Cap. XXIV.*

1 IN omnibus rebus reſpice finem, & qualiter ante diſtrictum ſtabis Iudicem, cui nihil eſt occultum; qui muneribus non placatur, nec excuſationes recipit: ſed quod iuſtum eſt, iudicabit. O miſerrime, & inſipiens peccator, quid reſpondebis Deo, omnia mala tua ſcienti, qui interdum formidas vultum hominis irati? Vt quid non præuides tibi in die iudi-

Heb. 10. Iob 9. Luc. 16.

iudicij, quando nemo poterit per alium excusari, vel defendi: sed vnusquisque, sufficiens onus erit sibiipsi? Nunc labor 2.Cor.6
tuus est fructuosus, fletus acceptabilis, gemitus exaudibilis, dolor satisfactorius, & purgatiuus.

2 Habet magnum, & salubre purgatorium patiens homo, qui suscipiens iniu- Iac. 1.
rias, plus dolet de alterius malitia, quàm Luc.23.
de sua iniuria: qui pro contrariantibus si- & Act.7
bi libenter orat, & ex corde culpas indulget: qui veniam ab alijs petere non retardat: qui faciliùs miseretur, quàm irascitur: qui sibiipsi violentiam frequenter facit, & carnem omnino spiritui subiugare conatur. Melius est modò purgare peccata, & vitia resecare, quàm in futuro purganda reseruare. Verè nos ipsos decipimus per inordinatum amorem, quem ad carnem habemus.

3 Quid aliud ille ignis deuorabit, nisi peccata tua? Quantò tibiipsi amplius nūc parcis, & carnem sequeris, tantò duriùs postea lues, & maiorem materiam comburendi reseruas. In quibus homo peccauit, in illis grauiùs punietur. Ibi acediosi ardentibus stimulis perurgentur, & gulosi ingenti siti, ac fame cruciabuntur. Ibi luxuriosi, & voluptatum amatores ardenti pice, & fœtido sulphure perfundentur. Et sicut furiosi canes, præ dolore inuidiosi vlulabunt.

4 Nullum vitium erit, quod suum pro-

prium cruciatum non habebit Ibi superbi omni confusione replebuntur: & auari miserrima egestate arctabuntur. Ibi erit vna hora grauior in pœna, quàm hic centum anni in amarissima pœnitentia.
Iob 4.& 41. Ibi nulla requies est, nulla consolatio damnatis: hìc tamen interdùm cessatur a laboribus, atque amicorum fruitur solatijs. Esto modò sollicitus, & dolens pro peccatis tuis, vt in die iudicij sis securus
Sap. 5. cum Beatis. Tunc enim Iusti stabunt in magna constantia aduersus eos, qui se angustiauerunt, & depresserunt. Tunc stabit ad iudicandum, qui modò se subijcit humiliter iudicijs hominum. Tunc magnam fiduciam habebit pauper & humilis, & pauebit vndique superbus.

5 Tunc videbitur sapiens in hoc mundo fuisse, qui pro Christo didicit stultus
Psal.106. 2.Cor.4 & despectus esse. Tunc placebit omnis tribulatio patiēter perpessa, & omnis iniquitas oppilabit os suum. Tunc gaudebit omnis deuotus, & mœrebit omnis irreligiosus. Tunc plus exultabit caro afflicta, quàm si in delitijs fuisset semper nutrita. Tunc splendebit habitus vilis, & obtenebrescet vestis subtilis. Tunc plus laudabitur pauperculum domicilium, quàm deauratum palatium. Tunc plus
Esa.29. iuuabit constans patientia, quàm omnis mundi potentia. Tunc ampliùs exaltabitur simplex obedientia, quàm omnis sæcularis astutia.

6 Tunc plus lætificabit pura, & bona conſcientia, quàm docta philoſophia. Tunc plus ponderabit contemptus diuitiarum, quàm totus theſaurus terrigenarum. Tunc magis conſolaberis ſuper deuota oratione, quàm ſuper delicata comeſtione. Tunc potiùs gaudebis de ſeruato ſilentio, quàm de longa fabulatione. Tunc plus valebunt ſancta opera, quàm multa pulchra verba. Tunc plus placebit ſtricta vita, & ardua pœnitentia, quàm omnis delectatio terrena. Diſce te nunc in modico pati, vt tunc valeas a grauioribus liberari. Hìc primò proba, quid poſſis poſtea. Si nunc tam parum non vales ſuſtinere, quomodo æterna tormenta poteris ſufferre? Si modò modica paſſio tam impatientem efficit, quid gehenna tunc faciet? Ecce verè non potes duo gaudia habere: delectari hìc in mundo, & poſtea regnare cum Chriſto.

7 Si vſque in hodiernum diem ſemper in honoribus, & voluptatibus vixiſſes, quid totum tibi profuiſſet, ſi iam mori in inſtanti contingeret? Omnia ergo vanitas, præter amare Deum, & illi ſoli ſeruire. Qui enim Deum ex toto corde amat, nec mortem, nec ſupplicium, nec iudicium, nec infernum metuit; quia perfectus amor ſecurum ad Deum acceſſum facit. Quem autem adhuc peccata delectant, non mirum ſi mortem, & iudicium timeat. Bonum tamen eſt, vt ſi nec-

Luc. 12. Eccl. 1. Rom. 8

dum amor a malo te reuocat, saltem timor gehennalis coerceat Qui verò timorem Dei postponit, diu stare in bono non valebit, sed diaboli laqueos citiùs incurret.

De seruenti emendatione totius vitæ nostræ. Cap. XXV.

2. Tim. 4. 1 ESto vigilans,& diligens in Dei seruitio;& cogita frequẽter,ad quid venisti,& cur sæculum reliquisti. Nonne vt Deo viueres,& spiritualis homo fieres?
Mat. 5. Igitur ad profectum ferueas,quia merce-
Apo. 21. dem laborum tuorum in breui recipies;
& 2. nec erit tunc amplius timor, aut dolor in
Eccl. 51. finibus tuis. Modicum nunc laborabis, &
Apo. 21 magnam requiem, immo perpetuam læti-
& 22. tiam inuenies. Si tu permanseris fidelis,&
Mat. 25 feruidus in agendo; Deus procul dubio erit fidelis, & locuples in retribuendo.
Rom. 5. Spem bonam retinere debes,quòd ad palmam peruenies: sed securitatem capere non oportet, ne torpeas, aut elatus fias.

2 Cum quidam anxius inter metum,& spem frequenter fluctuaret, & quadam vice mœrore confectus, in Ecclesia ante quoddam altare se in oratione prostrauisset, hæc inter se reuoluit dicens: O si scirem,quòd adhuc perseueraturus essem; statimq. audiuit diuinum responsum: Quid,si hoc scires, quid facere velles? Fac nunc,quod tunc facere velles, & bene securus

curus eris. Moxque consolatus, & confortatus, diuinæ se commisit voluntati,& cessauit anxia fluctuatio. Noluitq. curiosè inuestigare,vt sciret, quæ sibi essent futura;sed magis studuit inquirere, quæ esset voluntas Dei beneplacens, & perfecta ad omne opus bonum inchoandum, & perficiendum. Ro. 12.

3 Spera in Domino, & fac bonitatem (ait Propheta)& inhabita terram, & pasceris in diuitijs eius. Vnum est, quod multos a profectu, & feruenti emendatione retrahit,horror difficultatis, seu labor certaminis. Enimuerò illi maximè præ alijs in virtutibus proficiunt, qui ea, quæ sibi magis grauia, & contraria sunt, viriliùs vincere nituntur. Nam ibi homo plus proficit,& gratiam meretur ampliorem,vbi magis seipsum vincit, & in spiritu mortificat. Ps. 36.

4 Sed non omnes habent æquè multũ ad vincendum, & moriendum. Diligens tamen æmulator valentior erit ad proficiendum;etiamsi plures habeat passiones, quàm alius bene morigeratus, minus tamen feruens ad virtutes. Duo specialiter ad magnam emendationem iuuant, videlicet,subtrahere se violenter,ad quod natura vitiosè inclinatur:& feruenter instare pro bono, quo amplius quis indiget. Illa etiam studeas magis cauere,& vincere, quæ tibi frequentiùs in alijs displicent.

5 Vbique profectum tuum capias: vt ſi bona exempla videas, vel audias, ad imitandum accendaris. Si quid autem reprehenſibile conſideraueris, caue ne idem facias; aut ſi aliquando feciſti, citiùs te e-
Mat. 7. mendare ſtudeas. Sicut oculus tuus alios conſiderat, ſic iterum ab alijs notaris. Quàm iucundum, & dulce eſt, videre feruidos, & deuotos fratres, bene morigera-
Eph. 5. & 1. Co. 12 tos, & diſciplinatos! Quàm triſte eſt, & graue, videre inordinatè ambulantes: qui
Eccl. 3. ea, ad quæ vocati ſunt, nõ exercent! Quàm nociuum eſt, negligere vocationis ſuæ propoſitum: & ad non commiſſa, ſenſum inclinare!

6 Memor eſto arrepti propoſiti, & imaginem tibi propone Crucifixi. Bene verecundari potes, inſpecta vita Ieſu Chriſti: quia necdum magis illi te conformare ſtuduiſti, licet diu in via Dei fuiſti. Religioſus, qui ſe intentè, & deuotè in ſanctiſſima vita, & paſſione Domini exercet, omnia vtilia, & neceſſaria ſibi, abundanter ibi inueniet: nec opus eſt, vt extra Ieſum aliquid melius quærat. O ſi
Gal. 2. & 6. Ieſus crucifixus in cor noſtrum veniret, quàm citò, & ſufficienter docti eſſemus!

7 Religioſus feruidus, omnia bene portat, & capit, quæ illi iubentur. Religioſus negligens, & tepidus habet tribulationem ſuper tribulationem, & ex omni parte patitur anguſtiam; quia interiori conſolatione caret, & exteriorem quæ-

rere

rere prohibetur. Religiosus extra disciplinam viuens, graui patet ruinæ. Qui laxiora quærit,& remissiora, semper in angustijs erit; quia aut vnum, aut reliquum sibi displicebit.

8 Quomodo faciunt tam multi alij religiosi: qui satis arctati sunt, sub disciplina claustrali? Raró exeunt, abstractè viuunt,pauperrimè comedunt,grossè vestiuntur,multum laborant,parum loquútur,diu vigilant,maturè surgunt, orationes prolongant,frequenter legunt,& se in omni disciplina custodiunt. Attende Carthusienses,Cisterciẽses,& diuersæ Religionis Monachos,ac Moniales,qualiter omni nocte ad psallendum Domino assurgunt. Et ideo turpe esset, vt tu deberes in tam sancto opere pigritare, vbi tanta multitudo Religiosorum incipit Deo iubilare.

9 O si nihil aliud faciendum incumberet, nisi Dominum Deum nostrum toto corde, & ore laudare! O si numquam indigeres comedere, nec bibere, nec dormire; sed semper posses Deum laudare, & solummodo spiritualibus studijs vacare! tunc multò felicior esses, quàm modò, cum carni ex qualicumque necessitate seruis. Vtinam non essent istæ necessitates, sed solummodo spirituales animæ refectiones,quas (heu) satis raró degustamus.

10 Quando homo ad hoc peruenit,

quòd

quòd de nulla creatura consolationem suam quærit, tunc ei Deus primò perfectè sapere incipit, tunc etiam bene contentus de omni euentu rerum erit. Tunc
Ro. 11. & 1. Co. 8. 12. & 15. nec pro magno lætabitur, nec pro modico contristabitur: sed ponit se integrè, & fiducialiter in Deo, qui est ei omnia in omnibus: cui nihil vtique perit, nec moritur; sed omnia ei viuunt, & ad nutum incunctanter deseruiunt.

Eccl 7. Apo. 3. 11 Memento semper finis, & quia perditum non redit tempus. Sine sollicitudine, & diligentia numquam acquires virtutes. Si incipis tepescere, incipies malè habere. Si autem dederis te ad feruorem, inuenies magnam pacem, & senties leuiorem laborem propter Dei gratiam, & virtutis amorem. Homo feruidus, & diligens ad omnia est paratus. Maior labor est resistere vitijs, & passionibus, quàm corporalibus insudare laboribus. Qui
Eccl. 19. paruos non vitat defectus, paulatim labitur ad maiores. Gaudebis semper vespere, si diem expendas fructuosè. Vigila super te ipsum, excita teipsum, admone te
Mat. 11. ipsum; & quidquid de alijs sit, non negligas teipsum Tantum proficies, quantum tibi ipsi vim intuleris. Amen.

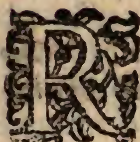
Explicit Liber primus.

INCIPIT TABVLA LIBRI SECVNDI,

Abbatis Ioannis Gessen.

INCIPIT LIBER SECVNDVS.

De interna conuersatione. Cap. I.

Luc.17. 1 EGNVM Dei intra vos
Ioel. 2. 1 est, dicit Dominus. Conuerte te ex toto corde tuo ad Dominum: & relinque hunc miserum mundum, & inueniet anima tua requiem. Disce exteriora contemnere, & ad interiora te dare, & videbis
Rom.14 Regnũ Dei in te venire. Est enim Regnum Dei pax, & gaudiũ in Spiritu sancto, quod non datur impijs. Veniet ad te Christus, ostendens tibi consolationem suam, si dignam illi ab intus paraueris mansionem.
Psal.44 Omnis gloria eius, & decor, ab intra est, & ibi complacet sibi. Frequens illi visitatio cum homine interno, dulcis sermocinatio, grata consolatio, multa pax, familiaritas stupenda nimis.

2 Eia anima fidelis, præpara huic Sponso cor tuum: quatenus ad te venire, & in
Ioan.14 te habitare dignetur. Sic enim dicit: Si quis diligit me, sermonem meum seruabit, & ad eum veniemus, & mansionem apud eum faciemus. Da ergo Christo locum, & cæteris omnibus nega introitum. Cum Christum habueris, diues es, & sufficit tibi. Ipse erit prouisor tuus, & fidelis procurator in omnibus, vt non sit opus

in hominibus ſperare. Homines enim citò mutãtur, & deficiunt velociter. Christus autem manet in æternum, & aſtat vſque in finem firmiter. Io. 12.

3 Non eſt magna fiducia ponenda in homine fragili, & mortali, etiam ſi vtilis ſit, & dilectus: neque triſtitia multa capienda ex hoc, ſi interdum aduerſetur, & contradicat. Qui hodie tecum ſunt, cras contrariari poſſunt: & e conuerſo, ſæpe vt aura vertuntur. Pone totam fiduciam tuam in Deo, & ſit ipſe timor tuus, & amor tuus. Ipſe pro te reſpondebit, & faciet bene, ſicut meliùs fuerit. Non habes hìc manentem ciuitatem; & vbicumque fueris, extraneus es, & peregrinus: nec requiem aliquando habebis, niſi Christo intimè fueris vnitus. Hier. 17 1. Pet. 5. Heb. 13.

4 Quid hìc circumſpicis, cum iſte non ſit locus tuæ requietionis? In cæleſtibus debet eſſe habitatio tua, & ſicut in tranſitu cuncta terrena ſunt aſpicienda. Tranſeunt omnia, & tu cum eis pariter: Vide, vt non inhæreas; ne capiaris, & pereas. Apud Altiſſimum ſit cogitatio tua, & deprecatio tua ad Christum ſine intermiſſione dirigatur. Si neſcis alta ſpeculari, & cæleſtia, requieſce in paſſione Christi: & in ſacris vulneribus eius libenter habita. Si enim ad vulnera, & pretioſa ſtigmata Ieſu deuotè confugis, magnam in tribulatione confortationem ſenties: nec multùm curabis hominum deſpectio- Phil. 3. Sap. 5.

nes, faciliterq. verba detrahentia perferes.

Matth. 12.26 & Io.15 5 Christus fuit etiam in mundo ab hominibus despectus, & in maxima necessitate, a notis,& amicis inter opprobria derelictus. Christus pati voluit, & despici;& tu audes de aliquo conqueri? Christus habuit aduersarios, & oblocutores, & tu vis omnes habere amicos, & benefactores? Vnde coronabitur patientia 2. Tim. 2. tua, si nil aduersitatis occurrerit? Si nil contrarium vis pati, quomodo eris amicus Christi? Sustine te cum Christo, & pro Christo, si vis regnare cum Christo.

6 Si semel perfectè introisses in interiora Iesu, & modicum de ardenti amore eius sapuisses; tunc de proprio commodo, vel incommodo nihil curares, sed magis de opprobrio illato gauderes;quia amor Iesu facit hominē seipsum contemnere. Amator Iesu, & veritatis, & verus internus, & liber ab affectionibus inordinatis, potest se ad Deum liberè conuertere, & eleuare supra seipsum in spiritu,ac fruitiuè quiescere.

Esa.64 7 Cui sapiunt omnia prout sunt, non vt dicuntur, aut æstimantur; hic verè sapiens est, & doctus magis a Deo, quàm ab hominibus. Qui ab intra scit ambulare, & modicum res ab extra ponderare, non requirit loca, nec tempora expectat, ad habenda deuota exercitia. Homo internus citò se recolligit: quia numquam

se

se totum ad exteriora effundit. Non illi obest labor exterior, aut occupatio ad tempus necessaria; sed sicut res eueniunt, sic se illis accommodat. Qui intus bene dispositus est, & ordinatus, non curat mirabiles, & peruersos hominum gestus. Tantùm homo impeditur, & distrahitur, quantùm sibi res attrahit.

8 Si rectè tibi esset, & bene purgatus esses, omnia tibi in bonum cederent, & profectum. Ideo multa tibi displicent, & sæpe conturbant; quia adhuc non es perfectè tibiipsi mortuus, nec segregatus ab omnibus terrenis. Nihil sic maculat, & implicat cor hominis, sicut impurus amor in creaturis. Si renuis consolari exteriùs, poteris speculari cælestia, & frequenter iubilare interiùs. Rom. 8.

De humili submissione sub Prælati Regimine. Cap. II.

1 NOn magni pendas, quis pro te, vel contra te sit; sed hoc age, & cura, vt Deus tecum sit in omni re, quam facis. Habeas conscientiam bonam, & Deus bene te defensabit. Quem enim Deus adiuuare voluerit, nullius peruersitas nocere poterit. Si tu scis tacere, & pati, videbis proculdubio Domini auxilium. Ipse nouit tempus, & modum liberandi te, & ideo debes te illi resignare. Dei est adiuuare, & ab omni confusione libe- Rom. 8. 1. Cor. 4 Psal. 27.

liberare. Sæpe valde prodest, ad maiorem humilitatem reseruandam, quòd defectus nostros alij sciunt, & redarguunt.

2 Quando homo pro defectibus suis se humiliat, tunc faciliter alios placat, & leuiter satisfacit sibi irascentibus. Humilem Deus protegit, & liberat: humilem diligit, & consolatur: humili homini se inclinat: humili largitur gratiam magnam, & post suam depressionem leuat ad gloriam. Humili sua secreta reuelat, & ad se dulciter trahit, & inuitat. Humilis accepta contumelia, & confusione, satis bene est in pace, quia stat in Deo, & non in mundo. Non reputes te aliquid profecisse, nisi omnibus inferiorem te esse sentias.

Iac.3. Iob 5. Matt.11

De bono pacifico homine. Cap. III.

1 POne te primò in pace, & tunc poteris alios pacificare. Homo pacificus plus prodest, quàm bene doctus. Homo passionatus etiam bonum in malum trahit, & faciliter malum credit. Bonus pacificus homo, omnia ad bonum conuertit. Qui bene in pace est, de nullo suspicatur. Qui autem malè contentus est, & commotus, varijs suspicionibus agitatur: nec ipse quiescit, nec alios quiescere permittit. Dicit sæpe, quod dicere non deberet: & omittit, quod sibi magis facere expediret. Considerat, quod alij

1. Cor.13

facere tenentur; & negligit, quod ipse facere tenetur. Habe ergo primò zelum super teipsum, & tunc zelare poteris iustè etiam proximum tuum. Mat. 7. Act. 1.

2 Tu bene scis facta tua excusare, & colorare, & aliorum non vis recipere excusationes. Iustius esset, vt te accusares, & fratrem tuum excusares. Si portari vis, porta & alium. Vide quàm longè es adhuc a vera charitate, & humilitate: quæ nulli nouit indignari, vel irasci, nisi tantùm sibiipsi. Non est magnum cum bonis, & mansuetis conuersari: hoc enim omnibus naturaliter placet, & vnusquisque libenter pacem habet, & secum sentientes magis diligit. Sed cum duris, & peruersis, aut indisciplinatis, aut nobis contrariantibus, pacificè posse viuere, magna gratia est, & laudabile nimis, virileq. factum. Gal. 6. 1. Cor. 13.

3 Sed sunt qui seipsos in pace tenent, & cum alijs etiam pacem habent. Et sunt qui nec pacem habent, nec alios in pace dimittunt: alijs sunt graues, sed sibi sunt semper grauiores. Et sunt qui seipsos in pace retinent, & ad pacem alios reducere student. Et tamen tota pax nostra in hac misera vita, potiùs in humili sufferentia ponenda est, quàm in non sentiendo contraria. Qui meliùs scit pati, pacem tenebit maiorem. Iste est victor sui & dominus mūdi, amicus Christi, & hæres cæli.

De pura mente, & simplici intentione.
Cap. IV.

1 DVabus alis homo subleuatur a terrenis, simplicitate scilicet, & puritate. Simplicitas debet esse in intentione, puritas in affectione. Simplicitas intendit Deũ, puritas apprehendit eum, & gustat. Nulla bona actio te impediet, si liber intus ab inordinato affectu fueris. Si nihil aliud, quàm Dei beneplacitum, & proximi vtilitatem intendis, & quæris, interna libertate frueris. Si rectum cor tuum esset, tunc omnis creatura speculum vitæ, & liber sanctæ doctrinæ esset. Non est creatura tam parua, & vilis, quæ bonitatem Dei non repræsentet.

Rom. 1.

Prou. 3. 2 Si tu esses intus bonus, & purus, tunc omnia sine impedimento videres, & caperes bene. Cor purum penetrat cælum, & infernum. Qualis vnusquisque intus est, taliter iudicat exteriùs. Si est gaudium in mundo, hoc vtique possidet puri cordis homo. Et si est alicubi tribulatio, & angustia, hoc meliùs nouit mala conscientia. Sicut ferrũ missum in ignem, amittit rubiginem, & totum candens efficitur; sic homo ad Deum se integrè conuertens, a torpore exuitur, & in nouum hominem transmutatur.

Ps. 118.

3 Quando homo incipit tepescere, tunc paruum metuit laborem, & libenter

externam accipit consolationem. Sed quando perfectè incipit se vincere, & viriliter in via Dei ambulare; tunc minus ea reputat, quæ plus grauia esse sentiebat.

De propria consideratione. Cap. V.

1 NOn possumus nobis ipsis nimis credere, quia sæpe gratia nobis deest, & sensus. Modicum lumen est in nobis, & hoc citò per negligentiam amittimus. Sæpe etiam non aduertimus, quòd tam cæci intus sumus. Sæpe malè agimus, & peius excusamus: & passione interdum mouemur, & zelum putamus. Parua in alijs reprehendimus, & nostra maiora pertransimus. Satis citò sentimus, & ponderamus, quid ab alijs sustinemus: sed quantum alij de nobis sustinent, non aduertimus. Qui bene, & rectè sua ponderaret, non esset, quòd de alio grauiter iudicaret.

Hie. 17. Ps. 140. Matt.7.

2 Internus homo sui ipsius curam, omnibus curis anteponit. Et qui sibi ipsi diligenter intendit, faciliter de alijs tacet. Numquam eris internus, & deuotus, nisi de alienis silueris, & ad te ipsum specialiter respexeris. Si tibi, & Deo totaliter intendis, modicum te mouebit, quod foris percipis. Vbi es, quando tibi ipsi præsens non es? Et quando omnia percurristi,

Mat.16. 1. Co.4. & Gal.1

ſti,quid(te neglecto)profeciſti? Si debes habere pacem, & vnionem veram, oportet,quòd totum adhuc poſtponas,& te ſolùm præ oculis habeas.

3 Multum proinde proficies, ſi te feriatum ab omni temporali cura conſerues. Valde deficies, ſi aliquid temporale reputaueris. Nil altum,nil magnum, nil gratum, nil acceptum tibi ſit, niſi purè
Eccl.1. Deus,aut de Deo ſit. Totum vanum exiſtima,quidquid conſolationis occurrit de aliqua creatura. Amans Deum anima, ſub Deo deſpicit vniuerſa. Solus Deus æternus,& immenſus, implens omnia, ſolatium eſt animæ, & vera cordis lætitia.

De lætitia bonæ conſcientiæ.
Cap. VI.

2. Co.1. 1 GLoria boni hominis,teſtimonium
Sap.17. bonæ conſcientiæ. Habe bonam conſcientiam,& ſemper habebis lætitiam. Bona conſcientia,valde multa poteſt portare,& valde læta eſt inter aduerſa. Mala conſcientia,ſemper timida eſt, & inquieta.Suauiter requieſces, ſi te cor tuum nõ reprehenderit. Noli lætari, niſi cum bene feceris. Mali numquam habent veram lætitiam, nec internam ſentiunt pacem;
Eſa.48. quia non eſt pax impijs,dicit Dominus.
Luc.12. Et ſi dixerint: In pace ſumus,non veniet
Eſa.37. ſuper nos mala; & quis nobis nocere

au-

audebit? Ne credas eis, quoniam repente exurget ira Dei: & in nihilum redigentur actus eorum, & cogitationes eorum peribunt.

2 Gloriari in tribulatione, nõ est graue amanti: sic enim gloriari, est in cruce Domini gloriari. Breuis gloria, quæ ab hominibus datur, & accipitur. Mundi gloriam semper comitatur tristitia. Bonorum gloria in conscientijs eorum, & non in ore hominum. Iustorum lætitia de Deo est, & in Deo est: & gaudium eorum de veritate. Qui veram & æternam gloriam desiderat, temporalem non curat. Et qui temporalem quærit gloriam, aut non ex animo contemnit, minùs amare conuincitur cælestem. Magnam habet cordis tranquillitatem, qui nec laudes curat, nec vituperia.

Rom 8. Gal. 6. Io. 5. 2. Co. 1.

3 Facilè erit contentus, & pacatus, cuius conscientia munda est. Non es sanctior, si laudaris: nec vilior, si vituperaris. Quod es, hoc es; nec maior dici vales, quàm (Deo teste) sis. Si attendis, quid apud te sis intus, non curabis, quid de te loquantur homines foris. Homo videt in facie, Deus autem in corde. Homo considerat actus, Deus verò pensat intentiones. Bene semper agere, & modicum de se sentire, humilis animæ indicium est. Nolle consolari ab aliqua creatura, magnæ puritatis, & internæ fiduciæ indicium est.

1. Reg. 16.

4 Qui nullum extrinsecus pro se testimonium quærit, liquet quòd se totaliter Deo commisit. Non enim qui seipsum
2. Cor. 10. commendat, ille probatus est (ait B. Paulus) sed quem Deus commendat. Ambulare cum Deo intus, nec aliqua affectione teneri foris, status est interni hominis.

De amore IESV super omnia. *Cap. VII.*

Ps. 118. 1 BEatus qui intelligit, quid sit amare Iesum, & contemnere seipsum propter Iesum. Oportet dilectum pro dilecto relinquere, quia Iesus vult solus super
Deut. 6. omnia amari. Dilectio creaturæ fallax, & instabilis: dilectio Iesu fidelis, &
Mat. 12 perseuerabilis. Qui adhæret creaturæ, cadet cum labili; qui amplectitur Iesum, firmabitur in æuum. Illum dilige, & amicum tene tibi: qui omnibus recedentibus, te non relinquet, nec patietur in fine perire. Ab omnibus oportet te aliquando separari, siue velis, siue nolis.

2 Teneas te apud Iesum, viuens & moriens: & illius fidelitati te committe, qui omnibus deficientibus, solus te potest adiuuare. Dilectus tuus talis est naturæ, vt alienum non velit admittere: sed solus vult cor tuum habere, & tamquam Rex in proprio throno sedere Si scires te bene ab omni creatura euacuare, Iesus deberet libenter tecum habitare. Penè to-

tum

tum perditum inuenies, quidquid extra Iesum in hominibus posueris. Non confidas, nec innitaris super calamum ventosum: quia omnis caro fœnum, & omnis gloria eius, vt flos fœni cadet. Esa. 40.

3 Citò decipieris, si ad externam hominum apparentiam tantùm aspexeris. Si enim tuum in alijs quæris solatium, & lucrum, senties sæpiùs detrimentum. Si quæris in omnibus Iesum, inuenies vtique Iesum. Si autem quæris teipsum, inuenies etiam teipsum, sed ad tuam perniciem. Plus enim homo nociuior sibi, si Iesum non quærit, quàm totus mundus, & omnes sui aduersarij.

De familiari amicitia IESV. Cap. VIII.

1 QVando Iesus adest, totum bonum est, nec quidquam difficile videtur. Quando verò Iesus non adest, totum durum est. Quando Iesus intus non loquitur, consolatio vilis est. Si autem Iesus vnum verbum loquitur tantùm, magna consolatio sentitur. Nonne Maria Magdalena statim surrexit de loco, in quo fleuit, quando Martha illi dixit: Magister adest, & vocat te? Io. 11. Felix hora, quando Iesus vocat de lacrymis ad gaudium spiritus. Quàm aridus, & durus es sine Iesu. Quàm insipiens, & vanus, si cupis aliquid extra Iesum. Nonne hoc est ma- Mat. 16

ius damnum, quàm si totum perderes mundum?

2 Quid potest mundus conferre sine Iesu? Esse sine Iesu, grauis est infernus: & esse cum Iesu, dulcis est paradisus. Si fuerit tecum Iesus, nullus poterit nocere inimicus. Qui inuenit Iesum, inuenit thesaurum bonum; immo bonum super omne bonum. Et qui perdit Iesum, perdit nimis multum, & plus quàm totum mundum. Pauperrimus est, qui viuit sine Iesu; ditissimus, qui bene est cum Iesu.

Rom. 8. Mat. 13 Luc. 2.

3 Magna ars est, scire conuersari cum Iesu; & scire Iesum tenere, magna prudentia. Esto humilis & pacificus, & erit tecum Iesus. Sis deuotus & quietus, & permanebit tecum Iesus. Potes fugare Iesum, & gratiam eius perdere, si volueris ad exteriora declinare. Et si illum effugaueris, & perdideris, ad quem tunc fugies, & quem tunc quæres amicum? Sine amico non potes bene viuere: & si Iesus nō fuerit tibi præ omnibus amicus, eris nimis tristis, & desolatus. Fatuè igitur agis, si in aliquo altero confidis, & lætaris. Eligendum est magis, totum mundum habere contrarium, quàm Iesum offensum. Ex omnibus ergo charis, sit Iesus solus, dilectus specialis.

Prou. 3. Gal. 6.

4 Diligantur omnes propter Iesum, Iesus autem propter seipsum. Solus Iesus Christus singulariter est amandus: qui solus bonus, & fidelis, inuenitur præ omnibus

nibus amicis. Propter ipsum, & in ipso, Mat. 5.
tam amici, quàm inimici tibi sint chari: & pro omnibus his exorandus est, vt omnes ipsum cognoscant, & diligant. Nũquam cupias singulariter laudari, vel amari, quia hoc solius Dei est, qui similem sibi non habet. Nec velis, quod aliquis in corde suo tecum occupetur; neque tu cum alicuius occuperis amore: sed sit Iesus in te, & in omni bono homine.

5 Esto purus, & liber ab intus, sine alicuius creaturæ implicamento. Oportet te esse nudum, & purũ cor ad Deum gerere: si vis vacare, & videre, quàm suauis sit Dominus. Et reuera ad hoc non peruenies, nisi gratia eius fueris præuentus, & intractus: vt omnibus euacuatis, & licentiatis, solus cum solo vniaris. Quando enim gratia Dei venit ad hominem, tunc potens fit ad omnia. Et quando recedit, tunc pauper, & infirmus erit, & quasi tantùm ad flagella relictus. In his non debes deijci, nec desperare; sed ad voluntatem Dei æquanimiter stare; & cuncta superuenientia tibi, ad laudem Iesu Christi perpeti: quia post hiemem sequitur æstas; post noctem redit dies; & post tempestatem serenitas magna.

De carentia omnis solatij. Cap. IX.

1 NOn est graue, humanum contemnere solatium, cum adest diuinum.

uinum. Magnum est, & valde magnum tam humano, quàm diuino posse carere solatio: & pro honore Dei libenter exilium cordis velle sustinere: & in nullo seipsum quærere, nec ad proprium meritum respicere. Quid magni est, si hilaris sis, & deuotus, adueniente gratia? Optabilis cunctis hæc hora. Satis suauiter equitat, quem gratia Dei portat. Et quid mirum, si onus non sentit: qui portatur ab Omnipotente, & ducitur a summo Ductore.

Phil. 2.

2 Libenter habemus aliquid pro solatio, & difficulter homo exuitur a seipso. Vicit sanctus Martyr Laurentius sæculum cum suo Sacerdote; quia omne, quod in mundo delectabile videbatur, despexit: & summum Dei Sacerdoté Sixtum, quem maximè diligebat pro amore Christi, etiam a se tolli clementer ferebat. Amore igitur Creatoris amorem hominis superauit: & pro humano solatio diuinum beneplacitum magis elegit. Ita & tu aliquid necessarium, & dilectum amicum pro amore Dei disce relinquere. Nec grauiter feras, cum ab amico derelictus fueris, sciens quoniam oportet nos omnes tandem ab inuicem separari.

S. Laurentius.

3 Multùm, & diu oportet hominem in seipso certare, antequam discat seipsum plenè superare, & totum affectum suum plenè in Deum trahere. Quando homo stat super seipsum, facilè labitur ad consola-

ſolationes humanas. Sed verus amator Chriſti, & ſtudioſus ſectator virtutum non cadit ſuper conſolationes, nec quærit tales ſenſibiles dulcedines: ſed magis fortes exercitationes, & pro Chriſto duros ſuſtinere labores.

3 Cum igitur ſpiritualis conſolatio a Deo datur, cum gratiarum actione accipe eam; ſed Dei munus intellige eſſe, non tuum meritum. Noli extolli, noli nimium gaudere, nec inaniter præſumere: ſed eſto magis humilior ex dono, cautior quoque, & timoratior in cunctis actibus tuis; quoniam tranſibit hora illa, & ſequetur tentatio. Cum ablata fuerit conſolatio, non ſtatim deſperes: ſed cum humilitate, & patientia expecta cæleſtem viſitationem; quoniam potens eſt Deus ampliorem tibi redonare gratiam, & conſolationem. Iſtud non eſt nouum, nec alienum viam Dei expertis: quia in magnis Sanctis, & in antiquis Prophetis fuit talis ſæpe alternationis modus.

5 Vnde Quidam (præſente iam gratia) dicebat: Ego dixi in abundantia mea, non mouebor in æternum. Abſente verò gratia, quid in ſe fuerit expertus, adiungit dicens: Auertiſti faciem tuam a me, & factus ſum conturbatus. Inter hæc tamen nequaquam deſperat, ſed inſtantiùs Dominum rogat, & dixit: Ad te Domine clamabo, & ad Deum meum deprecabor. Denique orationis ſuæ fructum reportat,

Pſ. 29.
Ibid.
Ibid.

Pſ. 29. & ſe exauditum teſtatur, dicens: Audiuit Dominus, & miſertus eſt mei: Dominus factus eſt adiutor meus. Sed in quo? Conuertiſti, inquit, planctum meum in gaudium, & circumdediſti me lætitia. Et ſi ſic actum eſt cum magnis Sanctis, non eſt deſperandum nobis infirmis, & pauperibus, ſi interdum in feruore, & interdum
Io. 3. in frigiditate ſumus; quoniam Spiritus venit, & recedit ſecundùm ſuæ voluntatis
Iob 7. beneplacitum. Vnde beatus Iob ait: Viſitas eum diluculo, & ſubitò probas illũ.

6 Super quid igitur ſperare poſſum, aut in quo confidere debeo, niſi in ſola magna miſericordia Dei, & in ſola ſpe gratiæ cæleſtis? Siue enim adſint homines boni, ſiue deuoti fratres, & amici fideles; ſiue libri ſancti, vel tractatus pulchri; ſiue dulcis cantus, & hymni; omnia hæc modicum iuuant, modicùm ſapiunt, quando deſertus ſum a gratia, & in propria pau-
Luc. 9. pertate relictus. Tunc non eſt melius remedium, quàm patientia, & abnegatio mei in voluntate Dei.

7 Numquam inueni aliquem tam religioſum, qui non habuerit interdum gratiæ ſubtractionem, aut non ſenſerit feruoris diminutionem. Nullus Sanctus fuit tã altè raptus, & illuminatus, qui prius, vel poſtea non fuerit tentatus. Non enim dignus eſt alta Dei contemplatione, qui pro Deo non eſt exercitatus aliqua tribulatione. Solet enim ſequentis conſolationis, ten-

tentatio præcedens esse signum. Nam tentationibus probatis, cælestis promittitur consolatio. Qui vicerit, inquit, dabo ei edere de ligno vitæ. Apo. 2.

8 Datur etiam consolatio diuina, vt homo fortior sit ad sustinendum aduersa. Sequitur etiam tentatio, ne se eleuet de bono Non dormit diabolus, nec caro adhuc mortua est; ideo non cesses præparare te ad certamen; quia a dextris, & a sinistris sunt hostes, qui numquam quiescunt. 1. Pe. 5.

De gratitudine pro gratia Dei.
Cap. X.

1 CVr quæris quietem, cum natus sis ad laborem? Pone te ad patientiam magis, quàm ad consolationem: & ad crucem portandam magis, quàm ad lætitiam Quis enim sæcularium, non libēter consolationem, & lætitiam spiritualem acciperet, si semper obtinere posset? Excedunt enim spirituales consolationes, omnes mundi delicias, & carnis voluptates. Nam omnes deliciæ mundanæ, aut turpes aut vanæ sunt. Spirituales verò deliciæ, solæ, iucundæ, & honestæ, ex virtutibus progenitæ, & a Deo puris mentibus infusæ. Sed istis diuinis consolationibus, nemo semper pro suo affectu frui valet: quia tempus tentationis non diu cessat. Iob 5. Luc. 14.

2 Multum contrariatur supernæ visi-

tationi, falſa libertas animi, & magna confidentia ſui. Deus bene facit conſolationis gratiam dando; ſed homo malè agit, non totum Deo, cum gratiarum actione retribuendo. Et ideo non poſſunt in
Eccl.1. nobis dona gratiæ fluere, quia ingrati ſumus Auctori: nec totum refundimus fontali origini. Semper enim debetur gratia dignè gratias referenti: & auferetur ab elato, quod dari ſolet humili.

3 Nolo conſolationem, quæ mihi aufert compunctionem: nec affecto contemplationem, quæ ducit in elationem. Non enim omne altum, ſanctum; nec omne deſideriū, purum; nec omne dulce, bonum; nec omne charum, gratum Deo. Libenter accepto gratiam, vnde humilior, & timoratior inueniar, atque ad relinquendum me paratior fiam. Doctus dono gratiæ, & eruditus ſubtractionis verbere non ſibi audebit quidquam boni attribuere: ſed potiùs ſe pauperem, & nudum confitebitur. Da Deo quidquid Dei eſt: & tibi ad-
Mat. 22 ſcribe, quod tuum eſt: hoc eſt, Deo gratias pro gratia tribue; tibi autem ſoli culpam, & dignam pœnam pro culpa deberi ſentias.

4 Pone te ſemper ad infimum, & dabitur tibi ſummum; nam ſummum non ſtat ſine infimo. Summi Sancti apud Deum,
Luc. 14. minimi ſunt apud ſe. Et quantò glorioſiores, tantò in ſe humiliores. Pleni veritate, & gloria cæleſti non ſunt vanæ gloriæ cu

pi-

pidi. In Deo fundati,& confirmati, nullo Io. 5.
modo possunt esse elati. Et qui totũ Deo
adscribũt,quidquid boni acceperunt,glo-
riam ab inuicem non quærunt:sed gloriã,
quæ a solo Deo est,volunt:& Deum in se,
& in omnibus Sanctis laudare super om-
nia cupiunt,& in idipsum tendunt.

5 Esto igitur gratus pro minimo, & e-
ris dignus maiora accipere Sit tibi mini-
mum etiam pro maximo: & magis contẽ-
ptibile pro speciali dono Si dignitas da-
toris inspicitur, nullum datum paruum,
aut nimis vile videbitur. Non enim paruũ
est,quod a summo Deo donatur. Etiamsi
pœnas,& verbera donauerit,gratum esse
debet; quia semper pro salute nostra
facit,quidquid nobis aduenire permittit.
Qui gratiam Dei retinere desiderat, sit
gratus pro gratia data, patiens pro abla-
ta. Oret,vt redeat; cautus sit, & humilis,
ne amittat.

De paucitate amatorum Crucis IESV.
Cap. XI.

1 HAbet Iesus nunc multos amato-
res Regni sui cælestis,sed paucos
baiulatores suæ crucis. Habet multos de
sideratores consolationis,sed paucos tri-
bulationis. Plures inuenit socios mensæ,
sed paucos abstinentiæ. Omnes volunt cũ
Christo gaudere, sed pauci volunt pro
ipso aliquid sustinere Multi Iesum sequũ

tur vſque ad fractionem panis: ſed pauci ad bibendum calicem paſſionis. Multi miracula eius venerantur, ſed pauci igno miniam crucis ſequuntur Multi Ieſum di ligunt, quamdiu aduerſa non contingunt.
Luc. 9. & 22. Multi illum laudant, & benedicunt, quã-diu conſolationes aliquas ab ipſo perci-piunt. Si autem Ieſus ſe abſconderit, & modicum eos reliquerit, aut in quærimo-niam, vel in deiectionem nimiam cadũt.

2 Qui autem Ieſum propter Ieſum, & non propter ſuam propriam aliquam conſolationem di igunt, ipſum in tribula-tione, & anguſtia cordis, ſicut in ſumma conſolatione benedicunt. Et ſi numquam eis conſolationem dare vellet, ipſum ta-men ſemper laudarent, & ſemper gratias agere vellent.

3 O quantum poteſt amor Ieſu purus, nullo proprio commodo, vel amore per-
Phil. 2. mixtus! Nonne omnes mercennarij ſunt dicendi, qui conſolationes ſemper quæ-runt? Nonne amatores ſui magis, quàm Chriſti probantur, qui ſua commoda, & lucra ſemper meditantur? Vbi inuenie-tur talis, qui velit Deo ſeruire gratis?

4 Rarò inuenitur tam ſpiritualis ali-quis, qui omnibus ſit nudatus. Nam verũ pauperem ſpiritu, & ab omni creatura
Pro. 31. nudum quis inueniet? Procul & de vlti-mis finibus pretium eius. Si dederit homo omnem ſubſtantiam ſuam, adhuc nihil eſt. Et ſi fecerit pœnitentiam magnam,

adhuc

adhuc exiguum est. Et si apprehenderit omnem scientiam, adhuc longè est. Et si habuerit virtutem magnam, & deuotionē nimis ardentem, adhuc multùm sibi deest: vnum scilicet, quod summè sibi necessariū est. Quid illud? Vt omnibus relictis, se relinquat, & a se totaliter exeat, nihilq de priuato amore retineat. Cumque omnia fecerit, quæ facienda nouerit, nihil se fecisse sentiat. Mat. 16 Luc. 17.

5 Non grande ponderet, quod grande æstimari possit: sed in veritate seruum inutilem se proñciet; sicut Veritas ait: Cum feceritis omnia, quæ præcepta vobis sũt, dicite, quia serui inutiles sumus. Tunc verè pauper, & nudus spiritu esse poterit, & cum Propheta dicere: Quia vnicus, & pauper sum ego. Nemo tamen isto ditior, nemo tam liberior, nemo potentior, qui scit se, & omnia relinquere, & ad infimum se ponere. Luc. 17. Psal. 24.

De Regia via sanctæ Crucis. Cap. XII.

1 DVrus hic multis videtur sermo: Abnega temetipsum, tolle crucē tuam, & sequere Iesum. Sed multò duriùs erit audire illud extremum verbum: Discedite a me maledicti, in ignem æternū. Qui enim modò libenter audiunt, & sequuntur verbum crucis; tunc non timebunt ab auditione damnationis æternæ. Mat. 16. Mat. 25. Ps. 18.

Hoc

Psal. 11 Hoc signum crucis erit in cælo, cum Dominus ad iudicandum venerit. Tunc omnes serui crucis, qui se Crucifixo conformauerunt in vita, ad Christum accedent iudicem cum magna fiducia.

2 Quid igitur times tollere crucem, per quam itur ad Regnum? In cruce salus, in cruce vita, in cruce protectio ab hostibus; in cruce infusio supernæ suauitatis, in cruce robur mentis, in cruce gaudium spiritus; in cruce virtutis summa, in cruce perfectio sanctitatis. Non est salus animæ, nec spes æternæ vitæ, nisi in cruce.

Luc. 14. Tolle ergo crucem tuam, & sequere Ie-
Io. 19. sum, & ibis in vitam æternam. Præcessit ille baiulans sibi crucem, & mortuus est pro te in cruce: vt & tu tuam portes cru-
2. Cor. cem, & mori affectes in cruce. Quia si
11. commortuus fueris, etiam cum illo pariter viues. Et si socius fueris pœnæ, socius eris & gloriæ.

3 Ecce in cruce totum constat, & in moriendo totum iacet, & non est alia via ad vitam, & ad veram internam pacem, nisi via sanctæ crucis, & quotidianæ mortificationis. Ambula vbi vis, quære quodcumque volueris; & non inuenies altiorem viam supra, nec securiorẽ viam infra, nisi viam sanctæ crucis. Dispone, & ordina omnia secundùm tuum velle, & videre, & non inuenies, nisi semper aliquid pati debere, aut spontè, aut inuitè: & ita crucem semper inuenies. Aut enim

in corpore dolorem senties, aut in anima spiritus tribulationem sustinebis.

4 Interdum a Deo relinqueris, interdum a proximo exercitaberis, & quod amplius est, sæpe timetipsi grauis eris; nec tamen aliquo remedio, vel solatio liberari, seu alleuiari poteris: sed donec Deus voluerit, oportet, vt sustineas. Vult enim Deus, vt tribulationem sine consolatione discas pati, & vt illi totaliter te subijcias, & humilior ex tribulatione fias. Nemo ita cordialiter sentit passionem Christi, sicut is, cui contigerit similia pati. Crux igitur semper parata est, & vbique te expectat. Non potes effugere vbicumque cucurreris: quia vbicumque veneris teipsum tecum portas, & semper teipsum inuenies. Conuerte te supra, conuerte te infra: conuerte te extra, & intra: & in his omnibus inuenies crucem: & necesse est te vbique tenere patientiam, si internam vis habere pacem, & perpetuam promereri coronam.

5 Si libenter crucem portas, portabit te, & deducet te ad desideratum finem: vbi scilicet finis patiendi erit, quamuis hìc non erit. Si inuitè portas, onus tibi facis, & teipsum magis grauas: & tamen oportet, vt sustineas. Si abijcis vnam crucem, aliam proculdubio inuenies, & forsitan grauiorem.

6 Credis tu euadere, quod nullus mortalium potuit præterire? Quis sanctorum

in

in mundo ſine cruce, & tribulatione fuit? Nec enim Dominus noſter Ieſus Chriſtus vna hora ſine dolore paſſionis fuit, quamdiu vixit.
Luc.24. Oportebat autem Chriſtum pati, & reſurgere a mortuis, & ita intrare
Iob 7. in gloriam ſuam. Et quomodo tu aliam viam quæris, quàm hanc regiam viam, quæ eſt via ſanctæ crucis?

7 Tota vita Chriſti crux fuit, & martyrium: & tu tibi quæris requiem & gaudium? Erras, erras, ſi aliud quæris, quàm pati tribulationes; quia tota iſta vita mortalis, plena eſt miſerijs, & circumſignata crucibus. Et quantò altiùs quis in ſpiritu profecerit, tantò grauiores cruces ſæpe inuenit: quia exilij ſui pœna magis ex amore creſcit.

8 Sed tamen iſte ſic multipliciter afflictus, non eſt ſine leuamine conſolationis: quia fructum magnum ſibi ſentit accreſcere ex ſufferentia ſuæ crucis. Nam dum ſponte illi ſe ſubijcit, omne onus tribulationis in fiduciam conſolationis diuinæ
2. Cor. 11. & 12 conuertitur. Et quantò caro magis per afflictionem atteritur, tantò ſpiritus ampliùs per internam conſolationem roboratur. Et nonnumquam in tantum confortatur ex affectu tribulationis, & aduerſitatis, ob amorem conformitatis crucis Chriſti, vt non ſine dolore, & tribulatione eſſe vellet: quoniam tantò ſe acceptiorem Deo credit, quantò plura, & grauiora pro eo perferre potuerit. Non eſt

illud

illud virtus hominis, sed gratia Christi: quæ tanta potest, & agit in carne fragili: vt quod naturaliter semper abhorret, & fugit, hoc feruore spiritus aggrediatur, & diligat.

9 Non est secundùm hominē crucē portare, crucē amare, corpus castigare, & seruituti subijcere; honores fugere, cōtumelias libenter sustinere, seipsum despicere, & despici optare; aduersa quæque cū dānis perpeti; & nihil prosperitatis in hoc mundo desiderare. Si ad teipsum respicis, nihil huiusmodi ex te poteris Sed si in Domino confidis, dabitur tibi fortitudo de cælo, & subijcientur ditioni tuæ mundus, & caro Sed nec inimicum diabolum timebis, si fueris fide armatus, & Iesu cruce signatus. 2.Cor.3

10 Pone ergo te sicut bonus, & fidelis seruus Christi ad portandā viriliter crucem Domini tui, pro te ex amore crucifixi. Præpara te ad toleranda multa aduersa, & varia incommoda in hac misera vita; quia sic tecum erit vbicumque fueris: & sic reuera eum inuenies, vbicūque latueris. Oportet te ita esse: & non est remedium euadendi a tribulatione malorum, & dolore, quàm vt te patiaris. Calicem Domini affectanter bibe, si amicus eius esse, & partem cum eo habere desideras. Consolationes Deo committe: faciat ipse cum talibus, sicut sibi magis placuerit. Tu verò pone te ad sustinendum Matth. 20 & Io. 18.

dum tribulationes,& reputa eas maximas consolationes; quia non sunt condignæ
Rom. 8. passiones huius temporis ad futuram gloriam, quæ reuelabitur in nobis, promerendam, etiamsi solus omnes posses sustinere.

11 Quando ad hoc veneris, quòd tribulatio tibi dulcis est, & sapit pro Christo; tunc bene tecum esse æstima, quia
Gal. 6. inuenisti paradisum in terra. Quamdiu pati tibi graue est, & fugere quæris; tamdiu male habebis, & sequetur te vbique fuga tribulationis.

12 Si ponis te ad quod esse debes, videlicet ad patiendum, & moriendum, fiet
2. Cor. 12. citò melius, & pacem inuenies. Etiamsi raptus fueris vsque in tertium cælum cum Paulo, non es propterea securatus de nullo contrario sustinendo. Ego (in-
Act. 9. quit Iesus) ostendam illi, quanta oporteat eum pro nomine meo pati. Pati ergo tibi remanet, si Iesum diligere, & perpetuò illi seruire placet.

Act. 1. 13 Vtinam dignus esses, pro nomine Iesu aliquid pati: quàm magna gloria remaneret tibi, quanta exultatio omnibus Sanctis Dei, quanta quoque ædificatio esset proximi! Nam patientiam omnes recommendant, quamuis pauci tamen pati velint. Meritò deberes libenter modicum pati pro Christo, cum multi grauiora patiantur pro mundo.

Ps. 43. 14 Scias pro certo, quia morientem te opor-

oportet ducere vitam. Et quantò quisque plus moritur sibi, tantò magis Deo viuere incipit. Nemo aptus est ad comprehendendum cælestia, nisi se submiserit ad portandum pro Christo aduersa. Nihil Deo acceptiùs, nihil sibi salubriùs in mũdo isto, quàm libenter pati pro Christo. Et si eligendum tibi esset, magis optare deberes, pro Christo aduersa pati, quàm multis consolationibus recreari; quia Christo similior esses, & omnibus Sanctis magis conformior. Non enim stat meritũ nostrum, & profectus status nostri in multis suauitatibus, & consolationibus: sed potiùs in magnis grauitatibus, & tribulationibus perferendis.

15 Siquidem aliud melius, & vtilius saluti hominum, quàm pati fuisset, Christus vtique verbo, & exemplo ostendisset. Nam & sequentes se discipulos, omnesq. eum sequi cupientes, manifestè ad crucẽ portandam hortatur, & dicit: Si quis vult venire post me, abneget semetipsum, & tollat crucem suam, & sequatur me. Omnibus ergo perlectis, & scrutatis, sit ista conclusio finalis: Quoniam per multas tribulationes, oportet nos intrare in Regnum Dei.

Luc. 9.

Act. 14.

Explicit Liber secundus.

IN-

INCIPIT TABVLA LIBRI TERTII,

Abbatis Ioannis Gessen.

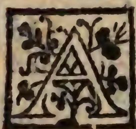
De

nus

IN-

INCIPIT LIBER TERTIVS,

De interna Christi locutione ad animam fidelem. Cap. I.

Ps. 84. VDIAM, quid loquatur Dominus Deus in me. Beata anima, quæ Dominum in se loquentem audit; & de ore eius, verbum consolationis accipit. Beatæ
1. Re 3. Mat. 13. aures, quæ venas diuini susurri suscipiũt, & de mundi huius susurrationibus nihil aduertunt. Beatæ planè aures, quæ non vocem foris sonantem, sed intus auscultãt veritatem loquentem, & docentem. Beati oculi, qui exterioribus clausi, interioribus autem sunt intenti. Beati, qui interna penetrant, & ad capienda arcana cælestia magis, ac magis per quotidiana exercitia se student præparare. Beati, qui Deo vacare gestiunt, & ab omni impedimento sæculi se excutiunt.

2. Animaduerte hæc o anima mea, & claude sensualitatis tuæ ostia: vt possis in
Ps. 84. te audire, quid loquatur Dominus Deus
Ps. 34. tuus. Hæc dicit dilectus tuus: Salus tua ego sum, pax tua, & vita tua. Serua te apud me, & pacem inuenies. Dimitte omnia transitoria, & quære æterna. Quid sunt omnia transitoria, nisi seductoria? Et quid iuuant omnes creaturæ, si fueris a Creatore deserta? Omnibus ergo abdicatis,

Creatori tuo te redde placitam, ac fidelem, vt veram valeas apprehendere beatitudinem.

Quòd veritas intus loquitur sine strepitu verborum. Cap. II.

1 LOquere Domine, quia audit seruus tuus. Seruus tuus sum ego, da mihi intellectum, vt sciam testimonia tua. Inclina cor meum in verba oris tui; fluat vt ros eloquium tuum. Dicebant olim filij Israel ad Moysen: Loquere nobis tu, & audiemus: non loquatur nobis Dominus, ne fortè moriamur. Non sic Domine, non sic oro: sed magis cum Samuele Propheta humiliter, ac desideranter obsecro: Loquere Domine, quia audit seruus tuus. Non loquatur mihi Moyses, aut aliquis ex Prophetis: sed tu potiùs loquere Domine Deus, inspirator, & illustrator omnium Prophetarum; quia tu solus sine eis potes me perfectè imbuere; illi autem sine te nihil proficient.

1. Reg. 3
Ps. 118.
Exo. 20.
1. Reg. 3

2 Possunt quidem verba sonare, sed spiritum non conferunt. Pulcherrimè dicunt, sed te tacente, cor non accendunt. Litteras tradunt, sed tu sensum aperis. Mysteria proferūt, sed tu reseras intellectum signatorum. Mandata edicunt, sed tu iuuas ad perficiendum. Viam ostendunt, sed tu confortas ad ambulandum. Illi foris tantùm agunt, sed tu corda instruis,

 & illu-

& illuminas. Illi exteriùs rigant, sed tu fœcunditatem donas. Illi clamant verbis, sed tu auditui intelligentiam tribuis.

3 Non ergo loquatur mihi Moyses, sed tu Domine Deus meus æterna veritas: ne fortè moriar, & sine fructu efficiar, si fuero tantùm foris admonitus, & intus non accensus: ne sit mihi ad iudicium, verbum auditum, & non factum; cognitum, nec amatum; creditum, & non
1. Reg. 3 seruatum. Loquere igitur Domine, quia
Io. 6. audit seruus tuus; Verba enim vitæ æternæ habes. Loquere mihi, ad qualemcumque animæ meæ consolationem, & ad totius vitæ meæ emendationem; tibi autem ad laudem, & gloriam, & perpetuum honorem.

Quòd verba Dei humiliter sunt audienda: & quòd multi ea non ponderant.
Cap. III.

1 AVdi fili verba mea, verba suauissima, omnem Philosophorum, & Sapientium huius mundi scientiam exce-
Io. 6. dentia. Verba mea spiritus, & vita sunt, nec humano sensu pensanda. Non sunt ad vanam complacentiam trahenda, sed in silentio audienda, & cum omni humilitate, atque affectu magno suscipienda:
Ps. 93. & dixi: Beatus, quem tu erudieris Domine, & de lege tua docueris eum; vt mitiges ei a diebus malis, & non desoletur

in

in terra. Ego, inquit Dominus, docui Heb. 1.
Prophetas ab initio, & vſque nūnc non
ceſſo omnibus loqui: ſed multi, ad vocem meam ſurdi ſunt, & duri.

2 Plures libentiùs mundum audiunt, quàm Deum; faciliùs ſequūtur carnis ſuæ appetitum, quàm Dei beneplacitum. Promittit mundus temporalia, & parua, & ſeruitur ei auiditate magna; ego promitto ſumma, & æterna, & torpeſcunt mortalium corda. Quis tanta cura mihi in omnibus ſeruit, & obedit, ſicut mundo, & dominis eius ſeruitur? Erubeſce Sidon, Eſa. 25.
ait mare. Et ſi cauſam quæris, audi quare. Pro modica Præbenda longa via curritur; pro æterna vita a multis vix pes ſemel a terra leuatur. Vile pretium quæritur: pro vno numiſmate interdum turpiter litigatur: pro vana re, & parua promiſſione die, noctuq. fatigari nō timetur.

3 Sed proh dolor, pro bono incommutabili, pro præmio inæſtimabili, vel ad modicum fatigari pigritatur. Erubeſce ergo ſerue piger, & queruloſe, quòd illi paratiores inueniuntur ad perditionem, quàm tu ad vitam. Gaudent illi ampliùs ad vanitatem, quàm tu ad veritatem. Equidem a ſpe ſua nonnumquam fruſtrantur, Rom. I.
ſed promiſſio mea neminem fallit, nec confidentem mihi dimittit inanem. Quod Mat. 24
promiſi, dabo; quod dixi, implebo; ſi tamen Apo. 2.
vſque in finem fidelis in dilectione mea quis permanſerit. Ego remunerator Mat. 5. & 25.

ſum omnium bonorum, & fortis probator omnium deuotorum.

4 Scribe verba mea in corde tuo, & pertracta diligenter: erunt enim in tempore tentationis, valde neceſſaria. Quod non intelligis, cum legis, cognoſces in die viſitationis. Dupliciter ſoleo viſitare meos electos, tentatione ſcilicet, & conſolatione. Et duas lectiones eis quotidie lego, vnam increpando eorum vitia, alteram exhortando ad virtutum incrementa. Qui habet verba mea, & ſpernit ea, habet qui iudicet eum in nouiſſimo die.

Oratio ad impetrandam deuotionis gratiam.

Gen. 18 & 1. Reg. 18.

1 DOmine Deus meus, omnia bona mea tu es. Et quis ego ſum, vt audeam ad te loqui? Ego ſum pauperrimus ſeruulus tuus, & abiectus vermiculus: multò pauperior, & contemptibilior, quàm ſcio, & dicere audeo. Memento tamen Domine, quia nil ſum, nihil habeo, nihilq. valeo. Tu ſolus bonus, iuſtus, & ſanctus; tu omnia potes, omnia præſtas, omnia imples, ſolum peccatorem inanem relinquens. Reminiſcere miſerationum tuarum Domine, & imple cor meum gratia tua, qui non vis vacua eſſe opera tua.

6 Quomodo poſſum me tolerare in

hac

hac misera vita, nisi me confortauerit misericordia, & gratia tua? Noli auertere faciem tuam a me: noli visitationem tuam prolongare: noli consolationem tuam abstrahere; ne fiat anima mea sicut terra sine aqua tibi. Domine, doce me facere voluntatem tuam; doce me coram te dignè, & humiliter conuersari: quia sapientia mea tu es, qui in veritate me cognoscis, & cognouisti antequam fieret mundus, & antequam natus essem in mundo.

Psal. 68.

Ps. 142.

Quòd in veritate, & humilitate coram Deo conuersandum est. Cap. IV.

1 FIli, ambula coram me in veritate, & in simplicitate cordis tui, quære me semper. Qui ambulat coram me in veritate, tutabitur ab incursibus malis: & veritas liberabit eum a seductoribus, & detractionibus iniquorum. Si veritas te liberauerit, verè liber eris, & non curabis de vanis hominum verbis. Domine, verum est, sicut dicis: ita quæso, mecum fiat. Veritas tua me doceat; ipsa me custodiat, & vsque ad salutarem finem conseruet. Ipsa me liberet ab omni affectione mala, & inordinata dilectione: & ambulabo tecum in magna cordis libertate.

Gen. 17

Sap. 1.

Io. 8.

2 Ego te docebo (ait Veritas) quæ recta sunt, & placita coram me. Cogita peccata tua cum displicentia magna, &

mœrore: & numquam reputes te aliquid esse propter opera tua bona. Reuera peccator es, & multis obnoxius passionibus, & implicatus. Ex te semper ad nihil tendis, & citò laberis, citò vinceris, citò
1.Co.4. turbaris, citò dissolueris. Non habes quidquam vnde possis gloriari, sed multa vnde te debeas vilificare: quia multò infirmior es, quàm vales comprehēdere.

3 Nihil ergo magnum tibi videatur ex omnibus, quæ agis. Nil grande, nil pretiosum, & admirabile, nil reputatione appareat dignum: nil altum, nil verè laudabile, & desiderabile, nisi quod æternum est. Placeat tibi super omnia æterna veritas, displiceat tibi super omnia semper maxima vilitas tua. Nil sic timeas, sic vituperes, & fugias, sicut vitia, & peccata tua: quæ magis displicere debent, quàm quælibet rerum damna. Quidam non sincere coram me ambulant, sed quadam curiositate, & arrogantia ducti, vo-
Eccl 3. & 2.Co. 3. lunt secreta mea scire, & alta Dei intelligere, se, & suam salutem negligentes. Hi sæpe in magnas tentationes, & peccata, propter suam superbiam, & curiositatem, me eis aduersante, labuntur.

4 Time iudicia Dei, expauesce iram Omnipotentis. Noli autem discutere opera Altissimi, sed tuas iniquitates perscrutare in quantis deliquisti, & quàm multa bona neglexisti. Quidam solùm suam deuotionem in libris portant, quidam in ima-

imaginibus,quidam autem in signis exte-
rioribus,& figuris. Quidam habent me in ore,sed modicum est in corde.Sunt alij qui intellectu illuminati, & affectu purgati,ad æterna semper anhelant: de terrenis grauiter audiunt, necessitatibus naturæ grauiter inseruiunt: & hi sentiunt, quid Spiritus veritatis loquitur in eis; quia docet eos terrena despicere,& amare cælestia: mundum negligere, & cælum tota die,ac nocte desiderare.

Esa.29. Ps.24. Psal.1.

De mirabili effectu diuini amoris, Cap. V.

1 BEnedico te Pater cælestis, Pater Domini mei Iesu Christi,quia mei pauperis dignatus es recordari. O Pater misericordiarum, & Deus totius consolationis,gratias tibi ago, qui me indignũ omni consolatione,quãdoque tua recreas consolatione Benedico te semper, & glorifico,cum vnigenito Filio tuo, & Spiritu sancto paraclito in sæcula sæculorum. Eia Domine Deus,amator sancte meus, cum tu veneris in cor meum, exultabunt omnia interiora mea. Tu es gloria mea, & exultatio cordis mei. Tu spes mea,& refugium meum in die tribulationis meæ.

1.Cor.1. Ps.3. Ps.31.

2 Sed quia adhuc debilis sum in amore,& imperfectus in virtute; ideo necesse habeo a te confortari, & consolari: propterea visita me sæpiùs, & instrue disci-

plinis sanctis tuis. Libera me a passionibus malis, & sana cor meum ab omnibus affectionibus inordinatis: vt intus sanatus, & bene purgatus, aptus efficiar ad amandum, fortis ad patiendum, stabilis ad perseuerandum.

3 Magna res est amor, magnum omnino bonum: quod solum leue facit omne onerosum, & fert æqualiter omne inæquale. Nam onus sine onere portat,
Mat. 11 & omne amarum dulce, ac sapidum efficit. Amor Iesu nobilis, ad magna operanda impellit, & ad desideranda semper perfectiora excitat. Amor vult esse sursũ, nec vllis infimis rebus retineri. Amor vult esse liber, & ab omni mundana affectione alienus; ne internus eius impediatur aspectus; ne per aliquod commodum temporale implicationes sustineat, aut per incommodum succumbat. Nihil dulcius est amore, nihil fortius, nihil altius, nihil latius, nihil iucundius, nihil plenius, nec melius in cælo, & in terra: quia amor a Deo natus est, nec potest nisi in Deo, super omnia creata quiescere.

4 Amans volat, currit, & lætatur; liber est, & non tenetur. Dat omnia pro omnibus, & habet omnia in omnibus; quia in vno summo super omnia quiescit, ex quo omne bonum fluit, & procedit. Non respicit ad dona, sed ad donantem se conuertit super omnia bona. Amor sæpe modum nescit, sed super omnem modum feruescit.

nescit. Amor onus non sentit, labores nõ reputat; plus affectat, quàm valet: de impossibilitate non causatur; quia cuncta sibi posse, & licere arbitratur. Valet igitur ad omnia, & multa implet, & affectui mancipat, vbi non amans deficit, & iacet.

5 Amor vigilat, & dormiens non dormitat. Fatigatus non lassatur; arctatus non coarctatur; territus non conturbatur; sed sicut viuax flamma, & ardens fauilla, sursum erumpit, securèq. pertransit. Si quis amat, nouit, quid hæc vox clamet. Magnus clamor in auribus Dei est ipse ardẽs affectus animæ, quæ dicit: Deus meus, amor meus: tu totus meus, & ego tuus. Rom. 8.

6 Dilata me in amore, vt discam interiori ore cordis degustare, quàm suaue sit amare, & in amore liquefieri, & natare. Tenear amore, vadens supra me præ nimio feruore, & stupore. Cantem amoris canticum, sequar te dilectum meum in altum, deficiat in laude tua anima mea, iubilans ex amore. Amem te plusquam me: nec mẽ nisi propter te: & omnes in te, qui verè amant te, sicut iubet lex amoris lucens ex te.

7 Est amor velox, syncerus, pius, iucũdus, & amœnus; fortis, patiens, fidelis, prudens, longanimis, virilis, & seipsum numquam quærens. Vbi enim seipsum aliquis quærit, ibi ab amore cadit. Est amor circumspectus, humilis, & rectus: non mollis, non leuis, nec vanis intendens rebus; 1. Cor. 13 & Phi. 2

ſobrius,caſtus,ſtabilis, quietus, & in cun-
ctis ſenſibus cuſtoditus. Eſt amor ſubie-
ctus,& obediens Prælatis,ſibi vilis, & de-
ſpectus, Deo deuotus,& gratificus,fidens,
ſemper ſperans in eo, etiam cum ſibi nõ
ſapit Deus: quia ſine dolore non viuitur
in amore.

8 Qui non eſt paratus omnia pati, &
ad voluntatem ſtare dilecti, non eſt di-
gnus amator appellari. Oportet aman-
Rom.8. tem omnia dura,& amara, propter dile-
ctum amplecti libenter; nec ob contraria
accidentia ab eo deflecti.

De probatione veri amoris.
Cap. VI.

1 FIli, non es adhuc fortis, & prudẽs
amator.Quare Domine?Quia pro-
pter modicam contrarietatem deficis a
cœptis, & nimis auidè conſolationem
Phil.4. quæris. Fortis amator ſtat in tentationi-
bus, nec callidis credit perſuaſionibus ini
mici.Sicut ei in proſperis placeo, ita nec
in aduerſis ei diſpliceo.

2 Prudens amator non tam donum
amantis conſiderat,quàm dantis amorem.
Affectum potiùs attendit, quàm cenſum;
& infra dilectum,omnia data ponit. No-
bilis amator non quieſcit in dono, ſed in
me ſuper omne donum. Non eſt ideo to-
tum perditum,ſi quandoq. minus bene
de me,vel de Sanctis meis ſenſeris, quàm
vel-

velles. Affectus ille bonus, & dulcis, quem interdum percipis, effectus gratiæ præsentis est, & quidam prægustus patriæ cælestis: super quo non nimium innitendum, quia vadit, & venit. Certare autem aduersus incidentes malos animi motus, suggestiones spernere diaboli, insigne est virtutis, & magni meriti. Matt. 4

3 Non ergo te conturbent alienæ phãtasiæ, de quacumque materia ingestæ. Forte serua propositum, & intentionem rectã ad Deum. Nec est illusio, quod aliquando in excelsum subitò rapiaris, seu raperis, & statim ad ineptas cogitationes solitas cordis reuerteris. Illas enim magis inuitè pateris, quàm agis: & quàm diu displicent, & reniteris, meritum est, & perditio.

4 Scito, quòd antiquus inimicus, omnino nititur impedire desiderium tuum in bono, & ab omni deuoto exercitio euacuare: a Sanctorum scilicet cultu, a pia passionis meæ memoria; a peccatorum vtili recordatione, a proprij cordis custodia, & a firmo proposito proficiendi in virtute. Multas malas cogitationes ingerit, vt tædium tibi faciat, & horrorem; vt ab oratione reuocet, & lectione sacra. Displicet ipsi humilis Confessio, & (si posset) a Communione cessare faceret Non credas ei, neque cures illum, licet sæpiùs tibi deceptionis tetenderit laqueos. Sibi imputa, cum mala ingerit, & immunda. Dicito illi: Vade immunde spiritus, eru- Mat. 4. & 16.

besce miser, valde immundus es tu, qui talia infers auribus meis. Discede a me seductor pessime, non habebis in me partẽ vllam, sed Iesus mecum erit, tamquam bellator fortis, & tu stabis confusus. Malo mori, & omnem pœnam subire, quàm tibi consentire. Tace, & obmutesce; non audiã te ampliùs, licet mihi plures molieris molestias. Dominus illuminatio mea,
Ps. 106. & salus mea, quem timebo? Si consistant aduersum me castra, non timebit cor meum; Domiuus adiutor meus, & redemptor meus.

5 Certa tamquam miles bonus: & si interdum ex fragilitate corrueris, resume vires fortiores prioribus, confidens de ampliori gratia mea: & præcaue a vana complacentia, & superbia. Propter hoc multi in errorem ducuntur, & in cæcitatem pene incurabilem quandoque labũtur. Sit tibi in cautelam, & perpetuam humilitatem ruina hæc superborum, de se stultè præsumentium.

De occultanda gratia sub humilitatis custodia. Cap. VII.

1 FIli, vtilius est tibi, & securius, deuotionis gratiam abscondere, nec in altum te efferre, nec multum inde loqui, neque multum ponderare: sed magis temetipsum despicere, & tamquam indigno datam timere. Non est huic affectio-

ni tenaciùs inhærendum, quæ citiùs potest mutari in contrarium. Cogita in gratia, quàm miser, & inops esse soles sine gratia. Nec est in eo tantùm vitæ spiritualis profectus, cum consolationis habueris gratiam: sed cum humiliter, & abnegatè, patienterq. tuleris eius subtractionem: ita quod tunc ab orationis studio non torpeas, nec reliqua opera tua ex vsu facienda, omnino dilabi permittas: sed sicut melius potueris, & intellexeris, libenter quod in te est facias; nec propter ariditatem, seu anxietatem mentis, quam sentis, te totaliter negligas.

2 Multi enim sunt, qui cum non bene eis successerit, statim impatientes fiunt, aut desides, Non enim semper est in potestate hominis via eius, sed Dei est dare, Hier. 10
& consolari quando vult, & quantum Rom. 9.
vult, & cui vult, sicut sibi placuerit, & non ampliùs. Quidam incauti, propter deuotionis gratiam, seipsos destruxerunt: quia plus agere voluerunt, quàm potuerunt, non pensantes suæ paruitatis mensuram; sed magis cordis affectum sequentes, quàm rationis iudicium. Et quia maiora præsumpserunt, quàm Deo placitum fuit, idcirco gratiam perdiderunt. Facti sunt inopes, & viles relicti, qui in cælum posuerunt nidum sibi: vt humiliati Esa. 14.
& depauperati discant non alis suis volare, sed sub pennis meis sperare. Qui adhuc noui sunt, & imperiti in via Domini,

nisi

nisi consilio discretorum se regant, faciliter decipi possunt, & elidi.

3 Quod si suum sentire magis sequi, quàm alijs exercitatis credere volunt, erit eis periculosus exitus, si tamen retrahi a proprio conceptu non valuerint. Raró sibi ipsis sapientes ab alijs regi humiliter patiuntur. Melius est modicum sapere cum humilitate, & parua intelligentia, quàm magni thesauri scientiarum, cum vana complacentia. Melius est tibi
Pro. 15. & 16. minus habere, quàm multum, vnde posses superbire. Non satis discretè agit, qui se totum lætitiæ tradit, obliuiscens pristinæ inopiæ suæ, & casti timoris Domini, qui timet gratiam oblatam amittere. Non etiam satis virtuosè sapit, qui tempore aduersitatis, & cuiusque grauitatis, nimis desperatè se gerit, & minùs fidenter de me, quàm oportet, recogitat, ac sentit.

4 Qui tempore pacis, nimis securus esse voluerit, sæpe tempore belli nimis deiectus, & formidolosus reperietur. Si
1. Thes. 5. scires semper humilis, & modicus in te permanere, nec non spiritum tuum bene moderari, & regere; non incideres tam citò in periculum, & offensam. Consilium bonum est, vt feruoris spiritu concepto, mediteris, quid futurum sit, ab-
Iob. 17. scedente lumine. Quod dum contigerit, recogita, & denuò lucem posse reuerti, quàm ad cautelam tibi, mihi autem ad gloriam, ad tempus subtraxi.

Vti-

5 Vtilior est enim talis probatio, quàm si semper prospera pro tua haberes voluntate. Nam merita non sunt ex hoc æstimanda, si quis plures visiones, aut consolationes habeat; vel si peritus sit in Scripturis, aut in altiori ponatur gradu: sed si vera fuerit humilitate fundatus, & diuina charitate repletus: si Dei honorem purè, & integrè semper quærat: si se ipsum nihil reputet, & in veritate despiciat, atque ab alijs etiam despici, & humiliari magis gaudeat, quàm honorari. Ps.83.

De vili æstimatione sui ipsius in oculis Dei. Cap. VIII.

1 LOquar ad Dominum meum, cum sim puluis, & cinis. Si me ampliùs reputauero, ecce tu stas contra me: & dicunt testimonium verum iniquitates meæ, nec possum contradicere. Si autem me vilificauero, & ad nihilum redegero, & ab omni propria reputatione defecero, atque (sicut sum) puluerizauero, erit mihi propitia gratia tua, & vicina cordi meo lux tua: & omnis æstimatio, quantulacúique minima, in valle nihilitatis meæ submergetur, & peribit in æternum. Ibi ostendes me mihi, quid sum, quid fui, de quo veni: quia nihil sum, & nesciui. Si mihi ipsi relinquor, ecce nihil, & tota infirmitas. Si autem subitò me respexeris, statim fortis efficior, & nouo repleor gaudio. Gen.18

gaudio. Et mirum valde, quòd sic repente subleuor, & tam benignè a te complector, qui proprio pondere semper ad ima feror.

2 Facit hoc amor tuus, gratis præueniens me, & in tam multis subueniens necessitatibus, a grauibus quoque custodiens me periculis, & ab innumeris (vt
Io. 12. verè dicam) eripiens malis. Me siquidem malè amando, me perdidi: & te solum quærendo, & purè amando, me, & te pariter inueni, atque ex amore profundiùs ad nihilum me redegi. Quia tu, o dulcissime, facis mecum supra meritum omne, & supra id, quod audeo sperare, vel rogare.

3 Benedictus sis Deus meus; quia licet ego omnibus bonis sim indignus, tua
Matt. 5. tamen nobilitas, & infinita bonitas numquam cessat facere etiam ingratis, & longè a te auersis. Conuerte nos ad te, vt simus grati, humiles, & deuoti: quia salus nostra tu es, virtus, & fortitudo nostra.

Quòd omnia ad Deum, sicut ad finem vltimum, sunt referenda. Cap. IX.

1 FIli, ego debeo esse finis tuus supremus, & vltimatus, si verè desideras esse beatus. Ex hac intentione purificabitur affectus tuus, sæpiùs ad se ipsum, & ad creaturas malè incuruatus. Nam si te ipsum in aliquo quæris, statim

in

in te deficis, & arescis. Omnia ergo ad me principaliter referas, quia ego sum, qui omnia dedi. Sic singula considera, sicut ex summo Bono manantia: & ideo ad me, tamquam ad suam originem, cuncta sunt reducenda. Eccl.1.

2 Ex me pusillus & magnus, diues & pauper, tamquam ex fonte viuo, aquam viuam hauriunt: & qui mihi sponte, & liberè deseruiunt, gratiam pro gratia accipient. Qui autem extra me voluerit gloriari, vel in aliquo priuato bono delectari, non stabilietur in vero gaudio, neque in corde suo dilatabitur, sed multipliciter impedietur, & angustiabitur. Nihil ergo tibi de bono adscribere debes, nec alicui homini virtutem attribuas; sed totum da Deo, sine quo nihil habet homo. Ego totum dedi, ego totum rehabere volo: & cum magna districtione gratiarum actiones requiro. Io. 4. 1.Co.1. 1.Co.4.

3 Hæc est veritas, qua fugatur gloriæ vanitas. Et si intrauerit cælestis gratia, & vera charitas, non erit aliqua inuidia, nec contractio cordis, neque priuatus amor occupabit. Vincit enim omnia diuina charitas & dilatat omnes animæ vires. Si rectè sapis, in me solo gaudebis, in me solo sperabis; quia nemo bonus, nisi solus Deus, qui est super omnia laudandus, & in omnibus benedicendus, in sæcula sæculorum. Amen. Matth. 19. & Luc.18.

Quòd

Quòd, spreto mundo, dulce est seruire Deo. Cap. X.

1 NVnc iterum loquar Domine, & non silebo; dicam in auribus Dei mei, Domini mei, Regisq. mei, qui est in
Ps. 30. excelso: O quàm magna multitudo dulcedinis tuæ Domine, quam abscondisti timentibus te! Sed quid es timentibus te, aut amantibus? quid toto corde tibi seruientibus? Verè ineffabilis dulcedo contemplationis tuæ, quam largiris amantibus te. In hoc maximè ostendisti mihi dulcedinem charitatis tuæ, quia cum non
Gen. 1. essem, fecisti me: & cum errarem longè
Ps. 118. & a te, reduxisti me, vt seruirem tibi: &
Mat. 15. præcepisti, vt diligam te.

2 O fons amoris perpetui, quid dicam de te! Quomodo potero tui obliuisci, qui mei dignatus es recordari, etiam postquam contabui, & perij? Fecisti vltra omnem spem misericordiam cum seruo tuo: & vltra omne meritum, gratiam, &
Ps. 115. amicitiam exhibuisti. Quid retribuam tibi pro gratia ista? Non enim omnibus datum est, vt omnibus abdicatis, sæculo renuncient, & Monasticam Vitam assu-
Iudit 16 mant. Numquid magnum est, vt tibi seruiam, cui omnis creatura seruire tenetur? Non magnum mihi videri debet seruire tibi: sed potiùs hoc mihi magnum, & mirandum apparet, quòd tam paupe-

rem,

rem,& indignum dignaris in seruum recipere,& dilectis seruis tuis adunare.

3 Ecce omnia tua sunt,quæ habeo, & vnde tibi seruio. Verumtamen vice versa, tu mihi magis seruis,quàm ego tibi. Ecce, cælum,& terra, quæ in ministerio creasti 1. Co. 4. hominis,præstò sunt, & faciunt quotidie quæcumque mandasti. Et hoc parum est, Ps. 90. & quin etiam Angelos in ministerium ho- Heb. 1. minis creasti,& ordinasti. Transcendit autem hæc omnia, quòd tu ipse homini seruire dignatus es, & te ipsum daturum ei promisisti.

4 Quid dabo tibi pro omnibus istis millibus bonis? Vtinam possem tibi seruire cunctis diebus vitæ meæ. Vtinam vel vno die, dignum seruitium exhibere sufficerem. Verè tu es dignus omni seruitio,omni honore,& laude æterna. Verè Dominus meus es, & ego pauper seruus tuus,qui totis viribus teneor tibi seruire, nec vmquam in laudibus tuis debeo fastidire. Sic volo,sic desidero: & quidquid mihi deest,tu digneris supplere.

5 Magnus honor, magna gloria, tibi seruire,& omnia propter te contemnere. Habebunt enim gratiam magnam, qui sponte se subiecerint tuæ sanctissimæ seruituti. Inuenient suauissimam Spiritus Mat. 19 sancti consolationem, qui pro amore tuo omnem carnalem abiecerint delectationem. Consequentur magnam mentis libertatem, qui arctam pro nomine tuo ingre-

Mat. 7. grediuntur viam,& omnem mundanam neglexerint curam.

6 O grata,& iucunda Dei seruitus,qua homo veraciter efficitur liber,& sanctus! O sacer status religiosi famulatus, qui ho
Mat. 11. minem angelis reddit æqualem,Deo pla-
&Io.31 cabilem, dæmonibus terribilem, & cunctis fidelibus commendabilem! O amplectendum,& semper optabile seruitium, quo summum promeretur Bonum,& gaudium acquiritur sine fine permansurum!

Quòd desideria carnis examinanda sunt, & moderanda. Cap. XI.

1 FIli, oportet te adhuc multa addiscere,quæ necdum bene didicisti:
Ps. 107. Quæ sunt hæc Domine? Vt desiderium
Mat. 6. tuum ponas totaliter secundùm beneplacitum meum:& tui ipsius amator non sis, sed meæ voluntatis cupidus amator,& æmulator.Desideria te sæpe accendunt, & vehementer impellunt:sed considera, an propter honorem meum, an propter tuũ commodum magis mouearis. Si ego sum
Phil. 2. in causa, bene contentus eris, quomodocumque ordinauero; si autem de proprio quæsitu aliquid latet,ecce hoc est,quod te impedit,& grauat.

2 Caue ergo, ne nimium innitaris super desiderio præconcepto, me non consulto;ne fortè postea pœniteat, & displiceat, quod primò placuit, & quasi pro

meliore zelasti. Non enim omnis affectio, quæ videtur bona, statim est sequenda: sed neque omnis contraria affectio ad primum fugienda. Expedit interdum refrænatione vti, etiam in bonis studijs, & desiderijs; ne per importunitatem, mentis distractionem incurras; ne alijs per indisciplinationem, scandalum generes: vel etiam per resistentiam aliorum, subitò turberis, & corruas.

3 Interdum verò oportet violentia vti, & viriliter appetitui sensitiuo contraire; nec aduertere, quid velit caro: & quid nō velit; sed hoc magis satagere, vt subiecta sit etiam nolens spiritui. Et tamdiu castigari debet, & cogi seruituti subesse, donec parata sit ad omnia, paucisq. contentari discat, & in simplicibus delectari, nec contra aliquod inconueniens murmurare.

Mat. 11. Rom. 8. & 2. Co. 4. 2. Co. 10. 1. Co. 9.

De informatione patientiæ, & luctamine aduersus concupiscentias.

Cap. XII.

1 DOmine Deus, vt audio, patientia est mihi valde necessaria: multa enim in hac vita accidunt contraria. Nā qualitercumque ordinauero de pace mea, non potest esse sine bello, & dolore vita mea. Ita est fili. Non autem volo te talem quærere pacem, quæ tentationibus careat, aut contraria non sentiat: sed tunc

Heb. 10. Iob 7.

etiam

etiam æstimare te pacem inuenisse, cum
Iac.1. fueris varijs tribulationibus exercitatus,
& in multis contrarietatibus probatus.

2 Si dixeris, te multa non posse pati, quomodo tunc sustinebis ignem Purgatorij? De duobus malis minus semper est eligendum. Vt ergo æterna supplicia futura possis euadere, mala præsentia studeas pro Deo æquanimiter tolerare. An putas, quòd homines sæculi huius nihil, aut parum patiantur? Nec hoc inuenies, etiamsi delicatissimos quæsieris. Sed habent, inquis, multas delectationes, & proprias sequuntur voluntates: ideoque parum ponderant suas tribulationes. Esto, ita sit, vt habeant quidquid voluerint; sed quamdiu, putas, durabit?

Ps.67. 3 Ecce, quemadmodum fumus, deficient omnes abundantes in sæculo, & nulla erit recordatio præteritorum gaudiorum. Sed cum adhuc viuunt, non sine amaritudine, & tædio, ac timore in eis quiescunt. Ex eadem namque re, vnde delectationem concipiunt sibi; inde doloris pœnam frequenter recipiunt. Iustè illis fit, vt, quia inordinatè delectationes quærunt, & sequuntur, non sine amaritudine, & confusione eas expleant.

4 O quàm breues, quàm falsæ, quàm inordinatæ, & turpes omnes sunt! Verumtamen præ ebrietate, & cæcitate non intelligunt; sed velut muta animalia propter modicum corruptibilis vitæ delecta-

men-

mentum, mortem animæ incurrunt. Tu ergo fili post concupiscentias tuas non eas, & a voluntate tua auertere. Delectare in Domino, & dabit tibi petitiones cordis tui. Eccli. 8 Ps. 36.

5 Etenim si veraciter vis delectari, & abundantiùs a me consolari; ecce in contemptu omnium mundanorum, & in abscissione omnium infimarum delectationum, erit benedictio tua, & copiosa tibi reddetur consolatio. Et quantò plus te ab omni solatio creaturarum subtraxeris, tantò in me suauiores, & potētiores consolationes inuenies. Sed primò, non sine quadam tristitia, & labore certaminis ad has pertinges. Obsistet inolita consuetudo, sed meliori consuetudine deuincetur. Remurmurabit caro, sed feruore spiritus frænabitur. Instigabit, & exacerabit te serpens antiquus: sed oratione fugabitur: insuper, & labore vtili aditus eius magnus obstruetur.

De obedientia humilis subditi, ad exemplum IESV Christi.
Cap. XIII.

1 FIli, qui se subtrahere nititur ab obedientia, ipse se subtrahit a gratia. Et qui quærit habere priuata, amittit communia. Mat. 16 Qui non libenter, & sponte suo Superiori se subdit, signum est, quòd caro sua necdum perfectè sibi obedit, sed se

se recalcitrat, & remurmurat. Disce ergo Superiori tuo celeriter te submittere, si carnem propriam optas subiugare. Citiùs namque exterius vincitur inimicus, si interior homo non fuerit deuastatus. Non est molestior, & peior animæ hostis, quàm tu ipse tibi, non bene concordans spiritui. Oportet enim verum te assumere tui ipsius contemptum, si vis præualere aduersus carnem, & sanguinem.

2 Quia adhuc nimis inordinatè te diligis, ideo plenè te resignare aliorum vo-
Luc. 2. luntati trepidas. Sed quid magnum, tu
1. Io. 2. qui puluis es, & nihil; si propter Deum te subdis homini: quando ego Omnipotens, & Altissimus, qui cuncta creaui ex nihilo, me homini propter te subieci humiliter? Factus sum omnium humillimus, & infimus, vt tuam superbiam mea humilitate vinceres. Disce obtemperare puluis. Disce te humiliare terra, & limus, & sub omnium pedibus incuruare. Disce voluntates tuas frangere, & ad omnem subiectionem te dare.

3 Exardesce contra te, nec patiaris tumorem in te viuere: sed ita subiectum, & paruulum te exhibe, vt omnes super te ambulare possint, & sicut lutum platearum conculcare. Quid habes homo inanis conqueri? Quid sordide peccator potes contradicere exprobrantibus tibi, qui toties Deum offendisti, & toties infernum meruisti? Sed pepercit tibi oculus meus,

quia

quia pretiosa fuit anima tua in conspectu meo: vt cognosceres dilectionem meam, & gratus semper beneficijs meis existeres: & ad veram subiectionem, & humilitatem te iugiter dares, patienterq. proprium contemptum ferres.

De occultis Dei iudicijs considerandis, ne extollamur in bonis. Cap. XIV.

1 INtonas super me iudicia tua Domine, & timore, ac tremore concutis omnia ossa mea, & expauescit anima mea valde. Sto attonitus, & considero:quia cæli non sunt mundi in conspectu Iob 15.
tuo. Si in Angelis reperisti prauitatem, nec tamen pepercisti, quid fiet de me? Ceciderunt stellæ de cælo, & ego puluis Iob 4.
quid præsumo? Quorum opera videbantur Apoc.8
tur laudabilia, ceciderunt ad infima: & qui comedebant panem Angelorum, vidi Ps.77.
siliquis delectari porcorum.

2 Nulla est ergo sanctitas, si manum tuam Domine subtrahas. Nulla sapientia prodest, si gubernare desistas. Nulla iuuat fortitudo, si conseruare desinas. Nulla secura castitas, si eam non protegas. Nulla propria prodest custodia, si non adsit tua sancta vigilantia. Nam relicti mergimur, & perimus; visitati verò viuimus, & erigimur. Instabiles quippe sumus, sed propter te confirmamur; tepescimus, sed a te accendimur.

3 O quàm humiliter, & abiectè mihi de me ipso sentiendum est! quàm vilipendendum, si quid boni videar habere. O quàm profundè me submittere debeo sub abyssalibus iudicijs tuis Domine! vbi nihil aliud me esse inuenio, quàm nihil, & nihil. O pondus immensum! o pelagus intransmeabile! vbi nihil de me reperio, quàm in toto nihil. Vbi est ergo latebra gloriæ? vbi confidentia de gloria contempta? Absorpta est omnis gloria vana in profunditate iudiciorum tuorum super me.

Eccl. 23 & Esa. 29. 4 Quid est omnis caro in conspectu tuo? Numquid gloriabitur lutum contra formantem se? Quomodo potest erigi vaniloquio, cuius cor in veritate subiectum est Deo? Non eum totus mundus eriget, quem veritas sibi subiecit; nec omnium laudantium ore mouebitur, qui totam spem suam in Deo firmauit. Nam & ipsi, qui loquuntur, ecce omnes nihil, & deficient enim cum sonitu verborum; Veritas
Ps. 116. autem Domini manet in æternum.

Qualiter standum sit, ac dicendum, in omni re desiderabili. Cap. XV.

Iac. 3. 1 FIli, sic dicas in omni re: Domine, si tibi placitum fuerit, fiat hoc ita. Domine, si sit honor tuus, fiat in nomine tuo hoc. Domine, si mihi videris expedire, & vtile esse probaueris; tunc dona mihi

mihi hoc vti ad honorem tuum. Sed si mihi nociuum fore cognoueris, nec animæ meæ saluti prodesse, aufer a me tale desiderium. Non enim omne desiderium a Spiritu sancto est, etiam si homini videatur rectum, & bonum. Difficile est pro vero iudicare, vtrum spiritus bonus, an alienus te impellat ad desiderandum hoc, vel illud: an etiam ex proprio mouearis spiritu. Multi in fine sunt decepti, qui primò bono spiritu videbantur inducti.

2 Igitur semper cum timore Dei, & cordis humilitate desiderandum est, & petendum, quidquid desiderabile menti occurrit: maximèq. cum propria resignatione, mihi totum committendum est, atque dicendum: Domine, tu scis qualiter meliùs est, fac hoc, vel illud, sicut volueris. Da quod vis, & quantum vis, & quando vis. Fac mecum sicut scis, & sicut tibi magis placuerit, & maior honor tuus fuerit. Pone me vbi vis, & liberè age mecum in omnibus. In manu tua sum, gyra, & reuersa me per circuitum. En ego seruus tuus, paratus ad omnia: quoniam non desidero mihi viuere, sed tibi: vtinam dignè, & perfectè.

Oratio pro beneplacito Dei perficiendo.

3 CONcede mihi, benignissime Iesu, gratiam tuam, vt mecum sit, & Sap. 9.

mecum laboret, mecumq. vsque in finem perseueret. Da mihi semper desiderare, & velle, quod tibi magis acceptum, & charius placet. Tua voluntas mea sit: & mea voluntas, tuam sequatur semper, & optimè ei concordet. Sit mihi vnum velle, & nolle tecum: nec aliud posse velle, aut nolle, nisi quod tu vis, & nolis.

4 Da mihi omnibus mori, quæ in mundo sunt: & propter te amare contemni, & nesciri in hoc sæculo. Da mihi super omnia desiderata in te quiescere, & cor meum in te pacificare. Tu vera pax cordis, tu sola requies: extra te omnia
Psal. 4. sunt dura, & inquieta. In hac pace, in idipsum, hoc est, in te vno summo æterno Bono, dormiam, & requiescam.

Quòd verum solatium in solo Deo quærendum est. Cap. XVI.

1 QVidquid desiderare possum, vel cogitare ad solatium meum, non
Mat. 16. hìc expecto, sed in posterum. Quòd si omnia solatia mundi solus haberem, & omnibus diuitijs frui possem: certum est, quòd diu durare non possent. Vnde non
Ps. 76. poteris anima mea plenè consolari, nec perfectè recreari, nisi in Deo consolatore pauperum, & susceptore humilium. Expecta modicum anima mea, expecta diuinum promissum, & habebis abundantiam omnium bonorum in cælo. Si nimis inor-

inordinatè ista appetis præsentia, perdes æterna, & cælestia. Sint temporalia in vsu; æterna in desiderio. Non potes aliquo bono temporali satiari, quia ad hæc fruenda non es creata.

2 Et si omnia bona creata haberes, nô posses esse felix, & beata: sed in Deo, qui cuncta creauit, tua beatitudo, tua & felicitas consistit: non qualis videtur, & laudatur a stultis mundi amatoribus; sed qualem expectant boni Christi fideles, & prægustant interdum spirituales, ac mundi corde, quorum conuersatio est in cælis. Vanum est, & breue omne humanum solatium. Beatum, & verum solatium, quod intus a veritate percipitur. Deuotus homo vbique secum fert consolatorem suum Iesum, & dicit ad eum: Adesto mihi Domine Iesu in omni loco, & tempore. Hæc mihi sit consolatio, libenter velle carere omni humano solatio. Et si tua defuerit consolatio, sit mihi tua voluntas, & iusta probatio pro summo solatio. Non enim in perpetuum irasceris, neque in æternum comminaberis.

Sap. 2.

Phil. 3.

Ps. 102.

Quòd omnis sollicitudo in Deo statuenda est.
Cap. XVII.

1 FIli, sine me tecum agere, quod volo: ego scio, quid expedit tibi. Tu cogitas vt homo. Tu sentis in multis, sicut humanus suadet affectus. Domine,

verum est, quod dicis. Maior est sollicitudo tua pro me, quàm omnis cura, quam
Mat. 6. ego gerere possum pro me. Nimis enim
& Io. 6. casualiter stat, qui non proijcit omnem sollicitudinem suam in te. Domine, dummodo voluntas mea recta & firma ad te permaneat, fac de me quidquid tibi placuerit. Non enim potest esse nisi bonum, quidquid de me feceris.

2 Si me vis esse in tenebris, sis benedictus: & si me vis esse in luce, sis iterũ benedictus. Si me dignaris consolari, sis benedictus: & si me vis tribulari, sis æquè sẽper benedictus. Fili, sic oportet te stare, si mecum desideras ambulare. Ita promtus esse debes ad patiendum, sicut ad gaudendum. Ita libenter debes esse inops & pauper, sicut plenus & diues.

Iob 2. 3 Domine libenter patiar pro te, quidquid volueris venire super me. Indifferenter volo de manu tua bonum, & malum; dulce, & amarum; lætum & triste suscipere; & pro omnibus mihi contin-
Psal. 22 gentibus gratias agere. Custodi me ab omni peccato, & non timebo mortem, nec infernum. Dummodo in æternum me non proijcias, nec deleas me de Libro Vitæ: non mihi nocebit quidquid venerit tribulationis super me.

Quòd

PREGHIERA

A S. GIUSEPPE

PER IL SOMMO PONTEFICE

Oh gloriosissimo S. Giuseppe! augusto Capo della Sacra Famiglia, e zelante protettore della Chiesa nascente, per mezzo vostro salvata dal furore e dall'ipocrisia del crudele Erode, dall'alto de'cieli, ove la vostra intercessione è onnipotente appo Gesù vostro Figliuolo e la Regina delle Vergini vostra Immacolata Sposa, proteggete il santo ed amatissimo Pontefice, che rese tanta gloria al Sacro Cuore di Gesù, e la cui mano benedetta, dopo essere stata larghissima dei più preziosi favori verso i fedeli vostri servi, cinse la verginale fronte di Maria Santissima della più bella corona.

Oh S. Giuseppe! atterrateli Voi i vani idoli, che uomini ciechi e traviati vogliono sostituire all' Unto dal Signore, incaricato dallo stesso Figlio di Dio di pascere gli agnelli ed i pastori.

Proteggetelo, e patrocinate sua causa dinanzi a Gesù, di cui è il degno Rap-

presentante e l'augusto Vicario in terra; difendetelo dalla violenza degli uni e dall'ipocrisia degli altri, affinchè cogli abbondanti doni di sapienza e di fortezza, di cui è fornito, continui con grande ammirazione del cielo e della terra a guidare la nave di Pietro fra i venti e le procelle.

Inoltre, glorioso e caro S. Giuseppe, ottenete la pace alla Chiesa ed al mondo, affinchè possiamo tutti, mediante una vita pura e tranquilla, giusta il consiglio dell'Apostolo, giungere felicemente al porto della vera patria, dove il nostro cuore, unito al Vostro, sotto il materno sguardo di Maria e nel seno di Gesù, si riposerà per sempre dalle tribolazioni e dalle pene di questo triste pellegrinaggio. Così sia.

Gesù, Giuseppe e Maria, vi dono col mio cuor l'anima mia.
Gesù, Giuseppe e Maria, assistetemi nell'ultima agonia.
Gesù, Giuseppe e Maria, spiri in pace con voi l'anima mia.

ROMA 1866.

TIP. DELLA SAG. CONG. DE PROP. FIDE
AMM. DAL SOC. CAV. P. MARIETTI.

Quòd temporales miseriæ exemplo Christi æquanimiter sunt ferendæ. *Cap. XVIII.*

1 FIli, ego descendi de cælo pro tua salute; suscepi tuas miserias, non necessitate, sed charitate trahente; vt patientiam disceres, & temporales miserias non indignanter ferres. Nam ab hora ortus mei, vsque ad exitum in cruce, non defuit mihi tolerantia doloris. Defectum rerum temporalium magnum habui: multas querimonias de me frequenter audiui: confusiones, & opprobria benignè sustinui: pro beneficijs ingratitudinem recepi: pro miraculis blasphemias: pro doctrina reprehensiones.

Io. 3. Esa. 53. Luc. 2.

2 Domine, quia fuisti patiens in vita tua, in hoc maximè implendo præceptum Patris tui; dignum est, vt ego miserrimus peccator, secundùm voluntatem tuam patienter me sustineam: & donec ipse volueris, onus corruptibilis vitæ, pro salute mea portem. Nam etsi onerosa sentitur præsens vita, facta est tamen iā per gratiā tuam valde meritoria: atque exemplo tuo, & Sanctorum tuorum vestigijs, infirmis tolerabilior, & clarior. Sed & multò magis consolatoria, quàm olim in Lege veteri fuerat, cum porta cæli clausa persisteret: & obscurior etiam via ad cælum videbatur, quādo tam pauci Regnum cæ-

Io. 5. Mat. 7.

lorum quærere curabant. Sed neque, qui tunc saluandi,& Iusti erant, ante passioné tuam,& sacræ mortis debitum, cæleste Regnum poterant introire.

3 O quantas tibi gratias teneor referre, quòd rectam, & bonam viam dignatus es mihi, & cunctis fidelibus, ad æternum Regnum tuum ostendere! Nam vita tua, via nostra: & per sanctam patientiam ambulamus ad te, qui es corona nostra. Nisi tu præcessisses, & docuisses, quis sequi curaret? Heu quanti longè, retroq. manerent, nisi tua præclara exempla inspicerent. Ecce adhuc tepescimus, auditis tot signis tuis, & doctrinis: quid fieret si
Io. 12. tantum lumen ad sequendum te, non haberemus?

De tolerantia iniuriarum: & quis verus patiens probetur. *Cap.* XIX.

1 QVid est, quod loqueris fili? Cessa conqueri, considerata mea, & aliorum Sanctorum passione. Nondum
Heb. 12. vsque ad sanguinem restitisti. Parum est, quod tu pateris, in comparatione eorum,
Heb. 11. qui tam multa passi sunt, tam fortiter tentati, tam grauiter tribulati, tam multipliciter probati, & exercitati. Oportet te igitur aliorum grauiora ad mentem reducere, vt leuius feras tua minima. Et si tibi minima non videntur, vide ne & hoc faciat tua impatientia. Siue tamen parua, siue

siue

siue magna sint, stude cuncta patienter sufferre.

2 Quantò meliùs ad patiendum te disponis, tantò sapientiùs agis, & ampliùs promereris; & feres leuiùs, animo, & vsu ad hoc non segniter paratis. Nec dicas: Non valeo hoc ab homine tali pati, nec huiuscemodi mihi patienda sunt: graue enim intulit damnum, & improperat mihi, quæ numquam cogitaueram; sed ab alio libenter patiar, & sicut patienda vidéro. Insipiens est talis cogitatio, quæ virtutem patientiæ non considerat, nec a quo coronanda erit; sed magis personas, & offensas sibi illatas perpendit.

3 Non est verus patiens, qui pati non vult, nisi quantum sibi visum fuerit, & a quo sibi placuerit. Verus autem patiens non attendit a quo homine, vtrum a Prælato suo, an ab aliquo æquali, aut inferiori: vtrum a bono, & sancto viro, vel a peruerso, & indigno exerceatur. Sed indifferenter ab omni creatura, quantumcumque, & quotiescumque ei aliquid aduersi acciderit, totum hoc gratanter de manu Dei accipit, & ingens lucrum reputat: quia nil apud Deum quantumcũque paruum, pro Deo tamen passum, poterit sine merito transire.

4 Esto igitur expeditus ad pugnam, si vis habere victoriam. Sine certamine nõ potes peruenire ad patientiæ coronam. Si pati non vis, recusas coronari. Si autem 2. Tim. 2

coronari desideras, certa viriliter, sustine patienter. Sine labore non tenditur ad requiem; nec sine pugna peruenitur ad victoriam. Fac mihi Domine possibile per gratiam, quod mihi impossibile videtur per naturam. Tu scis, quòd modicum possum pati, & quòd citò deiicior, leui exurgente aduersitate. Efficiatur mihi quælibet exercitatio tribulationis, aduersitatis, pro nomine tuo amabilis, & optabilis: nam pati, & vexari pro te, valde salubre est animæ meæ.

De confessione propriæ infirmitatis, & huius vitæ miserijs.
Cap. XX.

Ps. 31. 1 COnfitebor aduersum me iniustitiã meam: confitebor tibi Domine infirmitatem meam. Sæpe parua res est, quæ me deijcit, & contristat. Propono me fortiter acturum, sed cum modica tentatio aduenerit, magna mihi angustia fit. Valde vilis quandoque res est, vnde grauis tentatio prouenit. Et dum puto me aliquantulum tutum, & non sentio; inuenio me nonnumquam pene deuictum ex leui flatu.

2 Vide ergo Domine humilitatem meam, & fragilitatem tibi vndique notã.
Ps 24. Miserere mei, & eripe de luto, vt non in-
Ps. 68. figar, non permaneam deiectus vsquequaque. Hoc est, quod frequenter me

re-

reuerberat, & coram te confundit; quod tam labilis ſum, & infirmus ad reſiſtendũ paſſionibus. Et ſi non omnino ad conſenſionem, tamen mihi etiam moleſta, & grauis eſt earum inſectatio, & tædet valde ſic quotidie viuere in lite. Ex hinc nota mihi fit infirmitas mea; quia multò faciliùs irruunt abominandæ ſemper phantaſiæ, quàm diſcedunt.

3 Vtinam fortiſſime Deus Iſrael, zelator animarum fidelium, reſpicias ſerui tui laborem, & dolorem; aſſiſtaſq. illi in omnibus ad quæcumque perrexerit. Roborra me cæleſti fortitudine, ne vetus homo, miſera caro, necdum ſpiritui ſubiecta, valeat dominari: aduerſus quam certare oportebit, quamdiu ſpiratur in hac vita miſerrima. Heu, qualis eſt hæc vita, vbi non deſunt tribulationes, & miſeriæ? vbi plena laqueis, & hoſtibus ſunt omnia? Nam vna tribulatione, ſeu tentatione recedente, alia accedit; ſed & adhuc priore durante conflictu, alij plures ſuperueniunt, & inſperatè.

4 Et quomodo amari poteſt vita habens tantas amaritudines, tot ſubiecta calamitatibus, & miſerijs? Quomodo etiã dicitur vita, tot generãs mortes, & peſtes? Et tamen amatur, & delectari in ea a multis quæritur. Reprehenditur frequenter mundus, quòd fallax ſit, & vanus, nec tamen facilè relinquitur; quia concupiſcentiæ carnis dominantur. Sed alia trahunt

ad amandum, alia ad contemnendum.
1.Io.1. Trahunt ad amorem mundi, desiderium carnis, desiderium oculorum, & superbia vitæ; sed pœnæ, & miseriæ sequentes ea, odium mundi pariunt, & tædium.

5 Sed vincit, proh dolor, delectatio praua mentem mundo deditam; & esse sub sensibus delitias reputat; quia Dei suauitates, & internam virtutis amœnitatem, nec vidit, nec gustauit. Qui autem mundum perfectè contemnunt, & Deo viuere sub sancta disciplina student, isti dulcedinem diuinam, veris abrenunciatoribus promissam, non ignorant; & quàm grauiter mundus errat, & variè fallitur, vident.

Iob 30.

Quòd in Deo super omnia bona, & dona requiescendum est. Cap. XXI.

Rom. 8. 1 SVper omnia, & in omnibus requiesces anima mea in Domino semper, quia ipse est Sanctorum æterna requies. Da mihi, dulcissime, & amantissime Iesu, in te super omnem creaturam requiescere; super omnem salutem, & pulchritudinem; super omnem gloriam, & honorẽ; super omnem potentiam, & dignitatem; super omnem scientiam, & subtilitatem; super omnes diuitias, & artes; super omnem lætitiam, & exultationem; super omnem famam, & laudem; super omnem suauitatem, & consolationem; super omnem

spem,

ſpem,& promiſſionem; ſuper omne meritum,& deſiderium; ſuper omnia dona, & munera, quæ potes dare, & infundere; ſuper omne gaudium, & iubilationem, quam poteſt mens capere,& ſentire. Denique ſuper Angelos,& Archangelos, & ſuper omnem exercitum cæli; ſuper omnia viſibilia,& inuiſibilia; & ſuper omne, quod tu Deus meus non es.

2 Quia tu Domine Deus meus,ſuper omnia bonus es;tu ſolus altiſſimus, tu ſolus potentiſſimus, tu ſolus ſufficientiſſimus,& pleniſſimus; tu ſolus ſuauiſſimus, & ſolatioſiſſimus; tu ſolus pulcherrimus, & amantiſſimus;tu ſolus nobiliſſimus, & glorioſiſſimus ſuper omnia: in quo cuncta bona ſimul perfectè ſunt, fuerunt, & ſemper erunt: atque ideo minus eſt, & inſufficiens quid quid præter teipſum mihi donas,aut de teipſo reuelas, vel promittis,te non viſo,nec plenè adepto. Quoniam quidem non poteſt cor meum veraciter requieſcere,nec totaliter contentari, niſi in te requieſcat: omniaq. dona, omnemq. creaturam tranſcendat.

3 O mi dilectiſſime ſponſe Ieſu Chriſte,amator puriſſime,dominator vniuerſæ creaturæ: quis mihi det pennas veræ libertatis ad volandum,& pauſandum in te? O quando ad plenum dabitur vacare mihi,& videre, quàm ſuauis es Domine Deus meus! Quando ad plenum me recolligam in te,vt præ amore tuo non ſen- Pſal.54.

tiam

tiam me: sed te solum supra omnem sensum, & modum, in modo non omnibus noto! Nunc autem frequenter gemo, &
Deu. 13 infelicitatem meam cum dolore porto. Quia multa mala in hac valle miseriarũ occurrunt, quæ me sæpiùs conturbant, contristant, & obnubilant; sæpiùs impediunt, & distrahunt; alliciunt, & implicãt; ne liberum habeam accessum ad te, & ne iucundis fruar amplexibus, præsto beatis semper spiritibus. Moueat te suspirium meum, & desolatio multiplex in terra.

4 O Iesu splendor æternæ gloriæ, solamen peregrinantis animæ: apud te est os meum sine voce, & silentium meum loquitur tibi. Vsquequo tardat venire Dominus meus? Veniat ad me pauperculum suum, & lætum faciat. Mittat manum suam, & miserum eripiat de omni angustia. Veni veni, quia sine te nulla erit læta dies, aut hora; quia tu lætitia mea: & sine te vacua est mẽsa mea. Miser sum, & quodammodo incarceratus, & compedibus grauatus; donec luce præsentiæ tuæ me reficias, ac libertati dones, vultumq. amicabilem demonstres.

5 Quærant alij pro te aliud quodcumque libuerit: mihi aliud interim nil placet; nec placebit, nisi tu Deus meus, spes mea, salus æterna. Non reticebo, nec deprecari cessabo; donec gratia tua reuertatur, mihiq. tu intus loquaris: Ecce adsũ: Ecce ego ad te, quia inuocasti me; lacry-

mæ

mæ tuæ, & desiderium animæ tuæ, humiliatio tua, & contritio cordis tui inclinauerunt me, & adduxerunt ad te. Et dixi: Domine, inuocaui te, & desidero frui te, paratus omnia respuere propter te. Tu enim prior excitasti me, vt quærerem te. Sis ergo benedictus Domine, qui fecisti hanc bonitatem cum seruo tuo, secundùm multitudinem misericordiæ tuæ.

6 Quid habet vltra dicere, Domine, seruus tuus coram te, nisi vt humiliet se valde ante te, memor semper propriæ vilitatis, & iniquitatis? Non enim est similis tui in cunctis mirabilibus cæli, & terræ. Sunt opera tua bona valde, iudicia vera, & prouidentia tua reguntur vniuersa. Laus ergo tibi, & gloria, o Patris sapientia: te laudet, & benedicat os meum anima mea, & cuncta creata simul. Ps. 85.

De recordatione multiplicium beneficiorum Dei. Cap. XXII.

1 APeri Domine, cor meum in lege tua, & in præceptis tuis doce me ambulare. Da mihi intelligere voluntatem tuam: & cum magna reuerentia, ac diligenti consideratione beneficia tua, tam in generali, quàm in speciali memorari: vt dignè tibi ex hinc valeam gratias referre. Verùm scio, & confiteor, nec pro minimo puncto me posse debitas gratiarum laudes persoluere. Minor ego Ps. 118.

sum omnibus bonis mihi præstitis:& cum tuam nobilitatem attendo, deficit præ magnitudine illius spiritus meus.

2 Omnia, quæ in anima habemus, & corpore, & quæcumque exteriùs, vel interiùs, naturaliter, vel supernaturaliter possidemus, tua sunt beneficia, & te beneficum, pium, ac bonum commendant, a quo bona cuncta accepimus. Etsi alius accipit plura, alius pauciora, omnia tamen tua sunt, nec sine te, nec minimum habere possum. Ille qui maiora accepit, non potest suo merito gloriari, neque super alios extolli, nec minori insultare: quia ille maior, & melior, qui sibi minus adscribit, & in regratiando humilior est, atque deuotior. Et qui omnibus se viliorem existimat, & indigniorem se iudicat, aptior est ad percipiendum maiora.

3 Qui autem pauciora accepit, contristari non debet, nec indignanter ferre, neque ditiori inuidere: sed te potiùs attendere, & tuam bonitatem maximè laudare, quòd tam affluenter, tam gratis,& libenter, sine personarum acceptione tua munera largiris. Omnia ex te, & ideo in omnibus es laudandus. Tu scis, quid vnicuique donari expediat: & cur iste minus, & ille amplius habeat; non nostrum, sed tuum est hoc discernere, apud quem singulorum definita sunt merita.

4 Vnde, Domine Deus, pro magno etiam reputo beneficio, non multa habere,

re, vnde exteriùs, & secundùm homines, laus, & gloria apparet; ita vt quis considerata paupertate, & vilitate personæ suæ, non modò nullam grauitatem, aut tristitiam, vel deiectionem inde concipiat, sed potius consolationem, & hilaritatem magnam; quia tu Deus pauperes, 1. Cor. 1.
& humiles, atque huic mundo despectos Ps. 44.
tibi elegisti in familiares, & domesticos. Testes sunt ipsi Apostoli tui, quos prin- 1. Thess. 2.
cipes constituisti super omnem terram. Fuerunt tamen sine querela conuersati in mundo, tam humiles, & simplices, sine omni malitia, & dolo, vt etiam pati con- Act. 5.
tumelias pro nomine tuo gauderent: & quæ mundus abhorret, ipsi amplecterentur affectu magno.

5 Nihil ergo amatorem tuum, & cognitorem beneficiorum tuorum ita lætificare debet, sicut voluntas tua in eo, & beneplacitum æternæ dispositionis tuæ: de qua tantum contentari debet, & consolari, vt ita libenter velit esse minimus, sicut aliquis optaret esse maximus: & ita pacificus, & contentus in nouissimo, sicut in loco primo: atque libenter ita despicabilis, & abiectus, nullius quoque nominis, & famæ, sicut cæteris honorabilior, & maior in mundo. Nã voluntas tua, & amor honoris tui omnia excedere debet: & plus eũ consolari, magisq. placere, quàm omnia beneficia sibi data, vel dãda.

De quatuor magnam importantibus pacem. Cap. XXIII.

1 FIli, nunc docebo te viam pacis, &
Mat. 26 veræ libertatis. Fac Domine, quod
& Io. 5. dicis, quia hoc mihi gratum est audire.
& 6. Stude fili, alterius facere voluntatem, po-
1. Co. 10 tiùs quàm tuam. Elige semper minus,
Luc. 14. quàm plus habere. Quære semper infe-
Matt. 6. riorem locum, & omnibus subesse. Opta
semper, & ora, vt voluntas Dei integrè
in te fiat. Ecce talis homo ingreditur fi-
nes pacis, & quietis.
Matt. 5. 2 Domine, sermo tuus iste breuis mul-
tum in se continet perfectionis. Paruus
est dictu, sed plenus sensu, & vber in fru-
ctu. Nam si posset a me fideliter custodi-
ri, non deberet tam facilis in me turbatio
oriri. Nam quoties me impacatum sentio,
& grauatum, ab hac doctrina me reces-
sisse inuenio. Sed tu, qui omnia potes, &
profectum animæ semper diligis, adauge
maiorem gratiam: vt possim tuum com-
plere sermonem, & meam perficere sa-
lutem.

Oratio contra malas cogitationes.

Ps. 70. 3 DOmine Deus meus, ne elongeris
a me: Deus meus in auxilium
meum respice: quoniam insurrexerunt in
me variæ cogitationes, & timores magni
affl-

affligentes animam meam. Quomodo Esa.45.
pertransibo illæsus? Quomodo perfringam eas? Ego, inquit, ante te ibo, & gloriosos terræ humiliabo. Aperiam ianuas carceris, & arcana secretorum reuelabo tibi. Fac Domine, vt loqueris: & fugiant a facie tua omnes iniquæ cogitationes. Hæc spes, & vnica consolatio mea, ad te in omni tribulatione mea confugere, tibi confidere, ex intimo inuocare, & patienter consolationem tuam expectare.

Oratio pro illuminatione mentis.

4 CLarifica me bone Iesu, claritate interni luminis: & educ de habitaculo cordis mei tenebras vniuersas. Cohibe euagationes malas, & elide vim facientes tentationes. Pugna fortiter pro me, & expugna malas bestias, concupiscentias dico illecebrosas: vt fiat pax in virtute tua, & abundantia laudis tuæ resonet in aula sancta, hoc est, in conscientia pura. Impera ventis, & tempestati- Matt.8.
bus: dic mari, quiesce, ac Aquiloni, ne flaueris, & erit tranquillitas magna.

5 Emitte lucem tuam, & veritatem, vt luceant super terram: quia terra sum inanis, & vacua donec illumines me. Effunde gratiam desuper: perfunde cor meum rore cælesti: ministra deuotionis aquas, ad irrigandum faciem terræ ad producendum fructum bonum, & optimum. Ps.42.

Eleua

Eleua mẽtem pressam mole peccatorum; & ad cælestia totum desiderium meum suspende: vt gustata suauitate supernæ felicitatis, pigeat de terrenis cogitare.

6 Rape me, & eripe me ab omni creaturarum indurabili consolatione: quia nulla res creata appetitum meum valet plenariè quietare, & consolari. Iunge me tibi inseparabili dilectionis vinculo: quoniam tu solus sufficis amanti, & absque te friuola sunt vniuersa.

De euitatione curiosæ inquisitionis super alterius vita. Cap. XXIV.

Eccli. 3. & 1. Ti. 5. 1 Filli noli esse curiosus, nec vagas geras sollicitudines. Quid hoc,
Io. 21. vel illud ad te? tu me sequere. Quid enim ad te, vtrum ille sit talis, vel talis; aut iste sic, & sic agit, vel loquitur? Tu non in-
Gal. 9. diges respondere pro alijs, sed pro te ipso rationem reddes. Quid ergo te implicas? Ecce ego omnes cognosco: & cuncta, quæ sub sole fiunt, video: & scio, qualiter cum vnoquoque sit, quid cogitet, quid velit, & ad quem finem tendat eius intentio. Mihi igitur committenda sunt omnia; tu verò serua te in bona pace, & dimitte agitantem agitare, quantum voluerit. Veniet super eum quidquid dixerit, vel fecerit, quia me fallere non potest.

2 Non sit tibi curæ de magni nominis

vmbra, non de multorum familiaritate; & de priuata hominum dilectione. Ista enim generant distractiones, & magnas in corde obscuritates. Libenter loquerer tibi verbum meum, & abscondita reuelarem, si aduentum meum diligenter obseruares, & ostium cordis mihi aperires. Esto prouidus, & vigila in orationibus, & humilia te in omnibus.

In quibus vera pax cordis, & verus profectus consistit. Cap. XXV.

1 FIli, ego locutus sum: Pacem meam relinquo vobis, pacē meam do vobis: non quomodo mundus dat, ego do vobis. Pacem omnes desiderant, sed quæ ad veram pacem pertinent, non omnes curant. Pax mea cum humilibus, & mansuetis corde. Pax tua erit in multa patientia. Si me audieris, & vocem meā secutus fueris, poteris multa pace frui. Quid igitur faciam? In omni re attende tibi, quid facias, & quid dicas: & omnem intentionem tuam dirige ad hoc, vt mihi soli placeas, & extra me nihil cupias, vel quæras. Sed & de aliorum dictis, vel factis nil temerè iudices: nec cum rebus tibi non commissis te implices; & poterit fieri, vt parum, vel rarò turberis. Io.14.

2 Numquam autem sentire aliquam turbationem, nec aliquam pati cordis, vel corporis molestiam, non est præsentis tē-

po-

poris, ſed ſtatus æternæ quietis. Non ergo æſtimes te veram pacem inueniſſe, ſi nullam ſenſeris grauitatem: nec tunc totum eſſe bonum, ſi neminem pateris aduerſarium: nec hoc eſſe perfectum, ſi cuncta fiant ſecundùm tuum affectum. Neque tunc aliquid magni te reputes, aut ſpecialiter dilectum æſtimes, ſi in magna fueris deuotione, aut dulcedine: quia in iſtis non cognoſcitur verus amator virtutis; nec in iſtis conſiſtit profectus, & perfectio hominis.

3 In quo ergo Domine? In offerendo te ex toto corde tuo voluntati diuinæ; non quærendo quæ tua ſunt, nec in paruo, nec in magno; nec in tempore, nec in æternitate: ita vt vna æquali facie, in gratiarum actione permaneas inter proſpera, & contraria, omnia æqua lance penſando. Si fueris tam fortis, & longanimus in ſpe, vt ſubtracta interiori conſolatione, etiam ad ampliora ſuſtinenda cor tuum præparaueris, nec te iuſtificaueris, & ſanctum laudaueris; in vera, & recta via pacis ambulas: & ſpes indubitata erit, quòd rurſus in iubilo faciem meam ſis viſurus. Quòd ſi ad plenum tui ipſius contemptũ perueneris, ſcito, quòd tunc abundantia pacis perfrueris, ſecundùm poſſibilitatem tui incolatus.

De eminentia liberæ mentis, quàm supplex oratio magis meretur quàm lectio. Cap. XXVI.

1 Domine, hoc opus est perfecti viri, numquam ab intentione cælestium animum relaxare; & inter multas curas, quasi sine cura transire: non more torpentis, sed prærogatiua quadam liberæ mentis, nulli creaturæ inordinata affectione adhærendo.

2 Obsecro te, pijssime Deus meus, præserua me a curis huius vitæ: ne nimis implicer a multis necessitatibus corporis: ne voluptate capiar ab vniuersis animæ obstaculis: ne molestijs fractus deijciar. Non dico ab his rebus, quas toto affectu ambit mundus, siue mundana vanitas: sed ab his miserijs, quæ animam serui tui com- Gen. 2.
muni maledicto mortalitatis pœnaliter Rom.7.
grauant, & retardant: ne in libertatem spiritus, quotiens libuerit, valeat introire.

3 O Deus meus, dulcedo ineffabilis; verte mihi in amaritudinem omnem consolationem carnalem ab æternorum amore me abstrahentem: & ad se, intuitu cuiusdam boni delectabilis præsentis malè allicientem. Non me vincant, Deus meus, Ro.12.
non me vincant caro & sanguis; non me decipiat mundus, & breuis gloria eius; non me supplantet diabolus, & astutia illius. Da mihi fortitudinem resistendi,

pa-

patientiam tolerandi, constantiam perseuerandi. Da pro omnibus mundi consolationibus, suauissimam Spiritus tui vnctionem; & pro carnali amore, tui nominis infunde amorem.

4 Ecce cibus, potus, vestis, ac cætera vtensilia, ad corporis sustentaculum pertinentia, feruenti spiritui sunt onerosa. Tribue talibus fomentis temperatè vti, non desiderio nimio implicari. Abijcere omnia non licet, qnia natura sustentanda est: requirere autem superflua, & quæ magis delectant, lex sancta prohibet: nam aliàs caro aduersus spiritum insolesceret. Inter hæc, quæso, manus tua me regat, & doceat, ne quid nimium fiat.

Quòd priuatus amor a summo Bono maximè retardat. Cap. XXVII.

1 FIli, oportet te dare totum pro toto, & nihil tui ipsius esse. Scito, quòd amor tui ipsius magis nocet tibi, quàm aliæ res mundi. Secundùm amorem, & affectum, què geris, quælibet res plus, vel minus adhæret. Si fuerit amor tuus purus, simplex, & bene ordinatus, eris sine captiuitate rerum. Noli concupiscere, quod non licet habere Noli habere, quod te impedire, & libertate interiori possit priuare. Mirum, quod non ex toto fundo cordis teipsum mihi committas, cũ omnibus, quæ desiderare potes, vel habere.

Mat. 6.

Quare

2 Quare vano mœrore consumeris? Cur superfluis curis fatigaris? Sta ad beneplacitum meum, & nullum patieris detrimentum. Si quæris hoc, vel illud, & volueris esse ibi, vel ibi propter tuum commodum, & proprium beneplacitum tuum magis habendum, numquam eris in quietudine, nec liber a sollicitudine; quia in omni re reperitur aliquis defectus: & in omni loco erit, qui aduersetur. Exo. 18. & Mic. 4

3 Iuuat ergo non quælibet res adepta, vel multiplicata exteriùs: sed potiùs contempta, & decisa ex corde radicitus. Quod non tantùm de censu æris, & diuitiarum intelligas, sed de honoris etiam ambitu, ac vanæ laudationis desiderio: quæ omnia transeunt cum mundo. Munit parum locus, si deest spiritus feruoris: nec diu stabit pax illa quæsita forinsecus, si vacat a vero fundamento status cordis, hoc est, nisi steteris in me; permutare te potes, sed non meliorare. Nam occasione orta, & accepta, inuenies quod fugisti, & ampliùs.

Oratio pro purgatione cordis.

4 CONfirma me Deus per gratiam sancti Spiritus. Da virtutem corroborari in interiori homine, & cor meũ ab omni inutili sollicitudine, & angore euacuare, nec varijs desiderijs trahi cuiuscumque rei vilis, aut preciosæ: sed Ps. 50. Ephes. 3 Matt. 6.

Eccl. 1. & 2. omnia inſpicere ſicut tranſeuntia, & me pariter cum illis tranſiturum: quia nihil permanens ſub ſole, vbi omnia vanitas,& afflictio ſpiritus. O quàm ſapiens,qui ita conſiderat!

Sap. 9. 5 Da mihi Domine cæleſtem ſapientiam, vt diſcam te ſuper omnia quærere, & inuenire: ſuper omnia ſapere, & diligere: & cætera, ſecundùm ordinem ſapientiæ tuæ, prout ſunt, intelligere. Da
Ephes. 4 prudenter declinare blandientem, & patienter ferre aduerſantem: quia hæc magna ſapientia, non moueri omni vento verborum, nec aurem malè blandienti præbere Sireni: ſic enim incepta pergitur via ſecurè.

Contra linguas obtrectatorum. Cap. XXVIII.

1. Cor. 4 1 FIli, non ægrè feras, ſi quidam de te malè ſenſerint,& dixerint,quod non libenter audias. Tu deteriora de te ipſo ſentire debes, & neminem infirmiorem te credere. Si ambulas ab intra, non multum ponderabis volantia verba. Eſt non parua prudentia, ſilere in tempore malo, & introrſus ad me conuerti, nec humano iudicio diſturbari.

2 Non ſit pax tua in ore hominum. Siue enim bene, ſiue malè interpretati fuerint, non es ideo alter homo. Vbi eſt vera pax, & vera gloria? Nonne in me?

Et

Et qui non appetit hominibus placere, Io.16
nec displicere timet, multa perfruetur pace. Ex inordinato amore, & vano timore oritur omnis inquietudo cordis, & distractio sensuum.

Qualiter, instante tribulatione, Deus inuocandus, & benedicendus est.
Cap. XXIX.

1 SIt nomen tuum, Domine, benedictum in sæcula: qui voluisti hanc Iob 1.
tentationem, & tribulationem venire
super me. Non possum eam effugere, sed Ps. 112.
necesse habeo ad te confugere: vt me adiuues, & in bonum mihi conuertas. Domine, modò sum in tribulatione, & non est cordi meo bene, sed multum vexor a præsenti tribulatione. Et nunc, Pater dilecte, quid dicam? Deprehensus
sum inter angustias. Saluifica me ex hac Mat. 26
hora. Sed propterea veni in hanc horam, vt tu clarificeris, cum fuero valde humi-
liatus, & per te liberatus. Complaceat ti- Ps. 39.
bi Domine, vt eruas me: nam ego pauper, quid agere possum, & quò ibo sine te? Da patientiam Domine, etiam hac vice. Adiuua me Deus meus, & non timebo quantumcumque grauatus fuero.

2 Et nunc inter hæc, quid dicam? Do- Mat. 6.
mine, fiat voluntas tua. Ego bene merui tribulari, & grauari. Oportet vtique vt sustineam: & vtinam patienter, donec

transeat tempestas, & melius fiat. Potens est autem omnipotens manus tua, etiam hanc tentationem a me auferre, & eius impetum mitigare: ne penitus succumbam, quemadmodum & priùs sæpiùs egisti mecum, Deus meus, misericordia mea.
Ps. 76. Et quantò mihi difficiliùs, tantò tibi facilior est hæc mutatio dexteræ Excelsi.

De diuino petendo auxilio, & confidentia recuperandæ gratiæ. Cap. XXX.

Nahũ 1. Mat. 11 1 FIli, ego Dominus, confortans in die tribulationis. Venias ad me, cum tibi non fuerit bene. Hoc est, quod maximè impedit cõsolationem cælestem, quia tardiùs te conuertis ad orationem. Nam antequam me intentè roges, multa interim solatia quæris, vt recrees te in exernis. Ideoque fit, vt parum omnia prosint, donec aduertas; quia ego sum, qui eruo sperantes in me: nec est extra me valens consilium, neque vtile, sed neque durabile remedium. Sed iam resumpto spiritu, post tempestatem reconualesce in luce miserationum mearum: quia prope sum (dicit Dominus) vt restaurem vniuersa, non solùm integrè, sed & abundanter, & cumulatè.

2 Numquid mihi quidquam est difficile, aut ero similis dicenti, & non facienti? Vbi est fides tua? Sta firmiter, &
Mat. 23 perseueranter. Esto longanimis, & fortis vir,

vir, veniet tibi consolatio in tempore suo. Expecta me, expecta: veniam, & curabo te. Tentatio est, quæ te vexat: & formido vana, quæ te exterret. Quid importat sollicitudo de futuris contingentibus, nisi vt tristitiam super tristitiam habeas? Sufficiat diei malitia sua. Vanum est, & inutile, de futuris contingentibus conturbari, vel gratulari, quæ fortè numquam euenient. Mat. 6.

3 Sed humanum est huiusmodi imaginationibus illudi: & parui adhuc animi signum, tam leuiter trahi a suggestione inimici. Ipse enim non curat, vtrum veris, an falsis illudat, & decipiat: vtrum præsentium amore, aut futurorum formidine prosternat. Non ergo turbetur cor tuum, neque formidet. Crede in me, & in misericordia mea habeto fiduciam. Quando tu putas te elongatum a me, sæpe sum propinquior. Quando tu æstimas penè totum perditum, tunc sæpe maius merendi instat lucrum. Non est totum perditum, quando res accidit in contrarium. Non debes iudicare secundùm præsens sentire: nec sic grauitati alicui, vndecumque venienti, inhærere, & accipere, tamquam omnis spes sit ablata emergendi. Ps. 90.

4 Noli putare te relictũ ex toto, quamuis ad tempus tibi miserim aliquam tribulationem, vel etiam optatam subtraxerim consolationem: sic enim transitur

ad Regnum cælorum. Et hoc ſine dubio magis expedit tibi, & omnibus ſeruis meis, vt exercitemini aduerſis, quàm ſi cuncta ad libitum haberetis. Ego noui cogitationes abſconditas: quia multum expedit pro ſalute tua, vt interdum ſine ſapore relinquaris: ne fortè eleueris in bono ſucceſſu, & tibi ipſi placere velis in eo, quod non es. Quod dedi, auferre poſſum; & reſtituere, cum mihi placuerit.

5 Cum dedero, meum eſt; cum ſubtraxero, tuum non tuli: quia meum eſt
Iac. 1. omne datum bonum, & omne donũ perfectum. Si tibi dimiſero grauitatem, aut quamlibet contrarietatem, ne indigneris, neque concidat cor tuum;& ego citò ſubleuare poſſum,& omne onus in gaudium tranſmutare. Verumtamen iuſtus ſum,& recommendabilis multum, cum ſic facio tecum.

6 Si rectè ſapis, & in veritate aſpicis, numquam debes propter aduerſa tã deiectè contriſtari, ſed magis gaudere, & gratias agere; immo hoc vnicum reputare gaudium, quod affligens te doloribus,
Io. 16. non parco tibi. Sicut dilexit me Pater, & ego diligo vos;dixi dilectis meis Diſcipulis: quos vtique non miſi ad gaudia temporalia, ſed ad magna certamina; non ad honores, ſed ad deſpectiones; non ad otium, ſed ad labores; non ad requiem, ſed ad afferendum fructum mul-

tum

tum in patientia. Horum memento, fili mi, verborum.

De neglectu omnis creaturæ, vt Creator possit inueniri. Cap. XXXI.

1 DOmine mi, adhuc bene indigeo maiori gratia, si debeam illuc peruenire, vbi me nemo poterit, nec vlla creatura, impedire. Nam quamdiu res aliqua me retinet, non possum liber ad te volare. Cupiebat liberè volare, qui dicebat: Quis dabit mihi pennas sicut columbæ, & volabo, & requiescam? Quid simplici oculo quietius? Et quid liberius, nil desiderante in terris? Oportet igitur omnem supertransire creaturam, & se ipsum perfectè deserere, ac in excessu mentis stare, & videre te omnium Conditorem, cum creaturis nil simile habere. Et nisi quis ab omnibus creaturis fuerit expeditus, non poterit liberè intendere diuinis. Ideo enim pauci inueniuntur contemplatiui, quia pauci sciunt se a perituris, & creaturis ad plenum sequestrari.

Ps. 54.
Matt. 6.

2 Ad hoc magna requiritur gratia, quæ animam leuet, & supra seipsam rapiat. Et nisi homo sit in spiritu eleuatus, & ab omnibus creaturis liberatus, ac Deo totus vnitus; quidquid scit, quidquid etiam habet, non est magni ponderis. Diu paruus erit, & infra iacebit, qui aliquid magni æstimat, nisi solum vnum immensum,

ſum, æternum bonum. Nam quidquid Deus non eſt, nihil eſt, & pro nihilo cõputari debet. Eſt quippe magna differẽtia ſapientia illuminati, & deuoti viri: & ſcientia literati, atque ſtudioſi Clerici. Multò nobilior eſt illa doctrina, quæ de ſurſum ex diuina influentia manat; quàm quæ laborioſè humano acquiritur ingenio.

3 Plures reperiuntur contemplationem deſiderare, ſed quæ ad eam requiruntur, non ſtudent exercere. Eſt magnum impedimentum, quia in ſignis, & in rebus ſenſibilibus ſtatur, & parum de perfecta mortificatione habetur. Neſcio quid eſt, quo ſpiritu ducimur, & quid prætendimus, qui ſpirituales dici videmur: quod tantum laborem, & ampliorem ſollicitudinem pro tranſitorijs, & vilibus rebus agimus, & de interioribus noſtris vix rarò, plenè recollectis ſenſibus, cogitamus.

4 Proh dolor, ſtatim poſt modicã recollectionem, foras erumpimus: nec opera noſtra, diſtricta examinatione ruminamus. Vbi iacent affectus noſtri, non attendimus: & quàm impura ſint omnia noſtra, non deploramus. Omnis quippe caro corruperat viam ſuam, & ideo ſequebatur diluuium magnum. Cum ergo interior affectus noſter multũ corruptus ſit, neceſſe eſt, vt actio ſequens, index carẽtiæ interioris vigoris, corrumpatur. Ex puro corde procedit fructus bonæ vitæ.

Gen. 6. & 7.

Quan-

5 Quantum quis fecerit, quæritur: sed ex quanta virtute agit, non tam studiosè pensatur. Si fuerit fortis, diues, pulcher, habilis, vel bonus scriptor, vel cantor bonus, laborator bonus, inuestigatur: quàm pauper sit spiritu; quàm patiens, & mitis; quàm deuotus, & internus, a multis tacetur. Natura exteriora hominis respicit, gratia ad interiora se conuertit. Illa frequenter fallitur, ista in Deo sperat, vt non decipiatur.

De abnegatione sui, & abdicatione omnis cupiditatis. Cap. XXXII.

1 FIli, non potes perfectam possidere libertatem, nisi totaliter abneges temetipsum. Compediti sunt omnes proprietarij, & sui ipsius amatores, cupidi, curiosi, gyrouagi, quærẽtes semper mollia, non quæ Iesu Christi; sed sæpe hoc fingentes, & componentes, quod non stabit. Peribit enim totum, quod non est ex Deo ortum. Tene breue, & consummatum verbum: Dimitte omnia, & inuenies omnia. Dimitte cupiditatem, & reperies requiem. Hoc mente pertracta: & cum impleueris, intelliges omnia. Mat. 16 & 19.

2 Domine, hoc nõ est opus vnius diei, nec ludus paruulorum: immo in hoc breui includitur omnis perfectio religiosorum. Fili, non debes auerti, nec statim deijci, audita via perfectorum; sed magis

ad sublimiora prouocari, & ad minus ad hæc ex desiderio suspirare. Vtinam sic tecum esset, & ad hoc peruenisses, vt tui ipsius amator non esses, sed ad nutum meum purè stares, & eius, quem tibi præposui patris: tunc mihi valde placeres, & tota vita tua cum gaudio, & pace transiret. Adhuc multa habes ad relinquendum: quæ nisi mihi ex integro resignaueris, non acquires, quod postulas.
Apo. 3. Suadeo tibi emere a me aurum ignitum, vt locuples fias, id est, cælestem sapientiã, omnia infima conculcantem. Postpone terrenam sapientiam, omnem humanam complacentiam, & propriam.

3 Dixi, viliora tibi emenda pro pretiosis, & altis in rebus humanis. Nam vilis, & parua, ac penè obliuioni tradita, videtur vera cælestis sapientia, non sapiens alta de se, nec magnificari quærens in terra, quam multi ore tenus prædicant; sed vita longè dissentiunt: ipsa tamen est
Mat. 13 pretiosa margarita, a multis abscondita.

De instabilitate cordis, & intentione finali ad Deum habenda. Cap. XXXIII.

Iob 14. 1 FIli, noli credere affectui tuo: qui nunc est, citò mutabitur in aliud. Quamdiu vixeris, mutabilitati subiectus es, etiam nolens; vt modò lætus, modò tristis; modò placatus, modò turbatus; nũc deuotus, nunc indeuotus; nunc studiosus,

nunc

nunc acediosus; nunc grauis, nunc leuis inueniaris. Sed stat super hæc mutabilia sapiens,& bene doctus in spiritu, non attendens, quid in se sentiat, vel qua parte flet ventus instabilitatis: sed vt tota intentio mentis eius,ad debitum, & optimũ proficiat finem. Nam sic poterit vnus, & idem,inconcussusq. permanere, & simplici intentionis oculo, per tot varios euentus ad me imprætermissè directo.

2 Quantò autem fuerit purior intentionis oculus, tantò constantiùs inter diuersas itur procellas. Sed in multis caligat oculus puræ intentionis: respicit enim citò in aliquod delectabile, quod occurrit. Nam & rarò totus liber quis inuenitur a næuo propriæ exquisitionis. Sic Iudæi olim venerant in Bethaniam ad Mariam,& Martham:non propter Iesum tantùm,sed & vt Lazarum viderent. Mundãdus est ergo intentionis oculus,vt sit simplex,& rectus,atque vltra omnia varia media ad me dirigendus. Matt.6 Io. 11. Matt.6

Quòd amanti sapit Deus super omnia, & in omnibus. Cap. XXXIV.

1 ECce Deus meus, & omnia. Quid volo amplius, & quid feliciùs desiderare possum? O sapidum, & dulce verbum! sed amanti verbum,non mundũ, nec ea, quæ in mundo sunt. Deus meus, & omnia. Intelligenti satis dictum est: &

ſæpe repetere, iucundum eſt amanti. Te ſiquidem præſente, iucunda ſunt omnia; te autem abſente, faſtidiunt omnia. Tu facis cor tranquillum, & pacem magnam, lætitiamq. feſtiuam. Tu facis bene ſentire de omnibus, & in omnibus te laudare: nec poteſt aliquid diu ſine te placere: ſed ſi debet gratum eſſe, & bene ſapere, oportet gratiam tuam adeſſe, & condimento tuæ ſapientiæ condiri.

2 Cui tu ſapis, quid ei rectè nõ ſapiet? Et cui tu non ſapis, quid ei ad iucunditatem eſſe poterit? Sed deficiunt in tua ſapientia mundi ſapientes, & qui carnem ſapiunt; quia ibi plurima vanitas, & hìc mors inuenitur. Qui autem te per contemptum mundanorum, & carnis mortificationem ſequuntur, verè ſapientes eſſe cognoſcuntur; quia de vanitate ad veritatem, de carne ad ſpiritum transferũtur. Iſtis ſapit Deus, & quidquid inuenitur in creaturis, totum referunt ad laudem ſui Creatoris. Diſſimilis tamen, & multum diſſimilis ſapor Creatoris, & creaturæ; æternitatis, & temporis; lucis increatæ, & lucis illuminatæ.

1.Co.1. Rom. 8. & Io.2.

3 O lux perpetua, cuncta creata tranſcendens lumina, fulgura coruſcationem, de ſublimi penetrantem omnia intima cordis mei! Purifica, lætifica, clarifica, & viuifica ſpiritum meum, cum ſuis potentijs ad inhærendum tibi iubiloſis exceſſibus. O quando veniet hæc beata,

&

& desiderabilis hora, vt tua me saties præsentia, & sis mihi omnia in omnibus! Quamdiu hoc datum non fuerit, nec plenum gaudium erit. Adhuc, proh dolor, viuit in me vetus homo; non est totus crucifixus, non est perfectè mortuus. Adhuc concupiscit fortiter aduersus spiritum, bella mouet intestina, nec regnum animæ patitur esse quietum. Ro. 7.

4 Sed tu, qui dominaris potestati maris, & motum fluctuum eius mitigas, exurge, adiuua me. Dissipa gentes, quæ bella volunt: contere eas in virtute tua: ostẽde, quæso, magnalia tua, & glorificetur dextera tua; quia non est spes alia, nec refugium mihi, nisi in te Domine Deus meus. Psal. 88. Ps. 72. Ps. 30.

Quòd non est securitas a tentatione in hac vita. Cap. XXXV.

1 FIli, numquam securus es in hac vita, sed quoad vixeris, semper arma spiritualia tibi sunt necessaria. Inter hostes versaris, & a dextris, & a sinistris impugnaris. Si ergo non vteris vndique scuto patientiæ, non eris diu sine vulnere. Insuper si non ponis cor tuum fixè in me, cum mera voluntate cuncta patiendi propter me, non poteris istum ardorẽ sustinere, nec ad palmam pertingere Beatorum. Oportet te ergo viriliter omnia pertransire, & potenti manu vti aduersus obie- Iob 7. 1. Co. 6.

Apo. 2. obiecta. Nam vincenti datur manna, sed & torpenti relinquitur multa miseria.

2 Si quæris in hac vita requiem, quomodo tunc peruenies ad æternam requiem? Non ponas te ad multam requiem, sed ad magnam patientiam. Quære veram pacem, non in terris, sed in cælis; non in hominibus, nec in cæteris creaturis, sed in Deo solo. Pro amore Dei, debes omnia libēter subire, labores scilicet, & dolores, tentationes, vexationes, anxietates, necessitates, infirmitates, iniurias, oblocutiones, reprehensiones, humiliationes, confusiones, correctiones, & despectiones. Hæc iuuant ad virtutem: hæc probant Christi tyronem: hæc fabricant cælestem coronam. Ego reddam ei æternam mercedem pro breui labore, & infinitam gloriā pro transitoria confusione.

3 Putas, quòd semper habebis pro tua voluntate consolationes spirituales? Sancti mei non habuerunt tales, sed multas grauitates, & tētationes varias, magnasq. desolationes. Sed patienter sustinuerunt in omnibus, & magis confisi sunt Deo,
Rom. 8. quàm sibi: scientes, quia non sunt condignæ passiones huius temporis, ad futurā gloriam promerendam. Vis tu statim habere, quod multi post lacrymas, & ma-
Ps. 26. gnos labores vix obtinuerunt? Expecta Dominum, viriliter age, & confortare: noli diffidere, noli discedere; sed corpus, & animam expone constanter pro gloria

Dei.

Dei. Ego reddam plenissimè; ego tecum ero in omni tribulatione.

Contra vana hominum iudicia.
Cap. XXXVI.

1 FIli, iacta cor tuum firmiter in Domino, & humanum ne metuas iudicium, vbi te conscientia pium reddit, & insontem. Bonum est, & beatum taliter pati, nec hoc erit graue humili cordi, & Deo magis, quàm sibi ipsi confidenti. Multi multa loquuntur, & ideo parua fides est adhibenda. Sed & omnibus satis esse, non est possibile. Et si Paulus omnibus studuit in Domino placere, & omnibus omnia factus est: tamen etiam pro minimo duxit, quòd ab humano die iudicatus fuerit.

1.Co.9. & 2.Co. 4.&Coloss. 1.

2 Egit satis pro aliorum ædificatione, & salute, quantum in se erat, & poterat: sed quod ab alijs aliquando iudicaretur, vel despiceretur, cohibere non potuit. Ideo totum Deo commisit, qui totum nouerat: & patientia, ac humilitate contra ora loquentium iniqua; aut etiam vana, ac mendosa cogitantium, atque pro libitu suo quæque iactantium, se defendit. Respondit tamen interdum, ne infirmis ex sua taciturnitate generaretur scandalum.

Act.26. &Phil.1

3 Quis tu, vt timeas a mortali homine? Hodie est, & cras non comparet. Deum time, & hominum terrores non expauesces.

1.Mac. 2.

sces. Quid potest aliquis in te verbis, aut
iniurijs? Sibi potiùs nocet, quàm tibi: nec
poterit iudicium Dei effugere, quicum-
Rom.2. & 1. Co. 11. que est ille. Tu habe Deum præ oculis, &
noli contendere verbis querulosis. Quòd
si ad præsens tu videris succumbere, &
confusionem pati, quam non meruisti: ne
indigneris ex hoc, neque per impatien-
Heb. 12 tiam minuas coronam tuam: sed potiùs
ad me respice in cælum, qui potens sum
eripere ab omni confusione, & iniuria, &
vnicuique reddere secundùm opera sua.

De pura, & integra resignatione sui, ad obtinendam cordis libertatem.

Cap. XXXVII.

Mat.16. 1 FIli, relinque te, & inuenies me.
Sta sine electione, & omni proprietate, & semper lucraberis. Nam & adijcietur tibi amplior gratia, statim vt te resignaueris, nec resumpseris. Domine, quotiens me resignabo, & in quibus me relinquam? Semper, & omni hora, sicut in paruo, sic & in magno. Nihil excipio, sed in omnibus te nudatum inueniri volò. Alioquin quomodo poteris esse meus, & ego tuus, nisi fueris ab omni propria voluntate, intus, & foris spoliatus? Quantò celeriùs hoc agis, tantò meliùs habebis: & quantò pleniùs, & synceriùs, tantò mihi plus placebis, & ampliùs lucraberis.

2 Quidam se resignant, sed cum aliquali exceptione: non enim plenè Deo confidunt, ideo sibi prouidere satagunt. Quidam etiam primò totum se offerunt, sed postea, tentatione pulsante, ad propria redeunt, ideo in virtute minimè proficiunt. Hi ad veram puri cordis libertatem, & iucundæ familiaritatis meæ gratiam non pertingent: nisi integra resignatione, & quotidiana sui immolatione, priùs facta: sine qua non stat, nec stabit vnio fruitiua.

3 Dixi tibi sæpissimè, & nunc iterum dico: Relinque te, resigna te, & frueris Mat.16. magna interna pace. Da totum pro toto: nil exquire, nil repete: sta pure, & inhæsitanter in me, & habebis me. Eris liber in corde, & tenebræ non conculcabunt te. Ad hoc conare, hoc ora, hoc stude desiderare, vt ab omni proprietate possis exspoliari, & nudus nudum Iesum sequi; tibi mori, & mihi æternaliter viuere. Tunc deficient omnes vanæ phantasiæ, conturbationes iniquæ, & curæ superfluæ. Tunc etiam recedet immoderatus timor, & inordinatus amor morietur.

De bono regimine in externis & recursu ad Deum in periculis. Cap. XXXVIII.

1 FIli, ad istud diligenter tendere debes, vt in omni loco, & actione, seu occupatione externa, sis intus liber, & tui

& tui ipsius potens, & sint omnia sub te, & tu non sub eis: vt sis Dominus actionum tuarum, & rector, non seruus, nec emptitius: sed magis exemptus, verusq. Hebræus, in sortem, ac libertatem transiens filiorum Dei: qui stant super præsentia, & speculantur æterna: qui transitoria sinistro intuentur oculo, & dextro cælestia: quos temporalia non trahunt ad inhærendum, sed trahunt ipsi ea magis ad bene seruiendum: prout ordinata sunt a Deo, & instituta a summo Opifice: qui nil inordinatum reliquit in sua creatura.

2 Si etiam in omni euentu stas, non in apparentia externa, nec oculo carnali lustras visa, vel audita: sed mox in qualibet causa intras cum Moyse in taberna-
Exo.33. culum, ad consulendum Dominum: audies nonnumquam diuinum responsum, & redies instructus de multis præsentibus, & futuris. Semper enim Moyses recursum habuit ad tabernaculum, pro dubijs, & quæstionibus soluendis: fugitq. ad orationis adiutorium, pro periculis, & improbitatibus hominum subleuandis. Sic
Mat.6. & tu confugere debes in cordis tui secretarium, diuinum intentius implorando
Iosue 9. suffragium. Propterea namque Iosue, & filij Israel, a Gabaonitis leguntur decepti, quia os Domini priùs non interrogauerunt, sed nimium creduli dulcibus sermonibus, falsa pietate delusi sunt.

Quòd

Quòd homo non sit importunus in negotijs. Cap. XXXIX.

1 FIli, committe mihi semper causam tuam, ego bene disponam in tempore suo. Expecta ordinationem meam, & senties inde profectum. Domine, satis libenter omnes res tibi committo, quia parum potest cogitatio mea proficere. Vtinam non multum adhærerem futuris euentibus, sed ad beneplacitum tuum incunctanter me offerrem.

2 Fili mi, sæpe homo rem aliquam vehementer agitat, quam desiderat: sed cum ad eam peruenerit, aliter incipit sentire; quia affectiones circa idem non sunt durabiles; sed magis de vno ad aliud impellunt. Non ergo minimum est, etiam in minimis seipsum relinquere.

3 Verus profectus hominis est abnegatio sui ipsius; & homo abnegatus, valde liber est, & securus. Sed antiquus hostis, omnibus bonis aduersans, a tētationibus non cessat; sed die, noctuq. graues molitur insidias, si fortè in laqueum deceptionis possit præcipitare incautum. Vigilate, & orate, dicit Dominus, vt non intretis in tentationem.

1. Pet. 5.

Mat. 26

Quòd

Quòd homo nihil boni ex se habet, & de nullo gloriari potest. Cap. XL.

Ps. 8. 1 DOmine, quid est homo, quòd memor sis eius: aut filius hominis, quia visitas eum? Quid promeruit homo, vt dares illi gratiam tuam? Domine, quid possum conqueri, si deseris me? aut quid iustè obtendere possum, si quod peto, non feceris? Certè hoc in veritate cogitare possum, & dicere: Domine nihil sum, nihil boni ex me habeo: sed in omnibus deficio, & ad nihil semper tendo. Et nisi a te fuero adiutus, & interiùs informatus, totus efficior tepidus, & dissolutus.

Ps. 101. 2 Tu autem Domine, semper idem ipse es, & permanes in æternum: semper bonus, iustus, & sanctus: bene, iustè, ac sanctè agens omnia, & disponens in sapientia. Sed ego, qui ad defectum sum, magis pronus sum, quàm ad profectum; non sum semper in vno statu perdurans: quia septem tempora mutantur super me. Verumtamen citò meliùs fit, cum tibi placuerit, & manum porrexeris adiutricem: quia tu solus sine humano suffragio poteris auxiliari, & in tantum confirmare, vt vultus meus ampliùs in diuersa non mutetur; sed in te vno cor meum conuertatur, & quiescat.

3 Vnde, si bene scirem omnem humanam consolationem abijcere, siue propter

deuo-

deuotionem adipiſcendam, ſiue propter neceſſitatem, qua compellor te quærere, quia non eſt homo, qui me conſoletur; tunc meritò poſſem de gratia tua ſperare, & de dono gratiæ nouæ exultare.

4 Gratias tibi, vnde totum venit, quotieſcumque mihi bene ſuccedit. Ego autem vanitas, & nihilum ante te inconſtãs homo, & infirmus. Vnde ergo poſſum gloriari, aut cur appeto reputari? Numquid de nihilo? & hoc vaniſſimum eſt. Verè inanis gloria, mala peſtis, vanitas maxima; quia a vera trahit gloria, & cæleſti ſpoliat gratia. Dũ enim homo complacet ſibi, diſplicet tibi; dum inhiat laudibus humanis, priuatur veris virtutibus.

5 Eſt autem vera gloria, & exultatio Abac. 3
ſancta, gloriari in te, & non in ſe: gau- Pſ. 112.
dere in nomine tuo, non in virtute pro- & 113.
pria: nec in aliqua creatura gloriari, & delectari, niſi propter te. Laudetur nomen tuum, non meum; magnificetur opus tuum, non meum; benedicatur nomen ſanctum tuum, nihil mihi autem attribuatur de laudibus hominum. Tu gloria mea, tu exultatio cordis mei; In te gloriabor, & exultabo tota die; pro me autem nihil, niſi in infirmitatibus meis.

6 Quærant Iudæi gloriam, quæ ab inuicem eſt; ego hanc requiram, quæ a ſolo Deo eſt. Omnis quidem gloria huma- Io. 5.
na, omnis honor temporalis, omnis altitudo mundana æternæ gloriæ tuæ comparata,

parata, vanitas est stultitia. O veritas mea & misericordia mea, Deus meus, Trinitas beata! tibi soli laus, virtus, honor, & gloria, per infinita sæcula sæculorum.

De contemptu omnis temporalis bonoris.
Cap. XLI.

1 FIli, noli tibi attrahere, si videas alios honorari, & eleuari; te autem despici, & humiliari. Erige cor tuum ad me in cælum, & non contristabit te contemptus hominis in terris. Domine, in cæcitate sumus, & in cæcitate citò seducimur. Si rectè me inspicio, numquam facta est mihi iniuria ab aliqua creatura, vnde nec iustè habeo conqueri aduersum te.

2 Quia autem frequenter, & grauiter peccaui tibi, meritò armatur contra me omnis creatura. Mihi autem iustè debetur confusio, & contemptus; tibi autem laus, honor, & gloria. Et nisi me ad hoc præparauero, quod velim libenter ab omni creatura despici, & relinqui, atque penitus nihil videri; non possum interius pacificari, & stabiliri; nec spiritualiter illuminari, neque tibi plenè vniri.

Quòd pax non est ponenda, siue petenda in hominibus. Cap. XLII.

1 FIli, si ponis pacem tuam cum aliqua persona, propter tuum sentire,

tire, vel conuiuere, instabilis eris, & implicatus. Sed si recursum habes ad semper viuentem, & manentem Veritatem; non contristabit te amicus recedens, & moriens. In me debet amici dilectio stare: & propter me diligendus est, quisquis tibi bonus visus est, & multum charus in hac vita. Sine me non valet, nec durabit amicitia: nec est munda, & vera dilectio, quam ego non copulo. Ita mortuus debes esse talibus affectionibus dilectorum hominum, vt (quantum ad te pertinet) sine omni humano optares esse consortio. Tantò homo Deo magis appropinquat, quantò ab omni solatio terreno longiùs recedit. Tantò etiam altiùs ascendit ad Deum, quantò profundiùs in se descendit, & plus sibi ipsi vilescit.

2 Qui autem aliquid boni sibi attribuit, gratiam Dei in se venire impedit: quia gratia Spiritus sancti cor humile semper quærit. Si scires te perfectè annihilare, atque ab omni creato amore euacuare, tunc deberem in te cum magna gratia emanare. Quando tu respicis ad creaturas, subtrahitur tibi aspectus Creatoris. Disce te in omnibus propter Creatorem vincere, tunc ad diuinam valebis cognitionem pertingere. Quantumcumque modicum sit, si inordinatè diligitur, & respicitur, retardat a summo, & vitiat.

1. Pe. 5.

Cap.

Contra vanam, & sæcularem scientiam. Cap. XLIII.

1 FIli, non moueant te pulchra, & subtilia hominum dicta. Nõ enim
1.Co.4. est Regnum Dei in sermone, sed in virtute. Attende verba mea, quæ corda accendunt, & mentes illuminant: inducunt cõpunctionem, & variam ingerunt consolationem. Numquam ad hoc legas verbũ, vt doctior, aut sapientior possis videri; sed stude mortificationi vitiorum, quia hoc amplius tibi proderit, quàm notitia multarum difficilium quæstionum.

2 Cum multa legeris, & cognoueris, ad vnum semper oportet redire principium. Ego sum, qui doceo hominem sciẽtiam: & clariorem intelligentiam paruulis tribuo, quàm ab homine possit doceri. Cui ego loquor, citò sapiens erit, & multum in spiritu proficiet. Væ eis, qui multa curiosa ab hominibus inquirunt, & de via mihi seruiendi parum curant. Veniet tempus, quando apparebit Magister magistrorum, Christus, Dominus Angelorũ, cunctorum auditurus lectiones, hoc est, singulorum examinaturus conscientias.
Soph.1. Et tunc scrutabitur Hierusalem in lucer-
1.Co.4. nis, & manifesta erunt abscondita tenebrarum, tacebuntq. argumenta linguarum.

3 Ego sum, qui humilem in puncto eleuo mentem, vt plures æternæ veritatis

ca-

capiat rationes, quàm si quis decem annis studuisset in scholis. Ego doceo sine strepitu verborum, sine confusione opinionũ, sine fastu honoris, sine impugnatione argumentorum. Ego sum, qui doceo terrena despicere, præsentia fastidire, æterna quærere, ac sapere, honores fugere, scandala sufferre, omnem spem in me ponere, extra me nil cupere, & super omnia ardenter me amare.

4 Nam quidam amando me intimè, didicit diuina, & loquebatur mirabilia. Plus profecit in relinquẽdo omnia, quàm in studendo difficilia. Sed alijs loquor communia, alijs specialia: aliquibus in signis, & figuris dulciter appareo, quibusdã verò in multo lumine reuelo mysteria. Vna vox librorum, sed non æquè omnes informat: quia intus sum doctor, veritatis cordis scrutator, cogitationum intellector, actionum promotor, distribuens singulis, sicut dignum iudicauero.

De non attrahendo sibi res exteriores.
Cap. XLIV.

1 FIli, in multis oportet te esse insciũ, & æstimare te tamquam mortuum super terram, & cui totus mundus crucifixus sit. Gal. 6.
Multa etiam oportet surda aure pertransire, & quæ tuæ pacis sunt magis cogitare. Vtiliùs est oculos a rebus displicentibus auertere, & vnicuique suum sen-

tire relinquere, quàm cõtentiosis sermonibus deseruire. Si bene steteris cum Deo, & eius iudicium aspexeris, faciliùs te victum portabis.

2 O Domine quousque venimus? Ecce damnum defletur temporale, pro modico quæstu laboratur, & curritur: & spirituale detrimentum in obliuionem transit, & vix serò reditur. Quod parum, vel nihil prodest, attenditur; & quod summè necessarium est, negligenter præteritur: quia totus homo ad externa profluit, & nisi citò resipiscat, libens in exterioribus iacet.

Quòd omnibus non est credendum, & de facili lapsu verborum. Cap. XLV.

Ps. 59. 1 DA mihi auxilium, Domine, de tribulatione, quia vana salus hominis. Quàm sæpe ibi non inueni fidem, vbi habere putaui? Quotiens etiam ibi reperi, vbi minus præsumpsi? Vana ergo spes in hominibus; salus autem iustorum in te Deus. Benedictus sis Domine Deus in omnibus, quæ nobis accidunt. Infirmi sumus, & instabiles, citò fallimur, & permutamur.

2 Quis est homo, qui ita cautè, & circumspectè in omnibus se custodire valet, vt aliquando in aliquam deceptionem,
Pro. 10. vel perplexitatem non veniat? Sed qui in te, Domine, confidit, ac simplici ex corde

de

de quærit, non tam facilè labitur. Et si inciderit in aliquam tribulationem, quo modo etiam fuerit implicatus, citiùs per te eruetur, aut a te consolabitur: quia tu non deseres in te sperantem vsque in finem. Rarus fidus amicus, in cunctis amici perseuerans pressuris. Tu Domine, tu solus es fidelissimus in omnibus, & præter te non est talis alter.

3 O quàm bene sapuit sancta illa anima, quæ dixit: Mens mea solidata est, & in Christo fundata! Si ita mecum foret, non tam facilè timor mundanus, siue humanus me sollicitaret, nec verborum iacula mouerent. Quis omnia præuidere, quis præcauere mala futura sufficit? Si præuisa etiam lædunt sæpe, quid improuisa, nisi grauiter feriunt? Sed quare mihi misero non meliùs prouidi? Cur etiam tam facilè alijs credidi? Sed homines sumus, nec aliud quàm fragiles homines sumus, etiāsi Angeli a multis æstimamur, & dicimur. Cui credam, Domine? Cui, nisi tibi? Veritas es, quæ non fallis, nec falli potes. Et rursum: Omnis homo mendax, infirmus, & instabilis, labilis maximè in verbis: ita vt statim vix credi debeat, quod rectū in facie sonare videtur.

4 Quàm prudenter præmonuisti, cauendum ab hominibus: & quia inimici hominis domestici eius: nec credendum, si quis dixerit: Ecce hic, aut ecce illic. Doctus sum damno meo, & vtinam ad Mich 7

cautelam maiorē, & non ad insipientiam mihi. Cautus esto (ait quidam) cautus esto, serua apud te quod dico. Et dum ego sileo, & absconditum credo, nec ille silere potest, quod silendum petijt, sed statim prodit me, & se, & abijt. Ab huiusmodi fabulis, & incautis hominibus, protege me Domine, ne in manus eorum incidam, nec vmquam talia committam. Verbum verū, & stabile da in os meum, & linguam callidā longe fac a me. Quod pati nolo, omnimodè cauere debeo.

5 O quàm bonum, & pacificum de alijs tacere, nec indifferenter omnia credere, neque de facili vlterius effari: paucis se ipsum reuelare, te semper inspectorem cordis quærere: nec omni vento verborum circumferri, sed omnia intima, & externa, secundùm tuæ beneplacitum voluntatis optare perfici. Quàm tutum, pro conseruatione cælestis gratiæ, humanam fugere apparentiam, nec appetere quæ foris admirationem videntur præbere: sed ea tota sedulitate sectari, quæ vitæ emendationem dant, & feruorem.

Prou. 25 & Esa. 24.

6 Quàm multis nocuit virtus scita, ac præproperè laudata. Quàm sanè profuit gratia silentio seruata in hac fragili vita, quæ tota tentatio fertur, & militia?

Iob 7.

De

De confidentia in Deo habenda, quando insurgunt verborum iacula. Cap. XLVI.

1 FIli, sta firmiter, & spera in me. Quid enim sunt verba, nisi verba? Per aerem volant, sed lapidem non lædunt. Si reus es, cogita, quòd libenter te velis emendare. Si nihil tibi conscius es, pensa, quod velis libenter pro Deo hoc sustinere. Parum satis est, vt vel verba interdum sustineas, qui necdum fortia verbera tolerare vales. Et quare tam parua tibi ad cor transeunt, nisi quia adhuc carnalis es, & homines magis quàm oportet, attendis? Nam quia despici metuis, reprehendi pro excessibus non vis, & excusationum quæris vmbracula. Ps. 36.

2 Sed inspice te meliùs, & agnosces, quia viuit adhuc in te mundus, & vanus amor placendi hominibus. Cum enim bassari refugis, & confundi pro defectibus, constat vtique, quòd nec verus humilis sis, nec verè mundo mortuus, nec tibi mundus crucifixus. Sed audi verbum meum, & non curabis decem hominum verba. Ecce, si cuncta contra te dicerentur, quæ fingi malitiosissimè possent; quid tibi nocerent, si omnino transire permitteres, nec plus quàm festucam perpenderes? Numquid vel vnum capillum extrahere possent? Mat. 10

Luc.11. 3 Sed qui cor intus non habet, nec Deum præ oculis; faciliter mouetur verbo
Ps.7. vituperationis: qui autem in me confidit, nec proprio iudicio stare appetit, absque humano terrore erit. Ego enim sum iudex, & Dominus omnium secretorum: ego scio, qualiter res acta est, ego iniuriantem noui, & sustinentem. A me exijt verbum istud, me permittente, hoc accidit, vt reuelentur ex multis cordibus
Luc.2. cogitationes. Ego reum, & innocentem iudicabo, sed occulto iudicio vtrumque ante probare volui.

4 Testimonium hominum sæpe fallit: meum iudicium verum est, stabit, & non subuertetur. Latet plerumque, & paucis ad singula patet: numquam tamen errat, nec errare potest, etiamsi oculis insipientium non rectum videatur. Ad me ergo recurrendum est in omni iudicio, nec
Pro.12. proprio innitendum arbitrio. Iustus enim non conturbabitur, quidquid ei a Deo acciderit. Etiamsi iniustè aliquid contra eum prolatum fuerit, non multum curabit. Sed nec vanè exultabit, si per alios rationabiliter excusetur. Pensat namque;
Ps.7. quia ego sum scrutans corda, & renes: qui non iudico secundùm faciem, & hu-
Apoc.2. manam apparentiam. Nam sæpe in oculis meis reperitur culpabile, quod hominum iudicio creditnr laudabile.

5 Domine Deus, iudex iuste, fortis, & patiens, qui hominum nosti fragilitatem,

& pra-

& prauitatem, esto robur meum, & tota fiducia mea: non enim mihi sufficit conscientia mea. Tu nosti, quod ego non noui; & ideo in omni reprehensione humiliare me debui, & mansuetè sustinere. Ignosce ergo mihi propitius, quotiens sic non egi, & dona iterum gratiam amplioris sufferentiæ. Melior est mihi tua copiosa misericordia ad consecutionem indulgentiæ, quàm mea opinata iustitia pro defensione latentis conscientiæ. Et si nihil mihi conscius sum, tamen in hoc iustificare me non possum; quia remota misericordia tua, non iustificabitur in conspectu tuo omnis viuens. 1. Co.4. Ps.142.

Quòd omnia grauia pro æterna vita sunt toleranda. Cap. XLVII.

1 FIli, non frangant te labores, quos assumpsisti propter me, nec tribulationes te deijciant vsquequaque: sed mea promissio in omni euentu te roboret, & consoletur. Ego sufficiens sum ad reddēdum supra omnem modum, & mēsuram. Non hìc diu laborabis, nec semper grauaberis doloribus. Expecta paulisper, & videbis celerem finem malorum. Veniet vna hora, quando cessabit omnis labor, & tumultus. Modicum est, & breue omne, quod transit cum tempore.

2 Age ergo vt agis: fideliter labora in vinea mea, ego ero merces tua. Scribe, Mat. 20

lege,canta, geme,tace, ora, sustine viriliter contraria: digna est his omnibus æterna vita, & maioribus prælijs. Veniet pax in die vna,quæ nota est Domino: non enim erit nox,vel dies, huius scilicet temporis, sed lux perpetua, claritas infinita, pax firma, & requies secura. Non dices
Ro. 7. tunc: Quis me liberabit de corpore mor-
Ps. 119. tis huius? Nec clamabis: Hei mihi, quia incolatus meus prolongatus est; quoniã præcipitabitur mors, & salus erit indefectiua;anxietas nulla,iucunditas beata, societas dulcis,& decora.

Sap. 3. & 5. 3 O si vidisses in cælo Sanctorum coronas perpetuas, quanta quoque nunc exultant gloria (qui huic mundo olim cõtemptibiles, & quasi vita ipsa indigni putabantur) profectò te statim humiliares vsque ad terram, & affectares potiùs omnibus subesse,quàm præesse vni: nec huius vitæ lætos concupisceres dies, sed magis pro Deo tribulari gauderes: & pro nihilo inter homines computari, maximum lucrum duceres.

4 O si tibi hæc saperent, & profundè ad cor transirent, quomodo auderes vel semel conqueri? Nonne pro vita æterna cuncta laboriosa sunt toleranda? Non est paruum quid,lucrari,aut perdere Regnũ Dei.Leua igitur faciem tuam in cælum. Ecce ego, & omnes Sancti mei mecum, qui in hoc sæculo magnum habuere certamen,modò gaudent,modò consolantur,

mo-

modò securi sunt, modò requiescunt, & sine fine mecum in Regno Patris mei permanebunt.

De die æternitatis, & huius vitæ angustijs. Cap. XLVIII.

1 O Supernæ ciuitatis mansio beatissima! O dies æternitatis clarissima, quam nox non obscurat; sed summa veritas semper irradiat, dies semper læta, semper secura, & numquam statum mutans in contraria! O vtinam dies illa illuxisset, & cuncta hæc temporalia finem accepissent! Lucet quidem Sanctis perpetua claritate, splendida, sed non nisi a longe, & per speculum peregrinantibus in terra. Apo. 21

2 Norunt cæli ciues, quàm gaudiosa sit illa; gemunt exules filij Euæ, quòd amara, & tædiosa sit ista. Dies huius temporis parui, & mali, pleni doloribus, & angustijs: vbi homo peccatis multis inquinatur, multis passionibus irretitur, multis timoribus stringitur, multis curis distenditur, multis curiositatibus distrahitur, multis vanitatibus implicatur, multis erroribus circumfunditur, multis laboribus atteritur, tentationibus grauatur, delitijs eneruatur, egestate cruciatur. Iob 7.

3 O quando finis horum multorum laborum! quando liberabor a misera seruite vitiorum? quando memorabor, Do- Ro. 7. Ps.70.

mine tui solius? quando ad plenum lætabor in te? Quando ero sine omni impedimento, in vera libertate, sine omni grauamine mentis, & corporis? Quando erit pax solida; pax imperturbabilis, & secura; pax intus, & foris; pax ex omni parte firma? Iesu bone, quando stabo ad videndum te? quando contemplabor gloriam Regni tui? quando eris mihi omnia in omnibus? O quando ero tecum in Regno tuo, quod præparasti dilectis tuis ab æterno? Relictus sum pauper, & exul in terra hostili: vbi bella quotidiana, & infortunia maxima.

4 Consolare exilium meum, mitiga dolorem meum, quia ad te suspirat omne desiderium meum. Nam onus totum mihi est, quid quid mundus hic offert ad solatium. Desidero te intimè frui, sed nequeo apprehendere. Opto inhærere cælestibus, sed deprimunt res temporales, & immortificatæ passiones. Mente omnibus
Rom. 7. & 8. rebus superesse volo, carne autem inuitè subesse cogor. Sic ego infelix homo mecum pugno, & factus sum mihimetipsi grauis, dum spiritus sursum, & caro quærit esse deorsum.

5 O quid intus patior, dum mente cælestia tracto, & mox carnalium turba
Ps. 70. occurrit oranti. Deus meus, ne elongeris a me, neque declines in ira a seruo tuo. Fulgura coruscationem tuam, & dissipa eas: Emitte sagittas tuas, & conturbentur om-

omnes phantasiæ inimici. Recollige sensus meos ad te: fac me obliuisci omnium mundanorum: da citò abijcere, & contémnere phantasmata vitiorum. Succurre mihi æterna Veritas, vt nulla me moueat vanitas. Adueni cælestis suauitas, & fugiat a facie tua omnis impuritas. Ignosce quoque mihi, & misericorditer indulge, quotiens præter te aliud id oratione reuoluo. Confiteor etenim verè, quia valde distractè me habere consueui. Nam ibi multotiens non sum, vbi corporaliter sto, aut sedeo: sed ibi magis sum, quo cogitationibus feror. Ibi sum, vbi cogitatio mea est. Ibi est frequenter cogitatio mea, vbi est, quod amo. Hoc mihi citò occurrit, quod naturaliter delectat, aut ex vsu placet.

6 Vnde tu Veritas apertè dixisti: Vbi enim est thesaurus tuus, ibi est & cor tuũ. Mat. 6.
Si cælum diligo, libenter de cælestibus penso. Si mundum amo, de felicitatibus mundi congaudeo, & de aduersitatibus eius tristor. Si carnem diligo, quæ carnis sunt, sæpe imaginor. Si spiritum amo, de spiritualibus cogitare delector. Quæcumque enim diligo, de his libenter loquor, & audio, atque talium imagines mecum ad domum reporto. Sed beatus ille homo, qui propter te Domine omnibus Mat. 19
creaturis licentiam abeundi tribuit: qui naturæ vim facit, & concupiscentias carnis feruore spiritus crucifigit, vt serena-

ta conſcientia, puram tibi orationem offerat, dignuſq. ſit Angelicis intereſſe choris, omnibus terrenis, foris, & intus excluſis.

De deſiderio æternæ vitæ, & quanta ſint certantibus promiſſa. Cap. XLIX.

1 Fili mi, cum tibi deſiderium æternæ beatitudinis deſuper infundi ſentis, & de tabernaculo corporis exire concupiſcis, vt claritatem meam ſine viciſſitudinis vmbra contemplari poſſis; dilata cor tuum, & omni deſiderio hanc ſanctam inſpirationem ſuſcipe. Redde amplisſimas ſupernæ bonitati gratias, quæ tecum ſic dignanter agit, clementer viſitat, ardenter excitat, potenter ſubleuat, ne proprio pondere ad terrena labaris. Neque enim hoc cogitatu tuo, aut conatu accipis, ſed ſola dignatione ſupernæ gratiæ, & diuini reſpectus; quatenus in virtutibus, & maiori humilitate proficias, & ad futura certamina te præpares; mihiq. toto cordis affectu adhærere, ac feruenti voluntate ſtudeas deſeruire.

2 Fili, ſæpe ignis ardet, ſed ſine fumo flamma non aſcendit. Sic & aliquorum deſideria ad cæleſtia flagrant, & tamen a tentatione carnalis affectus liberi non ſunt. Idcirco nec omnino purè pro honore Dei agunt, quod tam deſideranter ab eo petunt. Tale eſt, & tuum ſæpe deſide-

rium,quod insinuasti fore tam importunum. Non enim est hoc purum, & perfectum, quod propria commoditate est infectum.

3 Pete,non quod tibi est delectabile, & commodum,sed quod mihi est acceptabile,atque honorificum : quia si rectè iudicas,meam ordinationem tuo desiderio, & omni desiderato præferre debes, ac sequi. Noui desideriũ tuum,& frequentes gemitus audiui. Iam velles esse in libertate gloriæ filiorũ Dei:iam te delectat domus æterna, & cælestis patria gaudio plena,sed nondum venit hora ista ; sed est Iob 7.
adhuc aliud tempus, scilicet tempus belli,tempus laboris, & probationis. Optas summo repleri bono, sed non potes hoc assequi modò. Ego sum: expecta me (dicit Dominus) donec veniat Regnum Dei.

4 Probandus es adhuc in terris, & in multis exercitandus. Consolatio tibi interdum dabitur,sed copiosa satietas non concedetur. Confortare igitur, & esto Iosue 1.
robustus,tam in agendo,quàm in patiendo naturæ contraria. Oportet te nouum Eph. 4.
induere hominem, & in alterum virum mutari. Oportet te sæpe agere, quod non vis:& quod vis,oportet relinquere Quod alijs placet,processum habebit; quod tibi placet, vltra non proficiet. Quod alij dicunt,audietur;quod tu dicis, pro nihilo computabitur. Petent alij, & accipient;

tu petes, nec impetrabis.

5 Erunt alij magni in ore hominum, de te autem tacebitur. Alijs hoc, vel illud committetur; tu autem ad nihil vtilis iudicaberis. Nam propter hoc natura aliquando contristatur; & magnum, si silens portaueris. In his, & similibus multis probari solet fidelis Domini seruus: qualiter se abnegare, & in omnibus frangere quiuerit Vix est aliquid tale, in quo tantumdem mori indiges, sicut videre, & pati, quæ voluntati tuæ aduersa sunt: maximè autem cum disconuenientia, & quæ minùs vtilia tibi apparent, fieri iubentur. Et quia non audes resistere altiori potestati, sub dominio constitutus; ideo durum tibi videtur ad nutum alterius ambulare, & omne proprium sentire, omittere.

6 Sed pensa fili, horũ laborum finem celerem, atque præmium nimis magnum: & non habebis inde grauamen, sed fortissimum patientiæ tuæ solamen. Nam & pro modica hac voluntate, quam nunc sponte deseris, habebis semper voluntatem tuam in cælis. Ibi quippe inuenies omne, quod volueris: omne, quod desiderare poteris. Ibi aderit tibi totius facultas boni, sine timore amittendi. Ibi voluntas tua vna semper mecum, nil cupiet extraneum, vel priuatum. Ibi nullus resistet tibi, nemo de te conqueretur, nemo impediet, nihil obuiabit: sed cuncta desi-

desiderata simul erũt præsentia, totumq. affectum tuum reficient, & adimplebunt vsque ad summum. Ibi reddam gloriam pro contumelia perpessa; pallium laudis pro mœrore; pro loco nouissimo sedem Regni in sæcula. Ibi apparebit fructus obedientiæ, gaudebit labor pœnitentiæ,& humilis subiectio coronabitur gloriosè.

7 Nunc ergo inclina te humiliter sub omnium manibus: nec sit curæ, quis hoc dixerit, vel iusserit. Sed hoc magnopere curato, vt siue prælatus, seu iunior, aut æqualis, aliquid a te exposcerit, vel innuerit, pro bono totum accipias, & syncera voluntate studeas adimplere. Quærat alius hoc, alius illud; glorietur ille in illo, & iste in isto, laudeturq. millies mille: tu autem nec in isto, nec in illo; sed in tui ipsius gaude contemptu, & in mei solius beneplacito, ac honore. Hoc optandum est tibi, vt siue per vitam, siue per mortem, Deus semper in te glorificetur.

Qualiter homo desolatus se debet in manus Dei offerre. Cap. L.

1 DOmine Deus, sancte Pater, sis nunc, & in æternum benedictus; quia sicut vis, factum est: & quod facis, bonum est. Lætetur in te seruus tuus, non in se, nec in aliquo alio: quia tu solus lætitia vera, tu spes mea, & corona

mea,

mea, tu gaudium meum, & honor meus,
1.Co. 4. Domine. Quid habet seruus tuus, nisi quod a te accepit, etiam sine merito suo? Tua sunt omnia quæ dedisti, & quæ fecisti.
Ps. 87. Pauper sum, & in laboribus meis a iuuentute mea: & contristatur anima mea nonnumquam vsque ad lacrymas: quandoque etiam conturbatur ad se propter imminentes passiones.

2 Desidero pacis gaudium, pacem filiorum tuorum flagito, qui in lumine consolationis a te pascuntur. Si das pacem, si gaudium sanctum infundis, erit anima serui tui plena modulatione, & deuota in laude tua. Sed si te subtraxeris, sicut sæpissimè soles, non poterit currere viam mandatorum tuorum: sed magis ad tundendum pectus genua incuruātur, quia non est illi sicut heri, & nudiustertius, quando splendebat lucerna tua super caput eius, & sub vmbra alarum tuarum protegebatur a tentationibus irruentibus.

3 Pater iuste, & semper laudande, venit hora, vt probetur seruus tuus. Pater amande, dignum est, vt hora hac patiatur aliquid pro te seruus tuus. Pater perpetuò venerande, venit hora, quam ab æterno præsciebas affuturam; vt ad modicū tempus succumbat foris seruus tuus, viuat verò semper apud te intus. Paululum vilipendatur, humilietur, & deficiat coram hominibus; passionibus conteratur,

tur, & languoribus: vt iterum tecum in aurora nouæ lucis resurgat, & in cælestibus clarificetur. Pater sancte, tu sic ordinasti, & sic voluisti: & hoc factum est, quod ipse præcepisti.

4 Hæc est enim gratia ad amicũ tuum, pati & tribulari in hoc mundo pro amore tuo, quotiescumque, & a quocumque id permiseris fieri. Sine consilio, & prouidentia tua, & sine causa nihil fit in terra. Bonum mihi, Domine, quòd humiliasti me, vt discam iustificationes tuas:& omnes elationes cordis, atque præsumptiones abijciam. Vtile mihi, quod confusio cooperuit faciem meam, vt te potiùs, quàm homines ad consolandum requiram. Didici etiam ex hoc inscrutabile iudicium tuum expauescere: qui affligis iustum cum impio, sed non sine æquitate, & iustitia. Ps. 118.

5 Gratias tibi, qui non pepercisti malis meis, sed attriuisti me verberibus amoris, infligens dolores, & immittens angustias intus, & foris. Non est qui me cõsoletur ex omnibus, quæ sub cælo sunt, nisi tu Domine Deus meus, cælestis medicus animarum; qui percutis, & sanas; Tob. 13. deducis ad inferos, & reducis. Disciplina tua super me, & virga tua ipsa me docebit. Ps. 17.

6 Ecce Pater dilecte, in manibus tuis ego sum, sub virga correctionis tuæ me inclino: percute dorsum meum, & col-

lum meum, vt incuruem ad voluntatem tuam tortuositatem meam. Fac me pium, & humilem discipulum, sicut bene facere consueuisti, vt ambulem ad omnem nutum tuum. Tibi me, & omnia mea ad corrigendum committo: meliùs est hìc corripi, quàm in futuro. Tu scis omnia, & singula, & nil te latet in humana conscientia. Antequam fiant, nosti ventura; & non opus est tibi, vt quis te doceat, aut admoneat de his, quæ geruntur in terra. Tu scis, quid expediat ad profectũ meũ, & quantum deseruit tribulatio ad rubiginem vitiorum purgandam. Fac mecum desideratum beneplacitum tuum, & ne despicias peccaminosam vitam meam, nulli meliùs, nec clariùs, quàm tibi soli notam.

7 Da mihi Domine scire, quod sciendum est: hoc est, amare, quod amandum est: hoc laudare, quod tibi summe placet: hoc reputare, quod tibi pretiosum est, vel apparet: hoc vituperare, quod oculis tuis sordescit. Non me sinas secundùm visionem oculorum exteriorum iudicare, neque secundùm auditum aurium hominum imperitorum sententiare: sed in iudicio vero de spiritualibus, & visibilibus discernere, atque super omnia beneplacitum volũtatis tuæ semper inquirere.

8 Falluntur sæpe hominum sensus in iudicando; falluntur & amatores sæculi, visibilia tantummodo amando. Quid est

homo

homo inde melior, quia reputatur ab homine maior? Fallax fallacem, vanus vanum, cæcus cæcum, infirmus infirmum decipit, dum exaltat: & veraciter magis confundit, dum inaniter laudat. Nam quantum vnusquisque est in oculis tuis, tantùm est, & non ampliùs: ait humilis sanctus Franciscus.

Quòd humilibus insistendum est operibus, cum deficitur a summis. Cap. LI.

1 FIli, non vales semper in feruentiori desiderio virtutum stare, nec in altiori gradu contemplationis consistere: sed necesse habes interdũ ob originalem corruptelam, ad inferiora descendere; & onus corruptibilis vitæ, etiam inuitè, & cum tædio portare. Quamdiu mortale corpus geris, tædium senties, & grauamen cordis. Oportet ergo sæpe in carne de carnis onere gemere; eo quòd non vales spiritualibus studijs, & diuinæ contemplationi indesinenter inhærere.

2 Tunc expedit tibi ad humilia, & exteriora opera confugere, & in bonis te actibus recreare; aduentum meum, & supernam visitationem firma confidentia expectare; exilium tuum, & ariditatem mentis patienter sufferre, donec iterum a me visiteris, & ab omnibus anxietatibus libereris. Nam faciam te laborum obliuisci, & interna quiete perfrui. Expandam

dam coram te prata Scripturarum, & dilatato corde currere incipies viam mandatorum meorum. Et dices: Non sunt
Rom. 8. condignæ passiones huius temporis ad futuram gloriam, quæ reuelabitur in nobis.

Quòd homo non reputet se consolatione dignum, sed magis dignum verberibus.
Cap. L I I.

1 DOmine, non sum dignus consolatione tua, nec aliqua spirituali visitatione; & ideo iustè mecum agis, quando me inopem, & desolatum relinquis. Si enim ad instar maris lacrymas effundere possem, adhuc consolatione tua dignus non essem; & ideo iustè mecum agis. Vnde nihil dignus sum, quàm flagellari, & puniri; quia grauiter, & sæpe te offendi, & in multis valde deliqui. Ergo vera pensata ratione, nec minima sum dignus consolatione. Sed tu clemēs, & misericors, qui non vis perire opera tua, ad ostendendum diuitias bonitatis tuæ in viscera misericordiæ, etiam præter omne proprium meritum dignaris consolari seruum tuum supra humanum modum. Tuæ enim consolationes non sunt sicut humanæ consolationes.

2 Quid egi, Domine, vt mihi conferres aliquam cælestem cōsolationem? Ego nihil boni egisse me recolo, sed semper

ad vitia pronum, & ad emendationem pigrum fuisse. Verum est, & negare non possum. Si aliter dicerem, tu stares contra me, & non esset qui defenderet. Quid merui pro peccatis meis, nisi infernum, & ignem æternum? In veritate confiteor, quoniam dignus sum omni ludibrio, & contemptu, nec decet me inter deuotos tuos commorari. Et licet hoc ægrè audiam, tamen aduersum me, pro veritate, peccata mea arguam, vt faciliùs misericordiam tuam merear impetrare. Iob 9.

3 Quid dicam reus, & omni confusione dignus, seu plenus? Non habeo os loquendi, nisi tantùm hoc verbum: Peccaui Domine, peccaui: miserere mei, ignosce mihi. Sine me paululum, vt plangam dolorem meum, antequam vadam ad terram tenebrosam, & opertam mortis caligine. Quid tam maximè a reo, & misero peccatore requiris, nisi vt conteratur, & humiliet se pro delictis suis? in vera contritione, & cordis humiliatione nascitur spes veniæ, reconciliatur perturbata conscientia, reparatur gratia perdita, tuetur homo a futura ira, & occurrunt sibi mutuò in osculo sancto Deus, & pœnitens anima. Ps. 50. Iob 10.

4 Humilis peccatorum contritio acceptabile tibi est Domine sacrificium, longè suauiùs odorans in conspectu tuo, quàm thuris incensum. Hoc est gratum etiam vnguentum, quod pedibus tuis infundi voluisti; quia cor contritum, & humilia- Luc. 7. Ps. 50.

miliatum numquam despexisti. Ibi est locus refugij a facie iræ inimici. Ibi emendatur, & abluitur, quidquid aliunde contractum est, & inquinatum.

Quòd gratia Dei non miscetur sapientibus terrena. Cap. LIII.

1 Fili, pretiosa est gratia mea, non patitur se misceri extraneis rebus, nec consolationibus terrenis. Abijcere ergo oportet omnia impedimenta gratiæ, si optas eius infusionem suscipere. Pete secretum tibi, ama solus habitare tecum, nullius require confabulationem: sed magis ad Deum deuotam effunde precem, vt compunctam teneas mentem, & puram conscientiam. Totum mundum nihil æstima; Dei vocationem omnibus exterioribus antepone. Non enim poteris mihi vacare, & in transitorijs pariter delectari.
Mat. 19 ri. A notis, & a charis oportet elongari, & ab omni temporali solatio mentem tenere priuatam Sic obsecrat Beatus Aposto-
1. Pe. 2. lus Petrus: Vt tamquam aduenas, & peregrinos in hoc mundo se contineant Christi fideles a carnalibus desiderijs, quæ militant aduersus animam.

2 O quanta fiducia erit morituro, quē nullius rei affectus detinet in mundo: sed sic segregatum cor habere ab omnibus, æger necdum capit animus, nec animalis homo nouit interni hominis libertatem.

At-

Attamen si verè velit esse spiritualis, oportet eum renunciare tã remotis, quàm propinquis: & a nemine magis cauere, quam a seipso. Si temetipsum perfectè viceris, cætera faciliùs subiugabis. Perfecta victoria est de semetipso triumphare Qui enim seipsum subiectum tenet, vt sensualitas rationi, & ratio in cunctis obediat mihi, hic verè victor est sui, & Dominus mundi.

3 Si ad hunc apicem scandere gliscis, oportet viriliter incipere, & securim ad radicem ponere, vt euellas, & destruas occultam inordinatam inclinationem ad te ipsum, & ad omne priuatum, & materiale bonum. Ex hoc vitio, quod homo semetipsum nimis inordinatè diligit, penè totũ pendet, quid quid radicaliter vincendum est. Quo deuicto, & subacto malo, pax magna, & tranquillitas erit continuò. Sed quia pauci sibi ipsis perfectè mori laborant, nec plenè extra se tendunt; propterea in se implicati remanent. nec supra se in spiritu eleuari possunt. Qui autem liberè mecum ambulare desiderat, necesse est, vt omnes prauas, & inordinatas affectiones suas mortificet, atque nulli creaturæ priuato amore concupiscenter inhæreat.

De

De diuersis motibus naturæ, & gratiæ. Cap. LIV.

1 FIli, diligenter aduerte motus naturæ, & gratiæ, quia valde contrariè, & subtiliter mouentur: & vix nisi a spirituali, & intimo illuminato homine discernuntur. Omnes quidem bonum appetunt, & aliquid boni in suis dictis, vel factis prætendunt; ideo sub specie boni multi falluntur. Natura callida est, & multos trahit; illaqueat, & decipit; & se semper pro fine habet. Sed gratia simpliciter ambulat, & ab omni specie mala declinat; fallacias nnn prætendit, & omnia purè propter Deum agit, in quo & finaliter requiescit.

2 Natura inuitè vult mori, nec premi, nec superari, nec subesse, nec sponte subiugari. Gratia verò studet mortificationi propriæ, resistit sensualitati, quærit subiji, appetit vinci, nec propria vult libertate fungi: sub disciplina amat teneri, nec alicui cupit dominari, sed sub Deo semper viuere, stare, & esse: atque propter Deum omni humanæ creaturæ humiliter parata est inclinari. Natura pro suo commodo laborat, & quid lucri sibi ex alio proueniat, attendit. Gratia autem non quid sibi vtile, & commodum sit; sed quod multis proficiat magis considerat. Natura libenter honorem, & reuerentiā ac-

accipit; Gratia verò omnem honorem, & gloriam Deo fideliter attribuit.

3 Natura confusionem timet, & contemptum; Gratia autem gaudet pro nomine Iesu contumeliam pati. Natura otium amat, & quietem corporalem: Gratia verò vacua esse non potest, sed libenter amplectitur laborem. Natura quærit curiosa habere, & pulchra, & fugit vilia, & grossa; Gratia verò simplicibus delectatur, & humilibus, aspera non aspernatur, nec vetustis refugit indui pannis. Natura respicit temporalia, gaudet ad lucra terrena, tristatur de damno, irritatur leuis iniuriæ verbo; sed gratia attēdit æterna, non inhæret temporalibus, nec in perditione rerum turbatur, neque verbis durioribus acerbatur: quia thesaurum suum, & gaudium in cælo, vbi nil perit, constituit. Act. 5.

4 Natura cupida est, & libentiùs accipit, quàm donat: amat propria, & priuata; Gratia autem pia est, & communis, vitat singularia, contentatur paucis, beatiùs dare iudicat, quàm accipere. Natura inclinat ad creaturas, ad carnē propriam, ad vanitatem, & discursus, sed gratia trahit ad Deum, & ad virtutes: renunciat creaturis, fugit mundum, odit carnis desideria, restringit euagationes, erubescit in publico apparere. Natura libenter aliquod solatium habet externum, in quo delectetur ad sensum; sed gratia in solo

Deo quærit consolari, & in summo Bono delectari super omnia visibilia.

5 Natura totum agit propter lucrum, & commodum proprium, nil gratis facere potest, sed aut æquale, aut meliùs, aut laudem, vel fauorem pro benefactis consequi sperat:& multum ponderari sua gesta, & dona concupiscit. Gratia verò, nil temporale quærit, nec aliud præmium quàm Deum solum, pro mercede postulat: nec ampliùs de necessarijs temporalibus desiderat, nisi quantum hæc sibi ad assecutionem æternorum valeant deseruire.

6 Natura gaudet de amicis multis, & propinquis: gloriatur de nobili loco, & ortu generis: arridet potentibus, blanditur diuitibus, applaudit sibi similibus. Gratia autem & inimicos diligit, nec de amicorum turba extollitur; nec locum, nec ortum natalium reputat, nisi virtus ibi maior fuerit: fauet magis pauperi, quàm diuiti; compatitur plus innocenti, quàm potenti; gaudet veraci, non fallaci; exhortatur semper bonos, meliora charismata æmulari,& Filio Dei per virtutes assimilari. Natura de defectu,& molestia citò conqueritur; Gratia constanter fert inopiam.

7 Natura omnia ad se reflectit, pro se certat, & arguit; Gratia autem ad Deum cuncta reducit, vnde originaliter emanant: nil boni sibi adscribit, nec arrogan-

ter

ter præſumit; non contendit, nec ſuam ſententiam alijs præfert: ſed in omni ſenſu, & intellectu æternæ ſapientiæ, & diuino examini ſe ſubmittit. Natura appetit ſcire ſecreta, & noua audire: vult exteriùs apparere, & multa per ſenſus experiri; deſiderat agnoſci: & agere, vnde laus, & admiratio procedit. Sed gratia non curat noua, nec curioſa percipere: quia totum hoc de corruptionis vetuſtate eſt ortum, cum nihil nouum, & durabile ſit ſuper terram. Docet itaque ſenſus reſtringere, vanam complacentiam, & oſtentationem deuitare; laudanda, & dignè miranda humiliter abſcondere; & de omni re, & in omni ſcientia vtilitatis fructum, atque Dei laudem, & honorem quærere. Non vult ſe, nec ſua prædicari, ſed Deum in donis ſuis optat benedici, qui cuncta ex vera charitate largitur.

8 Hæc gratia ſupernaturale lumen, & quoddam Dei ſpeciale donum eſt, & propriè electorum ſignaculum, & pignus ſalutis æternæ: quæ hominem de terrenis ad cæleſtia amanda ſuſtollit, & de carnali ſpiritualem facit. Quantò igitur natura ampliùs premitur, & vincitur, tantò maior gratia infunditur: & quotidie nouis viſitationibus interior homo ſecundùm imaginem Dei reformatur.

De corruptione naturæ, & efficacia gratiæ diuinæ. Cap. LV.

Gen. 1. 1 DOmine Deus meus, qui me creasti ad imaginem, & similitudinem tuam, concede mihi hanc gratiam, quam ostendisti tam magnam, & necessariam ad salutem: vt vincam pessimam naturam meam, trahentem ad peccata, & in
Rom. 7. perditionem. Sentio enim in carne mea legem peccati contradicentem legi mentis meæ, & captiuum me ducentem ad obediendum sensualitati in multis: nec possum resistere passionibus eius, nisi assistat sanctissima gratia tua, cordi meo ardenter infusa.

2 Opus est gratia tua, & magna gratia; vt vincatur natura, ad malum semper prona ab adolescentia sua. Nam per pri-
Gen. 8. mum hominem Adam lapsa, & vitiata per peccatum, in omnes homines pœna huius maculæ descendit: vt ipsa natura, quæ bene, & recta a te condita fuit, pro vitio iam, & infirmitate corruptæ naturæ ponatur, eò quod motus eius sibi relictus, ad malum, & inferiora trahit. Nam modica vis, quæ remansit, est tamquam scintilla quædam latens in cinere. Hæc est ipsa ratio naturalis, circumfusa magna caligine, adhuc iudicium habens boni, & mali, veri, falsiq. distantiam, licet impotens sit adimplere omne, quod ap-

probat,

probat: nec pleno iam lumine veritatis, nec sanitate affectionum suarũ potiatur.

3 Hinc est, Deus meus, quòd delector legi tuæ secundùm interiorem hominem, Rom. 7.
sciens mandatum tuum fore bonum, iustum, & sanctum, arguens etiam omne malum, & peccatum fugiendum. Carne autem seruio legi peccati, dũ magis sensualitati obedio, quàm rationi. Hinc est, quod velle bonum mihi adiacet, perficere autem non inuenio. Hinc sæpe multa bona propono, sed quia gratia deest ad adiuuandum infirmitatem meam, ex leui resistentia resilio, & deficio. Hinc accidit, quòd viam perfectionis agnosco, & qualiter agere debeam, clarè satis video: sed propriæ corruptionis pondere pressus, ad perfectionem non assurgo.

4 O quàm maximè est mihi necessaria, Domine, gratia tua ad inchoandum bonum, ad proficiendum, & perficiendum! Nam sine ea non possum facere aliquid: omnia autem possum in te, confortante Io. 15.
me gratia tua. O verè cælestis gratia, sine qua nulla sunt propria merita, nulla quoque dona naturæ ponderanda! Nihil artes, nihil pulchritudo, nihil diuitiæ, nihil fortitudo, nihil ingenium, nihil eloquentia, valent apud te, Domine, sine gratia. Nam dona naturæ bonis, & malis sunt communia; electorum autem proprium donum est gratia, siue dilectio, qua insigniti, digni habentur vita æterna. Tan-

tùm eminet hæc gratia, vt nec donũ prophetiæ, nec signorũ operatio, nec quantalibet
1. Cor. 13. alta speculatio aliquid æstimetur sine ea. Sed neque fides, neque spes, neque aliæ virtutes tibi acceptæ sunt sine charitate, & gratia.

5 O beatissima gratia, quæ pauperem spiritu, virtutibus diuitem facis: & diuitem multis bonis humilem corde reddis. Veni, descende ad me, reple me mane tua consolatione; ne deficiat præ lassitudine, & ariditate mentis anima mea. Obsecro, Domine, vt inueniam gratiam in oculis tuis: sufficit enim mihi gratia tua, cæteris non obtentis, quæ desiderat natura.
Ps. 22. Si fuero tentatus, & vexatus tribulationibus multis, non timebo mala, dum fuerit mecum gratia tua. Ipsa fortitudo mea, ipsa consilium confert, & auxilium. Cunctis hostibus potentior est, & sapientior vniuersis sapientibus.

6 Magistra est veritatis, doctrix disciplinæ, lumen cordis, solamen pressuræ, fugatrix tristitiæ, ablatrix timoris, nutrix deuotionis, productrix lacrymarum. Quid sum sine ea, nisi aridum lignum, & stipes inutilis ad eijciendum? Tua ergo me, Domine, gratia semper præueniat, & sequatur, ac bonis operibus iugiter præstet esse intentum.

Quòd nos ipsos abnegare debemus, & Christum per crucem imitari. Cap. LVI.

1 FIli, quantum vales a te exire, tantum poteris in me transire. Sicut nihil foris concupiscere internam pacem facit; sic se interiùs relinquere, Deo coniungit. Volo te addiscere perfectam abnegationem tui in voluntate mea, sine contradictione, & querela. Sequere me: Ego sum via, veritas, & vita. Sine via Io. 14.
non itur; sine veritate non cognoscitur; sine vita non viuitur. Ego sum via, quam sequi debes; veritas, cui credere debes; vita, quam sperare debes. Ego via inuiolabilis, veritas infallibilis, vita interminabilis. Ego sum rectissima via, veritas suprema, vita vera, vita beata, vita increata. Si manseris in via mea, cognosces veritatem, & veritas liberabit te, & apprehendes vitam æternam.

2 Si vis ad vitam ingredi, serua man- Mat. 19.
data. Si vis veritatem agnoscere, crede
mihi. Si vis perfectus esse, vende omnia. Ibid.
Si vis esse discipulus meus, abnega temet- Luc. 9.
ipsum. Si vis beatam vitam possidere, Io. 12.
præsentem vitam contemne. Si vis exaltari in cælo, humilia te in mundo. Si vis Luc. 14.
regnare mecum, porta crucem mecum. Soli enim serui crucis inueniunt viam beatitudinis, & veræ lucis.

3 Domine Iesu Christe, quia arcta est

vita tua, & mundo despecta, dona mihi
tecum mundi despectum imitari. Non
Mat.7. enim maior est seruus Domino suo, nec
Luc. 6. discipulus super magistrum. Exerceatur
seruus tuus in vita tua, quia ibi est salus
mea, & sanctitas vera. Quidquid extra
eam lego, vel audio, non me recreat, nec
delectat plenè.

4 Fili, quia hæc scis, & legisti omnia;
Io.14. beatus eris, si feceris. Qui habet mandata mea, & seruat ea, ipse est, qui diligit me: & ego diligam eum, & manifestabo me ipsum: & faciam eum consedere mecum in Regno Patris mei. Domine igitur, sicut dixisti, & promisisti, sic vtique mihi promereri contingat. Suscepi, suscepi de manu tua crucem, portabo eam vsque ad mortem, sicut imposuisti mihi. Verè vita boni Monachi crux est, sed dux paradisi. Inceptum est, retrò abire non licet, nec relinquere oportet.

5 Eia fratres, pergamus simul; Iesus erit nobiscum: propter Iesum suscepimus hanc crucem: propter Iesum perseueremus in cruce. Erit adiutor noster, qui est dux noster, & præcessor En, Rex noster ingreditur ante nos, qui pugnabit pro nobis. Sequamur viriliter, nemo metuat terrores; simus parati mori fortiter in bello, nec inferamus crimen gloriæ nostræ, vt fugiamus a cruce.

Quòd homo non sit nimis deiectus, quando in aliquos labitur defectus. Cap. LVII.

1 FIli, magis placent mihi patientia, & humilitas in aduersis; quàm multa consolatio, & deuotio in prosperis. Vt quid te contristat paruum factum contra te dictum? Si amplius fuisset, moueri non debuisses. Sed nunc dimitte transire: non est primum, nec nouum, nec vltimum erit, si diu vixeris. Satis virilis es, quamdiu nil obuiat mali, aut aduersi. Bene etiam consulis, & alios nosti roborare verbis; sed cũ ad ianuam tuam venit repentina tribulatio, deficis consilio, & robore. Attende magnam fragilitatem tuam, quam sæpe experiris in modicis obiectis; tamen pro salute tua ista fiunt, cum hæc, & similia contingunt.

2 Pone, vt melius nosti, ex corde: & si te tetigit, non tamen deijciat, nec diu implicet. Ad minus sustine patienter, si non potes gaudenter. Etiamsi minus libenter audis, & indignationem sentis; reprime te, nec patiaris aliquid inordinatum ex ore tuo exire, vnde paruuli scandalizentur. Citò conquiescet commotio excitata, & dolor internus, reuertente gratia, dulcorabitur. Adhuc viuo ego (dicit Dominus) iuuare te paratus, & solitò ampliùs consolari; si confisus fueris mihi, & deuotè inuocaueris. Esa. 49.

3 Animæquior esto, & ad maiorem sustinentiam accingere. Non est totum frustratum, si sæpiùs percipis te tribulatum, vel grauiter tentatum. Homo es, & non Deus; caro es, & non Angelus. Quomodo tu posses semper in eodem statu virtutis permanere, quando hoc defuit Angelo in cælo, & primo homini in paradiso, qui nó diu steterunt? Ego sum, qui mœrentes erigo sospitate: & suam cognoscentes infirmitatem, ad meam proueho diuinitatem.

Gen. 3.

4 Domine, benedictum sit verbum tuum, dulce super mel, & fauum ori meo. Quid facerem in tantis tribulationibus & meis angustijs, nisi me confortares tuis sanctis sermonibus? Dummodo ad portum salutis tandem perueniam: quid curæ est, quæ, & quanta passus fuero? Da finem bonum; da felicem ex hoc mundo transitú. Memento mei Deus meus, & dirige me recto itinere in Regnum tuum. Amen.

Ps. 118.

De altioribus rebus, & occultis iudicijs Dei non scrutandis. Cap. LVIII.

1 FIli, caueas disputare de altis materijs, & de occultis Dei iudicijs: cur iste sic relinquitur, & ille ad tantam gratiam assumitur. Cur etiam iste tantùm affligitur, & ille tam eximiè exaltatur. Ista omnem humanam facultatem excedunt: nec ad inuestigandum diuinum iudicium vlla

vlla ratio præualet, vel disputatio. Quādo ergo hæc suggerit inimicus, vel quidā curiosi inquirunt homines, responde illud Prophetæ: Iustus es Domine, & rectum iudicium tuum. Et illud: Iudicia Domini vera, iustificata in semetipsa. Iudicia mea metuenda sunt, non discutienda, quia humano intellectui sunt incomprehensibilia. Ps. 118. Ps. 18.

2 Noli etiam inquirere, nec disputare de meritis Sanctorum, quis alio sit Sanctior, aut quis maior fuerit in Regno cælorum. Talia generant sæpe lites, & contentiones inutiles; nutriunt quoque superbiam, & vanam gloriam: vnde oriuntur inuidiæ, & dissensiones, dum iste istū Sanctum, & alius alium conatur superbè præferre. Talia autem velle scire, & inuestigare, nullum fructum afferunt, sed magis Sanctis displicent; quia non sum Deus dissentionis, sed pacis; quæ pax magis in humilitate vera, quàm in propria exaltatione consistit. 2. Tim. 2

3 Quidam zelo deuotionis trahuntur ad hoc, vel ad illos ampliori affectu, sed humano potiùs, quàm diuino. Ego sum, qui cunctos condidi Sanctos; ego donaui gratiam; ego præstiti gloriam. Ego noui singulorum merita; ego præueni eos in benedictionibus dulcedinis meæ. Ego præsciui dilectos ante sæcula; ego eos elegi de mundo, non ipsi præelegerunt. Ego vocaui per gratiam, attraxi per misericor- Io. 15.

diam; ego perduxi eos per tentationes varias. Ego infudi consolationes magnificas; ego dedi perseuerantiam; ego coronaui eorum patientiam.

4 Ego primum, & nouissimum agnosco; ego omnes inestimabili dilectione amplector. Ego laudandus sum in omnibus Sanctis meis; ego super omnia benedicendus sum, & honorandus in singulis, quos sic gloriosè magnificaui, & prædestinaui sine vllis præcedentibus meritis proprijs. Qui ergo vnum de minimis meis
Iac. 2. contempserit, nec magnum honorat; quia
Sap. 9. pusillum, & magnum ego feci. Et qui derogat alicui Sanctorum, derogat & mihi, & cæteris omnibus in Regno cælorum. Omnes vnum sunt per charitatis vinculũ; idem sentiunt, idem volunt, & omnes in vnum se diligunt.

5 Adhuc autem (quod multò altiùs est) plus me, quàm se, & sua merita diligunt. Nam supra se rapti, & extra propriã dilectionem tracti, toti in amorem meum pergunt, & in quo fruitiuè quiescunt. Nihil est, quod eos auertere, aut possit deprimere; quippe qui æterna veritate pleni, igne ardescunt inextinguibilis charitatis. Taceant igitur carnales, & animales homines de Sanctorum statu disserere, qui non norunt nisi priuata gaudia diligere. Demunt, & addunt pro sua inclinatione, non prout placet æternæ veritati.

6 In multis est ignorantia, eorum maxi-

ximè, qui parum illuminati, rarò aliquem perfecta dilectione spirituali diligere norunt. Multum adhuc naturali affectu, & humana amicitia ad hos, vel ad illos trahuntur; & sicut in inferioribus se habent, ita de cœlestibus imaginantur. Sed est distantia incomparabilis, quam imperfecti non cogitant, & quam illuminati viri per reuelationem supernam speculantur.

7 Caue ergo fili, de istis curiosis tractare, quæ tuam scientiam excedunt: sed hoc magis satage, & intende, vt vel minimus in Regno Dei queas inueniri. Et si quispiam sciret, quis sanctior alio esset, vel maior haberetur in Regno cælorum; quid ei hæc notitia prodesset, nisi se ex hac cognitione coram me humiliaret, & in maiorem mei nominis exurgeret laudem? Multò acceptiùs Deo facit, qui de peccatorum suorum magnitudine, & virtutum suarum paruitate cogitat. & quàm longè a Sanctorum perfectione distat; quàm is, qui de eorum maioritate, vel paruitate disputat. Melius est Sanctos deuotis precibus, & lacrymis exorare, & eorum gloriosa suffragia humili mente implorare; quàm eorum secreta vana inquisitione perscrutari. Eccli. 3.

8 Illi benè, & optimè contentantur, si homines scirent contentari, & vana loquia sua compescere. Non gloriantur de proprijs meritis: quippe qui sibi nil bonitatis adscribunt, sed totum mihi; quoniam ip-

ßis cuncta ex infinita charitate mea donaui. Tanto amore diuinitatis, & gaudio superesfluēti replentur; vt nihil eis desit gloriæ, nihilq. deesse possit felicitatis. Omnes Sancti quantò altiores in gloria, tantò humiliores in seipsis, & mihi viciniores, & dilectiores existunt. Ideoque habes scri-
Apo. 4. ptum; quia mittebant coronas suas ante Deum, & ceciderunt in facies suas coram Agno, & adorauerunt Viuentem in sæcula sæculorum. Amen.

9 Multi quærunt, quis maior sit in Regno cælorum, siue Dei; qui ignorant, an tam minimis debeani computari, siue erunt digni computari. Magnum est, vel minimum esse in cælo, vbi omnes magni sunt: quia omnes filij Dei vocabuntur, & erunt. Minimus erit in mille, & peccator centum annorum morietur.
Mat. 18. Cum enim quærerent Discipuli: Quis maior esset in Regno cælorum? tale audierunt responsum: Nisi conuersi fueritis, & efficiamini sicut paruuli, non intrabitis in Regnum cælorum. Quicumque ergo se humiliauerit sicut paruulus iste, hic maior est in Regno cælorum.

10 Væ eis, qui cum paruulis humiliare se sponte dedignantur: quoniam humilis ianua cælestis Regni, eos non admit-
Mat. 6. tet intrare. Væ etiam diuitibus, qui habent hìc consolationes suas: quia pauperibus intrantibus in Regnum cælorum,
Mat. 5. ipsi stabunt foris eiulantes. Gaudete humi-

miles, & exultate pauperes; quia vestrum est Regnum Dei, si tamen in veritate ambulatis.

Quòd omnis spes, & fiducia in solo Deo figenda est. Cap. LIX.

1 DOmine, quæ est fiducia mea, quā in hac vita habeo? aut quod maius solatium meum, ex omnibus apparentibus sub cælo? Nonne tu, Domine Deus meus, cuius misericordiæ non est numerus? Vbi mihi bene fuit, sine te? Aut quādo malè esse potuit, præsente te? Malo pauperem esse propter te, quàm diues sine te. Eligo potiùs in terra tecum peregrinari, quàm sine te cælum possidere. Vbi tu, ibi cælum: atque ibi mors, & infernus, vbi tu non es. Tu mihi in desiderio es: & ideo post te gemere, & clamare, & exorare necesse est. In nullo denique possum confidere plenè, qui in necessitatibus auxilietur opportunis, nisi in te solo Deo meo. Tu es spes mea, & fiducia mea; tu consolator meus, & fidelissimus in omnibus.

2 Omnes, quæ sua sunt, quærunt: tu Phil. 2.
salutem meam, & profectum meum solummodo prætendis, & omnia in bonum mihi conuertis. Etiam si varijs tentationibus, & aduersitatibus exponas, hoc totum ad vtilitatem meam ordinas, qui mille modis dilectos tuos probare consue-

sueuisti. In qua probatione non minus diligi debes, & laudari, quàm si cælestibus consolationibus me repleres.

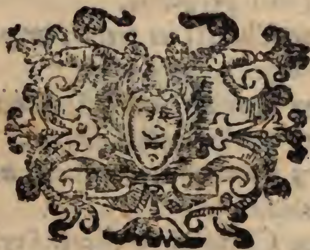
3 In te ergo, Domine Deus meus, pono totam spem meum, & refugium: & omnem tribulationem, & angustiam meam constituo; quia totum, & fumum, & instabile inuenio, quid quid extra te conspicio. Non enim proderunt multi amici, neque fortes auxiliarij adiuuare poterunt; neque prudentes consiliarij responsum vtile dare, neque libri Doctorum consolari, nec aliqua pretiosa substantia liberare, nec locus aliquis secretus contutari; si tu ipse non assistas, iuues, confortes, consoleris, instruas, & custodias.

4 Omnia namque, quæ ad pacem videntur esse, & felicitatem habendam, te absente, nihil sunt, nihilq. felicitatis conferunt. Finis ergo omnium bonorum, & altitudo vitæ, & profunditas eloquiorum tu es: & in te super omnia sperare fortissimũ sólatiũ seruorum Dei. Ad te sunt oculi mei, in te confido, Deus meus, misericordiarum Pater. Benedic, & sanctifica animam meam benedictione cælesti: vt fiat habitatio tua sancta, & sedes æternæ gloriæ tuæ; nihilq. in templo tuæ dignitatis inueniatur, quod oculus tuæ maiestatis offendat. Secundùm magnitudinem bonitatis tuæ, & multitudinem miserationum

tua

tuarum respice in me, & exaudi orationem pauperis serui tui, longè exulantis in regione vmbræ mortis. Protege, & conserua animam seruuli tui, & inter tot discrimina vitæ corruptibilis, ac comitante gratia tua, dirige per viam pacis, ad patriam perpetuæ claritatis. Amen.

Explicit Liber Tertius.

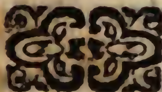

IN-

INCIPIVNT CAPITVLA LIBRI QVARTI,

Abbatis Ioannis Gessen.

vnio-

INCIPIT LIBER QVARTVS

DE SACRAMENTO Corporis Christi.

PROOEMIVM.

Mat. 11. ENITE ad me omnes, qui laboratis, & onerati estis, & ego reficiam vos, dicit Dominus. Panis, quem ego dabo, caro mea est pro mundi vita. Accipite, & comedite, hoc est corpus meum, quod pro vobis tradetur: hoc facite in meam commemorationem Qui manducat carnem meam, & bibit sanguinem meum, in me manet, & ego in illo. Verba, quæ ego locutus sum vobis, spiritus, & vita sunt.

Ioa. 6. Mat. 26. & 1. Co. 11. Ioa. 6.

Cum quanta reuerentia Christus sit suscipiendus. Cap. I.

1 HAec sunt verba tua, Christe, veritas æterna, quãuis non vno tépore prolata, nec vno in loco conscripta. Quia ergo tua sunt verba, gratanter mihi, & fideliter cuncta sunt accipienda. Tua sunt, & tu ea protulisti: & mea quoque sunt, quia pro salute mea edidisti. Libenter suscipio ea ex ore tuo, vt aptiùs inserantur cordi meo. Excitant me verba

tan-

tantæ pietatis, plena dulcedinis, & dilectionis. Sed terrent me delicta propria: & ad capienda tanta mysteria me reuerberat impura conscientia. Prouocat me dulcedo verborum tuorum, sed onerat me multitudo vitiorum meorum.

2 Iubes, vt fiducialiter ad te accedam, si tecum velim habere partem: vt immortalitatis accipiam alimoniam, si æternam cupiam obtinere vitam, & gloriam. Venite, inquit, ad me omnes, qui laboratis & onerati estis, & ego reficiam vos. O dulce, & amicabile verbum in aure peccatoris, quòd tu, Domine Deus meus, egenum, & pauperem inuitas ad communionem tui sanctissimi corporis. Sed quis ego sum, Domine, vt ad te præsumam accedere? Ecce, cæli cælorum te non capiunt, & tu dicis: Venite ad me omnes. Mat. 11

3 Quid sibi vult ista pijssima dignatio, & tam amicabilis inuitatio? Quomodo ausus ero venire, qui nihil boni mihi conscius sum, vnde possim præsumere? Quomodo te introducam in domum meam, qui sæpiùs offendi benignissimam faciem tuam? Reuerentur Angeli, & Archangeli, metuunt Sancti, & Iusti; & tu dicis: Venite ad me omnes? Nisi tu, Domine, hoc diceres, quis verum esse crederet? Et nisi tu iuberes, quis accedere attentaret? Ecce, Noe, vir iustus, in arcæ fabrica, centum annis laborauit, vt cum paucis saluaretur: & ego quomodo me potero vna Gen. 6.

hora præparare, vt mundi Fabricatorem cum reuerentia ſnmam?

Exo. 25. & 26. 4 Moyſes famulus tuus, magnus, & ſpecialis amicus tuus, arcã ex lignis imputribilibus fecit, quam & mundiſſimo veſtiuit auro, vt tabulas Legis in ea reponeret: & ego putrida creatura audebo te Conditorem Legis, ac vitæ datorem, tam
3. Reg. 6 facilè ſuſcipere? Salomon, ſapientiſſimus Regum Iſrael, magnificum templum ſeptem annis in laudem nominis tui ædificauit: & octo diebus feſtum dedicationis
3. Reg. 8 eius celebrauit: mille hoſtias pacificas obtulit: & arcam fœderis clangore buccinæ, & iubilo, in locum ſibi præparatum ſollemniter collocauit. Et ego infelix, & pauperrimus hominum, quomodo te in domum meam introducam, qui vix mediam expendere deuotè noui horam? & vtinam vel ſemel dignè, ferè mediam.

5 O mi Deus, quantum illi ad placendum tibi agere ſtuduerunt. Heu, quàm puſillum eſt, quod ago: quàm breue expleo tempus, cum me ad communicandum diſpono. Raro totus collectus, rariſſimè ab omni diſtractione purgatus. Et certè in tua ſalutari Deitatis præſentia, nulla deberet occurrere indecens cogitatio, nulla etiam occupare creatura: quia non Angelum, ſed Angelorum Dominum ſuſcepturus ſum hoſpitio.

6 Eſt tamen magna diſtantia inter arcam fœderis cum ſuis reliquijs, & mundiſſi-

dissimum corpus tuum cum suis ineffabilibus virtutibus: inter legalia illa Sacrificia, futurorum præfiguratiua, & veram tui corporis Hostiam, omnium antiquorum Sacrificiorum completiuam. Quare igitur non magis ad tuā venerabilem inardesco præsentiam? Cur non maiori me præparo sollicitudine ad tua Sancta sumenda; quando illi antiqui sancti Patriarchæ, & Prophetæ, Reges quoque, & Principes cum vniuerso populo, tantùm deuotionis demonstrarunt affectum, erga cultum diuinum?

7 Saltauit Rex deuotissimus Dauid coram arca Dei totis viribus, recolens beneficia olim indulta Patribus: fecit diuersi generis organa, psalmos edidit, & cantari instituit cum lætitia; cecinit & ipse frequenter in cithara, Spiritus sancti afflatus gratia; docuit populum Israel toto corde Deum laudare, & ore consono diebus singulis benedicere, & prædicare. Si tanta agebatur tunc deuotio, ac diuinæ laudis extitit recordatio coram arca testamenti; quanta nunc mihi, & omni populo Christiano habenda est reuerentia, & deuotio in præsentia Sacramenti, in sumptione excellentissimi corporis Christi? 2.Reg.6

8 Currunt multi ad diuersa loca pro visitandis reliquijs Sanctorum; & mirantur auditis gestis eorum; alta ædificia templorum inspiciunt, & osculantur sericis,

ricis, & auro inuoluta sacra ossa ipsorum. Et ecce, tu præsens es hìc apud me in altari, Deus meus, Sanctus Sanctorum, & Dominus Angelorum. Sæpe in talibus videndis est curiositas hominum, & nouitas inuisorum: & modicus reportatur emendationis fructus, maximè vbi est tam leuis, sine vera contritione discursus. Hìc autem in Sacramento altaris totus præsens es, Deus meus, homo Christus Iesus: vbi & copiosus percipitur æternæ salutis fructus, quotiescumque fueris dignè, ac deuotè susceptus. Ad istud autem, non trahit leuitas aliqua, nec curiositas, aut sensualitas: sed firma fides, deuota spes, & syncera charitas.

9 O inuisibilis conditor mundi Deus, quàm mirabiliter agis nobiscum: quàm suauiter, & gratiosè cum electis tuis disponis, quibus temetipsum in Sacramento sumendum proponis. Hoc namque omnem intellectum superat: hoc specialiter deuotorum corda trahit, & accendit affectum. Ipsi enim veri fideles tui, qui totam vitam suam ad emendationem disponunt, ex hoc dignissimo Sacramento magnam deuotionis gratiam, & virtutis amorem frequenter recipiunt.

10 O admirabilis, & abscondita gratia Sacramenti, quã norunt tantùm Christi fideles: infideles autem, & peccatis seruientes experiri non possunt. In hoc Sacramento confertur spiritualis gratia,

& re-

& reparatur in anima virtus amissa: & per peccatum deformata, redit pulchritudo. Tanta est aliquando hæc gratia, vt ex plenitudine collatæ deuotionis non tantùm mens, sed & debile corpus vires sibi præstitas sentiat ampliores.

11 Dolendum tamen valde, & miserandum, super tepiditate, & negligentia nostra, quòd non maiori affectu trahimur ad Christum sumendum: in quo tota spes saluandorum consistit, & meritum. Ipse enim est sanctiacatio nostra, & redemptio: ipse consolatio Viatorum, & Sanctorum æterna fruitio. Dolendum itaque valde, quòd multi tam parum hoc salutare mysterium aduertunt, quod cælum lætificat, & mundum conseruat vniuersum. Heu cæcitas, & duritia cordis humani, tam ineffabile donum non magis attendere, & ex quotidiano vsu etiam ad inaduertentiam defluere.

12 Si enim hoc sanctissimũ Sacramentum in vno tantùm celebraretur loco, & ab vno tantùm consecraretur Sacerdote in mundo; quanto putas desiderio ad illum locum, & ad talem Dei Sacerdotem, homines afficerentur, vt diuina mysteria celebrari audirent? Nunc autem multi facti Sacerdotes, & in multis locis offertur Christus: vt tantò maior appareat gratia, & dilectio Dei ad hominem; quantò latiùs est sacra Communio diffusa per orbem. Gratias tibi Iesu bone, pastor æter-

ne, qui nos pauperes, & exules dignatus es pretioso corpore, & sanguine tuo reficere: & ad hæc mysteria percipienda, etiam proprij oris tui alloquio inuitare,
Mat. 11 dicendo: Venite ad me omnes, qui laboratis, & onerati estis, & ego reficiá vos.

Quòd magna bonitas, & charitas Dei in Sacramento exhibetur homini.

Cap. II.

1 SVper bonitate tua, & magna misericordia tua, Domine, confisus, accedo æger ad Saluatorem, esuriens, & sitiens ad fontem vitæ, egenus ad Regem cæli, seruus ad Dominum, creatura ad Creatorem, desolatus ad meum pium Consolatorem. Sed vnde hoc mihi, vt venias ad me? Quis ego sum, vt præstes
Luc. 1. mihi te ipsum? Quomodo audet peccator coram te apparere? & quomodo tu dignaris ad peccatorem venire? Tu nosti seruum tuum, & scis, quia nil boni in se habet, vnde hoc ipsi præstes. Confiteor igitur vilitatem meam, agnosco tuam bonitatem; laudo pietatem, & gratiam ago propter nimiam charitatem. Propter temetipsum enim hoc facis, non propter mea merita: vt bonitas tua mihi magis innotescat, charitas amplior ingeratur, & humilitas perfectiùs commendetur. Quia ergo tibi hoc placet, & tu sic fieri iussisti, placet & mihi dignatio tua: & vtinam

nam iniquitas mea non obsistat.

2 O dulcissime, & benignissime Iesu, quanta tibi reuerentia, & gratiarum actio cum perpetua laude, pro susceptione sacri corporis tui debetur: cuius dignitatem nullus hominũ explicare potens inuenitur. Sed quid cogitabo in hac Communione, in accessu ad Dominum meum, quem debitè venerari nequeo, & tamen deuotè suscipere desidero? Quid cogitabo meliùs, & salubriùs, nisi me ipsum totaliter humiliando coram te, & tuam infinitam bonitatem exaltando supra me? Laudo te, Deus meus, & exalto in æternum. Despicio me, & subijcio tibi, in profundum vilitatis meæ.

3 Ecce tu Sanctus Sanctorum, & ego sordes peccatorum. Ecce tu inclinas te ad me, qui non sum dignus ad te respicere. Ecce tu venis ad me, tu vis esse mecum, tu me inuitas ad conuiuiũ tuum. Tu mihi dare vis cælestem cibum, & panem Angelorum ad manducandum: non alium sanè, quàm te ipsum, panem viuum, qui de cælo descendisti, & das vitam mundo. Ps. 77. 10.6.

4 Ecce, vnde dilectio procedit, qualis dignatio illucescit, quàm magnæ gratiarum actiones, & laudes tibi pro his debentur. O quàm salutare, & vtile consilium tuum, cum istud instituisti! quàm suaue, & iucundum conuiuium, cum te ipsum in cibum donasti! O quàm admi-

rabilis operatio tua, Domine, quàm potens virtus, quàm ineffabilis veritas tua!
Gen. 1. & Psal. 148. Dixisti enim, & facta sunt omnia: & hoc factum est, quod ipse iussisti.

5 Mira res, & fide digna, ac humanum vincens intellectum, quòd tu, Domine Deus meus, verus Deus & homo, sub modica specie panis, & vini integer contineris, & sine consumptione a sumente
Ps. 15. manducaris. Tu Domine vniuersorum, qui nullius habes indigentiam, voluisti per Sacramẽtum tuum habitare in nobis: conserua cor meum, & corpus immaculatum: vt læta, & pura conscientia sæpiùs valeam tua celebrare mysteria, & ad meam perpetuam accipere salutem, quæ ad tuum præcipuè honorem, & memoriale perenne sanxisti, & instituisti.

6 Lætare anima mea, & gratias age Deo pro tam nobili munere, & solatio singulari, in hac lacrymarum valle tibi relicto. Nam quoties hoc mysteriũ recolis, & Christi corpus accipis; toties tuæ redemptionis opus agis, & particeps omnium meritorum Christi efficeris. Charitas etenim Christi numquam minuitur; & magnitudo propitiationis eius, numquã exhauritur. Ideo noua semper mentis renouatione ad hoc disponente debes; & magnæ salutis mysterium attenta consideratione pensare. Ita magnum, nouum, & iucundum tibi videri debet, cum celebras, aut Missam audis; ac si eodem die

Christus

Christus primùm in vterum Virginis descendens, homo factus esset: aut in Cruce pendens, pro salute hominum pateretur, & moreretur.

Quòd vtile sit sæpe communicare.
Cap. III.

1 ECce, ego venio ad te, Domine, vt bene mihi sit ex munere tuo, & lætificer in cõuiuio sancto tuo, quod parasti in dulcedine tua pauperi Deus. Ecce, in te est totum, quod desiderare possum, & debeo; tu salus mea & redemptio, spes & fortitudo, decus & gloria. Lætifica ergo hodie animã serui tui, quoniam ad te Domine Iesu animam meam leuaui. Desidero te nunc deuotè, ac reuerenter suscipere; cupio te in domum meam introducere, quatenus cum Zachæo merear a te benedici, ac inter filios Abrahæ computari. Anima mea corpus tuum concupiscit, cor meum tecum vniri desiderat.

Ps.67.

Ps.85.

2 Trade te mihi, & sufficit. Nam præter te, nulla consolatio valet. Sine te esse nequeo, & sine visitatione tua viuere non valeo. Ideoque oportet me frequenter ad te accedere, & in remedium salutis meæ recipere; ne fortè deficiam in via, si fuero cælesti fraudatus alimonia. Sic enim tu misericordissime Iesu, prædicans populis, & varios curans languores, ali-

Mat 15 Mar.8. quando dixisti: Nolo eos ieiunos dimittere in domum suam, ne deficiant in via. Age igitur hoc modo mecum, qui te pro fidelium consolatione in Sacramento reliquisti. Tu es enim suauis refectio animæ; & qui te dignè manducauerit, particeps, & hæres erit æternæ gloriæ. Necessarium mihi quidem est, qui tam sæpe laboro, & pecco: tam citò torpesco, & deficio; vt per frequentes orationes, & confessiones, ac sacram tui corporis perceptionem, me renouem, mundem, & accendam; ne fortè diutius abstinendo, a sancto propo sito defluam.

Gen.8. 3 Proni enim sunt sensus hominis ad malum ab adolescentia sua; & nisi succurrat diuina medicina, labitur homo mox ad peiora. Retrahit ergo sancta Communio a malo, & confortat in bono. Si enim modò tam sæpe negligens sum, & tepidus, quando communico, & celebro; quid fieret, si medelam non sumerem; & tam grande iuuamen non quærerem? Et licet omni die non sim aptus, nec ad celebrandum bene dispositus; dabo tamen operam, congruis temporibus diuina percipere mysteria, ac tantæ gratiæ participem me exhibere, vel præbere. Nam hæc est vna principalis fidelis animæ consolatio, quamdiu peregrinatur a te in mortali corpore: vt sit sæpiùs memor Dei sui, dilectum suum deuota suscipiat mente.

O mira

4 O mira circa nos, tuæ pietatis dignatio, quòd tu Domine Deus, creator, & viuificator omnium Spirituum, ad pauperculam digneris venire animam: & cum tota diuinitate tua, ac humanitate, eius impinguare esuriem. O felix mens, & beata anima, quæ te Dominum Deum suum meretur deuotè suscipere, & in tua susceptione, spirituali gaudio repleri! O quàm magnum suscipit Dominum! quàm dilectum inducit hospitem! quàm iucundum recipit socium! quàm fidelem acceptat amicum! quàm speciosum, & nobilem amplectitur sponsum præ omnibus dilectis, & super omnia desiderabilia amandum! Sileant a facie tua, dulcissime dilecte mi, cælum, & terra, & omnis ornatus eorum; quoniam quidquid laudis habent, ac decoris, ex dignatione tuæ est largitatis: nec ad decorem tui peruenient nominis, cuius sapientiæ non est numerus. Ps. 146.

Quòd multa bona præstantur deuotè communicantibus. Cap. IV.

1 DOmine Deus meus, præueni seruum tuũ in benedictionibus dulcedinis tuæ, vt ad tuum magnificum Sacramentum dignè, ac deuotè merear accedere. Excita cor meum in te, & a graui torpore exue me. Visita me in salutari tuo, ad gustandum in spiritu tuam suaui- Ps. 20. Ps. 105.

tatem, quæ in hoc Sacramento, tamquam in fonte, plenariè latet. Illumina quoque oculos meos ad intuendum tantum mysterium: & ad credendum illud indubitata fide, me robora. Est enim operatio tua, non humana potentia: tua sacra institutio, non hominis adinuentio. Non enim ad hæc capienda, & intelligenda aliquis idoneus per se reperitur, quæ Angelicam etiam subtilitatem transcendunt. Quid ergo ego peccator indignus, terra, & cinis, de tam alto Sacramento potero inuestigare, & capere?

2 Domine, in simplicitate cordis, in bona, firma fide, & in tua iussione ad te cum spe, ac reuerentia accedo: & verè credo, quia tu præsens es hic in Sacramento, Deus, & homo. Vis ergo, vt te suscipiam, & me ipsum tibi in charitate vniam? Vnde tuam precor clementiam, & specialem ad hoc imploro mihi donari gratiam; vt totus in te liquefiam, & amore perfluam, atque de nulla aliena consolatione ampliùs me intromittam. Est enim hoc altissimum, & dignissimum Sacramentum salus animæ & corporis, medicina omnis spiritualis languoris: in quo vitia mea curantur, passiones frænantur, tentationes vincuntur, & minuuntur: gratia maior infunditur, virtus incepta augetur, firmatur fides, spes roboratur, & charitas ignescit, & dilatatur.

3 Multa namque bona largitus es, &

adhuc

adhuc sæpiùs largiris in Sacramento dilectis tuis deuotè communicantibus, Deus meus, susceptor animæ meæ, reparator infirmitatis humanæ, & totius dator consolationis internæ. Nam multam ipsis cõsolationem, aduesus variam tribulationẽ infundis: & de imo deiectionis propriæ, ad spem tuæ protectionis erigis: atque noua quadam gratia, eos intus recreas, & illustras: vt qui anxij primùm, & sine affectione se ante Communionem senserant; postea refecti cibo, potuque cælesti in melius se mutatos inueniant. Quod idcirco cum electis tuis ita dispensanter agis: vt veraciter agnoscant, & patenter experiantur, quam nihil ex semetipsis habeant, & quid bonitatis, ac gratiæ ex te consequantur. Quia ex semetipsis frigidi, duri, ac indeuoti; ex te autem feruentes, alacres, & deuoti esse merentur? Quis enim ad fontem suauitatis humiliter accedens, non modicum suauitatis inde reportat: aut quis iuxta ignem copiosum stans, non parum caloris inde percipit? Et tu fons es semper plenus, & superabundans, ignis iugiter ardens, & numquam deficiens. Esa. 12. Leu. 6.

4 Vnde si mihi non licet haurire de plenitudine fontis, nec vsque ad satietatẽ potare, apponam tamen os meum ad foramen cælestis fistulæ: vt saltem inde guttulam modicam capiam ad refocillandã sitim meam, vt non penitus exarescam.

Etsi nec dũ totus cælestis, & tã ignitus (vt Cherubin, & Seraphin) esse possum: conabor tamen deuotioni insistere, & cor meũ præparare: vt vel modicam diuini incendij flammam, ex humili sumptione viuifici Sacramenti conquiram. Quid quid autem mihi deest, bone Iesu, Saluator sanctissime, tu pro me supple benignè, ac gratiosè, qui omnes ad te dignatus es vo-
Mat. 11. care, dicens: Venite ad me omnes, qui laboratis, & onerati estis, & ego reficiam vos.

Gen. 3. 5 Ego quidem laboro in sudore vultus mei, dolore cordis torqueor, peccatis oneror, tentationibus inquietor, multis malis passionibus implicor, & premor: & non est qui adiuuet, non est qui liberet, & saluũ faciat, nisi tu Domine Deus, Saluator meus: cui cõmitto me, & omnia mea, vt me custodias, & perducas in vitam æternam. Suscipe in laudem, & gloriam nominis tui, qui corpus tuum, & sanguinem, in cibum, & potum mihi parasti. Præsta Domine Deus, salutaris meus: vt cum frequentatione mysterij tui, crescat meæ salutis, & deuotionis affectus.

De dignitate Sacramenti, & statu Sacerdotali. Cap. V.

Mat. 11. 1 SI haberes Angelicam puritatem, & Sancti Ioannis Baptistæ sanctitatem; non esses dignus hoc Sacramentum acci-

accipere, nec tractare. Non enim hoc debetur meritis hominum, quòd homo consecret. & tractet Christi Sacramentũ: vt sumat in cibum panem Angelorum. Ps. 77.
Grande mysterium, & magna dignitas Sacerdotum, quibus datum est, quod Angelis non est concessum. Soli namque Sacerdotes in Ecclasia ritè ordinati, potestatem habent celebrandi, & corpus Christi consecrandi. Sacerdos quidem minister est Dei, vtens verbo Dei per iussionem, & institutionem Dei; Deus autem ibi principalis est auctor, & inuisibilis operator, cui subest omne, quod voluerit, & Gen. ♦. Ps. 148.
paret omne, quod iusserit. & Ro. 8.

2 Plus ergo credere debes Deo omnipotenti in hoc excellentissimo Sacramento, quàm proprio sensui, aut alicui signo visibili Ideoque cum timore, & reuerentia ad hoc opus est accedendum Attende igitur & vide cuius ministerium tibi traditum est per impositionem manus Episcopi. Ecce, Sacerdos factus es, & ad cele- 1. Ti. 4.
brandum consecratus; vide nunc, vt fideliter, & deuotè in suo tempore, Deo Sacrificium offeras, & te ipsum irreprehensibilem exhibeas. Non alleuiasti onus tuum, sed arctiori iam alligatus es vinculo disciplinæ, & ad maiorem teneris perfectionem sanctitatis. Sacerdos omnibus virtutibus debet esse ornatus, & alijs bonæ vitæ exemplum præbere. Eius con- Phil. 3
uersatio non cum popularibus, & com-

munibus hominum vijs, sed cum Angelis in cælo, aut cum perfectis viris in terra.

3 Sacerdos sacris vestibus indutus, Christi vices gerit; vt Deum pro se, & pro omni populo, suppliciter, & humiliter roget. Habet ante se, & retro Dominicæ Crucis signum, ad memorandam iugiter Christi passionem. Ante se crucem in Casula portat, vt Christi vestigia diligenter inspiciat, & sequi feruenter studeat. Post se cruce signatus est, vt aduersa quælibet illata ab alijs, clementer pro Deo toleret. Ante se crucem gerit, vt propria peccata lugeat: Post se, vt aliorum etiam commissa per compassionem defleat, & se mediũ inter Deum, & peccatorem constitutum esse sciat. Nec ab oratione, nec ab oblatione sancta torpescat, donec gratiam, & misericordiam impetrare mereatur. Quando Sacerdos celebrat, Deum honorat, Angelos lætificat, Ecclesiam ædificat, viuos adiuuat, defunctis requiem præstat, & sese omnium bonorum participem efficit.

Heb. 5.

Interrogatio de exercitio ante Communionem. Cap. VI.

1 CVm tuam dignitatem, Domine, & meam vilitatem penso, valde contremisco, & in meipso confundor. Si enim non accedo, vitam fugio: & si indignè me ingessero, offensam incurro. Quid ergo faciam, Deus meus, auxiliator meus,

&

& consiliator in necessitatibus.

2 Tu doce me viam rectam; propone breue aliquod exercitium, sacræ Communioni congruum. Vtile est enim scire, qualiter, scilicet deuotè, ac reuerenter, tibi præparare debeam cor meum ad recipiẽdum salubriter tuum Sacramentum, seu etiam celebrandum tam magnum, & diuinum Sacrificium.

De discussione propriæ conscientiæ, & emendationis proposito. Cap. VII.

1 SVper omnia, cum summa humilitate cordis, & supplici reuerentia, cum plena fide, & pia intentione honoris Dei, ad hoc Sacramentum celebrandum, tractandum, & sumendum, oportet accedere Dei Sacerdotem. Diligenter examina conscientiam tuam: & pro posse tuo, vera contritione, & humili confessione eam munda, & clarifica: ita vt nil graue habeas, aut scias, quod te remordeat, & liberum accessum impediat. Habeas displicentiam omnium peccatorum tuorum in generali, & pro quotidianis excessibus magis in speciali doleas, & gemas. Et, si tempus patitur, Deo, in secreto cordis, cunctas confitere passionum tuarum miserias.

2 Ingemisce, & dole, quòd adhuc ita carnalis sis, & mundanus: tam immortificatus a passionibus; tam plenus concu-

pi-

piſcentiarum motibus; tam incuſtoditus in ſenſibus exterioribus; tam ſæpe multis vanis phantaſijs implicatus; tam multum inclinatus ad exteriora; tam negligens ad interiora; tam leuis ad riſum, & diſſolutionem; tam durus ad fletum, & compunctionem; tam promptus ad laxiora, & carnis commoda; tam ſegnis ad rigorē, & feruorem; tam curioſus ad noua audienda, & pulchra intuenda; tam remiſſus ad humilia, & vilia amplectenda; tam cupidus ad multa habenda; & tam parcus ad dandum; tam tenax ad retinendū; tam inconſideratus in loquendo; tam incontinens ad tacendum; tam incompoſitus in moribus; tam importunus in actibus; tam effuſus ſuper cibum; tam ſurdus ad Dei verbum; tam velox ad quietem; tam tardus ad laborē; tam vigilans ad fabulas; tam ſomnolentus ad vigilias ſacras; tam feſtinus ad finem; tam vagus ad attendendum; tam negligens in Horis perſoluendis; tam tepidus in celebrando; tam aridus in communicando; tam citò diſtractus; tam raró tibi bene collectus; tam ſubitò commotus ad iram; tam facilis ad alterius diſplicentiam; tam pronus ad iudicandum; tam rigidus ad arguendum; tam lætus ad proſpera; tam debilis in aduerſis; tam ſæpe multa bona proponens, & modicum ad effectum perducens.

3 His, & alijs defectibus tuis, cum do-

dolore;& magna displicentia propriæ infirmitatis;confessis,& deploratis, firmum statue propositum semper emendandi vitam tuam;& in melius proficiendi. Deinde cum plena resignatione,& integra voluntate,offer teipsum in honorem nominis mei,in ara cordis tui holocaustum perpetuum,corpus tuum scilicet, & animam mihi fideliter committendo ; quatenus sic dignè merearis ad offerendum Deo sacrificium accedere, & Sacramentum corporis mei salubriter suscipere.

4 Non est enim oblatio dignior, & satisfactio maior pro peccatis diluendis, quàm seipsum purè, & integrè, cum oblatione corporis Christi in Missa, & in Communione Deo offerre.Si homo fecerit,quod in se est,& verè pœnituerit;quotiescumque pro venia, & gratia ad me accesserit ; viuo ego,dicit Dominus (qui nolo mortem peccatoris, sed magis vt cõuertatur,& viuat) quoniam peccatorum suorum non recordabor ampliùs, sed cuncta ipsi indulta erunt. Eze. 18

De oblatione Christi in Cruce,& propria resignatione. Cap. VIII.

1 SIcut ego meipsum, expansis in Cruce manibus, & nudo corpore, pro peccatis tuis Deo Patri sponte obtuli, ita vt nihil in me remaneret, quin totum in sacrificium diuinæ placationis transie- Esa. 53. & Heb. 9.

fierit: ita debes & tu temetipsum mihi voluntariè in oblationem puram, & sanctam, quotidie in Missa, cum omnibus viribus, & affectibus tuis, quantò intimiùs vales, offerre. Quid magis a te requiro, quàm vt te studeas mihi ex integro resignare? Quidquid præter temetipsum das,
Pro. 23 nihil curo; quia non quæro datum tuum, sed te.

2 Sicut non sufficeret tibi omnibus habitis, præter me; ita nec mihi placere poterit, quidquid dederis, te non oblato. Offer te mihi, & da te totum pro Deo, & erit accepta oblatio. Ecce ego me totum obtuli Patri pro te; dedi etiam totum corpus meum, & sanguinem in cibum, vt totus tuus essem, & tu meus permaneres. Si autem in teipso steteris, nec sponte te ad voluntatem meam obtuleris; non est plena oblatio, nec integra erit inter nos vnio. Ideo omnia opera tua præcedere debet spontanea tui ipsius in manus Dei oblatio, si libertatem consequi vis, & gratiam. Ideo enim tam pauci illuminati, & liberi intus efficiuntur, quia se ipsos ex toto abnegare nesciunt. Est firma
Luc. 14. sententia mea: Nisi quis renunciauerit omnibus, non potest meus esse discipulus. Tu ergo si optas meus esse discipulus, offer teipsum mihi cum omnibus affectibus tuis.

Quòd

Quòd nos, & omnia nostra Deo debemus offerre, & pro omnibus orare.
Cap. IX.

1 DOmine, omnia tua ſunt, quæ in cælo ſunt, & in terra. Deſidero me ipſum tibi in ſpontaneam oblationem offerre, & tuus perpetuò permanere. Domine, in ſimplicitate cordis mei offero me ipſum tibi hodie in ſeruum ſempiternum, in obſequium, & in ſacrificium laudis perpetuæ. Suſcipe me cum hac ſancta oblatione tui pretioſi corporis, quam tibi hodie in præſentia Angelorum, inuiſibiliter aſſiſtentium, offero: vt ſit pro me, & pro cuncto populo tuo in ſalutem. Pſ. 23.

2 Domine, offero tibi omnia peccata, & delicta mea, quæ commiſi coram te, & ſanctis Angelis tuis, a die quo primùm peccare potui vſque ad diem hanc, ſuper placabili altari tuo: vt tu omnia pariter incendas, & cõburas igne charitatis tuæ, & deleas vniuerſas maculas peccatorum meorum meorum; & conſcientiam meam ab omni delicto emundes; & reſtituas mihi gratiam tuam, quam peccando amiſi, omnia mihi plenè indulgendo, & in oſculum pacis me miſericorditer aſſumendo.

3 Quid poſsũ agere pro peccatis meis, niſi humiliter ea confitendo, & lamentando, & tuam propitiationem inceſſanter depre-

Ps.31. deprecando? Deprecor te, exaudi me propitius, vbi asto coram te, Deus meus. Omnia peccata mea mihi maximè displicent, nolo ea vmquam ampliùs perpetrare: sed pro eis doleo, & dolebo, quamdiu vixero; paratus pœnitentiam agere, & pro posse satisfacere. Dimitte mihi Deus, dimitte mihi peccata mea, propter nomen sanctum tuum: salua animam meam, quam pretioso sanguine tuo redemisti. Ecce committo me misericordiæ tuæ, resigno me manibus tuis. Age mecum secundùm bonitatem tuam, non secundùm meam malitiam, & iniquitatem.

4 Offero etiam tibi omnia bona mea, quamuis valde pauca, & imperfecta; vt tu ea emendes, & sanctifices; vt ea grata habeas, & accepta tibi facias, & semper ad meliora trahas; nec non ad beatum, ac laudabilem finem me pigrum, & inutilem homuncionem perducas.

5 Offero quoque tibi omnia pia desideria deuotorum: necessitates parentum, amicorum, fratrum, sororum, omniumq. charorum meorum; & eorum qui mihi, vel alijs propter amorem tuum benefecerunt: & qui orationes, & Missas pro se, suisq. omnibus, dici a me desiderauerunt, & petierunt, siue in carne adhuc viuant, siue iam sæculo defuncti sint: vt omnes sibi auxilium gratiæ tuæ, opem consolationis, protectionem a periculis, liberationem a pœnis aduenire sentiant; & vt ab omni-

omnibus malis erepti, gratias tibi magnificas læti persoluant.

6 Offero etiam tibi preces, & hostias placationis, pro illis specialiter, qui me in aliquo læserunt, contristauerunt, aut vituperauerunt, vel aliquod damnum, vel grauamen intulerunt: pro his quoque omnibus, quos aliquãdo contristaui, conturbaui, grauaui, & scandalizaui, verbis, factis, sciẽter, vel ignorãter: & nobis omnibus pariter indulgeas peccata nostra, & mutuas offensiones. Aufer, Domine, a cordibus nostris omnem suspicionem, indignationem, iram, & disceptationem: & quidquid potest charitatem lædere, & fraternam dilectionem minuere. Miserere, miserere Domine, misericordiam tuam poscentibus, da gratiam indigentibus: & fac nos tales existere, vt simus digni gratia tua perfrui, & ad vitam proficiamus æternam. Amen.

Quòd sacra Communio de facili non est relinquenda. Cap. X.

1 FRequenter recurrendũ est ad fontem gratiæ, & diuinæ misericordiæ, ad fontem bonitatis, & totius puritatis: quatenus a passionibus tuis, & vitijs curare valeas, & contra vniuersas tentationes, & fallacias diaboli fortior, atque vigilantior effici merearis. Inimicus sciens fructum, & remedium maximum

mum in sacra Communione positum, omni modo, & occasione nititur fideles, & deuotos, quantum præualet, retrahere, & impedire.

2 Cum enim quidam sacræ Communioni se aptare disponunt, peiores Satanæ immissiones patiuntur. Ipse nequam
Iob 1. spiritus (vt in Iob scribitur) venit inter filios Dei: vt solita eius nequitia perturbet, aut timidos nimium reddat, & perplexos: quatenus affectum eorum minuat, vel fidem impugnando auferat: si fortè, aut omnino Communionem relinquant, aut cum tepore accedant. Sed non est quidquam curandũ de versutijs, & phantasijs illius, quantumlibet turpibus, & horridis, sed cuncta phantasmata in caput eius sunt retorquenda. Cotemnendus est miser, & deridendus, nec propter insultus eius, & commotiones, quas suscitat, sacra est omittenda Communio.

3 Sæpe etiam impedit nimia sollicitudo pro deuotione habenda, & anxietas quædam de confessione facienda. Age
Pro. 13. secundùm consilium Sapientum, & depone anxietatem, & scrupulum: quia gratiam Dei impedit, & deuotionem mentis destruit. Propter aliquam paruam tribulationem, vel grauitatem, sacram ne dimittas Communionem: sed vade citiùs confiteri, & omnes offensiones alijs li-
Mat. 5. benter indulge. Si verò tu aliquem offendisti, veniam humiliter precare, & Deus

liben-

libenter indulgebit tibi.

4 Quid prodest diu tardare Confessionem, aut sacram differre Communionem? Expurga te cum primis, expue velociter venenum, festina accipere remedium, & senties meliùs, quàm si diu distuleris. Si hodie propter istud dimittis, cras forsitan aliud maius eueniet: & sic diu posses a Communione impediri, & magis ineptus fieri. Quantò citiùs vales, a præsenti grauitate, & inertia te excutias: quia diu nihil importat anxiari, diu cum turbatione transire, & ob quotidiana obstacula se a diuinis sequestrare. Immo plurimùm nocet diu Communioné protelare: nam & graué torporem consueuit inducere. Proh dolor, quidam tepidi, & dissoluti, moras confitendi libenter accipiunt, & Communionem sacram idcirco differri cupiunt, ne ad maiorem sui custodiam se dare teneantur.

5 Heu, quàm modicam charitatem, & debilem deuotionem habent, qui sacram Communionem tam faciliter postponunt. Quàm felix ille, & Deo acceptus habetur, qui sic viuit, & tali puritate conscientiam suam custodit, vt etiam omni die communicare paratus, & bene affectatus esset, si ei liceret, & sine nota agere posset. Si quis interdum abstinet humilitatis gratia, aut legitima impediente causa, laudandus est de reuerentia. Si autem torpor obrepserit, se ipsum excitare

tare

tare debet, & facere quod in se est, & Dominus aderit desiderio suo pro bona voluntate, quam specialiter respicit.

6 Cum verò legitimè præpeditus est, habebit semper bonam voluntatem, & piam intentionem communicandi, & sic non carebit fructu Sacramenti. Potest enim quilibet deuotus omni die, & omni hora, ad spiritualem Christi Communionem salubriter, & sine prohibitione accedere: & tamen certis diebus, & statuto tempore, corpus sui Redemptoris, cum affectuosa reuerentia Sacramenti taliter debet suscipere; & magis laudem Dei, & honorem prætendere, quàm suam
1.Co.11 consolationem quærere. Nam totiens mysticè communicat, & inuisibiliter reficitur, quotiens Incarnationis Christi mysterium, passionemq. deuotè recolit, & in amore eius accenditur.

7 Qui aliter se non præparat, nisi instante festo, vel consuetudine compellente, sæpiùs imparatus erit. Beatus, qui se Domino in holocaustum offert, quotiens celebrat, aut communicat. Non sis in celebrando nimis prolixus, aut festinus; sed serua bonum, communem modum, cum quibus viuis. Non debes alijs generare molestiam, & tædium; sed communem serua viam secundùm Maiorũ institutionem: & potiùs aliorũ seruire vtilitati, quàm propriæ deuotioni, vel affectui.

Quòd

Quòd corpus Christi, & sacra Scriptura maximè sunt animæ fideli necessaria. Cap. XI.

1 O Dulcissime Domine Iesu, quanta est dulcedo deuotæ animæ tecum epulantis in conuiuio tuo: vbi ei non alius cibus manducandus proponitur, nisi tu vnicus dilectus eius, super omnia desideria cordis eius desiderabilis. Et mihi quidem dulce foret in præsentia tua, & intimo affectu lacrymas fundere, & cum pia Magdalena pedes tuos lacrymis irrigare. Luc. 7. Sed vbi est hæc deuotio? vbi lacrymarum sanctarum copiosa effusio? Certè in conspectu tuo, & sanctorum Angelorum tuorum, totum cor meum ardere deberet, & ex gaudio flere. Habeo enim te in Sacramento, verè præsentem, quamuis aliena specie occultatum.

2 Nam in propria, & diuina claritate te conspicere, oculi mei ferre non possent; sed neque totus mundus in fulgore maiestatis tuæ subsisteret. In hoc ergo imbecillitati meæ consulis, quod te sub Sacramento abscondis. Habeo verè, & adoro, quem Angeli adorant in cælo; sed ego adhuc interim in fide, illi autem in specie, & sine velamine. Me oportet contentum esse in lumine veræ fidei, & in ea ambulare, donec aspiret dies æternæ claritatis, & vmbræ figurarum inclinentur.

Cum

1.Co.13 Cum autem venerit, quod perfectum est, cessabit vsus Sacramentorum; quia Beati in gloria cælesti nõ egẽt medicamine sacramẽtali; gaudẽt enim sine fine in præsentia Dei, facie ad faciem gloriam eius speculantes: & de claritate in claritatem abyssalis Deitatis transformati, gustant Verbum Dei caro factum, sicut fuit ab initio, & manet in æternum.

3 Memor horum mirabilium, graue mihi fit tædium, etiã quodlibet spirituale solatium; quia quamdiu Dominum meum apertè in sua gloria non video, pro nihilo duco omne, quod in mundo conspicio, & audio. Testis es tu mihi Deus; quia nulla res potest me consolari; nulla creatura quietare, nisi tu Deus meus, quem desidero æternaliter contemplari. Sed non est hoc possibile, durante me in hac mortalitate. Ideo oportet, vt me ponam ad magnam patientiam, & meipsum in omni desiderio me submittam. Nam & Sancti tui, Heb.10. & 11. Domine, qui tecum iam in Regno cælorum exultant; in fide, & patientia magna, dum viuerent, aduentum gloriæ tuæ expectabant. Quod illi crediderunt, ego credo; quod illi sperauerunt, ego spero; quò illi peruenerunt, per gratiam tuam me venturum confido. Ambulabo interim in fide, exemplis confortatus Sanctorum. Habebo etiam libros sanctos pro solatio, & vitæ speculo, atque super hæc omnia sanctissimum corpus tuum pro sin-

gu-

gulari remedio, & refugio.

4 Duo namque mihi necessaria permaximè sentio in hac vita, sine quibus importabilis mihi foret ista miserabilis vita. In carcere corporis huius detentus, duobus me egere fateor, cibo scilicet, & lumine. Dedisti itaque mihi infirmo, sacrum corpus tuum ad refectionem mentis, & corporis: & posuisti lucernam pedibus meis, verbum tuum. Sine his duobus bene viuere nō possem: nam verbum Dei lux animæ est: & sacramentum tuum, panis vitæ. Hæc possunt etiam dici mensæ duæ, hinc, & inde in gazophylacio sanctæ Ecclesiæ positæ. Vna mensa est sacri altaris, habens panem sanctum, id est, corpus Christi pretiosum: altera est diuinæ legis, continens doctrinam sanctam, erudiens fidem rectam; & firmiter vsque ad interiora velaminis, vbi sunt sancta sanctorum, perducens. Gratias tibi Domine Iesu, lux lucis æternæ, pro doctrinæ sacræ mensa, quam nobis per seruos tuos Prophetas, & Apostolos, aliosq. Doctores ministrasti.

Io. 6.
Ps. 118.
Ps. 22.
Hebr. 9 & 13.

5 Gratias tibi Creator, ac Redemptor hominum, qui ad declarandam toti mundo charitatem tuam, cœnam parasti magnam: in qua non agnum typicum, sed tuum sanctissimum corpus, & sanguinem proposuisti manducandum: lætificans omnes fideles conuiuio sacro, & calice inebrians salutari: in quo sunt omnes delitiæ

Luc. 14.
Io. 6.
Ps. 22.
Sap. 16.

Paradisi, & epulantur nobiscum Angeli sancti; sed suauitate feliciori.

6 O quàm magnum, & honorabile, est officium Sacerdotum, quibus datum est Dominũ maiestatis verbis sacris consecrare, labijs benedicere, manibus tenere, ore proprio sumere, & cæteris ministrare! O quàm mundæ debent esse manus illæ, quàm purum os, quàm sanctum corpus, quàm immaculatum cor erit Sacerdotis, ad quem totiens ingreditur Auctor puritatis! Ex ore Sacerdotis nihil nisi sanctum, nihil nisi honestum, & vtile procedere debet verbum, qui tam sæpe Christi accipit sacramentum.

7 Oculi eius simplices, & pudici, qui Christi corpus solent intueri. Manus puræ, & in cælum eleuatæ, quæ Creatorem cæli, & terræ solent contrectare. Sacerdotibus specialiter in Lege dicitur: Sancti estote, quoniam ego sanctus sum, Dominus Deus vester.

Leuit. 19 & 20.

8 Adiuuet nos gratia tua omnipotens Deus, vt qui officium Sacerdotale suscepimus, dignè, ac deuotè in omni puritate, & conscientia bona tibi famulari valeamus. Et si non possumus in tanta innocentia vitæ conuersari, vt debemus; concede nobis tamen dignè flere mala, quæ gessimus: & in spiritu humilitatis, ac bonæ voluntatis proposito, tibi feruentiùs de cætero deseruire.

Quòd magna diligentia se debeat communicaturus Christo, præparare. Cap. XII.

1 EGo sum puritatis amator, & dator sanctitatis. Ego cor purum quæro, & ibi est locus requietionis meæ. Para mihi cœnaculum grande stratum, & faciam apud te pascha cum Discipulis meis. Si vis veniam ad te, & apud te maneam; expurga vetus fermentum, & munda cordis tui habitaculum. Exclude totum sæculum, & omnem vitiorum tumultum: sede tamquam passer solitarius in tecto, & cogita excessus tuos in amaritudine animæ tuæ. Omnis namque amans, suo dilecto amatori optimum, & pulcherrimum præparat locum, quia in hoc cognoscitur affectus suscipientis dilectum.

Ps. 23. & Mat. 5.
Mar. 14. & Luc. 22.
1. Co. 5.
Exo. 24.

2 Scito tamen te non posse satisfacere huic præparationi ex merito tuæ actionis, etiamsi per integrum annum te præparares, & nihil aliud in mente haberes. Sed ex sola pietate, & gratia mea permitteris ad mensam meam accedere, ac si mendicus ad prandium vocaretur diuitis, & ille nihil aliud habeat ad retribuendum beneficijs eius, nisi se humiliando, & regratiando. Fac, quod in te est, & diligenter facito: non ex consuetudine, non ex necessitate, sed cum timore, & reue-

rentia, & affectu; accipe corpus dilecti Domini Dei tui, dignantis ad te venire. Ego sum qui vocaui, ego iussi fieri; ego supplebo quod tibi deest: veni, & suscipe me.

3 Cum gratiam deuotionis tribuo, gratias age Deo tuo: non quia dignus es, sed quia tui misertus sum. Si non habes, sed magis aridum te sentis, insiste orationi, ingemisce, & pulsa: ne desistas, donec merearis micam, aut guttam gratiæ salutaris accipere. Tu mei indiges, non ego tui indigeo. Nec tu me sanctificare venis, sed ego te sanctificare, & meliorare venio. Tu venis, vt ex me sanctificeris, & mihi vniaris, vt nouam gratiam recipias, & de nouo ad emendationem accendaris. Noli negligere hanc gratiam: semper præpara cum omni diligentia cor tuum, & introduc ad te dilectum tuum.

4 Oportet autem, vt non solùm præpares te ad deuotionē ante Communionem, sed vt etiam te sollicitè conserues in ea post Sacramenti perceptionem. Nec minor custodia post exigitur, quàm deuota præparatio priùs. Nam bona postmodum custodia, optima iterum est præparatio, ad maiorem gratiam consequendam. Ex eo quippe valde indispositus quis redditur, si statim fuerit nimis effusus

Pro. 10. ad exteriora solatia. Caue a multiloquio, mane in secreto, & fruere Deo tuo. Ipsum enim habes, quem totus mundus tibi

auferre

auferre non potest. Ego sum, cui te totum dare debes; ita vt iam vltra non in te, sed in me, absque omni sollicitudine viuas.

Quòd toto corde anima deuota, Christi vnionem in Sacramento affectare debet. Cap. XIII.

1 QVis mihi det, Domine, vt inueniam te solum, & aperiam tibi totum cor meum, & fruar te sicut desiderat anima mea: & iam me nemo despiciat, nec vlla creatura me moueat, vel respiciat; sed tu solus mihi loquaris, & Exo. 33.
ego tibi, sicut solet dilectus ad dilectum Cant. 8.
loqui, & amicus cum amico conuiuari. Hoc oro, hoc desidero, vt tibi totus vniar, & cor meum ab omnibus creatis rebus abstraham; magisq. per sacram Communionem, ac frequentem celebrationem, cælestia, & æterna sapere discam. Ah Domine Deus, quando ero tecum totus vnitus, & absorptus, meiq. totaliter oblitus? Tu in me, & ego in te, & sic nos pa- Io. 15.
riter in vnum manere concede.

2 Verè tu es dilectus meus, electus ex Cant. 5.
millibus, in quo complacuit animæ meæ habitare omnibus diebus vitæ suæ. Verè tu pacificus meus, in quo pax summa, & requies vera; extra quem labor, & dolor, & infinita miseria. Verè tu es Deus ab- Prou. 3.
sconditus, & consilium tuum non est cum Sap. 12.

 impijs,

impijs, sed cum humilibus, & simplicibus sermo tuus. O quàm suauis est spiritus tuus, Domine, qui vt dulcedinem tuam in filios demonstrares, pane suauissimo, de cælo descendente, illos reficere digna-
Deut. 4. ris! Verè non est alia natio tam grandis, quæ habeat Deos appropinquantes sibi, sicut tu Deus noster ades vniuersis fidelibus tuis: quibus ad quotidianum solatium, & cor erigendum in cælum, te tribuis ad edendum, & fruendum.

3 Quæ est enim alia Gens tam inclyta, sicut plebs Christiana? Aut quæ creatura sub cælo tam dilecta, vt anima deuota, ad quam ingreditur Deus, vt pascat eam carne sua gloriosa? O ineffabilis gratia! ò admirabilis dignatio! ò amor immensus
Ps. 115. homini singulariter impensus!. Sed quid retribuam Domino pro gratia ista, pro charitate tam eximia? Non est aliud, quod gratius donare queā, quàm vt cor meum Deo meo totaliter tribuam, & intimè coniungam. Tunc exultabunt omnia interiora mea, cum perfectè fuerit vnita Deo anima mea. Tunc dicet mihi: Si tu vis esse mecum, ego volo esse tecum. Et ego respondebo sibi: Dignare Domine manere mecum, ego volo libenter esse tecum. Hoc est totum desiderium meum, vt cor meum tibi sit vnitum.

De

De quorumdam deuotorum ardenti desiderio ad corpus Christi. Cap. XIV.

1 O Quàm magna multitudo dulcedinis tuæ Domine, quam abscōdisti timentibus te! Quando recordor deuotorum aliquorum, ad Sacramentum tuum Domine, cum maxima deuotione, & affectu accedentium; tunc sæpiùs in me ipso confundor, & erubesco, quòd ad altare tuum, & sacræ Communionis mensam, tam tepidè, & frigidè accedo: quòd ita aridus, & sine affectione cordis maneo: quòd non sum totaliter accensus coram te Deo meo; nec ita vehementer attractus & affectus; sicut multi deuoti fuerunt, qui præ nimio desiderio Communionis, & sensibili cordis amore, a fletu se non potuerunt abstinere: sed ore cordis, & corporis pariter ad te Deum fontem viuum medullitus inhiabant, suam esuriē non valentes aliter temperare, nec satiare, nisi corpus tuum cum omni iucunditate, & spirituali auiditate accepissent. Ps. 30.

2 O vera ardens fides eorum, probabile existens argumentum sacræ præsentiæ tuæ. Isti enim veraciter cognoscunt Dominum suum in fractione panis, quorum cor tam validè ardet in eis, de Iesu ambulante cum eis. Longè est a me sæpe talis affectus, & deuotio, tam vehemēs amor, & ardor. Esto mihi propitius, Iesu Luc. 24

ſu bone, dulcis, & benigne: & concede pauperi mendico tuo, vel interdum modicum de cordiali affectu amoris tui in sacra Communione ſentire: vt fides mea magis conualeſcat; ſpes in bonitate tua proficiat; & charitas ſemel perfectè accenſa, & cæleſte manna expertum numquam deficiat.

3 Potens eſt autem miſericordia tua, etiam gratiam deſideratam mihi præſtare, & in ſpiritu ardoris, cum dies beneplaciti tui aduenerit, me clementiſſimè viſitare. Etenim licet tanto deſiderio tam ſpiritualium deuotorum tuorum non ardeo, tamen de gratia tua illius magis inflammati deſiderij deſiderium habeo; orans, & deſiderans, omnium talium feruidorum amatorum tuorum participem me fieri, ac eorum ſancto conſortio annumerari.

Quòd gratia deuotionis, humilitate, & ſui ipſius abnegatione acquiritur.
Cap. XV.

1 OPortet te deuotionis gratiam inſtanter quærere, deſideranter petere, patienter, & fiducialiter expectare, gratanter recipere, humiliter conſeruare, ſtudiosè cum ea operari, ac Deo tempus, & modum ſupernæ viſitationis, donec veniat, committere. Humiliare præcipuè te debes, cum parum, aut nihil deuo-

uotionis interius ſentis; ſed non deijci, nec inordinatè contriſtari. Dat ſæpe Deus in vno breui momento, quod longo negauit tempore. Dat quandoque in fine, quod in principio orationis diſtulit dare.

2 Si ſemper citò gratia daretur, & pro voto adeſſet, non eſſet infirmo homini bene portabile. Propterea in bona ſpe, & humili patientia expectanda eſt deuotionis gratia. Tibi tamen, & peccatis tuis imputa, cum non datur, vel etiam occultè tollitur. Modicum quandoque eſt, quod gratiam impedit, & abſcondit: ſi tamen modicum, & non potiùs grande dici debeat, quod tantum bonum prohibet. Et ſi hoc ipſum grande, vel modicum amoueris; & perfectè viceris, erit quod petiſti.

3 Statim namque, vt te Deo ex toto corde tradideris, nec hoc, vel illud pro tuo libitu, ſeu velle quæſieris, ſed integrè te in ipſo poſueris, vnitum te inuenies, & pacatum; quia nil ita bene ſapiet, & placebit, ſicut beneplacitum diuinæ voluntatis. Quiſquis ergo intentionem ſuam ſimplici corde ſurſum ad Deum leuauerit, ſeque ab omni inordinato amore, ſeu diſplicentia cuiuslibet rei creatæ euacuauerit, aptiſſimus gratiæ percipiendæ, ac dignus deuotionis munere erit. Dat enim Dominus ibi benedictionem ſuam, vbi vaſa vacua inuenerit. Et quantò perfectiùs

infimis quis renunciauerit, & magis sibi ipsi per contemptum sui moritur, tantò gratia celeriùs venit, copiosiùs intrat, & altiùs liberum cor eleuat.

Esa. 6. 4 Tunc videbit, & affluet, & mirabitur, & dilabitur cor eius in ipso; quia manus Domini cum eo, & ipse se posuit totaliter in manu eius vsque in sæculum. Ecce sic benedicetur homo, qui quærit Deum in toto corde suo, nec in vanum accipit animam suam. Hic in accipiendo sacram Eucharistiam, magnam promeretur diuinæ vnionis gratiam; quia non respicit ad propriam deuotionem, & consolationem, sed ad Dei gloriam, & honorem.

Quòd necessitates nostras Christo aperire, & eius gratiam postulare debemus, Cap. XVI.

1 O Dulcissime, atque amantissime Domine, quem nunc deuotè desidero suscipere, tu scis infirmitatem meam, & necessitatem meam, quam patior; in quantis malis, & vitijs iaceo; quàm sæpe sum grauatus, tentatus, turbatus, & inquinatus. Pro remedio ad te venio, pro consolatione, & leuamine te deprecor. Ad omnia scientem loquor, cui manifesta sunt omnia interiora mea, & qui solus potes me perfectè consolari, & adiuuare. Tu scis, quibus bonis indigeo præ omnibus, & quàm pauper sum in virtutibus.

Ecce

2 Ecce, sto ante te pauper, & nudus, gratiam postulans, & misericordiam implorans. Refice esurientem, mendicũ tuum; accende frigiditatem meam igne amoris tui; illumina cæcitatem meam claritate præsentiæ tuæ. Verte mihi omnia terrena in amaritudinem, omnia grauia, & contraria in patientiam, omnia infima, & creata in contemptum, & obliuionem. Erige cor meum ad te in cælum, & ne dimittas me vagari super terram. Tu solus mihi ex hoc iam dulcescas vsque in sæculum; quia tu solus cibus, & potus meus, amor meus, & gaudium meum, dulcedo mea, & totum bonum meum.

3 Vtinam me totaliter ex tua præsentia accendas, comburas, & in te transmutes; vt vnus tecum efficiar spiritus, per gratiam internæ vnionis, & liquefactionẽ ardentis amoris. Ne patiaris me ieiunum, & aridum a te recedere: sed operare mecum misericorditer, sicut sæpius operatus es cum Sanctis tuis mirabiliter. Quid mirum, si totus ex te ingemiscerem, & in me ipso deficerem; cum tu sis ignis semper ardens, & numquam deficiens, amor corda purificans, & intellectum illuminans? 2.Cor.5

De ardenti amore, & vehementi affectu suscipiandi Christum. Cap. XVII.

1 CVm summa deuotione, & ardenti amore, cum toto cordis affectu, & feruore, desidero te Domine suscipere, quemadmodum multi sancti, & deuotæ personæ, in communicando te desiderauerunt, qui tibi maximè in sanctitate vitæ placuerunt, & in ardentissima deuotione fuerunt. O Deus meus, amor æternus, totum bonum meum, felicitas interminabilis! cupio te suscipere cum vehementissimo desiderio, & dignissima reuerentia, quàm aliquis Sanctorum vmquam habuit, & sentire potuit.

2 Et licet indignus sim omnia illa sentimenta deuotionis habere, tamen offero tibi totum cordis mei affectũ, ac si omnia illa gratissimè inflammata desideria solus haberem. Sed & quæcumque potest pia mens concipere, & desiderare, hæc omnia tibi cum summa veneratione, & intimo fauore præbeo, & offero. Nihil opto mihi reseruare, sed me, & omnia mea, tibi sponte, & libentissimè immolare. Domine Deus meus, creator meus, & redemptor meus, cum tali affectu reuerentia, laude, & honore; cum tali gratitudine, dignitate & amore; cum tali fide, spe, & puritate, te affecto hodie suscipere, sicut te suscepit, & desiderauit sanctissima Mater

tua, gloriosa Virgo Maria, quando Angelo euangelizanti sibi incarnationis mysterium, humiliter, ac deuotè respondit: Ecce ancilla Domini, fiat mihi secundum verbum tuum. Luc. 1.

3 Et sicut beatus Præcursor tuus, excellentissimus Sanctorum, Ioannes Baptista, in præsentia tua lætabundus exultauit in gaudio Spiritus sancti, dum adhuc maternis clauderetur visceribus. Et postmodum cernens inter homines Iesum ambulantem, valde se humilians, deuoto cum affectu dicebat: Amicus autem sponsi, qui stat, & audit eum, gaudio gaudet propter vocem sponsi: Sic & ego magnis, & sacris desiderijs optò inflãmari, & tibi ex toto corde me ipsum præsentare. Vnde & omniũ deuotorũ cordiũ iubilationes, ardentes affectus, mentales excessus, ac supernales illuminationes, & cælicas visiones tibi offero, & exhibeo cum omnibus virtutibus, & laudibus, ab omni creatura in cælo, & in terra celebratis, & celebrandis, pro me, & omnibus mihi in oratione commendatis; quatenus ab omnibus dignè lauderis, & in perpetuum glorificeris.

Ibid.

Io. 1.

4 Accipe vota mea Domine Deus meus, & desideria infinitæ laudationis, & immensæ benedictionis: quæ tibi, secundùm multitudinem ineffabilis magnitudinis tuæ, iure debentur. Hæc tibi reddo, & reddere desidero per singulos dies, & momen-

menta temporum;atque ad reddendum mecum tibi gratias, & laudes, omnes cælestes Spiritus,& cunctos fideles tuos;precibus,& affectibus inuito, & exoro.

Ps.116. 5 Laudent te vniuersi populi tribus,& linguæ; & sanctum, ac mellifluum nomē tuum,cum summa iubilatione, & ardenti deuotione magnificent. Et quicumque reuerenter, ac deuotè altissimum Sacramentum tuum celebrant, & plena fide recipiunt, gratiam, & misericordiam apud te inuenire mereantur, & pro me peccatore suppliciter exorent. Cumque optata deuotione,ac fruibili vnione potiti fuerint,& benè consolati, ac mirificè refecti, de sacra mensa cælesti abscesserint, mei pauperis recordari dignentur.

Quòd homo non sit curiosus scrutator Sacramenti, sed humilis imitator Christi subdendo sensum sacræ Fidei.

Cap. XVIII.

1 CAuendum est a curiosa, & inutili perscrutatione huius profundissimi Sacramenti,si non vis in dubitationis profundum submergi. Qui scruator est

Pro.25. Maiestatis,opprimetur a gloria. Plus valet Deus operari,quàm homo intelligere potest. Tolerabilis, pia, & humilis inquisitio veritatis, parata semper doceri, & per sanas Patrum sententias studens ambulare.

2 Beata simplicitas, quæ difficiles quæstionum relinquit vias, & plana, ac firma pergit semita mandatorum Dei. Multi deuotionem perdiderunt, dum altiora scrutari voluerunt. Fides a te exigitur, & syncera vita; non altitudo intellectus, neque profunditas mysteriorum Dei. Si non intelligis, nec capis, quæ infra te sunt, quomodo comprehendes, quæ supra te sunt? Subdere Deo, & humilia sensum tuum fidei, & dabitur tibi scientiæ lumen, prout tibi fuerit vtile, ac necessarium.

3 Quidam grauiter tentantur de fide, & Sacramento, sed non est hoc ipsis imputandum, sed inimico. Noli curare, noli disputare cum cogitationibus tuis, nec ad immissas a diabolo dubitationes responde; sed crede verbis Dei, crede Sanctis eius, & Prophetis, & fugiet a te nequam inimicus. Sæpe multum prodest, quòd talia sustinet Dei seruus. Nam infideles, & peccatores non tentat, quos securè iam possidet: fideles autem deuotos varijs modis tentat, & vexat.

4 Perge ergo cum simplici, & indubitata fide, & cum simplici reuerentia ad Sacramentum accede. Et quidquid intelligere non vales, Deo omnipotenti securè committe. Non fallit te Deus; fallitur, qui sibi nimium credit. Graditur Deus cum simplicibus, reuelat se humilibus, dat intellectum paruulis, aperit sensum puris mentibus, & abscondit gratiam curiosis, &

Ps. 15. & 115. & Mat. 12.

& superbis. Ratio humana debilis est, & falli potest; fides autem vera falli non potest.

5 Omnis ratio, & naturalis inuestigatio fidem sequi debet, non præcedere, nec infringere. Nam fides, & amor ibi maximè præcellunt, & occultis modis in hoc sanctissimo, & superexcellentissimo Sacramento operantur. Deus æternus, & immensus, infinitæq. potentiæ facit magna, & inscrutabilia in cælo, & in terra, nec est inuestigatio mirabilium operum eius. Si talia essent opera Dei, vt facilè ab humana ratione caperentur, non essent mirabilia, nec ineffabilia dicenda.

DEO GRATIAS. AMEN.

Explicit Liber Quartus, & vltimus Abbatis Ioannis Gessen, de Sacramento Altaris.

INDEX,

TAM IN HOS DE IMITATIONE Christi Libellos: quàm in præcedentes Tractatus: In quo

L.	Librum		
C.	Caput		
N.	Numerum capitis		
Seq.	Sequentes numeros eiusdem Capitis.		Significat.
V.	Vide		
P.	Paginam		

A

INDEX.

pun-

ſu bone, dulcis, & benigne: & concede pauperi mendico tuo, vel interdum modicum de cordiali affectu amoris tui in ſacra Communione ſentire: vt fides mea magis conualeſcat; ſpes in bonitate tua proficiat; & charitas ſemel perfectè accenſa, & cæleſte manna expertum numquam deficiat.

3 Potens eſt autem miſericordia tua etiam gratiam deſideratam mihi præſtare, & in ſpiritu ardoris, cum dies beneplaciti tui aduenerit, me clementiſſimè viſitare. Etenim licet tanto deſiderio tam ſpiritualium deuotorum tuorum non ardeo, tamen de gratia tua illius magis inflammati deſiderij deſiderium habeo; orans, & deſiderans, omnium talium feruidorum amatorum tuorum participem me fieri, ac eorum ſancto conſortio annumerari.

Quòd gratia deuotionis, humilitate, & ſui ipſius abnegatione acquiritur.
Cap. XV.

1 OPortet te deuotionis gratiam inſtanter quærere, deſideranter petere, patienter, & fiducialiter expectare, gratanter recipere, humiliter conſeruare, ſtudioſè cum ea operari, ac Deo tempus, & modum ſupernæ viſitationis, donec veniat, committere. Humiliare præcipuè te debes, cum parum, aut nihil deuo-

uotionis interius sentis; sed non deijci, nec inordinatè contristari Dat sæpe Deus in vno breui momento, quod longo negauit tempore. Dat quandoque in fine, quod in principio orationis distulit dare.

2 Si semper citò gratia daretur, & pro voto adesset, non esset infirmo homini bene portabile. Propterea in bona spe, & humili patientia expectanda est deuotionis gratia. Tibi tamen, & peccatis tuis imputa, cum non datur, vel etiam occultè tollitur. Modicum quandoque est, quod gratiam impedit, & abscondit: si tamen modicum, & non potiùs grande dici debeat, quod tantum bonum prohibet. Et si hoc ipsum grande, vel modicum amoueris; & perfectè viceris, erit quod petisti.

3 Statim namque, vt te Deo ex toto corde tradideris, nec hoc, vel illud prò tuo libitu, seu velle quæsieris, sed integrè te in ipso posueris, vnitum te inuenies, & pacatum; quia nil ita bene sapiet, & placebit, sicut beneplacitum diuinæ voluntatis. Quisquis ergo intentionem suam simplici corde sursum ad Deum leuauerit, seque ab omni inordinato amore, seu displicentia cuiuslibet rei creatæ euacuauerit, aptissimus gratiæ percipiendæ, ac dignus deuotionis munere erit. Dat enim Dominus ibi benedictionem suam, vbi vasa vacua inuenerit. Et quantò perfectiùs

infimis quis renunciauerit, & magis sibi ipsi per contemptum sui moritur, tantò gratia celeriùs venit, copiosiùs intrat, & altiùs liberum cor eleuat.

Esa. 6. 4 Tunc videbit, & affluet, & mirabitur, & dilabitur cor eius in ipso; quia manus Domini cum eo, & ipse se posuit totaliter in manu eius vsque in sæculum. Ecce sic benedicetur homo, qui quærit Deum in toto corde suo, nec in vanum accipit animam suam. Hic in accipiendo sacram Eucharistiam, magnam promeretur diuinæ vnionis gratiam; quia non respicit ad propriam denotionem, & consolationem, sed ad Dei gloriam, & honorem.

Quòd necessitates nostras Christo aperire, & eius gratiam postulare debemus, Cap. XVI.

1 O Dulcissime, atque amantissime Domine, quem nunc deuotè desidero suscipere, tu scis infirmitatem meam, & necessitatem meam, quam patior; in quantis malis, & vitijs iaceo; quàm sæpe sum grauatus, tentatus, turbatus, & inquinatus. Pro remedio ad te venio, pro consolatione, & leuamine te deprecor. Ad omnia scientem loquor, cui manifesta sunt omnia interiora mea, & qui solus potes me perfectè consolari, & adiuuare. Tu scis, quibus bonis indigeo præ omnibus, & quàm pauper sum in virtutibus.

2 Ecce, sto ante te pauper, & nudus, gratiam postulans, & misericordiam implorans. Refice esurientem, mendicũ tuum; accende frigiditatem meam igne amoris tui; illumina cæcitatem meam claritate præsentiæ tuæ. Verte mihi omnia terrena in amaritudinem, omnia grauia, & contraria in patientiam, omnia infima, & creata in contemptum, & obliuionem. Erige cor meum ad te in cælum, & ne dimittas me vagari super terram. Tu solus mihi ex hoc iam dulcescas vsque in sæculum; quia tu solus cibus, & potus meus, amor meus, & gaudium meum, dulcedo mea, & totum bonum meum.

3 Vtinam me totaliter ex tua præsentia accendas, comburas, & in te transmutes; vt vnus tecum efficiar spiritus, per gratiam internæ vnionis, & liquefactionẽ ardentis amoris. Ne patiaris me ieiunum, & aridum a te recedere: sed operare mecum misericorditer, sicut sæpius operatus es cum Sanctis tuis mirabiliter. Quid mirum, si totus ex te ingemiscerem, & in me ipso deficerem; cum tu sis ignis semper ardens, & numquam deficiens, amor corda purificans, & intellectum illuminans? 2. Cor. 5

De ardenti amore, & vehementi affectu suscipiandi Christum. Cap. XVII.

1 CVm summa deuotione, & ardenti amore, cum toto cordis affectu, & feruore, desidero te Domine suscipere, quemadmodum multi sancti, & deuotæ personæ, in communicando te desiderauerunt, qui tibi maximè in sanctitate vitæ placuerunt, & in ardentissima deuotione fuerunt. O Deus meus, amor æternus, totum bonum meum, felicitas interminabilis! cupio te suscipere cum vehementissimo desiderio, & dignissima reuerentia, quàm aliquis Sanctorum vmquam habuit, & sentire potuit.

2 Et licet indignus sim omnia illa sentimenta deuotionis habere, tamen offero tibi totum cordis mei affectũ, ac si omnia illa gratissimè inflammata desideria solus haberem. Sed & quæcumque potest pia mens concipere, & desiderare, hæc omnia tibi cum summa veneratione, & intimo fauore præbeo, & offero. Nihil opto mihi reseruare, sed me, & omnia mea, tibi sponte, & libentissimè immolare. Domine Deus meus, creator meus, & redemptor meus, cum tali affectu, reuerentia, laude, & honore; cum tali gratitudine, dignitate & amore; cum tali fide, spe, & puritate, te affecto hodie suscipere, sicut te suscepit, & desiderauit sanctissima Mater

tua, gloriosa Virgo Maria, quando Angelo euangelizanti sibi incarnationis mysterium, humiliter, ac deuotè respondit: Ecce ancilla Domini, fiat mihi secundum verbum tuum. Luc. 1.

3 Et sicut beatus Præcursor tuus, excellentissimus Sanctorum, Ioannes Baptista, in præsentia tua lætabundus exultauit in gaudio Spiritus sancti, dum adhuc maternis clauderetur visceribus. Et postmodum cernens inter homines Iesum ambulantem, valde se humilians, deuoto cum affectu dicebat: Amicus autem sponsi, qui stat, & audit eum, gaudio gaudet propter vocem sponsi: Sic & ego magnis, & sacris desiderijs optò inflãmari, & tibi ex toto corde me ipsum præsentare. Vnde & omniũ deuotorũ cordiũ iubilationes, ardentes affectus, mentales excessus, ac supernales illuminationes, & cælicas visiones tibi offero, & exhibeo cum omnibus virtutibus, & laudibus, ab omni creatura in cælo, & in terra celebratis, & celebrandis, pro me, & omnibus mihi in oratione commendatis; quatenus ab omnibus dignè lauderis, & in perpetuum glorificeris. Ibid. Io. 1.

4 Accipe vota mea Domine Deus meus, & desideria infinitæ laudationis, & immensæ benedictionis: quæ tibi, secundùm multitudinem ineffabilis magnitudinis tuæ, iure debentur. Hæc tibi reddo, & reddere desidero per singulos dies, & mo-

menta temporum;atque ad reddendum mecum tibi gratias, & laudes, omnes cælestes Spiritus,& cunctos fideles tuos,precibus,& affectibus inuito, & exoro.

Ps.116. 5 Laudent te vniuersi populi tribus,& linguæ; & sanctum, ac mellifluum nomē tuum,cum summa iubilatione, & ardenti deuotione magnificent. Et quicumque reuerenter, ac deuotè altissimum Sacramentum tuum celebrant,& plena fide recipiunt, gratiam, & misericordiam apud te inuenire mereantur, & pro me peccatore suppliciter exorent.Cumque optata deuotione,ac fruibili vnione potiti fuerint,& benè consolati, ac mirificè refecti, de sacra mensa cælesti abscesserint, mei pauperis recordari dignentur.

Quòd homo non sit curiosus scrutator Sacramenti, sed humilis imitator Christi subdendo sensum sacræ Fidei.
Cap. XVIII.

1 Cauendum est à curiosa, & inutili perscrutatione huius profundissimi Sacramenti,si non vis in dubitationis profundum submergi. Qui scruator est

Pro.25. Maiestatis,opprimetur a gloria. Plus valet Deus operari,quàm homo intelligere potest. Tolerabilis, pia, & humilis inquisitio veritatis, parata semper doceri, & per sanas Patrum sententias studens ambulare.

Bea-

2 Beata simplicitas, quæ difficiles quæstionum relinquit vias, & plana, ac firma pergit semita mandatorum Dei. Multi deuotionem perdiderunt, dum altiora scrutari voluerunt. Fides a te exigitur, & syncera vita; non altitudo intellectus, neque profunditas mysteriorum Dei. Si non intelligis, nec capis, quæ infra te sunt, quomodo comprehendes, quæ supra te sunt? Subdere Deo, & humilia sensum tuum fidei, & dabitur tibi scientiæ lumen, prout tibi fuerit vtile, ac necessarium.

3 Quidam grauiter tentantur de fide, & Sacramento, sed non est hoc ipsis imputandum, sed inimico. Noli curare, noli disputare cum cogitationibus tuis, nec ad immissas a diabolo dubitationes responde; sed crede verbis Dei, crede Sanctis eius, & Prophetis, & fugiet a te nequam inimicus. Sæpe multum prodest, quòd talia sustinet Dei seruus. Nam infideles, & peccatores non tentat, quos securè iam possidet: fideles autem deuotos varijs modis tentat, & vexat.

4 Perge ergo cum simplici, & indubitata fide, & cum simplici reuerentia ad Sacramentum accede. Et quidquid intelligere non vales, Deo omnipotenti securè committe. Non fallit te Deus; fallitur, qui sibi nimium credit. Graditur Deus cum simplicibus, reuelat se humilibus, dat intellectum paruulis, aperit sensum puris mentibus, & abscondit gratiam curiosis, &

Ps. 15. & 115. & Mat. 11.

& superbis. Ratio humana debilis est, & falli potest; fides autem vera falli non potest.

5 Omnis ratio, & naturalis inuestigatio fidem sequi debet, non præcedere, nec infringere. Nam fides, & amor ibi maximè præcellunt, & occultis modis in hoc sanctissimo, & superexcellentissimo Sacramento operantur. Deus æternus, & immensus, infinitæq. potentiæ facit magna, & inscrutabilia in cælo, & in terra, nec est inuestigatio mirabilium operum eius. Si talia essent opera Dei, vt facilè ab humana ratione caperentur, non essent mirabilia, nec ineffabilia dicenda.

DEO GRATIAS. AMEN.

Explicit Liber Quartus, & vltimus Abbatis Ioannis Gessen, de Sacramento Altaris.

IN-

INDEX,

TAM IN HOS DE IMITATIONE Christi Libellos: quàm in præcedentes Tractatus: In quo

L.	Librum	Significat.
C.	Caput	
N.	Numerum capitis	
Seq.	Sequentes numeros eiusdem Capitis.	
V.	Vide	
P.	Paginam	

A

rabi-

pun-

Detra-

Epi-

INDEX.

cum

Mens.

bona.

R

S

eſt,

INDEX.

cum

Mens.

P

R

S

FINIS INDICIS.

Addenda.

Pag.15. lin. 22. --- libri primi --- *adde*, Abbatis Ioh. Pag.16.lin.5. --- longe præſtet. -- adde, Neque etiam in vulgari papyro, vt ille eſt deſcriptus, ſed in membrana, & quidem peruetuſta; ita vt ijs, qui vtrumque inſpexerunt, probatæ fidei teſtibus, non ſolùm Italis, ſed etiam Belgis, & Gallis, minimè perſuaderi potuerit, Scriptorem eiuſdem tam recenti ſæculo, quo Thomas in humanis fuit, extitiſſe. Pag. 18. lin. 8. --- libro 1. -- - *adde*, cap. 2. Sed ſcientia ſine timore Dei, quid importat? Ibid. lin.14. --- veſtiuntur. --- *adde*, lib.2 cap. 3. Homo paſſionatus, etiam bonum in malum trahit. cap. 8. Omnibus euacuatis, & licentiatis, ſolus cum ſolo vniaris. Pag.47. lin.7. feruntur. --- *adde*, Sed quid plura, cum liber ille Aronæ aſſeruatus, tantam præſeferat vetuſtatem; vt omnes docti, & antiquitatis periti fateri cogantur: illum ante Kempenſis, ac Gerſonis ætatem centum non minus annis fuiſſe deſcriptum.

Corrigenda.

Pag.47.lin.6.ad marg.--- l.1. *corr.* c.1. Pag.80. lin.vlt iuuenturum.*corr.*inuenturum.Pag.216. lin.26.morem. *corr.* tumorem.

